ជីវប្រវត្តិសង្ខេប

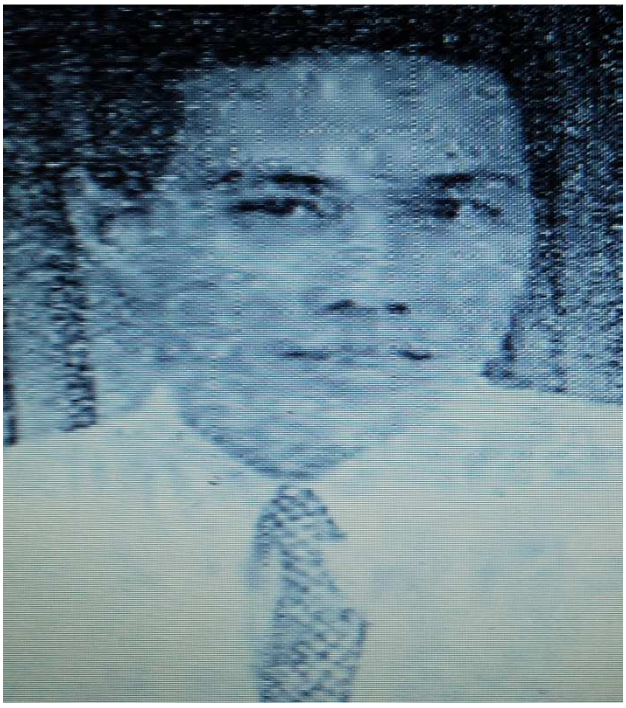

បណ្ឌិត មហា សុជ-ស៊ីរ

(១៩២២-១៩៧៥?)

ប្រមូលផ្តុំ ឯកសារដោយ

បណ្ឌិតសភាចារ្យ ឃីជ ហុកឌី

ឈ្មោះដើមក្នុង ក្នុងសំបុត្រកំនើតនឹងក្នុងអត្តសញ្ញាណប័ណ្ណ សរសេរឈ្មោះថា "**ចាវ-សុជ-ស៊ីរ**"*ក្នុងស្នាដៃនិពន្ធទាំងអស់ សរសេរត្រឹមតែ* "**សុជ-ស៊ីរ**"*។*[1]

ជាតិបរិច្ចេទនឹងភូមិកំណើត ទារក **សុជ-ស៊ីរ** *កើតនៅថ្ងៃប្រហស្បតិ៍ ១៥ កើត ខែ*

---

[1] *ស្រង់ចេញពីទស្សនាវដ្ដី ភ្ជុជសុរិយា ឆ្នាំទី៦២ ខែសីហា លេខ៨ ឆ្នាំ១៩៧0, ទំព័រ ៨៥៧។*
*ឯកសារនេះបានមកលោក«**ពិ ម៊ុន្និន**» នាយកបណ្ណាល័យវិទ្យាស្ថានពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ។*

*កត្តិក ឆ្នាំ កុរ ព.ស. ២៤៦៥ គ.ស. ១៩២២ ក្នុងភូមិអន្ទង់សំណ សង្កាត់កំពង់ជីក្រែង ស្រុកជីក្រែង ខេត្តសៀមរាប បិតាឈ្មោះ **អាំង-ចារ** មាតា ឈ្មោះ **តាន់-ស៊ុង** មានបងស្រីម្នាក់ ឈ្មោះ អាំង-លី នឹងប្អូនស្រីម្នាក់ ឈ្មោះ អាំង-ឆាយ ។*

*កាលកុមារ **សុវ-ស៊ីរ** មានអាយុបីឆ្នាំ បិតាទទួលអនិច្ចកម្មដោយរោគាពាធទៅ, ឆ្នាំបន្ទាប់មក មាតាក៏ទទួលអនិច្ចកម្មទៀត ។ កុមារ **សុង-ស៊ីរ** នឹងបងប្អូនកំព្រាទាំងបីនាក់ រស់នៅក្នុងការថែរក្សា របស់ជីដូន ជីតាខាងមាត នៅក្នុងភូមិស្រុក ដដែល ។*

ការសិក្សា

*កុមារ **សុង-ស៊ីរ** មានអាយុ ៧ ឆ្នាំ ជីដូនជីតាបានឲ្យចូលសិក្សាវិជ្ជាអក្សរខ្មែរ-បារាំង ក្នុងសាលាបឋមសិក្សាកំពង់ក្ដី (ទីប្រជុំជនស្រុកជីក្រែង) ។ រៀនផុតថ្នាក់មជ្ឈិមដ្ឋានក្នុងសាលានោះ ត្រូវទៅបន្តវិជ្ជាក្នុងខេត្តសៀមរាប ។ ពេលនោះបារាំងច្បាំងនឹងសៀម, ដោយឧបស័គ្គនេះ ក៏អាក់ខានឈប់ទៅបន្តវិជ្ជាត្រឹមត្រូវនោះ ។ ជីដូនជីតាបានឲ្យចូលទៅសិក្សាវិជ្ជាខាងពុទ្ធសាសនាវិញ, ឲ្យបួសជាសាមណេរក្នុងវត្តបុព្វទិសារាម (កំពង់ក្ដី), ត មកឲ្យបួសជាភិក្ខុក្នុងវត្តអន្ទង់សំណ (កំពង់ជីក្រែង) បានទៅប្រលងយកវិញ្ញាបនប័ត្រសាលាបាលីរងក្នុងវត្តដំណាក់(ខេត្តសៀមរាប) ជាប់លេខ១ ។*

*ក្នុងព.ស. ២៤៨៧ គ.ស ១៩៤៤ ភិក្ខុ **សុង-ស៊ីរ** មកប្រឡងចូលរៀននៅសាលាបាលីជាន់ខ្ពស់ក្រុងភ្នំពេញ, ប្រឡងជាប់ហើយ បានសំណាក់នៅកុដិសម្ដេចព្រះធម្មលិខិត(**ស្ងួ-ឯម**)វត្តលង្កា ។ លុះសិក្សាគ្រប់៤ឆ្នាំហើយ ប្រឡងយកសញ្ញាប័ត្រសាលាបាលីជាន់ខ្ពស់ ក្នុងព.ស. ២៤៩១ គ.ស. ១៩៤៨ ផុតថ្នាក់សិក្សាវិជ្ជា ផ្នែកពុទ្ធសាសនា ក្នុងសម័យនោះ ។*

ជីវភាពផ្នែកបព្វជិត

*ភិក្ខុ**សុង-ស៊ីរ** នៅក្នុងវត្តលង្កាបាន១ឆ្នាំ កំពុងសិក្សាក្នុងថ្នាក់ទី១ នៃសាលាបាលី*

ជាន់ខ្ពស់ សម្តេចព្រះធម្មលិខិត (**ល្វី-ឍម**) បានតែងតាំងជា "បាឡាត់ឧត្តមលិខិត"សម្រាប់ទទួលការៈទាក់ទងជាមួយក្រសួងធម្មការ នឹងក្រសួងព្រះសង្ឆនាយកតាមបញ្ជារបស់សម្តេច ។

កាលភិក្ខុ **សុង-ស៊ីវ** នៅសិក្សាក្នុងថ្នាក់ទី១ ទី២ នៃសាលាបាលីជាន់ខ្ពស់បានសរសេរសៀវភៅពីរមុខ ចោះពុម្ពផ្សាយជាសាធារណប្រយោជន៍ គឺសៀវភៅវចនាប្រទីប នឹងសកាសិតសង្គ្រោះ ។ លុះចប់ការសិក្សាប្រឡងយកសញ្ញាប័ត្រសាលាបាលីជាន់ខ្ពស់បានហើយ សម្តេចព្រះធម្មលិខិតប្រគល់ការឲ្យធ្វើគ្រូបង្រៀនសាលាបាលីក្នុងវត្តលង្ការ នឹងប្រគល់សិទ្ធិឲ្យរៀបចំការសិក្សាក្នុងសាលាបាលីរងវត្តលង្ការ ឲ្យមានរបៀបទាន់សម័យផង ។

អាចារ្យ សុង-ស៊ីវ បំពេញការៈនេះ បានសម្រេចតាមបំណងសម្តេចអស់រៈ៤ឆ្នាំ, ឆ្នាំទាំង៤នេះ ហើយជាឆ្នាំសំខាន់បំផុតក្នុងដំណើរជីវិតរបស់ខ្លួន ខាងការជួយព្រះពុទ្ធសាសនា គឺបានបង្ហាត់បង្រៀនភិក្ខុសាមណេររាប់ពាន់រូបផង បានជួយសមាគមមិត្តសាលាបាលីឲ្យបានទីស្នាក់ការស្ថិតនៅក្នុងវត្តលង្ការដល់សព្វថ្ងៃនេះផង ទៅទេសនាក្នុងក្រុងនិងខេត្តនានា គ្រប់ច្រកល្ហកបានជាទីគាប់អធ្យាស្ស័យអ្នកស្តាប់ផង នឹងបានសរសេរសៀវភៅចោះពុម្ពផ្សាយចំនួន ១៥ មុខក្នុងពេលនោះផង គឺសៀវភៅត្រៃកូដធម៌, ល្បីកប្រេតភាគ១, ប្រជុំនិទានជាតកភាគ១, ល្បីកប្រេកភាគ២ ទាយកបរិហារ, កប្បកថា, ប្រស្នាចតុប្ផារិសុទ្ធិសីល, ទូរេនិទានឃ្ជ្ជា, ប្រជុំនិទានជាតកភាគ២, អរិយមគ្គាធិប្ផាយ, ត្រៃលក្ខណប្រទីប, កម្មប្រទីប, ប្រជុំកងវិនិ័យ, ប្រជុំពន្ធ្ជ្ជ្ជ

ជីវភាពផ្នែកត្រហស្ថ

បណ្ឌិតមហា សុង-ស៊ីវ មានអធ្យាស្ស័យម្យ៉ាង ប្លែកអំពីមិត្ត របស់ខ្លួនគឺ តាំងពីចាប់រៀនមក គ្មានបំណងផ្ញើវាសនាលើសញ្ញាប័ត្រ ដើម្បីទាមទារកៅអីក្នុងដំណែងរាជការណាមួយឡើយ បានតាំងចិត្តថា"ក្នុងជាតិនេះ មិនយកជីវិតខ្លួននឹងជីវិតគ្រួសារទៅប្រជ្រៀតផ្ញើនឹងថវិកាជាតិឡើយ ត្រូវរស់នៅដោយមធ្យោបាយផ្សេង ហើយជួយបំពេញថវិកាជាតិវិញ"។

ដោយឧត្តមគតិនេះជានិច្ច នាំឲ្យបណ្ឌិតមហា សុង-ស៊ីវ ធ្ងន់ចិត្តគំនិតក្នុងរបរពាណិជ្ជកម្មនឹងឧស្សាហកម្ម ផ្សំនឹងសមត្ថភាពខាងការសរសេរមានបន្ទិចបន្តួចផង ក៏ក្វាយខ្លួនទៅជាកូនឧស្សាហករមួយរូបក្នុងសម័យសង្គមរាស្ត្រនិយម, មិនបានបង់ខាតក្រដាសមួយសន្ទឹកធ្វើដីម៉ង្ត សុំប្រឡងប្រជែងដណ្តើមកៅអី ក្នុងដំណែងរាជការណាមួយឡើយ។

អាស្រ័យហេតុនេះ, ក្នុងដើមឆ្នាំ១៩៥៣ បណ្ឌិតមហាសុង-ស៊ីវបានដាក់ខ្លួនជាកម្មករទៅស៊ីឈ្នួលកែវិញ្ញសា ក្នុងរោងពុម្ពជនបរទេសមួយដើម្បីសង្កេតពិនិត្យ រៀនហ្វឹកហាត់កាយវាចាចិត្ត ជាឧស្សាហករឲ្យមានបច្ចេកទេសក្នុងការទិញនឹងលក់ ការគិតបញ្ជីបង់ពន្ធដារ ការប្រើកម្មករ ការប្រើគ្រឿងម៉ាស៊ីន នឹងការធ្វើវត្ថុផ្សេងៗ ដែលត្រូវផលិតចេញពីរោងពុម្ព។

ដល់ឆ្នាំ ១៩៥៤ បណ្ឌិតមហា សុង-ស៊ីវ មានសមត្ថភាពគ្រប់គ្រាន់ជាផលិតករផ្នែករោងពុម្ពហើយ ក៏បានរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ជាមួយនាង យឹម-ស៊ី ដែលមានទីលំនៅក្នុងក្រុងភ្នំពេញ ។ បន្ទាប់ពីរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ហើយ បានបើករោងពុម្ពមួយឈ្មោះ "រោងពុម្ពជាតិ"ក្នុងឆ្នាំ១៩៥៥។

ចាប់ពីឆ្នាំ ១៩៥៥ ដល់មកឥឡូវនេះ ឧស្សាហករ សុង-ស៊ីវ មានជីវភាពប្រព្រឹត្តទៅស្រួលតាមសមត្ថភាព បានបង់ពន្ធដារជូនរាជការជួយថវិកាជាតិ ក្នុង១ឆ្នាំៗ ជាច្រើនម៉ឺនរៀលតាមការដែលផលិតបានច្រើន នឹងតិចដល់ចុងឆ្នាំ ១៩៦៦ បើកបណ្ណាគារមួយទៀតឈ្មោះ"បណ្ណាគារប្រជាប្រិយ"។

សមាសភាពគ្រួសារ

ឧស្សាហករ សុង-ស៊ីវ នឹងអ្នកស្រី យឹម-ស៊ី មានកូនពីរនាក់គឺ:

១-កូនស្រីឈ្មោះ ស៊ីវ-ភូដា

២-កូនប្រុសឈ្មោះ ស៊ីវ-នាគសេន,

ផុតជីវប្រវត្តិត្រឹមឆ្នាំ ១៩៦៦ នេះ, ពេលក្រោយនឹងមានតទៅទៀត ។

ស្នាដៃដែលអ្នកនិពន្ធ សុង-ស៊ីវ បានសរសេរចោះពុម្ពផ្សាយរួចហើយ ទាំងអស់មកទល់ឆ្នាំ ១៩៦៦ មាន៣៥ មុខ:

១-វចនាប្រទីប

២-សុភាសិតសង្ក្រោះ

៣-ត្រៃកូដធម៌

៤-ណ្ឌ្ដីកប្រេតភាគ១ (ភាព្យ)

៥-ប្រជុំនិទានជាតកភាគ១

៦-ណ្ឌ្ដីកប្រេតភាគ២ (ភាព្យ)

៧-ទាយកបរិហារ

៨-កប្ប្ដកថា

៩-ប្រស្នាចតុប្ប្ដរិសុទ្ធិសីល

១០- ទូរេនិទានប្ប្ដញ្ហា

១១-ប្រជុំនិទានជាតកភាគ២

១២-អរិយមគ្គាធិប្ប្ដាយ

១៣-ត្រៃលក្ខណប្រទីប

១៤-កម្មប្រទីប

១៥-ប្រជុំកងវិនិ័យ

១៦-ប្រជុំពុទ្ធប្ប្ដញ្ញត្ដិ

១៧-សំយោគវិធាន ត្រឹមទី១៧ នេះសរសេរកាលនៅជាបពូជិត) ។

១៨-ដំណឹងពាក់កណ្តាលសាសនា

១៩-ប្រជុំនិទានជាតក ភាគ៣

២០-មធុរទេសនា

២១-សាសនប្រតិបត្តិ

២២-ប្រជុំរឿងប្រេងនិងសុភាសិតភាគ១

២៣-ប្រស្នាសាសនប្រតិបត្តិ

២៤-អនុបុព្វីកថាធិប្បាយ

២៥-អបាយមុខទំនើប (ភាព្យ)

២៦-ប្រជុំរឿងព្រេងនិងភាសិតភាគ២

២៧-ភាសាវិរុទ្ធ

២៨-ប្រជុំនិទានជាតកភាគ៤

២៩-ប្រវត្តិព្រះនាងឥសិកាសីថេរី

៣០-តម្រាឲ្យឈ្នះកូន

៣១-រៃកញ្ជែកទម្ងាប់ទំនៀមឈាបនកិច្ច

៣២-ប្រជុំនិទានជាតកភាគ៥

៣៣-ព្រះរស់

៣៤-សុជីវធម៌ប្រចាំសង្គមគ្រួសារ

៣៥-ជំនឿចាស់មនុស្សថ្មី... ។

សៀវភៅទាំង៣៥ មុននេះ បានបោះពុម្ពផ្សាយជាច្រើនលើកក្នុងរយៈពេលរាប់ឆ្នាំ ។

ធ្វើនៅថ្ងៃទី៤-៧-៦៦

ហត្ថលេខា: សុង-ស៊ីវ

ឧបសម្ព័ន្ធ

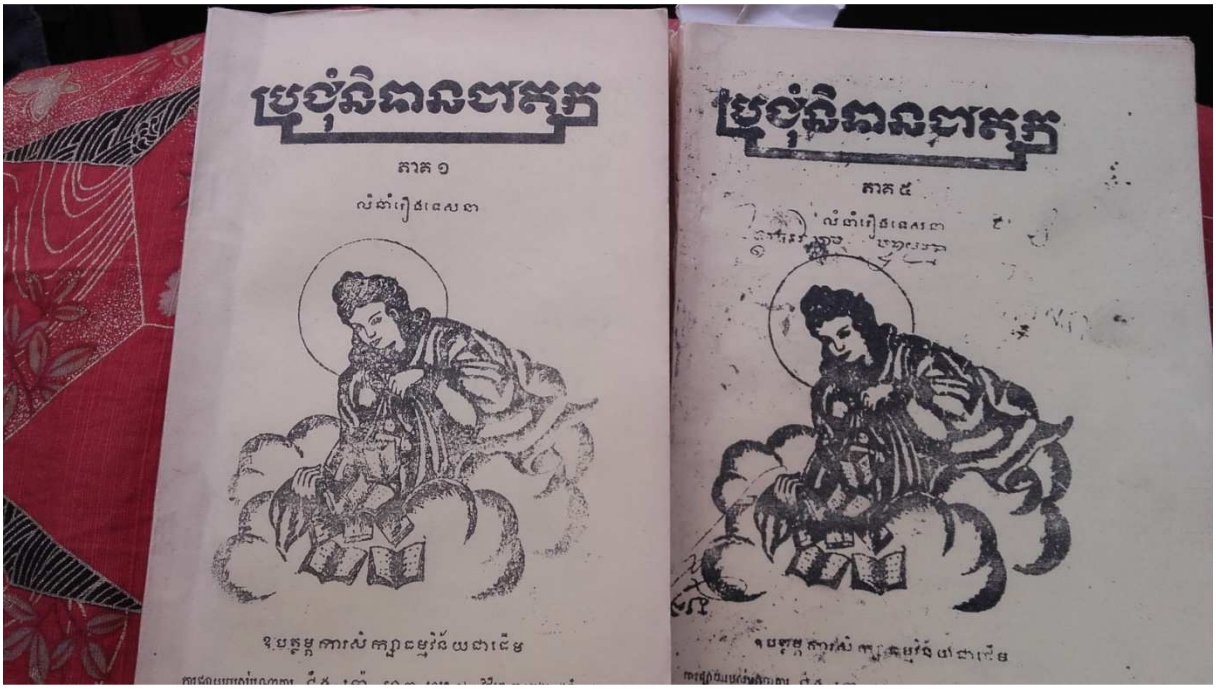

ក្បួនបារាទក្បាច
លុង ណ៊ីវ
ឆ្លុះ ប៊ុត. លម លុ.ខ. ជ្រ ម្ចង
ទ្ធសបុណ្ឌ
ទ្ធិសអាវ
ទ្ធិសអ្ការ
ទ្ធិសមុ
ទ្ធិសមារ
ទ្ធិសមារ
ទ្ធិសមារ

ប្រជុំនិទានជាតក

លំនាំរឿងទេសនា

ឧបត្ថម្ភការសិក្សាធម្មវិនិយជាដើម

ផ្សាយចេញពីបណ្ណាគារត្រៃរតន៍

ព.ស ២៥៤៦ គ.ស ២០០២

រក្សាសិទ្ធិគ្រប់យ៉ាង

ប្រជុំនិទានជាតក

សិទ្ធិត្តបណ្ឌិត សុខ ស៊ីវ

រៀបរៀងជាមួយ

ព្រះមហា សំ សុខ សាស្ត្រាចារ្យសាលាបាលីវត្តលង្ការ

(បោះពុម្ពលើកទី២)

ព.ស ២៥០៥

គ.ស ១៩៦២

ចម្លងដោយ

លេខ ១៣៦Eo វិថីខេមរភូមិន្ទ រាជធានីភ្នំពេញ

ព.ស ២៥៤៦-គ.ស ២០០២

អាទិភ្ជារម្ភកថា

****

ការរៀបរៀងសៀវភៅនេះ មានបំណងពីរយ៉ាងគឺ :

១. ចង់បើកបណ្ដាញរឿងរ៉ាវ ដែលកប់នៅក្នុងគម្ពីរផ្សេងៗ ក្រៅពីគំម្ពីរធម្មបទ ព្រោះរឿងរ៉ាវទាំងនោះចេះតែកប់លិចចាត់ទៅ។ មិនលេចចេញ ទៅបង្ហាញមុខដល់ពុទ្ធបរិស័ទភាគច្រើនឡើយ ។

២. ដើម្បីឲ្យងាយស្រួលដល់ពុទ្ធបរិស័ទ អ្នកត្រូវការនិយាយថ្លែងសំដែងនូវបុគ្គលាធិដ្ឋានធម៌នឹងជាឧត្តមគតិក្នុងផ្លូវលោកនឹងផ្លូវធម៌ ។

សៀវភៅនេះមិនកំណត់ថាចប់ត្រឹមភាគណានោះទេ កំណត់ចប់ត្រឹមអស់រឿងដែលខ្ញុំបានប្រទះឃើញ. ខ្ញុំរៀបរៀងកំណត់៥១រឿង ក្នុង១ភាគឬក៏លើសខ្វះខ្លះតាមរឿងវែងខ្លី ។

ឯរឿងដែលត្រូវយកមករៀបរៀងនោះ ជានិទានខ្លះជាតកខ្លះ សុទ្ធតែជារឿងដែលមានពិតប្រាកដក្នុងគម្ពីរ. ទើបសន្ធតសៀវភៅនេះថា "ប្រជុំនិ-ទានជាតក" ។

លុះរៀបរៀងចប់ហើយ ជួនថៅកែ **ផៅ-ហ្ងួត** ឲ្យចាត់ការចោះពុម្ពផ្សាយតាមសេចក្ដីត្រូវការ ។

លិទ្ធិត្ថបណ្ឌិត **សុខ-ស៊ីម**

មាតិកាគតិរឿង

ទំព័រ

១- អ្នកប្រាជ្ញគួរធ្វើលូងក្នុងកាលខ្លះ ដើម្បីសន្តិភាព (*រឿង ពក្កបណ្ឌិត*) ១

២- សេចក្តីប្រាថ្នារបស់សត្វលោកឥតមានទីបំផុត (*រឿង ព្រះបាទមន្ធាតុ*).....៤

៣-ទឹកមួយក្អមរបស់ស្ត្រីមានសទ្ធា ដូរយកសិរីក្នុងស្ថានសួគ៌បាន (*នាងជូនទាសី*)..៩

៤- ការញុះញង់ជាអាវុធក្លាហានបំផុតក្នុងលោក (*រឿង សត្វហង្សក្បាលពីរ*)..... ១៤

៥- បាយក្តាំងមួយដុំរបស់ស្ត្រីមានភ័ព្ធ មានតម្លៃកាត់មិនបាន (*រឿង ទុគ្គតធីតា*) . ១៨

៦- តិរច្ឆានជាសត្វមានចិត្តស្មោះត្រង់ មិនសាំញ៉ាំដូចមនុស្ស (*រឿង នាងពុទ្ធណី*)២០

៧- ចំណេះវិជ្ជាពិតប្រាកដជាឃ្លាំងនៃសិរីក្នុងលោក (*រឿង គុត្តិលមាណព*) ២៣

៨- បុរសក្នុងលោកមិនគួរជឿពាក្យភរិយាគ្រប់ម៉ាត់ (*រឿង មាតុឃាតក*) ២៩

៩- ការចំរើនន្ធវពុទ្ធគុណមានតម្លៃកាត់មិនបាន (*រឿង មហាលួកចណ្ឌាលី*) ៣៣

១០- អ្នកតូចគួរទូន្មានអ្នកធំ ដោយឧបាយកល (*រឿង សុជាតកុមារ*) ៣៥

១១- គុណនៃការរក្សាសីល ៥ និងចំរើនអាការ: ៣២ (*រឿង នាងកេសការី*) ៣៩

១២- ព្រះកែវមក៏តជាមរតករបស់ប្រទេសកម្ពុជា (*រឿង កែវមក៏ត*)..... ៤១

១៣-សទ្ធាជាពូជនៃសិរីក្នុងលោក (*រឿង បល្ល័ង្កអណ្តែត*).....៤៥

១៤- បើមានបំណងធំ គួរកុំស្តាយជីវិតនិងទ្រព្យសម្បត្តិ (*រឿង សសបណ្ឌិត*) ៤៨

១៥- គ្រាប់ល្ងបន្ទិចដូរយកសម្បត្តិក្នុងស្ថានសួគ៌ (*រឿង នាងគង្គិនី*) ៥២

១៦- ការច្រណែនជាពូជរបស់ពៀរក្នុងលោក (*រឿង បញ្ចបក្ខី*).....៥៤

១៧- គុណនៃការសាងសេនាសន: សម្រាប់អ្នកដំណើរ (*រឿង គវម្បតិមាណព*)....៥៨

១៨- ទោសធឹកសុរា និយាយកុហក និងក្បត់ចិត្តស្វាមី (*រឿង យក្ខិនីមុខសេះ*)..... ៦១

១៩- អ្នកមានទ្រព្យ មានយសស័ក្តិ គួររក្សាអ្នកក្រឥតយសស័ក្តិ (*រឿង រុក្ខទេវតា*)...៦៤

២០- លទ្ធផលនៃការបូជាព្រះសារីរិកធាតុ (*រឿង នាងសេសវតី*)..... ៦៧

២១- ការមិនប្រាកដ មិនស្គាល់កាល ជាថ្នាំពិសក្នុងលោក (*រឿង ទិសាបាមោក្ខ ព្រាហ្មណ៍*)..... ៧១

២២- គុណនៃការរក្សាឧបោសថសីល តាំងពីក្មេងដរាបដល់ចាស់ (*រឿង នាងលតា*)៧៣

២៣-មាតាបិតាតែងប្រាថ្នាឱ្យប្រយោជន៍ដល់បុត្រធីតា (*រឿង ឥល្ងិសសេដ្ឋី*)..... ៧៦

២៤- គុណនៃការអុជប្រទីប បូជាធម្មទេសនា (*រឿង អញ្ញតរឧបាសិកា*) ៨០

២៥- អានិសង្សនិងទោសរបស់កុសលាកុសលកម្ម (*យមលោកនិងទេវលោក*).... ៨១

២៦- ការមិនប្រទូស្តជាសិរីក្នុងលោក (*រឿង នាងវជ្ជមាលា*).....៨៤

២៧- ការកើតឡើងនៃសុរាក្នុងលោក (*រឿង ផ្ទើរព្រៃឈ្មោះសុរៈ*)..... ៨៧

២៨- គុណនៃការធ្វើសង្ឆគតាទក្ខិណាទាន (*រឿង នាងសុកន្ទ្រា*)..... ៩០

២៩- ការលុបគុណជាថ្នាំបន្សាបលទ្ធផលក្នុងលោក (*រឿង ចណ្ឌាលបណ្ឌិត*)..... ៩២

៣០-គុណនៃការសាងសេនាសនៈសម្រាប់សង្ឆ (*រឿង នន្ទិយឧបាសក*) ៩៥

៣១-ចិញ្ចឹមតិរច្ឆានប្រសើរជាងចិញ្ចឹមភរិយាក្បត់ (*រឿង មារុត្តព្រាហ្មណ៍*).....៩៩

៣២-សេចក្តីស្រឡាញ់តែងសម្លាប់សត្វលោក (*រឿង នហាបិតបុត្ត*)..... ១០១

៣៣- គុណនៃការប្រគេនទំដល់ព្រះមោគ្គល្លាន (*រឿង រាជគហទារិកា*).....១០៣

៣៤-ធ្វើគុណចំពោះសប្បុរស គុណមិនសាបសូន្យ (*រឿង យក្ខឈ្មោះនន្ទិ*).....១០៥

៣៥-គុណនៃការគោរពបំរើស្វាមីរបស់ខ្លួន (*រឿង សាវត្ថីធីតា*) ១១០

៣៦- មិនគួរគោរពបុគ្គលដែលគេមិនគោរព (*រឿង ចម្មសាដកបរិព្វាជក*)..... ១១២

៣៧-មានសទ្ធាប្រសើរជាងមានទ្រព្យ (*រឿង បុណ្ណសេដ្ឋី*) ១១៣

៣៨- ការក្លាហានរបស់នាយកជនអាចផ្ទាញ់សត្រូវបានងាយ (*វនបាលបុត្រ*) ១១៧

៣៩- គុណនៃការបូជាផ្កាឈើដល់ព្រះចេតិយ (*រឿង នាគទេវបុត្រ*)..... ១១៩

៤០- ការឥច្ឆាច្រណែនតែងដុតសត្វលោក (*រឿង ទុដ្ឋកុមារ*) ១២១

៤១- អ្នកសង្គ្រោះជាតិគួរកុំស្តាយជីវិត (*រឿង ក្អែកពោធិសត្ត*) ១២២

៤២- គុណនៃការដល់នូវត្រៃសរណាគមន៍ (*រឿង ខ្ទោចយក្ខ*) ១២៥

៤៣- គុណនៃការផ្សាយកុសលដល់ប្រេត (*រឿង ប្រេតក្ងាយជាទេវតា*).....១២៦

៤៤- មើលងាយមនុស្សសុចរិត ដូចមើលងាយទេវតា (*រឿង កិសវច្ឆតាបស*).....១២៩

៤៥- អ្នកមានលាភ មិនស្មើអ្នកមានបុណ្យ (*រឿង កដ្ឋហារកៈ*).....១៣២

៤៦- ស្ត្រីល្អកម្រមានក្នុងលោក (*រឿង នាងវិសាខា*) ១៣៥

៤៧- សេចក្តីប្រាថ្នារបស់ស្ត្រីមានសទ្ធាមិនសាបសូន្យ (*រឿង នាងបទុមវតី*) ១៤៣

៤៨- សត្វលោកមានការកើតស្លាប់ញឹកញាប់រាប់មិនអស់ (*រឿង ឧបសាឡ្ហក ព្រាហ្មណ៍*).....១៤៥

៤៩- គុណនៃសេចក្តីមិនប្រមាទចំពោះរូបកាយ (*រឿង ព្រះបាទមយទេវរាជ*)....១៤៨

៥០- គុណនៃការអនុមោទនាបុណ្យ (*រឿង សោតាបន្នឧបាសក*) ១៥៣

៥១- គុណនៃការមិនយំសោក មិនអាឡោះអាល័យ (*រឿង កសកព្រាហ្មណ៍*) ១៥៤

បញ្ជីរឿង

ឈ្មោះរឿង	ទំព័រ
១- ពក្ដបណ្ឌិត	១
២- ព្រះបាទមន្ធាតុ	៤
៣- នាងថ្ងូនទាសី	៩
៤- សត្វហង្សក្បាលពីរ	១៤
៥- ទុគ្គតធីតា	១៨
៦- នាងពុទ្ធេណី	២០
៧- គុត្តិលមាណព	២៣
៨- មាតុឃាតក	២៩
៩- មហាលួកចណ្ឌាលី	៣៣
១០- សុជាតកុមារ	៣៥
១១- នាងកេសការី	៣៩
១២- កែវមរកិត	៤១
១៣- បល្ល័ង្ក អណ្ដែត	៤៥
១៤- សសបណ្ឌិត	៤៨
១៥- នាងគព្ភិនី	៥២
១៦- បញ្ចបក្ខី	៥៤
១៧- គវម្ឆតិមាណព	៥៨
១៨- យក្ខិនីមុខសេះ	៦១

១៩- រុក្ខទេវតា ៦៤
២០- នាងសេសវតី ៦៧
២១- ទិសាបាមោក្ខព្រាហ្មណ៍ ៧១
២២- នាងលតា ៧៣
២៣- ឥល្លិសសេដ្ឋី ៧៦
២៤- អញ្ញតរឧបាសិកា ៨០
២៥- យមលោកនិងទេវលោក ៨១
២៦- នាងរជ្ជុមាលា ៨៤
២៧- ថ្មើរព្រៃឈ្មោះសុរៈ ៨៧
២៨- នាងសុភទ្ទា ៩០
២៩- ចណ្ឌាលបណ្ឌិត ៩២
៣០- ឧន្ទិយឧបាសក ៩៥
៣១- មារុត្តព្រាហ្មណ៍ ៩៩
៣២- ឧបាបិតបុត្ត ១០១
៣៣- រាជគហទារិកា ១០៣
៣៤- យក្ខឈ្មោះឧន្ទិ ១០៥
៣៥- សាវត្ថីធីតា ១១០
៣៦- ចម្ម្ចសាដកបរិព្វាជក..... ១១២
៣៧- បុណ្ណសេដ្ឋី ១១៣
៣៨- វិនបាលបុត្រ ១១៧

៣៩- នាគទេវបុត្រ ១១៩
៤០- ទុដ្ឋកុមារ ១២១
៤១- ក្អែកពោធិសត្ត ១២២
៤២- ខ្ញោចយក្ស ១២៥
៤៣- ប្រេតក្លាយជាទេវតា ១២៦
៤៤- កិសវច្ឆតាបស ១២៩
៤៥- កដ្ឋហារកៈ ១៣២
៤៦- នាងវិសាខា ១៣៥
៤៧- នាងបទុមវតី ១៤៣
៤៨- ឧបសាឡកព្រាហ្មណ៍ ១៤៥
៤៩-ព្រះបាទមឃទេវរាជ ១៤៨
៥០- សោតាបន្នឧបាសក ១៥៣
៥១- កសកព្រាហ្មណ៍ ១៥៤
៥២- អម្ពតាបស ១៦០
៥៣- ព្រះឥន្ទនិម្មិតជាយក្ស ១៦២
៥៤- កដាហកមាណព ១៦៦
៥៥- សេកសោមបណ្ឌិត ១៦៨
៥៦- ផ្ទៃខាំពពែ ១៧២
៥៧- ព្រាហ្មណ៍ចាស់ ១៧៦
៥៨- អាយលម្ហាយចាប់ពស់ ១៧៩

ប្រជុំនិទានជាតក

- ដើម្បីឱ្យងាយស្រួល ដល់សេចក្ដីត្រូវការរបស់លោកអ្នកអានទាំងឡាយ ខ្ញុំ សូមនាំយកឈ្មោះរឿងទាំងអស់ ដែលមាននៅក្នុងសៀវភៅប្រជុំនិទានជាតក ទាំង៧ភាគ ចំនួន ២៦១ រឿង មករៀបរៀងតាមលំដាប់ភាគដូចតទៅនេះ ។

ភាគ ទី ១	មាន ៥១ រឿង	ទំព័រ ទី ១	ដល់ ១៥៤
ភាគ ទី ២	មាន ៥១ រឿង	ទំព័រ ទី ១៦០	ដល់ ៣១១
ភាគ ទី ៣	មាន ៤៤ រឿង	ទំព័រ ទី ៣១៣	ដល់ ៥០៩
ភាគ ទី ៤	មាន ៣៦ រឿង	ទំព័រ ទី ៥១៣	ដល់ ៦៦៣
ភាគ ទី ៥	មាន ២៥ រឿង	ទំព័រ ទី ៦៧៧	ដល់ ៨២៧
ភាគ ទី ៦	មាន ២៩ រឿង	ទំព័ ទី ៨៣៣	ដល់ ១០០៧
ភាគ ទី ៧	មាន ២៥ រឿង	ទំព័ ទី ១០០៩	ដល់ ១១៥៧

ប្រជុំនិទានជាតក

១១១

១. រឿងពក្ខបណ្ឌិត

(ចាក លោ ជា)

(អ្នកប្រាជ្ញគួរធ្វើល្ងង់ក្នុងកាលខ្លះ ដើម្បីសន្តិភាព)

ក្នុងអវសរដែលកន្លងទៅហើយ មានកូនបក្សីបីគឺ កូនក្ងោក, កូនសាលិកា, កូនកុក នៅអាស្រ័យក្នុងសំបុកលើមែកព្រីក្សាជិត ១ គ្នា ។ សម័យនោះមានថ្មើរព្រៃបីនាក់, នៅក្នុងដែនកម្ពោជ: បាននាំគ្នាចរចូលទៅក្នុងព្រៃដើម្បីចាប់ម្រីគ ។ ថ្មើរព្រៃទាំងបីនាក់ ខំស្វែងរកម្រីគអស់មួយថ្ងៃ ពុំបានជួបប្រទះសោះ ដល់ពេលល្ងាចជិតត្រឡប់មកផ្ទះវិញ បានឃើញកូនបក្សីបីដែលនៅក្នុងសំបុកជិត១ គ្នានោះ ក៏ចាប់យកមួយ ១ ម្នាក់មកចិញ្ចឹម ។

ឯថ្មើរព្រៃទាំងបីរូបនោះ មានសេចក្ដីស្រឡាញ់ចំពោះកូនបក្សីទាំងបីហាក់ដូចជាកូនបង្កើត, បានគិតគ្នាថា យើងខំចិញ្ចឹមរក្សាបង្រៀនឱ្យមានបែបបទល្អហើយ យកទៅថ្វាយស្ដេចជាគ្រឿងបណ្ណាការ ។ ថ្មើរព្រៃម្នាក់ដែលចិញ្ចឹមកូនក្ងោកខំបង្ហាត់ឱ្យចេះពង់ ចេះរាំ ចេះក្រាបសំពះ, ឯក្ងោកជាសត្វមានគំនិតខ្ជី ក៏ចេះតែខំធ្វើតាមដរាបដល់ចេះពង់ ចេះរាំ ចេះក្រាបសំពះដូចបំណងរបស់ម្ចាស់ ។ ថ្មើរព្រៃម្នាក់ទៀតដែលចិញ្ចឹមកូនសាលិកា ក៏ខំបង្ហាត់បង្ហាញឱ្យរៀននិយាយភាសាមនុស្ស, សាលិកាជាសត្វមានគំនិតខ្ជី

ខ្ញុំប្រឹងនិយាយតាមដរាបដល់ចេះនិយាយជាមួយនឹងមនុស្សបាន ។ ឯថ្មើរព្រៃម្នាក់ទៀតដែលចិញ្ចឹមកូនកុក ក៏ខ្ញុំបង្ហាត់បង្រៀនកុកនោះតាមបំណងរបស់ខ្លួន ប៉ុន្តែកុកជាបណ្ឌិតមានគំនិតវែង បានគិតថា អញមិនគួរធ្វើជាអ្នកចេះរាំ ចេះនិយាយ ចេះក្រាបសំពះ តាមឱ្យវាទរបស់ថ្មើរព្រៃទុច្ចរិតនេះទេ បើអញធ្វើជាអ្នកចេះដឹងមុខតែថ្មើរព្រៃនេះដាក់ក្នុងទ្រុងដរាបដល់អស់ជីវិត, លុះគិតដូច្នេះហើយ ក៏មិនអើពើនឹងឱ្យវាទរបស់ថ្មើរព្រៃជាម្ចាស់ឡើយ បើគេបង្ខំខ្លាំងគ្រាន់តែស្រែកក្រក ១ ប៉ុណ្ណោះ ។

ថ្ងៃមួយថ្មើរព្រៃទាំងនោះ បានយកកូនបក្សីទាំងបីទៅថ្វាយស្តេច, ព្រះរាជាបានទតឃើញកូនបក្សីនោះហើយ ទ្រង់មានព្រះតម្រាស់ថា ម្នាលព្រានកូនក្ងោកនេះមានគុណវិសេសដូចម្តេចខ្លះ ? អ្នកម្ចាស់ក្ងោកក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ក្ងោកនេះចេះរាំ ចេះពង់ ចេះក្រាបថ្វាយបង្គំ ក៏ប្រើក្ងោកនោះថ្វាយបង្គំព្រះរាជា, លុះក្ងោកនោះថ្វាយបង្គំហើយ អ្នកម្ចាស់ក្ងោកធ្វើភ្លេងដោយមាត់របស់ខ្លួន ក្ងោកក៏ពន់ពេនរេរាំតាមភ្លេងនោះ ។ ព្រះរាជាបានទតឃើញដូច្នោះទ្រង់សព្វព្រះហឫទ័យណាស់ ក៏ក្រាស់បង្គាប់ឱ្យអាមាត្យចងទុកក្បែរទីនោះទៅ ។ ទ្រង់ក្រាស់សួរទៅអ្នកចិញ្ចឹមសាលិកាទៀត, អ្នកចិញ្ចឹមសាលិកាក្រាបទូលថា បពិត្រមហារាជ សាលិកានេះចេះនិយាយភាសាមនុស្សបាន ក៏នាំសាលិកានោះ

និយាយថ្វាយព្រះរាជាជាព្រះសណ្តាប់, ព្រះរាជាទ្រង់ព្រះសណ្តាប់ភាសាកូនសាលិកានោះហើយ ទ្រង់សព្វព្រះហឫទ័យ ក៏បង្គាប់អាមាត្យឱ្យចងទុកក្បែរសត្វក្ងោក ។ ទើបត្រាស់សួរទៅអ្នកចិញ្ចឹមកុកទៀត, អ្នកចិញ្ចឹមកុកក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព កុកនេះជាសត្វល្ងង់បំផុត ទោះបីទូលព្រះបង្គំខំបង្ហាត់បង្ហាញយ៉ាងណា ក៏ពុំចេះដឹងអ្វីសោះ ចេះត្រឹមតែស្រែកក្រក១ ប៉ុណ្ណោះ ។ កុកបណ្ឌិតកាលបើម្ចាស់របស់ខ្លួនទូលព្រះរាជាដូច្នោះហើយ ក៏ស្រែកក្រក១ ឡើង ។ លំដាប់នោះព្រះរាជាទ្រង់ព្រះសំរួលយ៉ាងខ្លាំង ទើបបង្គាប់អាមាត្យថា ឯងយកកុកនេះទៅលែងទៅកុំទុក ព្រោះវាល្ងង់ណាស់ មិនចេះនិយាយស្តីនឹងគេទេ ។ កុកបណ្ឌិតកាលបើអាមាត្យលែងហើយ ក៏ហើរទៅទំលើកំពូលប្រាសាទ សូត្របទគាថាជាភាសាមនុស្សថា :

ពក្ខោ បណ្ឌិតោ រាជ ភាសកញ្ញេ្ញ ១ មាទ ១ ១

**ឥយ្ជ្ជ សាលិការ ១ ១ ១

មែន ។ ក្រុកបណ្ឌិត ក៏ហើរទៅតាមវត្ថុប៉ងរបស់ខ្លួនដោយសួស្តី ។ លំដាប់នោះព្រះរាជាទ្រង់ទតឃើញក្ងោកនិងសាលិកា ដែលជាប់ចំណង មានមុខក្រៀមក្រមស្រងូតស្រងាត់ ក៏ត្រាស់បង្គាប់អាមាត្យឱ្យដោះលែងទៅ ។

២. រឿងព្រះបានមន្ធាតុ

(ចាក ម. ភ.)

(សេចក្ដីប្រាថ្នារបស់សត្វលោក ឥតមានទីបំផុត)

ក្នុងខាងដើមនៃភទ្ទកប្បនេះ មានព្រះបរមចក្រពត្រាធិរាជមួយព្រះអង្គ ព្រះនាមមន្ធាតុ មានមហិទ្ធិឫទ្ធិធំអស្ចារ្យ សោយរាជ្យក្នុងទ្វីបទាំង ៤ មានមហាក្សត្រិយ៍ ៨ ម៉ឺន ៤ ពាន់ព្រះអង្គជាបរិវារ។ មនុស្សក្នុងជំនាន់នោះ មានអាយុកំណត់ ១ អសង្ខ្យេយ្យឆ្នាំ ។ ឯព្រះបាទមន្ធាតុនោះ មានឥទ្ធិពលសំបើមអស្ចារ្យណាស់ គ្រាន់តែទះដៃវេលាណា មានភ្ជៀងកែវ ៧ ប្រការ ធ្លាក់ចុះមកវេលានោះ, ទ្រង់នៅជាកុមារវត់លេងសប្បាយដោយល្បែងក្មេងជាង ៨ ម៉ឺនឆ្នាំ ដល់ព្រះជន្មគំរប់ ៨ ម៉ឺន ៤ ពាន់ព្រះរាជបិតាទ្រង់ប្រទានកិត្តិយសឱ្យធ្វើជាឧបរាជ ១ បាន ៨ ម៉ឺន ៤ ពាន់ឆ្នាំ បានទទួលរាជាភិសេកជាស្ដេចបរមចក្រពត្រាធិរាជ, សោយរាជ្យបាន ៨ ម៉ឺន ៤ ពាន់ឆ្នាំ ទ្រង់មិនស្កប់ស្កល់ដោយរាជសម្បត្តិ បានត្រាស់សួរមហាមាត្យថា ទី

ដែលបរិបូណ៌ដោយរាជសម្បត្តិវិសេសជាងនេះទៅទៀត មានឬ
ទេ ? ។ មហាមាត្យទូលថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ក្នុងមនុស្សលោក
នេះពុំមានទេ មានតែស្ថានចាតុមហារាជិកា ទើបបរិបូណ៌ដោយ
សេចក្តីសុខប្រសើរជាងស្ថានមនុស្ស ។ ព្រះចាទមន្ធាតុបានជ្រាប
ហើយ ក៏កាន់ចក្ករតន៍ត្រាំ អណ្តែកទៅឰដ៏អាកាសព្រមទាំងចតុរង្គ
សេនា ទៅចុះនៅស្ថានចាតុមហារាជិកា។ ពួកទេវតាក្នុងស្ថាននោះ
បានឃើញព្រះចាទមន្ធាតុហើយ ក៏នាំគ្នាកាន់ភ្ជីផ្ការាចូលទៅបូជា
ថ្វាយរាជសម្បត្តិទិព្ធដល់ព្រះចាទមន្ធាតុ ១ បានសោយរាជ្យសម្បត្តិ
នៅស្ថានចាតុមហារាជិកានោះ បានចំនួន ៨ ម៉ឺន ៤ ពាន់ឆ្នាំមនុស្ស
ទ្រង់មិនបានស្កប់ស្កល់ក្នុងរាជសម្បត្តិនោះទៀត. ទើបក្រាសសួរទៅ
ស្តេចចតុលោកបាលទាំង ៤ ថា ទីស្ថានដែលបរិបូណ៌ដោយសេចក្តី
សុខជាងនេះ មានដែរឬ ? ។ ស្តេចចតុលោកបាលទាំង ៤ ក្រាប
ទូលថា រាជសម្បត្តិក្នុងស្ថាននេះ មិនវិសេសជាងស្ថានមនុស្សប៉ុន្មាន
ទេ មានតែរាជសម្បត្តិក្នុងស្ថានត្រៃត្រឹង្ស ទើបប្រសើរជាងនេះជា
១ រយគុណ ។ ព្រះចាទមន្ធាតុបានជ្រាបហើយ ក៏ចាប់ចក្ករតន៍ត្រាំ
ហោះទៅស្ថានត្រៃត្រឹង្សទៀត ។ ព្រះឥន្ទ្រាធិរាជ បានទតឃើញព្រះ
ចាទមន្ធាតុហើយ ក៏មានព្រះទ័យសោមនស្សរីករាយ កាន់ផ្ការាភ្ជីចូល
ទៅបូជាថ្វាយរាជសម្បត្តិពាក់កណ្តាល ។ ព្រះចាទមន្ធាតុ បាន
សោយរាជ្យសម្បត្តិពាក់កណ្តាលនៅស្ថានត្រៃត្រឹង្សនោះ ជាសុខ

ក្សេមក្សាន្តអស់កាលជាយូរអង្វែងណាស់ចំនួន៣៦ ដំណព្រះឥន្ទ្រ ។ ឯសេចក្តីប្រាថ្នារបស់ព្រះអង្គ មិនចេះពេញសោះ នៅតែខ្វះកន្លះជានិច្ច សូម្បីសោយរាជសម្បត្តិទិព្ធ ជាយូរអង្វែងដល់ម្ល៉ោះ ក៏មិនចេះស្កប់ស្កល់ ទើបទ្រង់ព្រះចិន្តាថា បើអញសម្លាប់ព្រះឥន្ទ្រចោលហើយសោយរាជ្យតែម្នាក់ឯង ទើបល្មមសមនឹងបុណ្យស័ក្តិរបស់អញ ។ គ្រាន់តែគិតយ៉ាងនេះ ការទ្រុឌទ្រោមនៃសរីរៈ ក៏កើតឡើងប្រាកដ ពុំអាចនៅលាយឡំជាមួយនឹងពួកទេវតាបាន ស្រាប់តែច្យុតមកស្ថិតនៅក្នុងឱ្យានរបស់ព្រះអង្គ នាស្ថានមនុស្សដូចកាលមុនវិញ ។ នាយឱ្យានបាល បានឃើញព្រះបាទមន្ធាតុចុះពីស្ថានសួគ៌មកស្ថិតនៅក្នុងឱ្យានវិញហើយ ក៏ចូលទៅក្រាបទូលដល់ព្រះរាជត្រកូល ។ ព្រះរាជាដែលជាធំក្នុងព្រះរាជត្រកូល បានជ្រាបដំណឹងនោះហើយ មានសេចក្តីត្រេកអរណាស់ ទ្រង់ម្ចីម្នាយាងទៅឱ្យានជាមួយនឹងស្តេចទាំង ៨ ម៉ឺន ៤ ពាន់ព្រះអង្គ ចាត់ចែងក្រាលរៀបចំរាជសេយ្យាសនៈដ៏ប្រសើរក្នុងឱ្យាននោះ ។ ព្រះបាទមន្ធាតុ ទ្រង់ឡើងផ្ទំលើសីរីរាជសេយ្យាសនៈនោះហើយ បានប្រកាសប្រាប់ដល់ព្រះរាជវង្សានុវង្សទាំងឡាយថា យើងលែងក្រោកចាកអាសនៈនេះហើយ អ្នកទាំងឡាយចូលចាំគ្រប់គ្នាថា សេចក្តីប្រាថ្នារបស់សត្វលោកធំទូលាយវែងឆ្ងាយឥតមានទីបំផុត. ទ្រង់មានព្រះបន្ទូលដូច្នេះជាដើមហើយ ក៏ទ្រង់សោយទិវង្គតទៅ បានទៅកើតក្នុងសុគតិភព

តាមសមគួរដល់បុញ្ញកម្មរបស់ព្រះអង្គ ។

ឯបុព្វកម្មរបស់ព្រះបាទមន្ធាតុ ដែលមានឥទ្ធិពលធំអស្ចារ្យ គ្រាន់តែទះដៃមានភ្លៀងកែវ ៧ ប្រការធ្លាក់ចុះមកពីអាកាស និងមានព្រះជន្មវែង ហើយបានសោយរាជ្យសម្បត្តិទិព្វទៀតនោះគឺ កាលសាសនាព្រះសម្ពុទ្ធព្រះនាម វិបស្សី រាប់ពីភទ្ទកប្បនេះទៅក្រោយវិញចំនួន ៩១ កប្ប. កាលនោះព្រះបាទមន្ធាតុកើតជាបុរសកំសត់ម្នាក់នៅក្នុងនគរពន្ធុមតី ជាអ្នកស៊ីឈ្នួលជួលប ះជុលសំលៀកបំពាក់ ចាស់ដាច់ដាចរបស់អ្នកនគរនោះ ។ ថ្ងៃមួយពួកពុទ្ធបរិស័ទបានរៀបចាត់ចែងថ្វាយមហាទានដល់ព្រះសង្ឆ មានព្រះពុទ្ធជាប្រធាន. ឯបុរសកំសត់បានដឹងថា គេរៀបចាត់ចែងនឹងថ្វាយមហាទានដូច្នោះហើយ ក៏នឹកសង្វេគចំពោះខ្លួនថា ឱ! អាត្មាអញ ជាមនុស្សសេសសល់ថោកទាបជាទីបំផុត ពុំបានចាត់ចែងមហាទាននឹងគេសោះ ពីព្រោះជាអ្នកទ័លក្រ. ពេលនេះបើអញមិនធ្វៀតធ្វើទានទេពុំដឹងជាជាតិណានឹងបានរួចផុតពីសេចក្ដីទុក្ខលំបាក គិតឃើញដូច្នេះហើយសទ្ធាក៏កើតឡើងមាំ ចំពោះគុណព្រះសម្ពុទ្ធ ។ ពេលនោះខ ំជួសប ះជុលសំពត់ឱ្យបុគ្គលម្នាក់ បានលុយមួយមាសក ដឹងថាពេលថ្វាយមហាទានជិតដល់ហើយ ក៏ម្ដីម្នាទៅផ្សារទិញបានគ្រាប់សណ្ដែកស្ងោរមួយកំបង់ យកទៅដាក់ចាត្រ. ទៅដល់ភោងទាន ពុំបានឱកាសនឹងចូលទៅដាក់ចាត្រឡើយ ព្រោះខ្លួនជាអ្នក

ទ័ណ្ឌក្រថោកទាប ពួកមហាជនមិនបើកឱកាសឱ្យចូល, ទើបគិតថា អញអស់ចានចូលទៅជិតព្រះសម្ពុទ្ធនឹងព្រះសង្ឆហើយ បើដូច្នេះ អញគួរបោះគ្រាប់សណ្ដែក សំដៅទៅត្រង់ចាត្រព្រះសម្ពុទ្ធនឹងព្រះ សង្ឆចុះ បើចានចូលទៅក្នុងចាត្រតែមួយគ្រាប់គង់មានផលច្រើន ។ បុរសកំសត់ ក៏ចាប់គ្រាប់សណ្ដែកស្ទារបោះទៅ, ដោយអំណាច ឫទ្ធិព្រះសម្ពុទ្ធ គ្រាប់សណ្ដែកក៏អណ្ដែកទៅធ្លាក់ចុះក្នុងចាត្រជា លំដាប់ តាំងពីចាត្រព្រះសម្ពុទ្ធជាម្ចាស់ដរាបទៅដល់ចាត្រព្រះសង្ឆ ឥតមានជ្រុះទៅទីដទៃមួយគ្រាប់ឡើយ ។ បុរសកំសត់ឃើញអស្ចារ្យ ដូច្នោះហើយ សេចក្ដីជ្រះថ្លាក៏រីងរឹតតែកើតឡើងយ៉ាងក្រៃលែង ទើបតាំងសេចក្ដីប្រាថ្នាថា ដោយអំណាចការបូជារបស់ខ្ញុំនេះ ក្នុង អនាគតកាល សូមឱ្យចានជាធំជាងជនអ្នកត្រូវការដោយកាមទាំង ឡាយ បើខ្ញុំលើកដៃទះឡើងវេលាណា សូមឱ្យភ្ជៀងកែវ ៧ ប្រការ ធ្លាក់ចុះពីផ្ទៃអាកាសវេលានោះកុំខាន ។ បុរសកំសត់ លុះអស់អាយុ ចានទៅសោយសុខក្នុងទេវលោក និងមនុស្សលោកអស់កាលជា អង្វែង លុះដល់មកខាងដើមនៃភទ្ទកប្បនេះ ចានមកកើតជាព្រះរាជ បុត្ររបស់ព្រះចាទកល្យាណរាជ មានឆ្នាមប្បញ្ញត្តិថា ព្រះចាទ មន្ធាតុនេះឯង ។

៣. រឿងនាងថូនទាសី

(ចាក វិ. ខុ.)

(ទឹកមួយកួមរបស់ស្ត្រីមានសទ្ធា ជួរយកសីរីក្នុងស្ថានសួគ៌ចាន)

ក្នុងពុទ្ធកាល, ថ្ងៃមួយព្រះសម្ពុទ្ធបរមគ្រូ ស្តេចយាងទៅដែនកោសល ជាមួយនឹងភិក្ខុសង្ឆ ៥ រយអង្គ ទ្រង់យាងចូលទៅសម្រាកព្រះកាយក្នុងថ្នូនគ្រាម ដើម្បីកំចាត់បង់នូវមិច្ឆាទិដ្ឋិរបស់ពួកព្រាហ្មណ៍ក្នុងថ្នូនគ្រាមនោះ ។ ពួកព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ ចានឮដំណឹងថា ព្រះសម្ពុទ្ធព្រមទាំងភិក្ខុសង្ឆ ស្តេចយាងនិមន្តមកដល់ត្រើយស្ទឹងខាងនាយ បម្រុងនឹងឆ្លងចូលទៅក្នុងថ្នូនគ្រាមហើយ, ពួកព្រាហ្មណ៍ព្រឹទ្ធាចារ្យទាំងឡាយ ចានប្រកាសប្រាប់ដល់ព្រាហ្មណ៍ជាបរិស័ទថា យើងទាំងអស់គ្នាមិនគប្បីគួរសមរាប់រកឱ្យវត្ថុអ្វី ដល់សមណគោតមឡើយ ។ ម្យ៉ាងទៀតយើងទាំងអស់គ្នា ត្រូវអូសទូកឡើងពីកំពង់ឱ្យអស់ ហើយរុះស្ពានចោលចេញ ទាំងសាលាសំណាក់ក៏ត្រូវរុះស្ទូវបើរនាបឱ្យអស់, បើអ្នកណាមួយទៅគួរសមឱ្យវត្ថុអ្វីដល់សមណគោតមនិងភិក្ខុសង្ឆ ត្រូវធ្វើទោសអ្នកនោះដល់ជីវិត ។ ព្រះសម្ពុទ្ធទ្រង់ជ្រាបវិប្ការ:របស់ព្រាហ្មណ៍ដូច្នោះហើយ ក៏នាំភិក្ខុសង្ឆទាំង ៥ រយ ហោះឡើងអាកាស ឆ្លងស្ទឹងទៅចុះត្រង់កណ្តាលស្រុកនោះ ទ្រង់និមន្តទៅគង់ក្រោមម្លប់ឈើមួយដើមក្បែរអណ្ដូងទឹក ។

សម័យនោះ មាននាងទាសីម្នាក់ ជាខ្ញុំបំរើត្រកូលព្រាហ្មណ៍ មួយក្នុងថ្នូនគ្រាមនោះ កំពុងកណ្ដៀតក្ជមទៅដងទឹកអណ្ដូង បានឃើញព្រះមានព្រះភាគ ក៏មានចិត្តជ្រះថ្លាកើតឡើង, នាងគិតថា សម័យនេះក្ដៅណាស់ ព្រះសម្ពុទ្ធ និងព្រះសង្ឆទាំងអស់អង្គ ប្រហែលជាស្រេកទឹកខ្លាំងបានជាមកគង់ក្នុងទីនេះ, អញត្រូវតែដងទឹកមួយក្ជមយកទៅប្រគេនទើបគួរ, ប៉ុន្តែព្រាហ្មណ៍ព្រីទ្ធាចារ្យបានដាក់អាជ្ញាថា បើអ្នកណាទៅគួរសម យកវត្ថុអ្វីៗ ទៅប្រគេនដល់សមណគោតមនិងព្រះសង្ឆនេះ ត្រូវមានទោសដល់ជីវិត ។ នាងគិតដូច្នេះហើយ ក៏ដើរហួសទៅដងទឹក, លុះត្រឡប់មកវិញសន្ទាក់កាន់តែកើតខ្លាំងឡើងៗ ទើបគិតថា ណ្ហើយចុះអញបានជួបនឹងស្ត្រីបុណ្យដ៏ប្រសើរយ៉ាងនេះហើយ គួរតែធ្វើទានកុំខាន ទោះបីគេសម្ងាប់ ឬដាក់អាជ្ញាយ៉ាងណាតាមការចុះ, នាងក៏កណ្ដៀតក្ជមចូលទៅកណ្ដាលហ្វូងភិក្ខុសង្ឆ យកទឹកមួយក្ជមទៅប្រគេនព្រះសម្ពុទ្ធ ។ ទ្រង់ទទួលដោយព្រះហស្តទាំងពីរ ថ្វែងអាការៈឱ្យនាងដឹងថា ព្រះអង្គត្រូវការទឹកនោះណាស់, ទ្រង់ចាក់ទឹកនោះលប់ព្រះភ័ក្ត្រ ហើយធាន់ក្នុងទីចំពោះមុខរបស់នាង, ដោយអំណាចឫទ្ធិរបស់ព្រះអង្គ ទឹកក្នុងក្ជមនៅពេញដដែល ទើបឱ្យក្ជមទឹកនោះទៅភិក្ខុសង្ឆទាំង ៥ រយធាន់ទៀត ទឹកក្ជមក៏នៅតែពេញដដែល ។ នាងថ្នូនទាសីបានឃើញចំឡែកអស្ចារ្យដូច្នេះហើយ សេចក្ដីជ្រះថ្លាក្នុងព្រះសាស្ដា ក៏

កាន់តែចំរើនស្ថាពរឡើងជារយគុណ ។ កាលភិក្ខុសង្ឆទាំង ៥ រយ ធាន់ឆ្អែតស្កប់ស្កល់ហើយ, ព្រះសម្ពុទ្ធទ្រង់ប្រទានកួមទឹកនោះដល់ នាងថ្ងូនទាសីវិញ, នាងបានទទួលកួមហើយ ថ្វាយបង្គំលាព្រះមាន ព្រះភាគទៅគេហដ្ឋានរបស់នាងវិញ។ ជាលំដាប់នោះពួកព្រាហ្មណ៍ ទាំងឡាយ ក៏ចាប់នាងវាយតប់ បណ្ដើរបាកទៅឱ្យព្រាហ្មណ៍ជាចៅ ហ្វាយទាំងឡាយនាយ១ បានវាយថែមទៀតទាល់តែស្លាប់ក្នុងពេល នោះទៅ ។ ចំណែកខាងព្រះមានព្រះភាគ កាលបើនាងថ្ងូនទាសី ចេញទៅផុតហើយ ទ្រង់ត្រាស់ហៅព្រះអានន្ទ ប្រើឱ្យយកចាត្រ ព្រះអង្គទៅដងទឹកអណ្ដូង, ព្រះអានន្ទមិនហ៊ានទៅដង ព្រោះខ្លាច ព្រាហ្មណ៍វាយសម្លាប់, ទ្រង់ប្រើជាគំរប់បីដង ព្រះអានន្ទមិនហ៊ាន ប្រកែក ទើបកាន់យកចាត្រនិមន្ដទៅអណ្ដូងទឹក គ្រាន់តែទៅដល់ មាត់អណ្ដូង ទឹកក៏ចាញ់ចេញពីក្នុងអណ្ដូង ជោរជនរាចទៅលើមហា ប្រថពី លិចភូមិស្រុកថ្ងូនគ្រាមនោះមួយរំពេច ប៉ុន្ដែត្រង់កន្លែងដែល ព្រះសម្ពុទ្ធ និងព្រះសង្ឆគង់នោះឥតមានទឹកលិចឡើយ ។ ពួក ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ ឃើញហេតុអស្ចារ្យដូច្នោះហើយភិតភ័យខ្លាំង ណាស់ ក៏នាំគ្នារត់ចូលទៅសុំទោសព្រះសម្ពុទ្ធថ្វាយខ្លួនជាឧបាសក ឧបាសិកា យកព្រះរតនត្រ័យជាទ្រីពីងទីរលីកស្ទើដោយជីវិត, ទឹកក៏ ចាត់អស់រលីងក្នុងខណៈនោះទៅ ។

ឯនាងថ្ងូនទាសី ដែលព្រាហ្មណ៍វាយសម្លាប់នោះ បានទៅ

កើតក្នុងស្ថានត្រៃត្រឹង្ស មានរូបល្អឥតឧបមា មានរស្មីចែងចាំង ចេញអំពីកាយផ្សាយទៅក្នុងទិសទាំងពួង មានស្រីទេពអប្សរមួយ ពាន់ចោមរោមជាបរិវារ ស្ថិតនៅក្នុងវិមានមាស មានសណ្ឋានដូចជាទូកកីង ប្រតិស្ឋានៅលើទឹកទិព្ធ ក្នុងមហាស្រះចោតួរណីមួយ ។ លើមាត់ស្រះមានដើមកប្បព្រឹក្សដុះព័ទ្ធជុំវិញ, ក្នុងស្រះនោះមានដើមឈូកដុះព្រោងព្រាត បញ្ចេញផ្កាផ្ទៃផ្សាយក្លិនក្រអូបឈ្ងុយឈ្ងប ឈូកនោះមានផ្កា ៥ ពណ៌ ខ្ទះដើមជាមាស ស្លឹកជាកែវមណី ផ្កាជាប្រាក់ ផ្ទៃជាត្សាងទទឹម, ខ្ទះដើមជាត្សាងទទឹម ស្លឹកជាប្រាក់ ផ្កាជាកែវមណី ផ្ទៃជាមាស ដុះព័ទ្ធព័ន្ធវិមានប្រាសាទ ។ ក្នុងពេលនោះ នាងគិតពិចារណាមើលអតីតជាតិរបស់នាង ក៏ចានដឹងសព្វគ្រប់ថា ឱ ! អញដែលចានមកកើតជាទេវធីតាបរិបូណ៌ ដោយទិព្ធសម្បត្តិដូច្នេះ ដោយសារតែទឹកមួយកួម ដែលអញចានប្រគេនព្រះសម្ពុទ្ធក្នុងស្រុកថ្ងូនគ្រាម, ឥឡូវនេះព្រះសម្ពុទ្ធគង់នៅក្នុងទីនោះ ពុំទាន់និមន្តទៅណាឡើយ ដូច្នេះគួរតែទៅបំពេញសម្បត្តិរបស់អញ ឱ្យវិសេសជាងនេះទៅទៀត, គិតដូច្នេះហើយចុះមកភ្លាម វិមានប្រាសាទក៏អណ្តែកដោយមកប្រតិស្ឋានលើផែនដី ក្នុងទីចំពោះព្រះភ័ក្ត្រព្រះសម្ពុទ្ធ ។ នាងទេពធីតា ចានតាមបរិវារទាំងមួយពាន់ ចេញពីវិមានប្រាសាទ ចូលទៅថ្វាយបង្គំព្រះសម្ពុទ្ធជាបរមគ្រូ ។ ពេលនោះពួកព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ ដែលកំពុងអង្គុយគាល់ព្រះមានព្រះភាគ ក៏ផ្ញើលឈ្ងរ

ទឹកស្ងើចក្នុងចិត្តឥតឧបមា ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់សួរនាងទេពធីតា ដើម្បីឱ្យព្រាហ្មណ៍ទាំងអស់បានដឹងក្នុងពេលនោះថា ម្នាលទេពធីតា អ្នកបរិបូណ៌ដោយទិព្វសិរី មានពន្លឺចែងចាំងជានិច្ច តើនាងមកអំពីទីណា ? បានធ្វើបុណ្យអ្វីក្នុងជាតិមុន ? ។ នាងទេពធីតាក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ ខ្ញុំព្រះអង្គមកពីស្ថានត្រៃត្រឹង្ស. កាលពីម្សិលមិញខ្ញុំព្រះអង្គនៅក្នុងស្រុកថ្ងនគ្រាមនេះ បានដងទឹកមួយក្ងមប្រគេនព្រះអង្គ. លុះត្រឡប់ទៅផ្ទះ ពួកព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយដែលអង្គុយជុំវិញនេះ នាំគ្នាចាប់វាយខ្ញុំព្រះអង្គ បណ្ដើរទៅឱ្យព្រាហ្មណ៍ជាចៅហ្វាយរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ១ បានវាយថែមទៀតដរាបដល់ស្លាប់ ។ បន្ទាប់មកនាងក៏បានថ្លែងរៀបរាប់អំពីទិព្វសម្បត្តិរបស់នាងក្នុងស្ថានសួគ៌ដោយសព្វគ្រប់ លុះចប់ហើយ ព្រះសម្ពុទ្ធបរមគ្រូ ទ្រង់សំដែងនូវធម្មកថា ពន្យល់អំពីអរិយសច្ចធម៌ ៤ ប្រការ នាងទេពធីតាក៏បានសម្រេចដល់សោតាបត្តិផលក្នុងពេលនោះ ទើបថ្វាយបង្គំលាព្រះមានព្រះភាគ ទៅស្ថានត្រៃត្រឹង្សវិញ ។ ពួកព្រាហ្មណ៍ក្នុងថ្ងនគ្រាម ក៏បានយល់ជាក់ច្បាស់នូវលទ្ធិពុទ្ធសាសនាក្នុងពេលនោះ ។

៤. រឿងសត្វហង្សកណ្ឌាលពីរ

(ចាក ពា. ប.)

(ការញុះញង់ ជាអាវុធក្លាហានបំផុតក្នុងលោក)

ក្នុងសាសនាព្រះសម្ពុទ្ធព្រះនាមកស្សបៈ មានស្ត្រីម្នាក់ មានចិត្តស្មោះត្រង់ស្នេហាចំពោះស្វាមីរបស់ខ្លួន តែងគោរពប្រតិបត្តិចំពោះស្វាមី ដូចជាស្រីទេពអប្សរគោរពបំរើព្រះឥន្ទ្រាធិរាជ ពុំដែលឱ្យហ្មងឆ្គងត្រង់កិច្ចណាមួយឡើយ ។ ថ្ងៃមួយស្ត្រីនោះបាននាំស្វាមីចាត់ចែងទាន ថ្វាយដល់ព្រះសង្ឆមានព្រះពុទ្ធជាប្រធាន ហើយតាំងសេចក្តីប្រាថ្នាថា ក្នុងជាតិខាងមុខ ១ បន្ទាប់អំពីជាតិនេះទៅ សូមឱ្យបានកើតជាបុរសរាល់១ជាតិ ហើយសូមឱ្យកើតជាប្អូនរួមផ្ទៃនឹងស្វាមីរបស់ខ្ញុំ. ម្យ៉ាងទៀត បើយើងខ្ញុំទាំងពីរនាក់ភ្ជាត់គតិទៅកើតជាតិរច្ឆាន សូមឱ្យមានខ្លួនជាប់គ្នាមានក្បាលពីរកុំខាន ។ ព្រះសម្ពុទ្ធទ្រង់ធ្វើភត្តានុមោទនាហើយ ស្តេចត្រឡប់ទៅអារាមជាមួយនឹងព្រះសង្ឆជាបរិវារវិញ ។

ឯជនទាំងពីរនាក់ស្វាមីភរិយា លុះដល់ក្ស័យជីវិតបានទៅកើតជាកុមារក្នុងត្រកូលមហាសេដ្ឋីមួយជាតិ. ព្រាហ្មណ៍មហាសាលមួយជាតិ. ខត្តិយមហាសាលមួយជាតិ កើតរួមផ្ទៃជាមួយគ្នា ជាកូនភ្លោះ នាងភរិយាកើតជាប្អូនប្រុស ស្វាមីជាបងប្រុស. កុមារទាំងពីរមានសេចក្តីរាប់អានស្រឡាញ់គ្នាជាទីបំផុត ។ បន្ទាប់ពីជាតិនោះ

មក ភ្ជាត់គតិទៅកើតជាសត្វហង្សមាស មានខ្លួនព្រៃកជាប់គ្នា មានក្បាលពីរស្លាប ៤ ជើង ៤ នៅអាស្រ័យក្នុងព្រៃហេមពាន្ត ក្បែរស្រះ ចោកួរណីមួយ តែងទៅរកចំណីអាហារជាមួយគ្នាពុំដែលទាស់ទែងខ្វែងគំនិតគ្នាឡើយ ។ ថ្ងៃមួយមានថ្មើរព្រៃម្នាក់ បានឃើញហង្សមាសក្បាលពីរនោះ ក៏កើតសេចក្តីអស្ចារ្យពន់ពេក ទើបត្រឡប់ទៅក្រាបទូលដល់ព្រះបាទពារាណសី ។ គ្រានោះព្រះពោធិសត្វទ្រង់សោយព្រះជាតិ ជាព្រះបាទពារាណសី ទ្រង់បានព្រះសណ្តាប់ពាក្យនោះហើយ ក៏ប្រើថ្មើរព្រៃឱ្យទៅចាប់ហង្សក្បាលពីរនោះយកមកថ្វាយ ។ ថ្មើរព្រៃក៏ទៅចាប់បានយកមកថ្វាយ ដូចព្រះរាជបំណងស្តេចទ្រង់សព្វព្រះរាជហឫទ័យណាស់ បានប្រទានរង្វាន់ដល់ថ្មើរព្រៃនោះជាច្រើន ទើបប្រគល់ហង្សមាសក្បាលពីរនោះឱ្យព្រះអគ្គ-មហេសីយកទៅចិញ្ចឹម ។ ព្រះអគ្គមហេសី បានឱ្យជាងធ្វើទ្រុងមាសដាក់ហង្សនោះ ហើយទ្រង់ប្រទានលាជនិងទឹកឃ្មុំដាក់លើថាសមាស ឱ្យស៊ីតែរាល់ ១ ថ្ងៃ ។ ក្នុងកាលជាខាងក្រោយមក ព្រះនាងទេវី បានចូលទៅក្រាបទូលព្រះបាទពារាណសីថា ហង្សមាសក្បាលពីរនោះ ប្រសិនបើបំបែកឱ្យដាច់ពីគ្នាបាន ហង្សមួយទុកចិញ្ចឹមក្នុងព្រះរាជវាំង ហង្សមួយទុកក្នុងសួនសត្វសម្រាប់ឱ្យមហាជនមើល ជាការប្រពៃណាស់ ។ ព្រះបាទពារាណសី ទ្រង់យល់តាមមតិរបស់ព្រះនាងទេវី ទើបបង្គាប់ឱ្យអាមាត្យទាំងឡាយមកប្រជុំគ្នា

ហើយត្រាស់សួរថា អ្នកណាអាចបំបែកហង្សនេះឱ្យបែកចេញពីគ្នាបានដោយឥតមានគ្រោះថ្នាក់ យើងនឹងឱ្យរង្វាន់ជាច្រើនដល់អ្នកនោះ ។ ពេលនោះមានអាមាត្យម្នាក់ ជាអ្នកឈ្លាសវៃក្នុងឧបាយកលបានថ្វាយដំណឹងដល់ព្រះរាជាថា ខ្ញុំព្រះអង្គអាចបំបែកបាន. ព្រះរាជាក៏ប្រគល់ហង្សនោះឱ្យទៅ ។ ថ្ងៃមួយអាមាត្យនោះ រៀបតាក់តែងខ្លួនចូលទៅក្នុងវាំង មុននឹងទៅបានបង្ហាញខ្លួនឱ្យហង្សទាំងពីរដឹងថាទៅគាល់ព្រះរាជា. លុះត្រឡប់មកវិញ ទៅនិនឱ្យិបជិតក្បាលហង្សម្ខាង និយាយខ្សាវ១ តិច១ ធ្វើហាក់ដូចជាប្រាប់រឿងកំចាំងអ្វីមួយ ហើយចៀសចេញទៅ ។ ឯហង្សម្ខាងឃើញដូច្នោះហើយមានសេចក្ដីសង្ស័យណាស់ ទើបសួរទៅហង្សជាសំឡាញ់ថា អម្បាញ់មិញនេះ អាមាត្យឱ្យិបប្រាប់រឿងកំចាំងអ្វីដល់អ្នក ? ចូរប្រាប់គ្នាផង. ហង្សម្ខាងប្រាប់ថា ឥតមានប្រាប់ការអ្វីទេ គ្រាន់តែឮខ្សាវ ១ មិនដឹងជាគេថាដូចម្ដេច ។ ហង្សម្ខាងតូចចិត្តណាស់ ទើបនិយាយថា ឆ! សំឡាញ់ឯងមិនគួរលាក់នឹងគ្នាសោះ គ្នាពិតជាឃើញអាមាត្យនិយាយប្រាប់ឯងនឹងភ្នែក. ទោះបីហង្សម្ខាងនិយាយប្រាប់យ៉ាងណាក៏មិនជឿ ចេះតែទទួចសួរជាញឹកញយ ។ ថ្ងៃក្រោយអាមាត្យទៅឱ្យិបក្បែរត្រចៀកហង្សនោះទៀត. ហង្សម្ខាងសង្ស័យក៏សួរដូចមុន ហង្សម្ខាងប្រាប់ថាខ្ញុំមិនឮអ្វីទេ ហេតុដូចម្ដេចបានចេះតែសួរខ្ញុំ ។ ចាប់តាំងពីពេលនោះមក ហង្សទាំងពីរក៏ឈ្លោះ

ប្រកែកគ្នាកាន់តែខ្លាំងឡើង ១ ដរាបដល់ជេរប្រទេច ហើយទទះ ស្លាបចឹកគ្នាជាខ្លាំង. ដោយអំណាចសេចក្តីក្រោធ សរីរៈកាយនៃ ហង្សក៏រហ៊ែកចេញពីគ្នាជាពីរចំណែក ។ អាមាត្យឃើញដូច្នោះ ហើយ ក៏នាំយកហង្សទាំងពីរទៅថ្វាយព្រះបាទពារាណសី. ព្រះអង្គ បានទតឃើញមានសេចក្តីសោមនស្សពន់ពេក ទើបព្រះរាជទាន ស្រុកសួយមួយឱ្យជារង្វាន់ ហើយទ្រង់ត្រាស់សួរថា អ្នកធ្វើដូចម្តេច បានជាហង្សបែកចេញពីគ្នា ? សូម្បីតែយកមកដាក់ជិតគ្នាក៏មិនបាន អាមាត្យក្រាបទូលតាមការដែលខ្លួនបានធ្វើ ទ្រង់បានព្រះសណ្តាប់ ពាក្យនោះហើយ ក៏មានព្រះទ័យសង្វេគតក់ស្លុតពន់ពេក ទើបមាន ព្រះរាជឱង្ការថា ឱហ្ន ! អាវុធគឺពាក្យញុះញង់ក្លាហានណាស់តើ ! អាចពុះបំបែករូបធម៌នឹងអរូបធម៌ ឱ្យបែកចេញពីគ្នាបាន. ក្នុងលោក នេះឥតមានអាវុធណា ដែលភ្លៀវក្លាស្មើនឹងពាក្យញុះញង់នេះឡើយ

ប្រជុំជាតក. ថ្មើរព្រៃក្នុងកាលនោះគឺធន្ធត្ថេរ. ហង្សមាស ទាំងពីរគឺ គឺវ៉ាមានន្ទត្ថេរនឹងកាឡុទាយិត្ថេរ. អាមាត្យអ្នកឈ្លាសវៃ ក្នុងឧបាយកល់ គឺសារីបុត្តត្ថេរ. ព្រះបាទពារាណសី គឺព្រះសម្មា-សម្ពុទ្ធ ។

៥. រឿងទុគ្គតធីតា

(ចាកវិ. ខុ.)

(ចាយក្តាំងមួយដុំរបស់ស្ត្រីមានភ័ព្ធ មានតម្លៃកាត់មិនបាន)

កាលព្រះសម្ពុទ្ធទ្រង់គង់នៅវត្តវេឡុវ័ន មានត្រកូលមួយនៅក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះ កើតអហិវាតរោគស្លាប់អស់ នៅសល់តែកូនស្រីមួយ ។ នាងធីតានោះ កាលបើមាតាបិតាបងប្រុសស្រីស្លាប់អស់ហើយ ក៏រត់ចុះពីផ្ទះទៅជ្រកកោននៅក្រោមសំយាបផ្ទះរបស់ជនដទៃ. មនុស្សទាំងឡាយបានឃើញធីតាកំសត់នោះ ក៏មានចិត្តមេត្តាករុណាឱ្យចាយកកចាយក្តាំងដែលសល់ពីខ្លួនបរិភោគ ឱ្យដល់នាងតែរាល់១ ថ្ងៃ ។ ថ្ងៃមួយព្រះមហាកស្សបត្ថេរ លោកចេញពីនិរោធសមាបត្តិ បានរំពឹងពិចារណារកបុគ្គលដែលគួរទៅជួយសង្គ្រោះ ក៏ឃើញនាងទុគ្គតធីតានោះ ហើយបានជ្រាបដោយសព្វគ្រប់ថា បើអាត្មាអញទៅដល់ នាងទុគ្គតធីតានឹងឱ្យចាយក្តាំងដល់អាត្មាអញពុំខាន កាលបើឱ្យដូច្នោះហើយ នាងនឹងបានទៅកើតក្នុងស្ថានសួគ៌ពិតប្រាកដ ។ ម្យ៉ាងទៀតនាងនេះ ត្រូវជាមាតារបស់អាត្មាអញក្នុងជាតិជាគំរប់បី រាប់អំពីជាតិនេះទៅ ។ ព្រះមហាកស្សបត្ថេរ បានជ្រាបដូច្នេះហើយ ក៏យកចាត្រនិមន្តសំដៅទៅទីដែលនាងទុគ្គតធីតានោះនៅអាស្រ័យ ។ លំដាប់នោះ សក្កទេវរាជព្រះចៅស្ថានត្រៃត្រឹង្សបានជ្រាបហេតុនោះហើយ ក៏និម្មិតខ្លួនជាមាណពកាន់អាហារ

ទិព្ធដើរទៅស្តាត់មុខព្រះមហាកស្សបត្ថេរ ១ បានជ្រាបថាព្រះឥន្ទ្រ
មកក្លែងដូច្នោះ ក៏មានថេរដីកាហាមឃាត់ថា មហាវាជកុំប្លន់យក
សម្បត្តិរបស់នាងទុគ្គតធីតាឡើយ សូមព្រះអង្គចៀសចេញទៅ ។
សក្កទេវរាជក៏រីសត្រឡប់ទៅទេវលោកវិញ, ព្រះមហាកស្សបត្ថេរ,
បាននិមន្តទៅឈរក្នុងទីចំពោះមុខនាងគុគ្គតធីតា១ គិតថា ព្រះថេរ:
នេះលោកមកជ្រាសអញហើយតើ! អញចំជាស្ត្រីមានលាភប្រសើ
ណាស់ ។ សេចក្តីជ្រះថ្លារបស់នាងក្នុងពេលនោះ ក៏កើតឡើងពេញ
បរិបូណ៌ ដរាបដល់ព្រឹកព្រេមព្រឹស្សែក នាងបានយកចាយក្តាំងមួយដុំ
ដែលនៅក្នុងអំបែង ទៅដាក់ចាត្រព្រះមហាកស្សបត្ថេរ ១, កាលបើ
បានចាយក្តាំងហើយ ក៏ងាកមើលនាយអាយ បំរុងនឹងរកកន្លែងឆាន់
ពួកមហាជនបានឃើញអាការ:នោះហើយ នាំគ្នាក្រាលអាសន:
ប្រគេន, លុះឆាន់ហើយ ក៏ធ្វើភត្តានុមោទនាសរសើរអានិសង្សទាន
ដោយពិស្តារ ទើបមានថេរដីរកាទៅរកនាងទុគ្គតធីតាថា ម្នាលនាង
កំសត់ កាលពីជាតិមុន នាងត្រូវជាមាតាបង្កើតរបស់អាត្មា ក្នុងជាតិ
ទីបីរាប់ពីជាតិនេះទៅ ។ នាងទុគ្គតធីតា បានឮដូច្នោះហើយ
ក៏រីងរឹតតែជ្រះថ្លារីករាយជាភិយ្យោភាព, បន្ទាប់មកនាងក៏ធ្វើមរណ
កាលទៅកើតក្នុងស្ថានទិម្មានរតីទេវលោក បរិបូណ៌ដោយទិព្ធសិរី
ខ្ជាត់ផុតសេចក្តីទ័ល្ហក្រគ្រប់យ៉ាង ។

៦. រឿងនាងពុទ្ធេណី

(ចាក ម. វ.)

(តិរច្ឆាន ជាសត្វមានចិត្តស្មោះត្រង់ មិនសាំញ៉ាំងដូចមនុស្ស)

កាលព្រះសម្ពុទ្ធបរមគ្រូរបស់យើងបរិនិព្វានហើយ, ក្នុងកាលជាខាងក្រោយមក មានសេដ្ឋីម្នាក់មានទ្រព្យ ៨៧ កោដិ នៅក្នុងក្រុងបាតលីបុត្ត ។ សេដ្ឋីនោះមានធីតាមួយរូបឈ្មោះពុទ្ធេណី នាងមានអាយុ ៧ ឆ្នាំ មាតាបិតាស្លាប់ចោលអស់ទៅ នៅតែម្នាក់ឯងជាមួយនឹងក្រុមញាតិ, សម្បត្តិទាំងប៉ុន្មានធ្លាក់នៅលើដៃនាងទាំងអស់ ។ ឯនាងពុទ្ធេណីនោះ ជាស្ត្រីមានរូបល្អដូចជារូបស្រីទេពអប្សរ, ដល់អាយុគំរប់ ១៦ ឆ្នាំ ពួកឥស្សរជនទាំងឡាយ មានក្សត្រិយ៍និងមន្ត្រីជាដើម តែងចោមរោមដណ្តឹងនាង តែនាងពុំព្រមយកស្វាមីឡើយ ព្រោះជាស្ត្រីមាននិស្ស័យខ្ពស់, នាងខំតែធ្វើទានរក្សាសីលប្រព្រឹត្តសុចរិតតែម្យ៉ាង ។

ថ្ងៃមួយ មានឈ្មួញសេះម្នាក់នៅក្នុងឧត្តរទិស បាននាំសេះជាច្រើនចូលទៅលក់ក្នុងក្រុងបាតលីបុត្ត ទៅសំណាក់ក្នុងរោងទានរបស់នាងបានឃើញចរិយាសម្បត្តិ នឹងគុណសម្បត្តិរបស់នាងហើយ ក៏មានចិត្តបដិព័ទ្ធស្រឡាញ់ហាក់បីដូចជាធីតាបង្កើត ទើបសុំនាងធ្វើជាកូនចិញ្ចឹម នាងក៏ព្រមតាមពាក្យសុំ ។ ឈ្មួញសេះនោះបានឱ្យកូនសេះសិន្ធវ:មួយដល់នាង ១ ក៏មានចិត្តស្រឡាញ់សេះនោះដូចជាកូន

បង្កើត ខំថែរក្សាដោយផ្ទឹតផ្ទង់, ឯសេះក៏ចានស្រឡាញ់នាងវិញដូច
ជាម្តាយបង្កើត ។ ថ្ងៃក្រោយនាងចានដឹងថា សេះនោះមានបហិទ្ធិ
ឫទ្ធិច្រើន អាចហោះហើរឫជ្ជ៍អាកាសចាន ក៏គិតថា អញចានចិញ្ចឹម
សេះនេះប្រពៃណាស់ ព្រោះមានបំណងចង់ទៅថ្វាយបង្គំមហា-
ពោធិព្រឹក្សជាយូរហើយ លុះគិតដូច្នេះហើយក៏ចាត់ចែងធ្វើភួងផ្កា
មាសព្រមទាំងគ្រឿងក្រអូបផ្សេង ១ មានខ្ចីមចន្ទន៍ជាដើម, ធ្វើ
ហើយវេចខ្ចប់ស្រួលបួលកាន់ដើរទៅរោងសេះ និយាយប្រាប់សេះ
ថា ម្នាលកូនសំឡាញ់ អ្នកជួនម្តាយទៅថ្វាយបង្គំមហាពោធិព្រឹក្ស ។
សេះឮដូច្នោះក៏ដើរចេញពីក្រោលមក ឱ្យនាងឡើងជិះលើខ្នងហើយ
ហោះសំដៅទៅពោធិមណ្ឌល ទៅចុះក្បែរគល់មហាពោធិព្រឹក្ស
ដោយសន្ទុះយ៉ាងរហ័សក្រៃលែង ដូចជាបុរសមានកំឡាំងបត់ដុំដៃ
ហើយលាចេញ ។ ពេលនោះមានព្រះសង្ឆមួយអង្គ ព្រះនាមធម្ម-
ក្ខិតព្រមទាំងព្រះសង្ឆដទៃទៀតជាបរិវារ នៅថែរក្សាមហាពោធិ
ព្រឹក្សនោះ ។ នាងពុទ្ធណីយកភួងផ្កាមាសនិងគ្រឿងក្រអូបផ្សេង១
ទៅបូជាមហាពោធិព្រឹក្សហើយ ចានប្រកាសប្រាប់ដល់ព្រះសង្ឆថា
គ្រឿងសក្ការៈនេះ សូមព្រះសង្ឆចាត់ចែងទុកដាក់ថែរក្សាចុះ ។
តាំងពីកាលនោះមក នាងតែងជិះសេះទៅបូជានិងចោសសំអាត
គល់មហាពោធិព្រឹក្សតែរាល់១ពេល ។ ថ្ងៃមួយព្រះរាជាក្រុងចាតលី
បុត្តចានជ្រាបថា នាងពុទ្ធណីជិះសេះទៅថ្វាយបង្គំមហាពោធិ៍ព្រឹក្ស

តែរាល់ថ្ងៃដូច្នោះ ក៏ចាត់អាមាត្យឱ្យនាំគ្នាទៅចាំស្តាត់ចាប់នាង យកមកអភិសេកជាអគ្គមហេសី ។ ពេលនោះនាងពុទ្ធណី ឃ្ជាមហាពោធិព្រឹក្សហើយ រៀបដំណើរនឹងត្រឡប់មកវិញ, ព្រះធម្មវត្ថិតជាព្រះអរហន្ត បានជ្រាបហេតុដែលអាមាត្យពួនចាំចាប់នោះ ទើបប្រាប់ដល់នាងពុទ្ធណីថា ម្នាលនាងដល់ត្រឡប់ទៅវិញចូរប្រយ័ត្នខ្លួនកុំប្រមាទ ។ នាងពុទ្ធណីបានទៅដល់ពាក់កណ្តាលផ្លូវ ពួកអាមាត្យដែលពួនចាំចាប់នោះ នាំគ្នាស្រែកសន្ធាប់ឡើង សេះក៏ភ្ញាក់ហោះឡើងទៅលើអាកាស ធ្លាក់នាងពុទ្ធណីពីខ្នង នាងភ័យខ្លាំងណាស់ខំស្រែកហៅសេះថា នែ ! កូនសំឡាញ់ម្តាយជួយម្តាយផង, សេះនោះដឹងថានាងធ្លាក់ពីខ្នងហើយ ក៏ហក់ចុះដោយសន្ទុះយ៉ាងឆាប់រហ័ស យកខ្នងទៅរងទទួលនាងឱ្យជិះដូចដើមវិញ ឥតឱ្យធ្លាក់ដល់ដីឡើយ ទើបហោះទៅគេហដ្ឋានរបស់ខ្លួនដោយសួស្តី ។ តាំងពីពេលនោះមកនាងពុទ្ធណី បានចំណាយទ្រព្យចាត់ចែងទានដរាបដល់អស់ ៨៧ កោដិ លុះអស់អាយុ ក៏បានទៅកើតក្នុងស្ថានសួគ៌ សោយទិព្វសម្បត្តិ បរិបូណ៌ដោយសុខភាពអស់កាលជាអង្វែង ។

៧. រឿងគុត្តិលមាណព

(ចាក វ. ១.)

(ចំណេះវិជ្ជាពិតប្រាកដ ជាឃ្លាំងនៃសិរីក្នុងលោក)

ក្នុងកាលកន្លងទៅហើយ មានព្រះមហាក្សត្រិយ៍មួយព្រះអង្គព្រះនាមព្រហ្មទត្ត សោយរាជសម្បត្តិក្នុងក្រុងពារាណសី ។ កាលនោះព្រះបរមគ្រូទ្រង់សោយព្រះជាតិក្នុងត្រកូលអ្នករចាំ មានព្រះនាមប្រាកដថា គុត្តិលមាណព. ព្រះអង្គទ្ធំសិក្សាសិល្បសាស្ត្ររបស់អ្នករចាំបានចេះដឹងស្ទាត់ពិតប្រាកដ កិត្តិស័ព្ទរបស់ព្រះអង្គក៏ល្បីទូទៅពេញសាកលលោក ។ ព្រះបាទព្រហ្មទត្តបានជ្រាបដំណឹងថាគុត្តិលមាណពចេះដឹងនូវចម្រៀងតូរ្យតន្ត្រីល្បីល្បាញដូច្នេះហើយ ក៏ហៅមកឱ្យដេញពិណថ្វាយ. ឯពិណរបស់គុត្តិលមាណពនោះ មានខ្សែ ៧ បើដេញកាលណា សំឡេងពិណនឹងចម្រៀង ដេញចូលគ្នាតែមួយ ពិភេះក្រៃពេកហាក់ដូចជាតូរ្យតន្ត្រីទិព្ធ ។ ព្រះបាទព្រហ្មទត្តទ្រង់ព្រះសណ្ដាប់ហើយ មានព្រះទ័យត្រេកអរណាស់ បានតាំងគុត្តិលមាណពនោះ ជាអាចារ្យធំបំផុតក្នុងក្រុងពារាណសី ឱ្យឈ្មោះថាគុត្តិលាចារ្យ ទ្រង់ព្រះរាជទានវង្វាន់ជៀវត្សឱ្យជានិច្ចរាល់ខែដរាបដល់អស់ជីវិត ។ គុត្តិលាចារ្យកាលបើបានប្រាក់វង្វាន់ជៀវត្សនោះហើយ ក៏យកទៅទំនុកបម្រុងចិញ្ចឹមមាតាបិតារបស់ខ្លួនដោយគោរព។ ក្នុងកាលជាខាងក្រោយមក មានបុរសម្នាក់ឈ្មោះមុសិលៈ

នៅក្នុងនគរនុជ្ជនី បានឮដំណឹងថា គុត្តិលាចារ្យចេះសិល្បសាស្ត្រ ខាងរបាំតូរ្យតន្ត្រីយ៉ាងឯកដូច្នោះហើយ ក៏ចូលទៅសូមរៀន ។ ឯគុត្តិលាចារ្យបានឃើញលក្ខណៈរបស់មុសិលមាណពនោះ ក៏ដឹងច្បាស់ថា មាណពនេះជាមនុស្សមិនល្អ អញមិនគួរឱ្យរៀនឡើយ ទើបប្រាប់ទៅមុសិលមាណពថា ខ្ញុំគ្មានឱកាសបង្រៀនទេ ចូរអ្នកទៅរកអាចារ្យរៀនទៀតចុះ ។ ពេលនោះមុសិលមាណពមិនព្រមទៅណាសោះ ក្រាញនៅបម្រើមាតាបិតារបស់គុត្តិលាចារ្យ បាននិយាយអង្វរឱ្យមាតាបិតានោះ ជួយសុំឱ្យបានរៀន ។ គុត្តិលាចារ្យកាលបើមាតាបិតារបស់ខ្លួន និយាយសុំឱ្យមុសិលមាណពរៀនដូច្នោះហើយ ក៏ព្រមឱ្យរៀន ។ ឯមុសិលមាណព ជាមនុស្សមានបញ្ញាអាចរៀនទ្ធូវសិល្បសាស្ត្រនោះ ចេះស្ទាត់ជំនាញដូចជាអាចារ្យរបស់ខ្លួន ។ ថ្ងៃមួយមុសិលមាណពគិតថា ក្នុងលោកទាំងមូលមានតែព្រះបាទព្រហ្មទត្ត ដែលសោយរាជ្យក្នុងក្រុងពារាណសីនេះ ជាមហារាជាធិរាជ ធំចម្បងជាងស្តេចទាំងពួង គួរតែអញទៅសម្តែងសិល្បសាស្ត្រថ្វាយដល់ស្តេច ដើម្បីឱ្យមានកេរ្តិ៍ឈ្មោះល្បីទូទៅក្នុងលោក ដូចជាអាចារ្យរបស់អញ លុះគិតដូច្នេះហើយ ក៏និយាយអង្វរសុំឱ្យគុត្តិលាចារ្យជូនទៅនៅបំរើព្រះបាទព្រហ្មទត្ត ដើម្បីចិញ្ចឹមជីវិតតទៅ ។ ឯគុត្តិលាចារ្យជាអ្នកមានសេចក្តីសង្គ្រោះ បានឮដូច្នោះហើយ ក៏នាំមុសិលមាណពទៅថ្វាយព្រះបាទព្រហ្មទត្ត ហើយក្រាប

ទូលថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព សូមព្រះករុណាជាម្ចាស់ជីវិតលើកាយ ជួយសង្គ្រោះដល់មុសិលមាណពនេះឱ្យទាន ព្រោះជាកូនសិស្ស របស់ទូលព្រះបង្គំ. មួយទៀតមាណពនេះ ចេះដេញពិណវិសេស ណាស់ ។ ព្រះបាទព្រហ្មទត្ត ទ្រង់ព្រះសណ្ដាប់ដូច្នោះហើយ ទ្រង់ ប្រើមុសិលមាណពនោះឱ្យដេញពិណថ្វាយ. ទ្រង់សព្វព្រះរាជ ហឫទ័យនឹងសំឡេងពិណនោះ ក៏ទទួលឱ្យនៅ ។ ក្នុងកាលជាខាង ក្រោយមក មុសិលមាណពបានចូលទៅសូមលាព្រះបាទព្រហ្មទត្ត ទៅកាន់ជាតិភូមិរបស់ខ្លួន។ ព្រះបាទព្រហ្មទត្តទ្រង់ឃាត់ថាអ្នកកុំទៅ ណា ចាំអញឱ្យយសស័ក្តិនឹងបៀវត្ស ពាក់កណ្ដាលបន្ទាប់ពីអាចារ្យ របស់អ្នក។ ឯមុសិលមាណពជាមនុស្សអកតញ្ញូ លុះទៅក្នុងអំណាច នៃសេចក្ដីលោភ បានឮដូច្នោះហើយ ក៏ទូលតបវិញថា គុត្តិលាចារ្យ គាត់ចេះស្ទើនឹងទូលព្រះបង្គំដែរ បើព្រះមហារាជពុំជឿហៅគាត់ឱ្យ មកដេញពិណប្រឡងល្បងមើល ។ ព្រះរាជាត្រាស់ថា អើបើដូច្នោះ ចាំអញឱ្យដំណឹងទៅគុត្តិលាចារ្យ កំណត់ ៧ ថ្ងៃទៀត ឱ្យមកដេញ ប្រឡងនៅមុខព្រះរាជវាំង ។ ដំណឹងប្រឡងពិណនោះ ក៏ល្បីទូទៅ ពេញសាកលលោក. ឯគុត្តិលាចារ្យ កាលបើបានទទួលព្រះរាជសារ ហើយ ក៏កើតសង្វេគក្នុងចិត្តបានគិតថា មុសិលមាណពនេះ ជា មនុស្សនៅក្មេងកំពុងមានកំឡាំងច្រើន បើអញទៅដេញពិណភ្ជាល់ នឹងវា មុខតែចាញ់វាមិនខាន. ព្រោះចំណេះទាំងប៉ុន្មានបានបង្រៀន

រ៉ាអស់ឥតសល់ អញពុំគួរទៅភ្ជាល់នឹងវាឡើយ ណ្ហើយចុះស្ងួស្ងាប់ទៅកើតទៀតល្អជាង កុំទៅឱ្យឃើញមុខអកត្ត ញ្ញ. គិតដូច្នេះហើយ ក៏ដើរទៅចងកក្នុងព្រៃ រៀបនឹងចងកបាននឹកឃើញដល់មាតាបិតាចាស់ជរា ក៏ត្រឡប់មកវិញ. មកដល់ផ្ទះហើយ នឹកឃើញសព្វគ្រប់ទៅចងកទៀត. ត្រាន់តែទៅមក១ យ៉ាងនេះអស់ ៦ ថ្ងៃ ដោយសេចក្ដីអាល័យចំពោះមាតាបិតា. ដល់ថ្ងៃជាគំរប់ ៧ ទៅចងកទៀតដោយអំណាចកតញ្ញូតាចិត្ត ក៏ក្ដៅក្រហាយដល់ពិភពសក្ដទេវរាជ ១ បានជ្រាបថា ឱ ! គុត្តិលាចារ្យនេះ មានទុក្ខធ្ងន់ណាស់តើ ! ថ្ងៃនេះត្រូវទៅដេញពិណភ្ជាល់នឹងមុសិលមាណព. ម្យ៉ាងទៀតគាត់ត្រូវជាអាចារ្យរបស់អញក្នុងជាតិមុន អញគួរតែទៅជួយគាត់ខានពុំបាន ក៏ហោះចុះមកបង្ហាញខ្លួនដល់គុត្តិលាចារ្យហើយសួរថា លោកអាចារ្យមានទុក្ខដូចម្ដេច ? ចាំខ្ញុំជួយ ។ គុត្តិលាចារ្យដំណាលរឿងរ៉ាវប្រាប់សព្វគ្រប់ សក្ដទេវរាជបានជ្រាបហើយនិយាយថា សូមលោកអាចារ្យទៅដេញពិណភ្ជាល់នឹងមុសិលមាណពចុះ ឥឡូវជិតដល់ពេលហើយ. លោកអាចារ្យកុំព្រួយ្ជ្ជ សោះ ខ្ញុំនេះជាព្រះឥន្ទ្រ ត្រូវជាកូនសិស្សលោកអាចារ្យក្នុងជាតិមុន អ្នកដែលមានកូនសិស្សប្រហែលនឹងខ្ញុំនេះហើយ កុំព្រួយសោះឡើយទៀងតែឈ្នះពុំខាន ។ ឯគុត្តិលាចារ្យ កាលបើដល់ពេលហើយ ក៏ស្លៀកពាក់សំពត់សអាវសល្អស្អាត លីពិណមានខ្សែ ៧ ចូលទៅកាន់ទីប្រជុំ ថ្វាយបង្គំព្រះបាទ

ព្រហ្មទត្តហើយ ឡើងទៅលើតាំងខ្ពស់ជាមួយនឹងសិលមាណព ។ ក្នុងពេលនោះមនុស្សទាំងឡាយជាច្រើនលានៃនាក់ បានមកប្រជុំគ្នានៅមុខព្រះបរមរាជវាំង ដើម្បីមើលពិធីភ្ជាល់ពិណ ។ គុត្តិលាចារ្យមុននឹងលើកពិណឡើងដេញ បានអើតមើលទៅអាកាស ឃើញព្រះឥន្ទ្រកាន់ពិណមាសមានពណ៌ដូចព្នៅទុំ ស្ថិតនៅពីលើ ក៏នឹកសង្ឃឹមថា ជ័យជំនះនឹងមានដល់អញពុំខាន, ឯមនុស្សទាំងឡាយមើលព្រះឥន្ទ្រនោះមិនឃើញឡើយ ។ គុត្តិលាចារ្យនិងមុសិលមាណព ចាប់ដេញពិណមួយបទដំបូងស្មើគ្នា ដល់បទទីពីរព្រះឥន្ទ្រឱ្យសញ្ញាដល់គុត្តិលាចារ្យ ឱ្យបណ្តាច់ខ្សែពិណរបស់ខ្លួនមួយចេញ សំឡេងពិណរបស់គុត្តិលាចារ្យ ក៏កាន់តែពិរោះឡើង ១, ព្រះឥន្ទ្រចេះតែឱ្យបណ្តាច់ខ្សែម្តងមួយ ១ ដរាបដល់អស់នៅសល់តែខ្សែមួយ, សំឡេងពិណ ក៏រីងរឹតតែពិរោះឡើងជាអស្ចារ្យឮសូរគ្រលួចទៅឮដ៏អាកាស, គ្របសង្កត់សំឡេងពិណរបស់មុសិលមាណព ដោយអំណាចឫទ្ធិរបស់ព្រះឥន្ទ្រ ។ ចំណែកឯមុសិលមាណព កាលបើបានឃើញគុត្តិ-លាចារ្យបណ្តាច់ខ្សែពិណនៅសល់តែមួយ ហើយមានសំឡេងពិរោះដូច្នោះ ក៏បណ្តាច់តាម, បណ្តាច់ខ្សែមួយអន់បន្តិច ពីរអន់បន្តិចដរាបដល់នៅតែខ្សែមួយ ក៏លែងឮជាបែបបទអ្វីសោះ ពួកមហាជនទាំងឡាយ ក៏ស្រែកហ៊ោឱ្យពរស័ព្ទសាធុការដល់គុត្តិលាចារ្យ មានសំឡេងគឹកកងហាក់ដូចជាទ្រុឌដែនដី ។ ពេលនោះព្រះបាទ

ព្រហ្មទត្តបានប្រើរាជអាមាត្យ ឱ្យយកច្រវាក់ទាក់កមុសិលមាណព អ្ងួសបញ្ជូនទៅខាងក្រៅទីប្រជុំ, ពួកមហាជនទាំងឡាយ ក៏ទាត់ធាក់វាយមុសិលមាណព ដរាបដល់ស្លាប់ក្នុងពេលនោះទៅ ។ ឯគុត្តិលាចារ្យក៏បានទ្ទូរវង្វាន់ក្នុងពេលនោះជាច្រើន, កាលបើព្រះបាទព្រហ្មទត្តបានបូជាវង្វាន់ដល់គុត្តិលាចារ្យហើយ សក្កទេវរាជក៏ត្រឡប់ទៅស្ថានទេវលោកវិញ ។ ពួកទេវតាទាំងឡាយ នាំគ្នាចូលទៅសួរសក្កទេវរាជថា បពិត្រមហារាជអម្បាញ់មិញនេះ ស្តេចយាងទៅទីណា ? ។ សក្កទេវរាជប្រាប់ថា ទៅមើលលោកអាចារ្យរបស់ខ្ញុំដេញពិណភ្ជាល់នឹងមុសិលមាណពឯក្រុងពារាណសី ។ ពួកទេវតាទាំងឡាយបានដឹងថា ព្រះរាជារបស់ខ្លួន មានគ្រូអាចារ្យចេះដេញពិណដូច្នោះ ចង់ស្តាប់ណាស់ ទើបនាំគ្នាអង្វរសក្កទេវរាជ សុំឱ្យអញ្ជើញគុត្តិលាចារ្យទៅដេញពិណឱ្យស្តាប់ ។ ព្រះឥន្ទ្រ ក៏ប្រើមាតលិទេវបុត្រឱ្យយកវេជ្ជយន្តរតន៍ ចុះមកអញ្ជើញគុត្តិលាចារ្យទៅស្ថានត្រៃត្រឹង្ស ទៅដល់ពួកទេវបុត្រទេវធីតា ក៏នាំគ្នាមកចោមរោមជុំជិត ហើយអញ្ជើញឱ្យដេញពិណឱ្យស្តាប់ ។ គុត្តិលាចារ្យនិយាយថា ខ្ញុំតាំងពីចេះពិណមក ពុំដែលដេញអត់ឈ្នួលទេ ព្រោះខ្ញុំតែងចិញ្ចឹមជីវិត ដោយសារតែថ្លៃឈ្នួលដេញពិណប៉ុណ្ណោះ ។ ព្រះឥន្ទ្របានឮហើយសួរថា លោកអាចារ្យត្រូវការរបស់អ្វី ? ខ្ញុំបូជា ។ គុត្តិលាចារ្យឆ្លើយថា ខ្ញុំមិនត្រូវការដោយទ្រព្យសម្បត្តិទេ ខ្ញុំសុំឱ្យ

ទេវបុត្រទេវធីតាទាំងនេះ ប្រាប់បុព្វកម្មរបស់ខ្លួនដល់ខ្ញុំសិន ចាំខ្ញុំ ដេញពិណឱ្យស្តាប់ជាខាងក្រោយ ។ ពេលនោះទេវបុត្រទេវធីតា ទាំងឡាយ ក៏ថ្លែងបុព្វកម្មរបស់ខ្លួន ប្រាប់ដល់គុត្តិលាចារ្យគ្រប់ៗគ្នា ទើបគុត្តិលាចារ្យដេញពិណឱ្យស្តាប់ លុះចប់ហើយមាតលិទេវបុត្រ ក៏ជូនគុត្តិលាចារ្យមកមនុស្សលោកវិញ ។

៨. ក្សេមមាតុយាតក

(ចាក ប. ន.)

(បុរសក្នុងលោក មិនគួរជឿពាក្យភរិយាគ្រប់មាត់)

ក្នុងកាលកន្លងទៅហើយ មានបុរសម្នាក់នៅក្នុងដែនកាសី, កាលបើបិតាធ្វើមរណកាលហើយ ក៏ទំនុកបំរុងបំរើមាតាដោយ គោរព, ឯមាតាបានឃើញកូនមានវត្តប្រតិបត្តិល្អ ក៏នាំស្ត្រីមានរូប ស្រស់ប្រិមប្រិយម្នាក់ មករៀបចំឱ្យកូននោះ ។ ចំណែកខាងនាង នោះ បិតាស្លាប់ចោលតាំងពីក្មេង នៅសល់តែមាតា ទើបនាំមក នៅរួមក្នុងត្រកូលស្វាមី ហើយទំនុកបំរុងដល់មាតាទាំងពីរដោយ គោរព ។ តមកខាងក្រោយ នាងក៏មានចិត្តនឿយណាយធុញទ្រាន់ ចំពោះមាតាទាំងពីរ មានគំនិតអាក្រក់កើតឡើង គិតសម្លាប់ ម្តាយក្មេកចោល, បាននិយាយញុះញង់ស្វាមីថា ឥឡូវនេះយើងគិត សម្លាប់ម្តាយយើងចេញ ព្រោះចាស់ចង្រៃនេះខុសអស់នឹងចាស់

ទាំងពួង តែងបន្ទោរបង់មូត្រលាមកដាក់ពេញផ្ទះសម្បែង ហើយ ច្រចាច់លេងដូចកូនក្មេងទើបនឹងកើត, បើឯងមិននៅពេលណា ហើយ គាត់ធ្វើចាបតែអញឱ្យវេទនារាប់មិនឈ្នះ, បើដូច្នេះយើងគិត សម្លាប់គាត់ទៅឬ ? ។ បុរសជាស្វាមី បានឮភរិយានិយាយរ៉ាយរ៉ាប់ ប្រាប់ជាញយ១ ហើយក៏និយាយថា ការសម្លាប់មនុស្សនីមួយ១ មិន ងាយទេក្រណាស់ ។ ភរិយានោះនិយាយតបវិញថា បពិត្រស្វាមី ការសម្លាប់នោះងាយទេ មើលតែគាត់ដេកលក់ យើងចងគ្រែសែង ទៅទំលាក់ក្នុងស្ទឹងខាងក្រោយផ្ទះ ឱ្យធ្លាមមកវទំពារស៊ី ។ បុរសជា ស្វាមីសួរថា ម្តាយអញគាត់ដេកកន្លែងណា ? ម្តាយឯងដេកកន្លែង ណា ? ។ ភរិយាប្រាប់ថា ម្តាយអ្នកសម្រាន្តខាងនេះ ម្តាយខ្ញុំ សម្រាន្តខាងនុះ ។ ស្វាមីប្រាប់ថាបើដូច្នោះ ចូរនាងចងគ្រែម្តាយ អញទុកឱ្យស្រេចទៅ ដល់យប់ជ្រៅយើងនឹងសែងទៅទំលាក់ក្នុង ស្ទឹង ។ ភរិយាត្រេកអរណាស់ ក៏ធ្វើតាមបង្គាប់ស្វាមីហើយដេកលក់ ទៅ ។ បុរសជាស្វាមី បានដឹងថាភរិយារបស់ខ្លួនដេកលក់ហើយ ក៏ ចូលទៅស្រាយចំណងពីគ្រែម្តាយខ្លួនចេញ យកខ្សែទៅចងគ្រែ ម្តាយក្មេកវិញ លុះចងសព្វគ្រប់ហើយ ដើរចូលទៅដាស់ភរិយាថា នែ ! ក្រោកឡើងយើងលួមសែងជួនចាស់ទៅទំលាក់ចោលហើយ។ ជនទាំងពីរនាក់ ក៏ម្ដីម្ហាសែងគ្រែយកទៅទំលាក់ក្នុងស្ទឹងខាងក្រោយ ផ្ទះ ដោយប្រញាប់ប្រញាល់ខ្លាចក្រែងជនទាំងឡាយមើលឃើញ ។

ពួកសត្វសាហាវទាំងឡាយមានឆ្លាមមកជាដើម ក៏ដណ្តើមប្រជែងគ្នាស៊ីយាយចាស់នោះអស់ទៅ ។ លុះព្រឹកឡើង នាងភរិយាបានដឹងច្បាស់ថា ម្តាយខ្លួនស្លាប់ហើយ ក៏នឹកតូចចិត្តក្តៅក្រហាយអន្ទះសាពន់ពេក ទើបប្រាប់ស្វាមីថា យើងគិតសម្លាប់ជូនចាស់មួយទៀត ។ បុរសជាស្វាមី ក៏ទទួលព្រមថាល្អហើយ ទើបនាំគ្នាទៅធ្វើថ្ពរក្នុងព្រៃស្មសាន, ដល់យប់ជ្រៅម្តាយដេកលក់ ក៏នាំគ្នាសែងទាំងគ្រែ យកទៅដាក់លើជើងថ្ពរប្រារព្ធនឹងដុតភ្លើង, ជូនជាពេលនោះភ្ញេចដាក់ភ្លើងទៅ ក៏នាំគ្នាត្រឡប់មកយកភ្លើងវិញ ។

កាលជនទាំងពីរនាក់ត្រឡប់មកផ្ទះវិញហើយ យាយចាស់នោះក៏ភ្ញាក់ឡើងក្រោកអង្គុយ ដោយត្រូវសន្សើមត្រជាក់ខ្លាំង, លុះមើលសព្វគ្រប់ដឹងខ្លួនថា គេយកមកសម្លាប់ ក៏ចុះចេញទៅបានយកសាកសពខ្មោចពពែមួយ ទៅដាក់លើគ្រែគ្របសំពត់ពីលើ ហើយភៀសខ្លួនចេញពីទីនោះ ដើរចូលទៅក្នុងគុហាមួយ, បានរំពឹងគិតថា ឱ ! អាត្មាអញ នឹកស្មានថាបានកូនប្រសាជាទីពឹង ឥឡូវនេះវាធ្វើអញឱ្យភ័យយ៉ាងក្រៃលែង ។ ចំណែកខាងបុរសប្តីប្រពន្ធ យកភ្លើងបានមក ក៏ដុតសាកសពពពែនោះទៅ ដោយសំគាល់ថាជាម្តាយរបស់ខ្លួនពិត ។ ឯគុហាដែលយាយចាស់ចូលទៅអង្គុយនោះ មានចោរម្នាក់យកបង្ហិលមាសប្រាក់ ទៅលាក់ទុកក្នុងទីនោះជាច្រើន ។ យាយចាស់បានឃើញមាសប្រាក់នោះហើយ ក៏នឹកដល់កូនថា ឱ !

កូនសំឡាញ់អញ ប្រសិនបើបានមាសប្រាក់ច្រើនយ៉ាងនេះ ប្រហែលជាត្រេកអរវីកវាយណាស់. កំពុងតែគិតដូច្នេះស្រាប់តែចោរទៅដល់ ចោរនោះបានឃើញយាយចាស់ហើយ ក៏ភ្ញាក់ភិតភ័យញ័ររន្ធត់ មិនហ៊ានចូលទៅជិតឡើយ ដោយនឹកស្មានថាយក្ស ក៏ត្រឡប់មកវិញ បានហៅពេទ្យខ្មោចម្នាក់ឱ្យចូលទៅសង្កេតមើល. ពេទ្យខ្មោចនោះ ក៏រាយមន្តវិជ្ជាហើយដើរចូលទៅកាន់គុហា ។ ចំណែកខាងយាយចាស់បានឃើញពេទ្យខ្មោចនោះ ក៏និយាយថាយើងមិនមែនជាយក្សទេ អ្នកចូរចូលមក យើងទាំងពីរនាក់នឹងចែកទ្រព្យគ្នា ។ ពេទ្យខ្មោចនោះនិយាយថា យើងមិនជឿទេ ។ យាយចាស់ថាបើអ្នកឯងមិនជឿយើង ចូរអ្នកលៀនអណ្តាតមកដាក់លើអណ្តាតយើងចុះ នឹងដឹងច្បាស់ថាយើងជាមនុស្សពិត ។ ពេទ្យខ្មោច ក៏ធ្វើតាមពាក្យយាយចាស់នោះទៅ. យាយចាស់ក៏ខាំអណ្តាតពេទ្យខ្មោចជាប់ដោយចង្កូមមួយយ៉ាងចំណាប់ ពេទ្យខ្មោចខំបម្រះរើរួចហើយ ក៏ស្រែកប្រាប់គ្នាថា យក្សទេវ៉ើយ ! យក្សទេ ! ទើបនាំគ្នារត់ចេញទៅ ។ លុះដល់ភ្លឺច្បាស់ឡើងយាយចាស់ ក៏ប្រមូលមាសប្រាក់ដែលស្ពាយយកទៅឱ្យកូន ។

ចំណែកខាងកូនប្រសារ ក្រឡេកឃើញម្តាយស្ពាយបង្ហិចទ្រព្យមកដូច្នោះ ក៏ចុះទៅទទួលរាក់ទាក់បដិសណ្ឋារៈគួរសមយ៉ាងអស្ចារ្យ ហើយនិយាយថា ឱ ! លោកម្តាយគេយកទៅដុតក្នុងព្រៃ

ខ្ទោចត្រឡប់ជាបានមាសប្រាក់មកវិញ្ញកូន, បើដូច្នោះខ្ញុំសូមឱ្យលោកម្តាយ យកខ្ញុំទៅដុតម្តងវិញ ខ្ញុំនឹងកើបវេចយកមាសប្រាក់ឱ្យច្រើនជាងនេះទៅទៀត ។ ស្ត្រីនោះ ជាស្ត្រីពាលកាឡកណ្ណីល្មោភចង់បានទ្រព្យមិនគិតវែងខ្លី បានឱ្យស្វាមីយកទៅដុតក្នុងព្រៃស្មសាន, ស្វាមីក៏នាំយកទៅដុតឆេះខ្ទេចខ្ទីស្លាប់ទៅកើតក្នុងនរកទៅ ។ ឯស្វាមីដល់អស់អាយុ ក៏ទៅកើតក្នុងនរកជាមួយគ្នា ។

๙. ១១ មហាល្លកចណ្ឌាលី

(ចាក វិ. ខុ.)

(ការចំរើនទ្ធវ៉ាពុទ្ធគុណ មានតម្លៃកាត់មិនបាន)

ថ្ងៃមួយព្រះសម្ពុទ្ធបរមគ្រូ ទ្រង់ស្ថិតនៅជាសុខក្នុងនិរោធសមាបត្តិ នាក្រុងរាជគ្រឹះ ។ ក្នុងពេលជិតភ្លឺ ព្រះអង្គទ្រង់ប្រមើលមើលនិស្ស័យរបស់សត្វដោយពុទ្ធចក្ខុ ទ្រង់បានឃើញស្ត្រីចណ្ឌាលចាស់ម្នាក់ នៅក្នុងចណ្ឌាលគ្រាម នាក្រុងរាជគ្រឹះនោះ ជាស្ត្រីល្ងង់អាប់ឥតប្រាជ្ញា តាំងតែពីកើតមកដរាបដល់ចាស់ជរា ពុំដែលបានធ្វើកុសលណាមួយឡើយ ប្រព្រឹត្តធ្វើតែអំពើទុច្ចរិតម្យ៉ាង, កាលបើស្លាប់ហើយ នឹងធ្លាក់ទៅកើតក្នុងមហានរកពុំខាន, លុះទ្រង់ជ្រាបដូច្នេះហើយ ក៏មានព្រះទ័យករុណាចំពោះយាយចណ្ឌាលនោះពន់ពេក, ដល់ភ្លឺច្បាស់ឡើង ក៏ទ្រង់ចាត្រចីវរនាំភិក្ខុសង្ឆជាច្រើនអង្គ

មានព្រះមោគ្គល្លានជាដើម ចរចូលទៅបិណ្ឌបាតក្នុងចណ្ឌាលគ្រាម
នោះ ។ យាយចណ្ឌាល កំពុងតែដើរទប់ខ្ជួននឹងឈើច្រត់តាមមាគ៌ា,
ព្រះភគវាទ្រង់ឈរកាំងផ្លូវ ពុំឱ្យយាយចណ្ឌាលនោះដើរទៅទីដទៃ
បានឡើយ ។ ព្រះមោគ្គល្លានបានជ្រាបហេតុនោះហើយ ក៏ប្រាប់
យាយចណ្ឌាលថា ម្នេ ! យាយព្រីទ្ធា យាយអញ្ជើញទៅណា ? ចូរ
ថ្វាយបង្គំព្រះសម្ពុទ្ធជាបរមគ្រូសិន, ការដែលបានជួបនឹងព្រះបរម
គ្រូនេះ ប្រសើរពេកណាស់ ព្រោះព្រះអង្គជាព្រះអរហន្តដ៏ប្រសើរ
ទ្រង់ត្រាស់ដឹងសព្វដោយព្រះអង្គឯង ឥតមានគ្រូអាចារ្យណាប្រដៅ
ដាស់តឿនព្រះអង្គឡើយ, ព្រះអង្គមានព្រះទ័យករុណាអាណិតដល់
យាយ ទើបទ្រង់និមន្តមក ដើម្បីឱ្យយាយបានសេចក្តីសុខចំរើន ទៅ
កើតក្នុងស្ថានសួគ៌, ចូរយាយត្រេកអរចំពោះព្រះសម្ពុទ្ធបរមគ្រូចុះ ។
យាយចណ្ឌាលលើកដៃឡើងចាំងថ្ងាស អើតមើលព្រះភ័ក្ត្រព្រះ
សម្ពុទ្ធ សេចក្តីជ្រះថ្លាកើតឡើង ក៏អង្គុយដាក់ឈើច្រត់ក្បែរខ្ជួន
ហើយថ្វាយបង្គំដោយសេចក្តីជ្រះថ្លា មានពុទ្ធានុស្សតិជាអារម្មណ៍។
ព្រះសម្ពុទ្ធទ្រង់ជ្រាបថា យាយចណ្ឌាលនេះអស់អាយុហើយ ត្រូវ
ស្លាប់ក្នុងពេលឥឡូវនេះ កាលបើស្លាប់ហើយនឹងបានទៅកើតក្នុង
ស្ថានតាវតឹង្សពុំខាន, លុះជ្រាបដូច្នេះហើយ ក៏និមន្តហួសទៅបិណ្ឌ
បាតក្នុងចណ្ឌាលគ្រាមនោះទៅ ។ ឯយាយចណ្ឌាល ក៏ក្រោកដើរ
ទៅផ្ទះ មានចិត្តស្ថិតនៅក្នុងពុទ្ធគុណជាឯកគ្គតារម្មណ៍ ។ ក្នុងពេល

នោះ មានមេគោមួយមានកូនខ្ចី បានឃើញព្រះសម្ពុទ្ធនិងព្រះសង្ឆ ក៏ផ្ញើលស្នុះទៅជាន់យាយចណ្ឌាលនោះស្លាប់ទៅ ។ យាយចណ្ឌាល ក៏បានទៅកើតក្នុងវិមានមាសកំពស់ ១២ យោជន៍ ឆ្ងាស្ថានតាវតឹង្ស ទេវលោក សោយទិព្វសម្បត្តិជាសុខក្សេមក្សាន្ត ។

១០. រឿងសុជាតកុមារ

(ចាក សុ. ប.)

(អ្នកតូចគួរទូន្មានអ្នកធំ ដោយឧបាយកល)

ក្នុងកាលកន្លងទៅហើយ ព្រះបាទព្រហ្មទត្តសោយរាជ សម្បត្តិក្នុងក្រុងពារាណសី, កាលនោះព្រះសម្ពុទ្ធបរមគ្រូទ្រង់ សោយព្រះជាតិក្នុងត្រកូលកុដុម្ពីក៍ មានឆ្នាមប្បញ្ញត្តិថា សុជាត: បានសិក្សាសិល្បសាស្ត្រចេះសព្វគ្រប់ហើយ ក៏ទំនុកបំរុងបំរើមាតា បិតាដោយគោរព ។

ថ្ងៃមួយជីតារបស់សុជាតកុមារ អនិច្ចកម្មទៅ, កុដុម្ពីក៍ជា បិតារបស់សុជាតកុមារ មានសេចក្តីសោកស្តាយ វិយោគយំរៀប រាប់ អាល័យចំពោះបិតានោះក្រៃពេក, លុះធ្វើឈាបនកិច្ចបូជាសព រួចហើយ រើសប្រមូលធ្ពីងខ្ចប់នឹងកំណាត់សំពត់ យកទៅបញ្ចុះទុក ក្នុងស្តូប ដែលសាងទុកក្នុងសួនដំណាំខាងក្រោយផ្ទះរបស់ខ្លួន ។ រាល់តែថ្ងៃ បិតារបស់សុជាតកុមារ តែងទៅធ្វើកិច្ចគោរពបូជាស្តូប

នោះដោយមែកឈើ ផ្តាឈើផ្សេងៗ ហើយដើរប្រទក្សិណយំរៀបរាប់សោកស្តាយជាអនេកប្បការ រូបកាយរបស់គាត់ ក៏ក្រៀមក្រមសៅហ្មងដោយទឹកភ្នែក ដេកមិនលក់បត់មិនល្ហើយ ភ្ជេចបាយភ្ជេចទឹក ការងារទាំងពួង ក៏អាក់ខានឈប់ធ្វើអស់ ។ សុជាតកុមារ បានឃើញវិប្បការៈរបស់បិតាខុសប្រក្រតីដូច្នោះហើយ ក៏គិតថា បិតាអញតាំងពីលោកតាអនិច្ចកម្មទៅ មានតែសេចក្តីទុក្ខសោកសៅតែម្យ៉ាង. មនុស្សដទៃក្រៅពីអាត្មាអញមិនមានឧបាយណាមួយ អាចជួយដោះទុក្ខគាត់បាន តើអញនឹងរកឧបាយកលដូចម្តេច នឹងរំលត់សេចក្តីទុក្ខរបស់គាត់ ។ សុជាតកុមារ ខំគិតរកឧបាយជាច្រើនថ្ងៃ. ថ្ងៃមួយចេញអំពីផ្ទះទៅក្រៅភូមិ បានឃើញគោស្លាប់មួយ ដែលគេអូសយកទៅចោល. ឧបាយដែលគិតទុកយូរហើយ ក៏លេចក្រាកដឡើង ទើបទៅយកស្មៅនិងទឹក មកដាក់ក្បែរមាត់ខ្ទោចគោនោះ. កាលបើឃើញជនណាមួយដើរទៅជិត ក៏តាំងយំសោកនិយាយអង្វរខ្ទោចគោនោះថា នែសំឡាញ់ ! ចូរក្រោកឡើង ! ស៊ីស្មៅផឹកទឹកទៅ កុំដេកយូរពេក ។ មនុស្សទាំងឡាយឃើញដូច្នោះហើយ សង្ស័យណាស់ ទើបសួរថា លោកសុជាត ! ពីពេលមុន ខ្ញុំស្គាល់លោកច្បាស់ថា ជាអ្នកប្រាជ្ញ ជាមនុស្សល្អត្រឹមត្រូវ ថ្ងៃនេះខ្ញុំមើលទៅលោក ហាក់ដូចជាមនុស្សវិកលចរិត ។ សុជាតកុមារ មិនអើពើនឹងពាក្យសំដីរបស់មហាជនឡើយ នៅតែធ្វើអាការៈដូច្នោះយ៉ាង

ព្រងើយកន្តើយ ហាក់ដូចជាមិនដឹងមិនឮ ។ កិច្ចការដែលសុជាតកុមារប្រព្រឹត្តធ្វើទាំងប៉ុន្មាន ក៏ឮរន្ទឹសុះសាយពេញពាសទីក្រុងទាំងមូល ។ ជនជាញាតិមិត្តបងប្អូន បានឮដំណឹងនោះហើយ ក៏ទៅប្រាប់ដល់កុដុម្ពីក៍ជាបិតាថា លោកកុដុម្ពីក៍ ! កូនរបស់លោកវិកលចរិតហើយ បានយកទឹកនិងស្មៅទៅដាក់ក្បែរមាត់គោស្លាប់មួយខាងក្រៅភូមិ ហើយយំសោករៀបរាប់ ហៅខ្ទោចគោនោះឱ្យក្រោកស៊ីស្មៅផឹកទឹក, លោកមិនដឹងទេឬ ? ។ កុដុម្ពីក៍បានឮដូច្នោះហើយ ទើបហៅកូនមកសួរថា កូនសំឡាញ់បិតា ! បិតាឮថាកូនឯងយំសោកអាឡោះអាល័យចំពោះគោស្លាប់ ដែលគេអូសទៅចោលខាងក្រៅភូមិមែនឬ ?, បាទ ! ខ្ញុំធ្វើយ៉ាងហ្នឹងមែនលោកឪពុក, ឱកូនសំឡាញ់ ! ហេតុអ្វីក៍ឆោតម្ល៉េះ បិតាសួមសួរកូនបន្តិច កូនឆ្លើយដូចម្តេច ? បានជាយកស្មៅនិងទឹកទៅដាក់ក្បែរមាត់គោស្លាប់ ហើយយំសោករៀបរាប់អង្ករគោឱ្យស៊ីស្មៅផឹកទឹក ? ធ្វើដូច្នេះមិនមែនជាលក្ខណៈរបស់បណ្ឌិតទេ ជាអំពើប្រាសចាកប្រយោជន៍ទាំងពួង ។ សុជាតកុមារបានស្តាប់បិតានិយាយដូច្នេះហើយ មានសេចក្តីត្រេកអរណាស់ដោយនឹកឃើញថា ឱកាសនេះសមគួរហើយ, ទើបនិយាយដោយវាចារទន់ភ្ញន់តបពាក្យបិតាថា បាទលោកឪពុក ! ការដែលខ្ញុំធ្វើនោះ ខ្ញុំសូមទទួលកំហុសទាំងអស់ ព្រោះជាអំពើរបស់មនុស្សអន់ទន់ខ្សោយ គ្មានវិចារណញ្ញាណ,

ធម្មតាគោស្លាប់ហើយ អវយវៈគ្រប់ចំណែក ក៏ស្លាប់ទៅព្រមគ្នាមិន អាចកំរើកបានឡើយ. ប៉ុន្តែគោដែលស្លាប់នោះ នៅមានរូបប្រាកដ មើលឃើញច្បាស់ គួរឱ្យអាឡោះអាល័យបាន ។ ខ្ញុំសូមសួរលោក ឪពុកបន្ថែមថា ការដែលលោកឪពុកយំសោកអាឡោះអាល័យលោក តា ដែលអនិច្ចកម្មទៅនៅសល់តែធ្លឹង បញ្ជុះក្នុងចេតិយ ឥតឃើញ រូបប្រាកដដល់ភ្នែក សូម្បីត្រឹមតែអវយវៈណាមួយ ក៏មើលមិនឃើញ នោះ. តើលោកតានឹងត្រឡប់រស់ឡើងវិញដោយការយំសោករបស់ លោកឪពុកនោះឬ ? សូមលោកឪពុកពិនិត្យមើល តើអំពើរបស់ខ្ញុំ និងលោកឪពុកខាងណាគ្រាន់បើជាង ? ។ កុដុម្ពីក៏ បានស្តាប់ពាក្ស សំដីដែលសមហេតុសមផល របស់បុត្រហើយក៏គិតថា កូនរបស់ អញជាបណ្ឌិត មានប្រាជ្ញាអាចជួយដោះទុក្ខរបស់អញបានដោយ ឧបាយដ៏ប្រសើរ. ទើបនិយាយនឹងកូនថា ម្នាលសុជាត ! ឪពុកត្រេក អរណាស់ អ្នកបានគិតរកឧបាយបង្ហាញឪពុកឱ្យដឹងច្បាស់ ទ្ធវការ មិនទៀងរបស់សង្ខារបានដោយជាក់ច្បាស់. ចាប់តាំងពីពេលនេះ ទៅ ឪពុកអស់សេចក្ដីទុក្ខសោកអាឡោះអាល័យទៀតហ្ហើយ ។ បិតារបស់សុជាតកុមារ ក៏អស់សេចក្ដីសោកចំពោះបិតាតាំងពីថ្ងៃ នោះទៅ ។

១១. រឿងនាងកេសការី

(ចាក វិ. ខុ.)

(គុណនៃការរក្សាសីល ៥ នឹងចំរើនអាការ: ៣២)

កាលព្រះសម្ពុទ្ធបរមគ្រូ ទ្រង់គង់នៅក្នុងឥសិបតនមិគទាយ-
វ័ន នាក្រុងពារាណសី ជាមួយនឹងភិក្ខុសង្ឆច្រើនរយអង្គ ។ កាល
នោះក្នុងក្រុងពារាណសី មានធីតាមួយរូបឈ្មោះកេសការី កំពុង
អង្គុយរកចៃឱ្យមាតាក្នុងផ្ទះ បានឃើញភិក្ខុសង្ឆ ចូលទៅបិណ្ឌបាត
ក៏និយាយប្រាប់មាតាថា បពិត្រអ្នកម្តាយ ភិក្ខុសង្ឆដែលគង់នៅក្នុង
ព្រៃឥសិបតនមិគទាយវ័ន បានចូលមកបិណ្ឌបាត្រក្នុងភូមិរបស់យើង
ភិក្ខុទាំងនោះនៅក្មេងៗ កំពុងពេញកំឡោះមានរូបស្អាតផ្ទូរផង់ល្អ
ហេតុដូចម្តេចបានជានាំគ្នាបួស ដើរសុំគេយ៉ាងនេះ ? លោកមាន
ប្រាជ្ញាដូចម្តេច ? ។ មាតានិយាយប្រាប់ថា លោកបួសយកបុណ្ឍ កុំ
សួរអ្វីគិតតែរកចៃទៅ ។ ក្នុងពេលនោះមានឧបាសកម្នាក់ សម្រេច
ដល់សោតាបត្តិផល កំពុងដើរនៅមុខផ្ទះ បានឮនាងព្រាហ្មណី
និយាយនឹងកូនក្រមុំដូច្នោះ ក៏ឡើងទៅលើផ្ទះនោះ។ នាងព្រាហ្មណី
និងកូនក្រមុំ បានឃើញឧបាសកឡើងលើផ្ទះខ្ជូនដូច្នោះហើយ ក៏
រៀបចំអាសនៈឱ្យអង្គុយ, ទើបនាងកេសការីជាកូន សួរទៅឧបាសក
នោះថា បពិត្រលោកអ៊ុំ ភិក្ខុសង្ឆដែលនិមន្តបិណ្ឌបាត្រអម្បាញ់មិញ
នេះ នៅក្មេងៗ កំពុងពេញកំឡោះ មានរូបស្អាតបាត អង្គខ្ជះ

ប្រហែលជាកូនគហបតី សេដ្ឋីឬក៏ព្រះរាជបុត្ររបស់ក្សត្រិយ៍អង្គណាមួយក៏មិនដឹង. លោកគិតឃើញដូចម្តេចបានជាទៅបួស ១ ប្រាថ្នាអ្វី ? ខ្ញុំសង្ស័យណាស់ ។ ឧបាសកប្រាប់ថា ម្នាលនាងក្រមុំ ភិក្ខុសង្ឆទាំងអស់នេះ លោកប្រាថ្នាឱ្យរួចចាកទុក្ខក្នុងវដ្តសង្សារ ព្រោះលោកពិចារណាឃើញច្បាស់នូវទោសរបស់វត្ថុកាម និងកិលេសកាម និងឃើញច្បាស់នូវអានិសង្សរបស់បព្វជ្ជា ព្រោះបព្វជ្ជានេះ មានគុណខ្ពង់ខ្ពស់បំផុត អាចធ្វើសត្វឱ្យឆាប់រួចពីការកើតចាស់ឈឺស្លាប់បាន. សំដែងដូច្នេះហើយ ក៏សរសើរអំពីអានិ-សង្សត្រៃសរណគមន៍ និងសីល៥ តទៅទៀត លុះចប់ហើយនាងកេសការី សួរឧបាសកនោះទៀតថា លោកអ្ម ! បើខ្ញុំដល់នូវត្រៃសរណគមន៍ ហើយរក្សាសីល ៥ តើបានអានិសង្សដូចលោកអ្ម៉ាមានប្រសាសន៍ដែរឬ ? ឧបាសកឆ្លើយថា ប្រសើរវិសេសណាស់នាង ! ព្រោះធម៌របស់ព្រះសម្ពុទ្ធមិនរើសថាក្មេងចាស់ទេ ។ នាងក៏សូមសមាទានសីល ៥ អំពីឧបាសកនោះ ហើយសួរថា កិច្ចដែលខ្ញុំត្រូវធ្វើមានដូចម្តេចទៀត ? ។ ឧបាសកប្រាប់ថា កិច្ចដទៃក្រៅពីនេះមានច្រើនណាស់ ប៉ុន្តែនាងចូរពិចារណានូវទ្ធម្ម៌សាការកម្មដ្ឋានជានិច្ចរាល់ថ្ងៃចុះ ដើម្បីឱ្យបានអានិសង្សច្រើន ។ ឧបាសកបានពន្យល់អាការៈ ៣២ ប្រការ និងវិធីពិចារណាដោយពិស្តារហើយ ក៏លានាងទាំងពីររូបទៅគេហដ្ឋានរបស់ខ្លួនទៅ ។ ឯនាងកេសការី

ក្ងុនក្រមុំរបស់នាងព្រាហ្មណីនោះ ជាស្ត្រីមានឧប្បនិស្ស័យចាស់ក្លា គ្រាន់តែបានពិចារណានូវអាការៈ ៣២ ក្នុងថ្ងៃនោះ ក៏បានសំរេចដល់សោតាបត្តិផល ។ ក្នុងកាលជាខាងក្រោយមក នាងអស់អាយុ ក៏បានទៅកើតក្នុងវិមានកែវពិទូរ្យកំពស់ ៣០ យោជន៍ នាស្ថានត្រៃត្រឹង្ស បានជាអគ្គមហេសីរបស់ព្រះឥន្ទ្រាធិរាជ. នាងមានស្រីទេពអប្សរមួយសែន ចោមរោមជាបរិវារ មានពន្លឺផ្សាយចេញអំពីកាយដ៏រុងរឿង ដូចជាពន្លឺព្រះចន្ទ្រ បរិបូណ៌ដោយទិព្វសិរី ស្ថិតនៅក្នុងទេវលោកជាសុខក្សេមក្សាន្ត ។

១២. រឿងកែវមកីត

(ចាក រ. រ.)

(ព្រះកែវមកីត ជាមកីតរបស់ប្រទេសកម្ពុជា)

ព្រះកែវមកីត កើតឡើងក្នុងព.ស.៥០០ កើតដោយអានុភាពរបស់ព្រះនាគសេនត្ថេរជាព្រះអរហន្ត ដែលគង់នៅក្នុងអសោ-ការាម នាក្រុងចាតលីបុត្ត ដែនមគធ: ។ ព្រះអរហន្តអង្គនេះ មានបំណងចង់កសាងព្រះពុទ្ធបដិមាករ. បំណងនោះក៏បានជ្រាបដល់ព្រះឥន្ទ្រ ១ ទ្រង់ជ្រះថ្លាក្នុងការកសាងនោះដែរ ទើបត្រាស់ប្រើវិស្សកម្មទេវបុត្រ ឱ្យទៅយកកែវមណីជោតិ នៅភ្នំវេបុល្ល ដែលពួកកុម្ភណ្ឌថែរក្សា ។ ពួកកុម្ភណ្ឌ មិនហ៊ានថ្វាយកែវមណីជោតិនោះ

ឡើយ ដោយខ្ជាចក្រែងមានស្តេចចក្កពត្ត្រាធិរាជកើតឡើង មិនបាន
យកកែវមណីជោតិទៅថ្វាយនឹងបែកក្បាលជា ៧ ភាគ ។ វិស្សកម្ម
ទេវបុត្រ ក៏ត្រឡប់ទៅក្រាបទូលព្រះឥន្ទ្រវិញតាមដំណើរ ។
ព្រះឥន្ទ្រ កាលបើមិនបានទ្ទួវកែវមណីជោតិនោះហើយ ទើបស្តេច
យាងទៅកាន់ភ្នំវេបុល្លជាមួយនឹងវិស្សកម្មទេវបុត្រ ។ ពួកកុម្ភណ្ឌ
ទាំងឡាយ ក៏ក្រាបទូលតាមហេតុដែលថ្វាយមិនបាន ។ ព្រះឥន្ទ្ર
បានសួររកកែវដទៃទៀត ដែលល្អបន្ទាប់នឹងកែវមណីជោតិ ។
កុម្ភណ្ឌក្រាបទូលថា មានកែវមកំតមួយដុំ ពណ៌ដូចត្រួយចេក នៅ
ចានភ្នំវេបុល្ល ជាកែវឥម្ចាស់ ។ ព្រះឥន្ទ្ર ក៏ប្រើពួកកុម្ភណ្ឌឱ្យទៅយក
កែវមកំតនោះមកថ្វាយ លុះបានហើយ ទើបយកទៅប្រគេនព្រះ
នាគសេនត្ថេរ ១ មិនអាចរកជាងធ្លាក់ចានឡើយ ព្រោះកែវនោះរឹង
ពេក ។ ព្រះឥន្ទ្រចានជ្រាបដំណឹងនោះ ក៏ប្រើវិស្សកម្មទេវបុត្រឱ្យទៅ
ធ្លាក់ប្រគេន ដោយហេតុវិស្សកម្មទេវបុត្រ ធ្លាប់ឃើញព្រះសម្ពុទ្ធ
កាលគង់ព្រះជន្មនៅ អាចធ្លាក់ព្រះពុទ្ធរូប មានលក្ខណៈប្រហែល
នឹងភ្ងអង្គព្រះសម្ពុទ្ធដោយច្រើន ។ ព្រះពុទ្ធរូបព្រះកែវមកំតនោះ
មានកំពស់មួយហត្ថ ៧ ធ្នាប់ ព្រះភ្នែន ២៣ ធ្នាប់ ។ ព្រះនាគសេន
ត្ថេរ បានបញ្ចុះព្រះបរមធាតុ ៧ អង្គ ទៅក្នុងព្រះកែវមកំតនោះគឺ
បញ្ចុះនៅព្រះសិរ ១ អង្គ, ព្រះនលាដ ១ អង្គ, ព្រះឆវ ១ អង្គ, ព្រះ
អង្សាស្តាស្តាំ ១ អង្គ, ធ្វេង ១ អង្គ, ព្រះជង្ឆស្ដងស្ដាំ ១ អង្គ, ធ្វេង

១ អង្ក. លុះកសាងហើយស្រេច ពុទ្ធបរិស័ទទាំងឡាយមានព្រះនាគ
សេនត្ថេរជាប្រធាន បានចាត់ចែងធ្វើមណ្ឌប ប្រតិស្ឋានព្រះកែវ-
មកំ្ពតនោះ នៅក្រុងបាតលីបុត្រ ហើយមានការសម្ពោធ អភិសេក
ជាឱឡារិក ។ តមក ក្នុងវេលាកាលព្រះបាទសិរីកិត្តិរាជវ៉ាង ព.ស.
១០០០. ប្រទេសមគធ:កើតចលាចលបះចោរដណ្តើមរាជសម្បត្តិ.
ឯព្រះពុទ្ធសាសនា ក៏រៀវរោយថយចុះជាច្រើន ទើបមានពុទ្ធបរិស័ទ
មួយក្រុម និមន្តព្រះកែវមកំ្ពតចុះសំពៅបើកសំដៅទៅកោះលង្កា
ដោយបំណងយកព្រះកែវមកំ្ពតទៅទុកនៅទីនោះ ឱ្យផុតពីកណ្តាប់
ដៃពួកជនមិច្ឆាទិដ្ឋិ. ទៅដល់កោះលង្កា ពុទ្ធបរិស័ទទាំងឡាយមាន
ព្រះមហាក្សត្រិយ៍ និងព្រះសង្ឆបរិនាយកជាដើម បានទទួលព្រះ
កែវមកំ្ពត ហែរទៅប្រតិស្ឋាននៅវត្តមេឃគីរីមហាវិហារ ដែលជា
វត្តសំខាន់បំផុតក្នុងទីក្រុង ។ ពេលនោះព្រះពុទ្ធសាសនានៅកោះ
លង្កា រុងរឿងជាងនានាប្រទេស មានគម្ពីរព្រះត្រៃបិតកគ្រប់គ្រាន់
បរិបូណ៌ទាំងបែបភាសាបាលីទាំងភាសាលង្កា ។ តមកក្នុងព.ស.
១៥៦០ ប្រទេសភ្ជមាមានព្រះមហាក្សត្រិយ៍មួយអង្គព្រះនាមអនុរុទ្ធ
ជាអគ្គពុទ្ធសាសនូបត្ថម្ភ ក៏ទ្រង់បានជ្រាបថា នៅកោះលង្កា មាន
ព្រះត្រៃបិតកចប់បរិបូណ៌ ទើបទ្រង់ឱ្យតាក់តែងសំពៅពីរ ហើយ
ស្តេចយាងចុះសំពៅទៅលង្កាទ្វីប ជាមួយនឹងអ្នកប្រាជ្ញច្រើនរូប
មានទាំងបព្វជិតទាំងគ្រហស្ថ ដើម្បីចម្លងព្រះត្រៃបិតក. លុះទៅ

ដល់កោះលង្កាហើយ ស្តេចយាងចូលទៅគាល់ព្រះចៅកោះលង្កា, ព្រះនាមលង្ខ៌ិស្សរៈរាជ ។ ព្រះចៅកោះលង្កា ទ្រង់ធ្វើបដិសណ្ឋារៈយ៉ាងខ្ពង់ខ្ពស់ លុះទទួលបដិសណ្ឋារកិច្ចរួចហើយ ស្តេចយាងទៅថ្វាយបង្គំព្រះសង្ឆ្ជបរិនាយក នៅវត្តមេឃគិរីមហាវិហារ សុំចម្លងព្រះត្រៃបិដក ជាភាសាបាលីមួយចប់, ភាសាលង្កាមួយចប់, ចម្លងស្រេចហើយព្រះបាទអនុរុទ្ធ ទ្រង់សុំព្រះកែវមកឹតយកទៅប្រតិស្ឋានទុកនៅប្រទេសភូមាជាទីរលឹក ។ ព្រះបាទលង្ខ៌ិស្សរៈរាជ បានថ្វាយព្រះកែវមកឹតដល់ព្រះបាទអនុរុទ្ធតាមសេចក្តីសុំ ទើបព្រះបាទអនុរុទ្ធត្រាស់បង្គាប់ឱ្យជញ្ជូនព្រះត្រៃបិតកភាសាបាលីដាក់សំពៅមួយ, ព្រះត្រៃបិដកភាសាលង្កានិងព្រះកែវមកឹតដាក់សំពៅមួយ, ចំណែកព្រះអង្គគង់សំពៅដែលដាក់ព្រះត្រៃបិដកភាសាបាលី ។ សំពៅទាំងពីរបានបើកចេញពីកោះលង្កា សំដៅទៅប្រទេសភូមា ដល់ពាក់កណ្តាលមហាសាគរ សំពៅដែលផ្ទុកល់ព្រះត្រៃបិដកភាសាលង្កានឹងព្រះកែវមកឹត ត្រូវខ្យល់ព្យុះចោកបក់រសាត់មកជាប់នៅត្រើយសមុត្រត្រង់ជាយខែត្របន្ទាយមាស នៃប្រទេសកម្ពុជាភាគខាងត្បូងរាជការខែត្របន្ទាយមាស ចាប់សំពៅនោះបាន ទើបនាំយកគម្ពីរព្រះត្រៃបិដក និងព្រះកែវមកឹតទៅថ្វាយព្រះបាទសូរ្យវ្ម៉ែនទី១ នៅក្រុងស្រីសោធរបុរៈ, ទ្រង់ស្តេចទតឃើញព្រះកែវមកឹតនោះទ្រង់សោមនស្សណាស់ បានឱ្យសាងវិហារមួយផ្ទុកល់ទុក ខាងក្នុងព្រះ

បរមរាជវាំង ។ ថ្ងៃក្រោយព្រះបាទអនុរុទ្ធបានជ្រាបដំណឹង ទើបប្រើរាជបំរើឱ្យនាំសារមកសុំយករបស់ទាំងនោះទៅវិញ ។ ព្រះបាទសូរ្យវ្ស៊ីនទី១ បានប្រគល់តែព្រះត្រៃបិដកឱ្យវិញ ទ្រង់ទុកព្រះកែវមកវិត ពុំបានថ្វាយដល់ព្រះបាទអនុរុទ្ធព្រះចៅភ្ងមាឡើយ ព្រោះទ្រង់សព្វព្រះរាជហឫទ័យសោមនស្សជ្រះថ្លា ចំពោះព្រះកែវមកវិតនោះក្រៃពេក ។

ព្រះកែវមកវិត ក៏បានមកជាមតិកប្រទេសកម្ពុជាក្នុងវេលានោះដោយសិរី ឥតបានដឹងបានប្រាថ្នា ឬសូមអំពីសំណាក់បុគ្គលណាឡើយ ។

១៣. ស្ដ្រីចបល្ងង្ក អណ្ដ្ដ

(ចាក វ. ខ.)

(សទ្ធាជាពូជ នៃសិរីក្នុងលោក)

ក្នុងពុទ្ធកាល, ព្រះមហាមោគ្គល្លានត្ថេរ បាននិមន្ដទៅស្ថានត្រៃត្រឹង្សទេវលោក បានឃើញពួកទេវតាទាំងឡាយ កំពុងនាំគ្នាលេងមហោស្រពក្នុងនន្ទវនឧទ្យាន, មួយស្រាប់ស្រាប់តែឃើញបល្ល្ងមាសកំពស់ ១ យោជន៍ អណ្ដ្ដកពួ្ងអាកាស មានលឿនលឿនត្រៀវត្រៃ សំដៅចុះមកក្នុងនន្ទវនឧទ្យាន ។ បល្ល្ងនោះសណ្ឋានជាបុស្សុក មានស្ដ្រីទេពអប្សរមួយពាន់ អង្គុយចោមរោម

នាងទេពធីតាម្នាក់លើបល្ល ង្ក នោះ ។ នាងទេពធីតាជាម្ចាស់បល្ល ង្ក
អណ្តែ ក នោះ មានរូ បឆោមល្អ ស្រស់ ប្រិ ម ប្រិ យ មានពន្លឺ ភ្ញ ីចេ ញអំ ពី
កាយដូ ចជាព្រ ចន្ទ្ ពេ ញវង់ នាងទ្ រ ទ្ រ ង់ ទ្ ូ ង ្ ្ ្

ចែងភោជនាហារ យកទៅប្រគេនលោកឆាន់ ហើយបានកាន់ផ្ទីត ចូលទៅអង្គុយបក់ប្រគេនលោកទៀត លុះភិក្ខុនោះឆាន់ហើយ សំដែងនូវភត្តានុមោទនាចប់ ក៏និមន្តទៅវត្តជេតពនទៅ ។ ខ្ញុំព្រះ ករុណា បានរំពឹងពិចារណានូវទានដែលបានធ្វើហើយ សទ្ធាគឺ សេចក្ដីជ្រះថ្លា ក៏កាន់តែកើតឡើងជាភិយ្យោភាព, ខ្ញុំព្រះករុណាជ្រះ ថ្លាខ្លាំងពេក បានយកគ្រែដែលរៀបតាក់តែងដោយសំពត់កម្ពល នោះ ទៅតាមប្រគេនលោកដល់វត្តទៀត ។ ក្នុងកាលជាខាង ក្រោយមក ខ្ញុំព្រះករុណាអស់អាយុ ក៏បានមកកើតក្នុងវិមានមាស កំពស់ ១២ យោជន៍ មានស្រីទេពអប្សរមួយពាន់ជាបរិវារ មាន បល្ល័ង្កមាសមួយកំពស់ ១ យោជន៍ កើតឡើងក្នុងវិមាននោះ សំរាប់ ជាយានរបស់ខ្ញុំព្រះករុណា, បល្ល័ង្កនោះមានសន្ទុះលឿនស្មើនឹងចិត្ត បើចិត្តរបស់ខ្ញុំព្រះករុណានឹកចង់ទៅទីណា ក៏អណ្ដែកទៅដល់ទី នោះមួយរំពេច ។ ព្រះមោគ្គល្លានបានស្ដាប់ប្រវត្តិរបស់នាងទេព ធីតានោះចប់ហើយ ក៏និមន្តហួសទៅកាន់ទីដទៃទៀតទៅ ។

១៤. រឿងសសបណ្ឌិត

(ចាក ស. ច.)

(បើមានបំណងធំ គួរកុំស្តាយជីវិតនិងទ្រព្យសម្បត្តិ)

ក្នុងកាលកន្លងទៅហើយ ព្រះបាទព្រហ្មទត្តសោយរាជ្យក្នុងក្រុងពារាណសី ។ កាលនោះព្រះសម្ពុទ្ធបរមគ្រូ ទ្រង់សោយព្រះជាតិជាសត្វទន្សាយ នៅអាស្រ័យក្នុងដងព្រៃមួយ. ក្នុងព្រៃនោះមានស្វា១. ចចក១. ភេ១. ជាសំឡាញ់នឹងគ្នា បាននៅរួមជាមួយនឹងទន្សាយ សុទ្ធតែជាបណ្ឌិតគឺជាសត្វចេះដឹង តែងនាំគ្នាស្វែងរកអាហារតាមគោចរស្ថានរៀងៗ ខ្លួន ដល់ពេលល្ងាចទើបមកជួបជុំគ្នា ។ ចំណែកសសបណ្ឌិតគឺទន្សាយ តែងពន្យល់ធម៌ដល់សត្វទាំងបីថា អ្នករាល់គ្នាត្រូវធ្វើទាន រក្សាសីលធ្វើឧបោសថកម្មកុំខាន ។ សត្វទាំងបី ក៏ព្រមទទួលប្រតិបត្តិតាមឱវាទរបស់ទន្សាយគ្រប់ៗគ្នា ។ ថ្ងៃមួយទន្សាយក្រឡេកមើលទៅឰដ៏អាកាស បានឃើញព្រះចន្ទ្ររះពេញវង់ ភ្លឺស្វាងទ្រេងក្នុងនភាល័យ ក៏ដឹងច្បាស់ថា ស្អែកនេះជាថ្ងៃឧបោសថ ទើបហៅសត្វទាំងបីមកប្រាប់ថា នែ ! សំឡាញ់ស្អែកនេះជាថ្ងៃឧបោសថ អ្នកទាំងអស់គ្នាត្រូវរក្សាឧបោសថហើយឱ្យទានផង ព្រោះការរក្សាសីលហើយឱ្យទាន តែងបានផលច្រើន ។ សត្វទាំងបីនោះព្រមទទួលធ្វើតាម. លុះព្រឹកឡើងភេបានកំណត់សីលក្នុងចិត្តហើយ ក៏ត្រាច់ទៅរកចំណីក្បែរឆ្នេរគង្គានទីបានឃើញត្រីថ្ពិន ៧

ដែលព្រានសន្ធ្ងួចដោតជាចង្កោមកប់ទុកក្នុងគំនរខ្សាច់ ក៏បន្ទ្ងន់ សំឡេងបីដងថា ត្រីនេះមានម្ចាស់ឬទេ ? កាលបើមិនឃើញម្ចាស់ ហើយ ក៏ពាំត្រីនោះទៅទុកក្នុងលំនៅរបស់ខ្លួន រង់ចាំកាលគួរនឹង បរិភោគ, ក៏ដេកពិចារណាសីលរបស់ខ្លួនទៅ ។ ឯចចកចេញទៅរក អាហារ បានប្រទះឃើញសាច់ទន្សងឆ្ពើរមួយចង្កាក់នឹងទធិមួយដប ដែលអ្នកស្រែម្នាក់ដាក់ក្នុងខ្ទម ក៏ស្រែកបន្ទ្ងីបីដងថា របស់នេះមាន ម្ចាស់ឬទេ ? កាលបើមិនឃើញម្ចាស់ហើយ ក៏ពាំយកទៅទុកក្នុង លំនៅរបស់ខ្លួន រង់ចាំកាលគួរនឹងបរិភោគ, ក៏ដេកពិចារណាសីល របស់ខ្លួនទៅ ។ ឯស្វា ក៏បានចូលទៅក្នុងព្រៃ រកបេះបានផ្លែស្វាយទុំ មួយ យកទៅទុកក្នុងលំនៅរបស់ខ្លួន រង់ចាំកាលគួរនឹងបរិភោគ, ក៏ ដេកពិចារណាមើលសីលរបស់ខ្លួនទៅ ។ ឯទន្សាយបណ្ឌិត បានគិត ថា ចាំដល់ពេលស្រួលអញចេញទៅស៊ីស្មៅ ប៉ុន្តែបើមានស្ទ្ងមយាចក មកកាន់សំណាក់អញ ១ គ្មានអ្ងីឱ្យទេ សូម្បីតែអង្ករ និងល្ងក៏ គ្មានដែរ, បើប្រសិនជាមានស្ទ្ងមយាចកមកសុំមែន អញឱ្យសរីរៈ: របស់អញទាំងមូលនេះជាទាន ។ ដោយតេជៈសីលនិងទានចេតនា របស់ទន្សាយបណ្ឌិត ដែលកើតមានពិតក្នុងចិត្ត ក៏ក្តៅដល់អាសនៈ: របស់សក្កទេវរាជ ។ លំដាប់នោះសក្កទេវរាជ បានពិចារណាជ្រាប ហេតុសព្វគ្រប់ហើយ ទើបចង់ល្ងងមើលសីលនិងទានរបស់ ទន្សាយបណ្ឌិត ក៏និម្មិតខ្លួនជាព្រាហ្មណ៍ចាស់ ដើរចូលទៅកន្ល្ងងភ

ជាមុន, ភេចានឃើញឥន្ទ្រាហ្មណ៍នោះហើយ ក៏សួរថា តា អញ្ជើញមកមានការអ្វី ? ។ ឥន្ទ្រាហ្មណ៍ប្រាប់ថា ខ្ញុំមកនេះប្រាថ្នារកអាហារ បើប្រសិនជាចានបន្ដិចបន្ដួច ខ្ញុំបរិភោគហើយនិងរក្សាសីលនៅក្នុងទីនេះ ។ ភេធ្លើយថា ប្រពៃហើយលោកតា, ថ្ងៃនេះខ្ញុំចានត្រីថ្ពិន ៧ ដែរ សូមលោកតាពិសាចុះ ។ ឥន្ទ្រាហ្មណ៍ទទួលផ្ញើទុកហើយ ក៏ហួសទៅលំនៅចចកទៀត ។ ចចកចានឃើញហើយ ក៏និយាយរាក់ទាក់នឹងឥន្ទ្រាហ្មណ៍ថា លោកតាថ្ងៃនេះ ខ្ញុំចានសាច់ទន្សងធ្លើរមួយចង្កាក់ និងទធិមួយដប សូមលោកតាពិសាហើយនៅធ្វើសមណធម៌ក្នុងទីនេះចុះ ។ ឥន្ទ្រាហ្មណ៍គ្រាន់តែនិយាយទទួលអំណរហើយ ហួសទៅលំនៅរបស់ស្វាទៀត ។ ស្វាចានឃើញហើយ ក៏និយាយរាក់ទាក់គួរសមនឹងឥន្ទ្រាហ្មណ៍ថា ថ្ងៃនេះខ្ញុំមានតែស្វាយទុំមួយ និងទឹកត្រជាក់ទេ សូមអញ្ជើញលោកតាពិសាហើយ នៅធ្វើសមណធម៌ក្រោមម្លប់ឈើជាទីរីករាយនេះចុះ។ ឥន្ទ្រាហ្មណ៍ គ្រាន់តែរាក់ទាក់ទទួលអំណរហើយ ហួសទៅលំនៅរបស់ទន្សាយបណ្ឌិតទៀត ។ លុះទៅដល់ហើយ ក៏និយាយរៀបរាប់អំពីសេចក្ដីត្រូវការចង់បរិភោគអាហារ និងនៅរក្សាឧបោសថសីលប្រាប់ដល់ទន្សាយបណ្ឌិត ។ ឯទន្សាយបណ្ឌិតចានឮដូច្នោះហើយ ក៏និយាយថា តាព្រាហ្មណ៍អើយ តាអញ្ជើញមកកាន់សំណាក់ខ្ញុំប្រពៃណាស់ហើយ ខ្ញុំនឹងចានឱ្យទានដែលខ្ញុំមិនធ្លាប់ចានឱ្យ ប៉ុន្ដែបើ

លោកតាជាអ្នករក្សាសីល តមមិនធ្វើចាណាតិចាត ចូរតាទៅរកឧស បង្ការ៉ាត់ភ្លើងហើយមកប្រាប់ដល់ខ្ញុំ ១ នឹងលោតទុំលាក់ខ្លួនត្រង់ កណ្តាលរងើកភ្លើងនោះ បើសាច់របស់ខ្ញុំធ្ជិនល្មមហើយ សូមលោក តាពិសាហើយធ្វើសមណធម៌ចុះ ។ លោនោះឥន្ទ្រាហ្ម្ណណ៍ចាន បង្ការ៉ាត់ភ្លើងដោយឫទ្ធិរបស់ខ្លួនឆេះសន្ធោរសន្ធៅហើយ មកប្រាប់ ដល់ទន្សាយបណ្ឌិត ១ ក៏ដើរទៅឈរជិតគំនរភ្លើងនោះនិយាយថា ប្រសិនបើមានសត្វល្អិតជ្រកនៅត្រង់ចន្លោះរោមរបស់យើង សុំកុំឱ្យ ស្លាប់. រលាស់ខ្លួនបីដងហើយ ក៏លោតទៅក្នុងគំនរភ្លើងដោយចិត្ត រីករាយដូចជារាជហង្ស ចុះទំលើគំនរផ្ការ៉ាណ្ឌកក្រហម គួរអស្ចារ្ យ ពេកណាស់ សូម្បីតែរោមមួយ ក៏មិនឆេះឡើយ ត្រជាក់ដូចជាលោត ចូលទៅក្នុងគំនរទឹកសន្ធើម ។ លំដាប់នោះទន្សាយបណ្ឌិតសួរឥន្ទ ្រាហ្ម្ណណ៍ថា តាអើយភ្លើងនេះក៏ត្រជាក់ម្ល៉ះ ? ។ ឥន្ទ្រាហ្ម្ណណ៍ ឆ្លើយថា ចៅអើយ តាមិនមែនជាព្រាហ្ម្ណណ៍ទេ គឺជាព្រះឥន្ទ្រ. ខ្ញុំមក នេះដោយចង់ល្បងមើលសីល និងទានរបស់អ្នកទេតើ ! ។ ទន្សាយ បណ្ឌិត ចានបន្ទ្ជីសីហនាទតបថា បពិត្រទេវរាជ កុំថាឡើយព្រះអង្ គ ម្ការ៉ាត់ឯង បើទុកជាលោកសន្ធ្ជីវាសទាំងមូល មកចង់ល្បងមើលទាន របស់ខ្ញុំក៏ដោយ ត្រង់របស់អ្វីដែលខ្ញុំមិនចង់ឱ្យនោះគ្មានទេ ។ លំដាប់នោះសក្ក្ទេវរាជពោលថា ម្ការ៉ាលទន្សាយបណ្ឌិត គុណរបស់ អ្នកចូរតាំងនៅអស់មួយកប្ប កុំឱ្យរលុបចាត់ឡើយ ទើបចាប់ថ្ជ្ជ

ដោយទេវានុភាព ច្រចាច់ពួតយកជ័រទៅគួរជារូបទន្សាយភ្ជាប់នឹងមណ្ឌលព្រះចន្ទ្រ ហើយត្រឡប់ទៅកាន់ទេវលោកវិញ ។

ឯសត្វទាំង ៤ ក៏នាំគ្នារក្សាសុចរិតធម៌ ដរាបដល់អស់អាយុ ចានទៅកើតក្នុងទេវលោកទាំងអស់គ្នា ។

ជាតកនេះព្រះសាស្តាទ្រង់ត្រាស់ថា ភេក្នុងកាលនោះគឺ អានន្ទ ចចកគឺមោគ្គល្លាន, ស្វាគឺសារីបុត្រ, ព្រះឥន្ទ្រគឺអនុរុទ្ធ, ទន្សាយបណ្ឌិតគឺអង្គព្រះតថាគត ។

១៥. រឿងនាងគណ្ដិនី

(ចាក វ. ១.)

(ត្រាប់ល្ងបន្ដិច ដូរយកសម្ប្ដីក្នុងស្ថានសួគ៌ចាន)

ក្នុងពុទ្ធកាល មានស្ត្រីម្នាក់មានគភ៌ នៅក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះ, ថ្ងៃមួយនាងមានចំណង់ ចង់ផឹកប្រេងល្ង ចានយកត្រាប់ល្ងទៅលាងទឹក ហើយហាលថ្ងៃ ដើម្បីបុកចម្រាញ់យកប្រេង ។ កាលនោះព្រះសម្ពុទ្ធបរមគ្រូ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពននាងក្រុងសាវត្ថី ចានប្រមើលមើលឧបនិស្ស័យរបស់សត្វទ្រង់ជ្រាបថា នាងគណ្ដិនីនឹងធ្វើមរណកាលក្នុងថ្ងៃស្អែកនេះ ហើយធ្លាក់ទៅកើតក្នុងនរកធំឈ្មោះអវិចី, ប៉ុន្ដែបើចានឃើញតថាគតនឹងត្រឡប់ទៅកើតក្នុងស្ថានសួគ៌

វិញ, លុះទ្រង់ជ្រាបដូច្នេះហើយ ក៏យកចាត្រហោះឦ្ធ៍អាកាស សំដៅទៅក្រុងរាជគ្រឹះ យាងទៅដល់ហើយ ទ្រង់និមន្ដបិណ្ឌចាត្រ ក្នុងទីក្រុង រៀងតាមមាគ៌ាដរាបទៅដល់ផ្ទះនាងគណ្ដិនី ។ ពេលនោះ នាងកំពុងហាលគ្រាប់ល្ង លុះបានឃើញព្រះមានព្រះភាគហើយ ក៏ មានចិត្ដសោមនស្សជ្រះថ្លា ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ទើប គិតថា អាត្មាអញបានវត្ថុអ្វីគួរសមនឹងថ្វាយព្រះសម្ដុទ្ធ មានតែគ្រាប់ ល្ងប៉ុណ្ណោះ ក្រៅពីគ្រាប់ល្ងនេះចេញគ្មានឡើយ, គិតដូច្នេះហើយ ក៏ កើបគ្រាប់ល្ងពីរកំបង់ យកទៅដាក់ក្នុងចាត្រព្រះសម្ដុទ្ធ ១ ទ្រង់ ទទួល ធ្វើអនុមោទនាហើយ និមន្ដហួសទៅ ។ លុះដល់ថ្ងៃស្អែក ឡើង នាងធ្វើមរណកាលទៅ បានទៅកើតក្នុងវិមានមាសកំពស់ ១២ យោជន៍ នាងស្ថានត្រៃត្រឹង្សបរិបូណ៌ដោយទិព្ធសម្បត្ដិ មានពន្លឺ ភ្ញីថ្ងាផ្សាយចេញអំពីកាយ មានស្រីទេពអប្សរមួយពាន់ចោមរោមជា បរិវារ ។ ថ្ងៃមួយព្រះមោគ្គល្លានត្ថេរ លោកនិមន្ដទៅស្ថានត្រៃត្រឹង ដើម្បីពិនិត្យមើលស្ថានភាព និងលក្ខណៈសម្បត្ដិរបស់ទេវតា បាន ឃើញនាងទេវធីតានោះហើយ ក៏សួរប្រវត្ដិរបស់នាង ១ បានថ្លែង ប្រាប់ដោយសព្វគ្រប់ ។ ព្រះមោគ្គល្លាន បានជ្រាបថានាងជាស្ត្រី មានឧបនិស្សៃយខ្ពស់ ទើបសំដែងអំពីអរិយសច្ចធម៌ឱ្យនាងស្ដាប់ លុះ សំដែងចប់ នាងទេវធីតាព្រមទាំងបរិវារមួយពាន់ ក៏បានសម្រេច ដល់សោតាបត្ដិផល ។ ព្រះមោគ្គល្លាន ក៏និមន្ដត្រឡប់មកមនុស្ស

លោកវិញ ទៅថ្វាយបង្គំព្រះសម្ពុទ្ធដំណាលរឿងរ៉ាវរបស់នាងទេពធីតានោះ ថ្វាយជាព្រះសណ្តាប់ ។ ព្រះសម្ពុទ្ធទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលមោគ្គល្លានអ្នកមានឫទ្ធិ រឿងនេះពិតណាស់ តថាគតបានដឹងយ៉ូរ ហើយ ប៉ុន្តែគ្មានអ្នកណាជាសាក្សី បានជាតថាគតមិនសំដែងប្រាប់ដល់អ្នកទាំងឡាយ លុះមានព្រះពុទ្ធដីកាដូច្នេះហើយ ទ្រង់សំដែងសរសើរអំពីអានិសង្សរបស់ទាន, ជាភិយ្យោភាពតទៅ ។

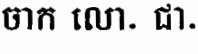

១៦. រឿងបញ្ជូបក្ខី

(ចាក លោ. ជា.)

(ការច្រណែន ជាពួជរបស់ពៀរក្នុងលោក)

កាលពីបឋមកប្បនេះ មានសត្វបក្សី ៥ គឺ : ហង្ស, ក្រុង, សេក, ក្អែក, មៀម ។ សត្វទាំង ៥ នេះ ជាប្រមុខរបស់បក្សីទាំងឡាយក្នុងពេលនោះ, ឯសត្វទាំង ៥ នេះ មានសមត្ថភាពស្មើៗគ្នា ពុំមានសត្វណាគោរពស្តាប់បង្គាប់សត្វណាឡើយ ទោះបីមានសត្វសាហាវ មកបៀតបៀនបក្សីណាមួយ ក៏គ្មានសត្វណាការពារមើលគ្នីគ្នាឡើយ, កោលោហល ក៏កើតឡើងដល់បក្សីទាំងឡាយនោះរាល់ពេលវេលា ។ ថ្ងៃមួយពួកបក្សីចាស់ៗ បានហើរទៅប្រជុំគ្នាលើជុំមនោសិលាមួយខ្ពស់ បានប្រឹក្សាគ្នាថា យើងគួរជ្រើសបក្សីណាមួយ

ដែលអង់អាច ឱ្យធ្វើជាស្តេច គ្រាន់បានជាទីគោរព និងមើលការខុសត្រូវ ដើម្បីឱ្យមានសន្តិសុខក្នុងពួកបក្សីយើង ។ បក្សីចាស់ៗដទៃទៀត និយាយឡើងថា បើដូច្នោះគួរយើងទៅប្រមូលពួកបក្សីទាំងអស់គ្រប់ប្រភេទ ឱ្យមកកាន់ទីនេះ ហើយយើងត្រូវរើសបក្សី ៥ រូប ដែលមានសមត្ថភាពល្អ ឱ្យធ្វើជាបេក្ខបក្សី ទើបយើងរើសយកតែមួយរូប ឱ្យធ្វើជាស្តេចទើបគួរ. និយាយហើយ ក៏ទៅហៅពួកបក្សីទាំងអស់ឱ្យមកប្រជុំគ្នានៅលើដុំមនោសិលានោះ. ដល់មកជួបជុំ បក្សីចាស់មួយរូបនិយាយប្រកាសថា បណ្តាបក្សីទាំងអស់នេះ យើងរើសយកបក្សី ៥ រូបគឺ : ហង្ស១. គ្រុឌ១. សេក១. ក្អែក១. មៀម១ ឱ្យធ្វើជាបេក្ខបក្សី តើអ្នកទាំងអស់គ្នា គួរយកបក្សីណាឱ្យធ្វើជាស្តេច ? ។ ពេលនោះមានសត្វខ្ទេងស្រាកចាស់មួយឆ្លើយឡើងថា គួរតែតាំងសត្វមៀមឱ្យធ្វើជាស្តេចរបស់បក្សីទាំងឡាយ. ព្រោះមៀមជាសត្វអង់អាច មានភ្នែកក៏ធំល្អ អាចមើលការខុសត្រូវបានច្រើនជំពូក មានសំឡេងក៏ពិរោះ ហើយជាអ្នកភ្ជៀវភ្ជាផង ។ ពួកបក្សីទាំងឡាយ ក៏ព្រមអនុម័តតាម បានបន្ទីសំឡេងគឹកកងឡើងថា ស្រួលហើយ ១ ។ កាលនោះមានសត្វក្អែកចាស់មួយ. ប្រាជ្ញាចង់សោយរាជ្យ ក៏ស្រែកបញ្ចេញមតិជំទាស់ឡើងថា សត្វមៀមនេះ ជាកោសិយគោត្រ មានជាតិថោកទាបទាសអប្រិយ. តែថា បើញាតិទាំងឡាយស្តាប់ពាក្យរបស់ខ្ញុំ ១ នឹងនិយាយឱ្យស្តាប់ ។ បក្សីទាំង

អស់ ក៏បើកឱកាសឱ្យក្អែក ១ និយាយថា តាមមតិរបស់ខ្ញុំ មិនគួរឱ្យ
មៀមធ្វើជាស្តេច ត្រូតត្រារក្សាសុខទុក្ខរបស់យើងទាំងឡាយទេ
ព្រោះមៀមនេះ មានមុខក្រញ្ជូវអាក្រក់ពេកណាស់ បើតាមលក្ខណៈ
ក្ងួនចាស់ទំនាយថា មុខមិនទទួលភ្ជៀវ មិនទាន់ខឹងផងមុខដូចជា
ខឹងទៅហើយ, បើយ៉ាងនេះតើបក្សីណានឹងហ៊ានចូលទៅប្រាស្រ័យ
ការផងបាន, មិនគួរតាំងឱ្យធ្វើជាស្តេចឡើយ ។ បក្សីទាំងឡាយ ក៏
ទទួលព្រមតាមក្អែក បានបន្ទីសំឡេងគឹកកងថា មែនហើយ១ ឱ្យធ្វើ
ជាស្តេចមិនកើតទេ ព្រោះក្អែកអាក្រក់ណាស់ ។ បន្ទាប់នោះមាន
សត្វត្មាតចាស់មួយ ស្រែកបញ្ចេញមតិឡើងថា តាមទំនៀមបុរាណ
បើបុគ្គលណាឈ្លាសវៃ អាចចាប់ពិរុទ្ធរបស់ជនជាធំបាន ដោយសម
ហេតុផលតាមគន្ធងច្បាប់ ត្រូវតាំងអ្នកនោះឱ្យធ្វើជាធំវិញ ហេតុ
នេះត្រូវតែយើងតាំងក្អែកឱ្យធ្វើជាស្តេច ព្រោះជាសត្វភ្ជៀវក្ងា
ហើយវៀងវៃល្មមជាប្រមុខរបស់យើងបាន ។ បក្សីទាំងឡាយក៏បន្ទី
សំឡេងគឹកកងឡើងថា ពាក្យរបស់ត្មាតនេះត្រឹមត្រូវណាស់
គួរយើងតាំងក្អែកឱ្យធ្វើជាស្តេចចុះ ។ ពេលនោះមៀមពុំសុខចិត្ត
បានសុំឱកាសនិយាយ បក្សីទាំងឡាយ ក៏ព្រមបើកឱកាសឱ្យ ទើប
មៀមស្រែកនិយាយឡើងថា ពាក្យដែលត្មាតនិយាយនោះ ត្រូវតាម
ច្បាប់បុរាណហើយ ប៉ុន្តែក្អែកនេះ មិនគួរសមតាមច្បាប់នោះទេ
ព្រោះមានអតីតនិទានដំណាលថា សត្វក្អែកជាចណ្ឌាលគោត្រ

អាក្រក់ថោកទាបបំផុត ជាអ្នកមានទោសកំហុសក្បត់ផែនដី ត្រូវ
រាជការកាត់ទោសយកទៅដុតទាំងរស់ ប៉ុន្តែវារត់រួចមក បានជាខ្ទៅ
ក្រខ្វក់យ៉ាងនេះ, បើអ្នកមានទោសកំហុសដល់ម្ចីង តើឱ្យធ្វើជាធំ
ដូចម្តេចកើត ។ បក្សីទាំងឡាយ បានបន្ទីសំឡេងគឹកកងឡើងថា
ពាក្យរបស់មៀមនេះត្រូវណាស់ ព្រោះអ្នកមានទោសកំហុស
បុរាណមិនដែលឱ្យធ្វើជាធំទេ បើដូច្នេះយើងត្រូវរើសបក្សីដទៃ
ទៀត ។ ក្អែកបានស្តាប់ពាក្យនោះ ក៏ខឹងច្រឡោតមហិមា ទើប
ស្រែកឡើងថា ម្នាលក្អែកគ្នាយើងទាំងឡាយ អញវិនាសហើយ
ព្រោះតែអាមៀមមុខខ្ទោច មុខដូចគេខមនេះឯង ។ ឯសត្វមៀម
បានឮថាមុខខ្ទោច មុខដូចខមដូច្នោះ ក៏ខឹងច្រឡោតស្រែកឡើងថា
ម្នាលមៀមគ្នាយើងទាំងឡាយ អញវិនាសហើយ ព្រោះតែអាក្អែក
ចណ្ឌាលមានទោសឧក្រិដ្ឋ គេដុតទាំងរស់នេះឯង ។ សត្វទាំងពីរ
ក្រុមនេះ ក៏ឈ្លោះទាស់ទែងប្រចឹកគ្នាជាខ្លាំង, ពួកបក្សីទាំងឡាយ
នាំគ្នាបណ្តេញចេញពីទីប្រជុំ សត្វទាំងពីរក្រុម ក៏ហើយចេញទៅ
ប្រចឹកគ្នាខាងក្រៅទៀត ហើយចងគំនុំគ្នាអស់មួយកប្ប, សត្វទាំង
ពីរក្រុមក៏មានពៀរនឹងគ្នា រហូតដល់មកក្នុងកាលឥឡូវនេះ ។ កាល
បើសត្វទាំងពីរក្រុមចេញផុតហើយ បក្សីទាំងឡាយ ក៏បើកពេល
ប្រជុំម្តងទៀត, ពេលនោះមានបក្សីចាស់មួយរូបនិយាយឡើងថា
យើងគួរយកសត្វគ្រុឌឱ្យធ្វើជាស្តេចចុះ ព្រោះជាសត្វមានកំឡាំង

ខ្លាំងជាងសត្វនានា លុះនិយាយចប់ហើយ មានសេកចាស់មួយជាបណ្ឌិតបាននិយាយប្រកាសថា សត្វគ្រុឌមានកំឡាំងខ្លាំងជាងសត្វនានាមែនហើយ ប៉ុន្តែខ្វះបញ្ញាសម្បត្តិនិងចរិយាសម្បត្តិ, បើសត្វហង្សទើបគួរជាង ព្រោះជាសត្វបរិបូណ៌ដោយរូបសម្បត្តិ បញ្ញាសម្បត្តិ ចរិយាសម្បត្តិ និងគុណសម្បត្តិ ជាអ្នកមានសមត្ថភាពគ្រប់គ្រាន់ល្មមធ្វើជាស្តេចបាន ។

ពួកបក្សីទាំងឡាយមានគ្រុឌជាដើម បានទទួលព្រមតាមមតិរបស់សេក ក៏បន្ទឹសំឡេងគឹកគងឡើងថាសាធុ១ សមរម្យហើយ ទើបសន្ទតិតាំងសត្វហង្សឱ្យធ្វើជាស្តេចបក្សីតាំងពីកាលនោះមក ។

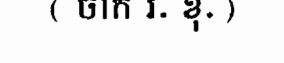

១៧. រឿងគឥម្ឆតិមាណវ

(ចាក វិ. ខុ.)

(គុណនៃការសាងសេនាសនៈ សម្រាប់អ្នកដំណើរ)

ក្នុងសាសនាព្រះសម្ពុទ្ធទ្រង់ព្រះនាមកស្សបៈ មានគង្វាលគោម្នាក់ ជាអ្នកមានសទ្ធាក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា បានឃើញភិក្ខុមួយអង្គជាព្រះខីណាស្រព និមន្តទៅបិណ្ឌបាតក្នុងភូមិរបស់ខ្លួន, ដល់លោកត្រឡប់ចេញពីភូមិមកវិញ ទៅគង់ឆាន់ចង្ហាន់កណ្តាលទីវាលឆ្ងាយពីភូមិនោះបន្តិច ។ ឯភូមិនោះគ្មានដើមឈើជាម្ចប់ទេ ព្រោះតាំងនៅកណ្តាលទីវាលស្រឡះ ។ នាយគោបាល បានឃើញយ៉ាង

នេះហើយ ក៏គិតថា បើអញធ្វើខ្ទមត្រង់ទីនេះមួយសម្រាប់អ្នកដំណើរ ប្រហែលជាព្រះថេរៈលោកចូលទៅជ្រកក្នុងខ្ទមអញមិនខាន ។ លុះគិតយ៉ាងនេះហើយ ក៏ទៅកាប់ក្ងន់ច្រេស ៤ ដើម យកមកចោះធ្វើជាសសរ យកមែកនិងស្លឹកចាំងពីលើ ហើយទៅបវារ-ណាប្រគេនខ្ទមនោះដល់ព្រះថេរៈ : ក៏តែងចូលទៅឆាន់ចង្ហាន់ក្នុងខ្ទមនោះរាល់ៗថ្ងៃ ។ ថ្ងៃក្រោយមកបានយកក្ងន់ច្រេសមួយដើម ទៅដាំមុខខ្ទមនោះទៀត ដើម្បីធ្វើជាម្លប់ ។ នាយគោបាលដល់អស់អាយុ បានទៅកើតក្នុងស្ថានចាតុមហារាជិកា មានស្រីទេពអប្សរចោមរោមមីរដេរដាសពេញវិមានប្រាសាទ, នៅមុខវិមានប្រាសាទនោះ មានដើមច្រេសមួយដើមធំ មានផ្ការនិងស្លឹកវីកស្ពុះស្ពាយដុះឡើងជាគ្រឿងលំអរ, ដោយអំណាចផលដែលបានសាងខ្ទមនិងដាំដើមច្រេសនោះ គោបាលទេវបុត្របានសោយសេចក្ដីសុខ ក្នុងមនុស្សលោកនិងទេវលោក ជាអនុលោមបដិលោមអស់មួយពុទ្ធន្ដរ ដល់មកសាសនាព្រះសម្ពុទ្ធបរមគ្រូយើងនេះ បានមកកើតក្នុងត្រកូលមួយ នាមជ្ឈិមប្រទេស មានឈ្មោះថា គវម្បតិមាណព ជាមិត្រសំឡាញ់របស់ព្រះយសត្ថេរ ។ ថ្ងៃមួយគវម្បតិមាណពទៅស្ដាប់ធម៌ព្រះសម្ពុទ្ធ បានសម្រេចព្រះអរហត្ត ក៏ចូលក្នុងពេលនោះទៅ ។ ឯដើមច្រេសនៅស្ថានចាតុមហារាជិកា ដែលដុះមុខវិមានរបស់លោកកាលកើតជាទេវបុត្រនោះ មិនវិនាសបាត់បង់ទៅណាឡើយ

លោកតែងនិមន្តទៅសម្រាកកាយ ចំរើនឈានសមាបត្តិក្រោមម្ជ ប់ ច្រេសនោះតែរាល់ៗ ពេល ។

ឯស្តេចចាយាលិ ដែលមិនជ្រះថ្លាក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា ជាអ្នកធ្វើទានខ្ជីខ្ជា លុះទីវង្គតទៅ បានទៅកើតក្នុងស្ថានចាតុមហារាជិកា ជាទេវបុត្រកំសត់ទុគ្គតឥតវិមានប្រាសាទឥតបរិវារ, បានឃើញដើមច្រេសនោះទំនេរ ក៏ចូលទៅអាស្រ័យនៅ ។ ថ្ងៃមួយព្រះគវម្បតិថេរ និមន្តទៅសម្រាកកាយនាដើមច្រេសនោះ ស្រាប់តែឃើញចាយាសិទេវបុត្រនៅក្នុងទីនោះម្នាក់ឯង ទើបសួរថា ម្នាលទេវបុត្រ អ្នកទើបនឹងមកពីទីណា ? ។ ចាយាសិទេវបុត្រ បានថ្លែងប្រវត្តិរបស់ខ្លួនតាំងពីដើមដរាបដល់ចប់ លោកបានជ្រាបប្រវត្តិនោះហើយ និមន្តចុះមកស្ថានមនុស្សវិញ ។ ឯចាយាសិទេវបុត្រ ក៏នៅអាស្រ័យនឹងដើមច្រេសនោះដរាបមក ។ ថ្ងៃមួយព្រះចាទវេស្សវ៉ណ បានហៅចាយាសិទេវបុត្រ ប្រើឱ្យទៅរក្សាសមុទ្រខ្សាច់មួយ ដែលមានពួកអមនុស្សចេះតែបៀតបៀនពួកឈ្មួញរនេះ អ្នកត្រាច់ចរទៅមកធ្វើពាណិជ្ជកម្ម។ ចាយាសិទេវបុត្រ កាលបើបានពរអំពីស្តេចវេស្សវ៉ណហើយ ក៏ទៅនៅកណ្តាលវាលខ្សាច់នោះ, ឯដើមច្រេស ក៏ទៅប្រតិស្ឋានជាវិមាន នៅនាវាលខ្សាច់នោះដែរ ។

១៨. ក្បាច់ យក្ខិនីមុខសេះ

(ចាក ម. អ.)

(ទោសធីកសុភ និយាយកុហក និងក្បត់ចិត្តស្វាមី)

ក្នុងកាលកន្លងទៅហើយ មានអគ្គមហេសីនៃព្រះរាជាមួយព្រះអង្គ សោយរាជ្យក្នុងក្រុងពារាណសី ជាអ្នកធីកសុភ និយាយកុហក និងប្រព្រឹត្តក្បត់ចិត្តស្វាមី ។ អគ្គមហេសីនោះ លុះធ្វើមរណកាលទៅ បានកើតជាយក្ខិនីប្លែកអំពីត្រកូលយក្ខធម្មតា គឺមានខ្លួនជាយក្ខមុខជាសេះ ហៅថា អស្សមុខិយក្ខិនី, ស្ថិតនៅក្នុងលេណគុហា នាបានភ្នំមួយ បានចូលទៅបំរើស្តេចវេស្សវ៉ណអស់រាវ: ៣ឆ្នាំ ស្តេចទ្រង់ប្រទានគោចរភក្ខមួយមានបណ្តាយ ៣០ យោជន៍ ទទឹង ៥ យោជន៍ដើម្បីចាប់សត្វម្រឹគ និងមនុស្សទាំងឡាយបរិភោគជាអាហារ ។ ថ្ងៃមួយយក្ខិនីមុខសេះនោះ ចាប់បានព្រាហ្មណ៍កំឡោះម្នាក់ មានរូបឆោមសមរម្យល្អ លើកដាក់ឱ្យដេកលើខ្នង នាំយកទៅទុកក្នុងគុហា ដើម្បីធ្វើជាស្វាមី ។ ចាប់ដើមតាំងពីថ្ងៃនោះមក យក្ខិនីតែងស្វះស្វែងរកចាប់មនុស្ស ដើម្បីយកវត្ថុផ្សេងៗ មានសំពត់ អាវនិងអង្ករ ស្ករត្រៃ ម្ហូបចំណី ដែលមានរសឆ្ងាញ់ពិសាទៅចិញ្ចឹមព្រាហ្មណ៍ជាស្វាមីនោះតែរាល់ៗ ថ្ងៃ ។ ក្នុងពេលដែលយក្ខិនីចេញទៅរកអាហារ បានយកដុំថ្មមួយដុំធំខ្ជប់មាត់ទ្វារ ព្រោះខ្លាចព្រាហ្មណ៍នោះរត់ចោល ។ ក្នុងគ្រានោះ ព្រះពោធិសត្វបានសោយ

ព្រះជាតិក្នុងគភ៌ នៃនាងយក្ខិនីមុខសេះនោះ លុះគ្រប់ទសមាស ក៏ប្រសូត្រមកមានរូបល្អស្រស់ប្រិមប្រិយ. នាងមានសេចក្តីស្នេហាចំពោះកូននិងបិតាយ៉ាងក្រៃលែង តែងទំនុកបម្រុងដោយភោជនាហារមានរសឆ្ងាញ់ផ្សេងៗ ។ លុះព្រះពោធិសត្វមានវ័យចំរើនធំឡើង ក៏ប្រមៀលដុំថ្មដែលមាតាបិទទ្វារគុហានោះចេញ ហើយនាំបិតាមកអង្គុយលេងកំសាន្តខាងក្រៅ ដល់យក្ខិនីជាមាតាត្រឡប់មកវិញ ព្រះពោធិសត្វ ក៏ប្រាប់ភ្លាមថា ខ្ញុំបានប្រមៀលដុំថ្មនេះចេញហើយ ព្រោះងងិតអផ្សុកណាស់. យក្ខិនីហេតុតែស្រឡាញ់កូន ក៏ទៅស្ងៀមគ្មានថាអ្វីឡើយ ។ ថ្ងៃក្រោយព្រះពោធិសត្វមានសេចក្តីងឿងឆ្ងល់នឹងមាតារបស់ខ្លួនថា ហេតុអ្វីបានជាមាតាគាត់មានមុខដូចជាសេះ ទើបសួរទៅបិតា ? ប្រាប់ថា ម្តាយបាងងជាយក្សទេ យើងទាំងពីរនាក់ជាមនុស្ស ។

ព្រះពោធិសត្វបានដឹងហេតុនោះសព្វគ្រប់ហើយ ក៏នាំបិតារត់ចេញពីទីនោះទៅ ។ យក្ខិនីជាមាតាដល់ត្រឡប់មកវិញ មិនឃើញកូននិងស្វាមី ក៏ហោះទៅតាម មានសន្ទុះលឿនដូចជាខ្យល់ ទៅទាន់ពាក់កណ្តាលផ្លូវនាំយកមកវិញ. ថ្ងៃក្រោយបាននាំបិតារត់ទៅទៀត យក្ខិនីតាមទាន់ទៀត ។ ថ្ងៃមួយព្រះពោធិសត្វបានគិតថា មាតារបស់អញ មានឱកាសទីស្ថានបរិច្ឆេទ កំណត់ពីត្រឹមណាដល់ត្រឹមណា ? លុះគិតដូច្នេះហើយ ក៏សួរទៅមាតា? បានប្រាប់ទីស្ថាន

ខែត្រដែនរបស់ខ្លួនសព្វគ្រប់ដល់ព្រះពោធិសត្ត ។ ថ្ងៃមួយព្រះពោធិ
សត្ត្ថបានឱកាសស្ងាត់ល្អ ក៏បញ្ជិះបិតាលើក នាំរត់ទៅដោយសន្ទុះ
យ៉ាងលឿនដូចជាខ្យល់ បានទៅដល់ឆ្នេរស្ទឹងជាទីបំផុតនៃព្រំដែន
របស់យក្ខិនីជាមាតាហើយ នាំបិតាឆ្លងស្ទឹងនោះទៅ, លុះដល់ពាក់
កណ្តាលស្ទឹង មាតាទៅតាមទាន់ ប៉ុន្តែពុំអាចហ៊ានចាប់យកមកវិញ
ឡើយ ព្រោះហួសព្រំដែនរបស់ខ្លួន, ក៏ខំនិយាយអង្វរកូននិងស្វាមី
នោះឱ្យត្រឡប់វិលមកវិញ ដោយអាការៈផ្សេងៗ, ដឹងថាជនទាំងពីរ
មិនត្រឡប់មកវិញហើយ ក៏មានសេចក្ដីខ្សឹកខ្សួលយំសោកចោកខ្លួន
ព្រោះស្រឡាញ់កូនយ៉ាងក្រៃលែង, ទើបស្រែកហៅព្រះពោធិសត្ត
ថា នែកូនសំឡាញ់មាសម្តាយ បើអ្នកមិនត្រឡប់វិញទេ ចូរកូនរៀន
យកមន្តវិជ្ជាឈ្មោះចិន្តាមណីពីម្តាយទៅចុះ ព្រោះមនុស្សលោក បើ
គ្មានសិប្ប:ហើយ រស់នៅបានដោយកម្រពេកណាស់, ឯមន្តវិជ្ជា
ឈ្មោះចិន្តាមណីនេះ មានតម្លៃកាត់មិនបាន ព្រោះមានអានុភាព
យ៉ាងវិសេស បើទុកជាចោរនាំយកនូវភណ្ឌ:ទៅលាក់ទុកអស់ ១២
ឆ្នាំ ក៏អាចតាមដានជើងចាប់ចោរនោះបានភ្លាម, ចូរកូនយកទៅ
រក្សាទុកឱ្យល្អចុះ ។ ព្រះពោធិសត្ត ឈរនៅពាក់កណ្តាលស្ទឹង បាន
ស្តាប់មាតាថ្លែងគុណវិសេស នៃមន្តវិជ្ជាឈ្មោះចិន្តាមណីនោះរួច
ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមាតា រៀនយកនូវមន្តនោះដោយសព្វគ្រប់
ហើយលាមាតាថា សូមលោកម្តាយអញ្ជើញត្រឡប់ទៅវិញចុះ ខ្ញុំ

សូមថ្វាយបង្គំលាហើយ ។ ចណែកខាងនាងយក្ខិនី ក៏ប្រហារដើម ទ្រូងបែកហប្ចទ័យស្លាប់ក្នុងទីនោះទៅ ។ ព្រះពោធិសត្វឃើញមាតា ស្លាប់ហើយ ក៏នាំបិតាចាត់ចែងធ្វើជើងថ្ករបូជាសព លុះបូជាហើយ ចានបេះផ្ការុក្ខជាតិផ្សេងៗ យកទៅបូជាធាតុ ថ្វាយបង្គំលានាំបិតា ទៅកាន់ក្រុងពារាណសីទៅ ។

១៩. រឿងរុក្ខទេវតា

(ចាក ព្យ. ភ.)

(អ្នកមានទ្រព្យ មានយសស័ក្តិ គួរក្សាអ្នកក្រឥតយសស័ក្តិ)

ក្នុងកាលកន្លងទៅហើយ ព្រះបាទព្រហ្មទត្តសោយរាជ្យ សម្បត្តិក្នុងក្រុងពារាណសី, កាលនោះព្រះពោធិសត្វទ្រង់សោយ ព្រះជាតិជារុក្ខទេវតា គង់នៅនាដើមឈើមួយកែ្សរព្រៃធំ ។ មានរុក្ខ ទេវតាមួយអង្គទៀត អាស្រ័យនៅនឹងដើមឈើធំបំផុត ក្នុងព្រៃជិត លំនៅរបស់ព្រះពោធិសត្ត ។

ក្នុងព្រៃនោះមានរាជសីហ៍ និងខ្លាធំអាស្រ័យនៅផង, ដោយ ហេតុតែរាជសីហ៍និងខ្លាអាស្រ័យនៅ មនុស្សទាំងឡាយ មិនហ៊ាន ទៅធ្វើស្រែចំការក្នុងទីជិតព្រៃនោះ ឬកាប់ដើមឈើក្នុងព្រៃនោះ ឡើយ ព្រោះខ្លាចសត្វទាំងពីរបៀតបៀន ។ សីហៈនិងខ្លាតែងចាប់ ម្រ៊ីងផ្សេងៗស៊ីជាអាហារ ចោលសាច់និងឆ្អឹងគរពាសពេញព្រៃនោះ

សាច់និងឆ្អឹងសំណល់ទាំងឡាយនោះ ក៏រលួយរលិចមានក្លិនឆ្អេះ ឆ្ពាប ស្អុយផ្សាយទៅពេញព្រៃទាំងមូល ។ ឯរុក្ខទេវតាដែលនៅនឹងដើមឈើធំ ជាអ្នកល្ងង់ខ្លៅមិនយល់ហេតុផលជ្រៅឆ្ងាយ, ចាន និយាយនឹងព្រះពោធិសត្វថា នែ ! សំឡាញ់ ព្រៃនេះមានក្លិនស្អុយ អសោចិ៍ពេកណាស់ ព្រោះតែសត្វសីហៈនិងខ្លា ដែលជាសត្វចង្រៃ យើងត្រូវដេញវាឱ្យរត់ចេញទៅ កុំឱ្យនៅតទៅទៀត ។ ព្រះពោធិ-សត្វនិយាយឃាត់ថា នែ ! សំឡាញ់ អ្នកមិនដឹងទេឬ ? វិមានរបស់យើងដែលតាំងនៅបាន ព្រោះអាស្រ័យសត្វទាំងពីរនោះឯង បើយើងដេញវាទៅ មនុស្សទាំងឡាយ កាលមិនឃើញដានជើងសីហៈ និងខ្លាធំហើយ ក៏នឹងនាំគ្នាមកកាប់ឈើវៃព្រៃជីកគាស់ឱ្យស្រឡះ យកទីព្រៃទាំងមូលនេះធ្វើជាស្រែចំការ វិមានរបស់យើងមុខជាវិនាសមិនខាន, ព្រោះហេតុនោះ អ្នកកុំចូលចិត្តចង់ដេញសត្វទាំងពីរនោះឡើយ ។ ទេវតាឆោតល្ងង់នោះ ទោះបីព្រះពោធិសត្វនិយាយប្រាប់យ៉ាងណា ក៏មិនធ្វើតាមឡើយ ។ ថ្ងៃមួយចានមានមិ្ចតខ្ជូនធំសំបើមអស្ចារ្យ លងបន្ទាចគ្រហឹមគម្រាម ដេញរាជសីហ៍និងខ្លាធំឱ្យរត់ចាត់អស់ទៅ ។

មនុស្សទាំងឡាយកាលបើមិនឃើញដានជើង របស់សត្វទាំងពីរនោះហើយ ក៏សំគាល់ថារាជសីហ៍និងខ្លាមិននៅក្នុងទីនោះ ទេ ទើបនាំគ្នាកាប់គាស់ដើមឈើក្នុងព្រៃអស់ជាច្រើន ។ រុក្ខទេវតា

នោះ លុះឃើញដូច្នោះក៏ចូលទៅរកព្រះពោធិសត្ត ហើយនិយាយ
ថាសំឡាញ់ ខ្ញុំមិនបានធ្វើតាមពាក្យរបស់អ្នក ខ្ញុំដេញសត្តទាំងពីរ
នោះឱ្យរត់អស់ទៅ ឥឡូវពួកមនុស្សដឹងថា សត្តទាំងពីរនោះមិននៅ
ទើបនាំគ្នាចូលទៅកាប់គាស់ឈើក្នុងព្រៃអស់ជាច្រើន បើយ៉ាងនេះ
តើយើងគិតដូចម្តេចទើបស្រួល ។ ព្រះពោធិសត្ត បានពន្យល់ដឹកនាំ
ប្រាប់ឧបាយថា ឥឡូវសត្តទាំងពីរនោះទៅនៅក្នុងព្រៃឯណោះ អ្នក
ត្រូវទៅបបួលវាឱ្យត្រឡប់មកវិញ ។ រុក្ខទេវតាឆោតល្ងង់ ក៏ចូលទៅ
ក្នុងព្រៃនោះតាមពាក្យពោធិសត្ត អង្គុយផ្ទងអញ្ជលីខាងមុខសត្ត
ទាំងពីរហើយ អង្វរឱ្យត្រឡប់ទៅនៅព្រៃដដែលវិញ ។ សត្តទាំងពីរ
នោះ ទោះបីទេវតាអង្វរយ៉ាងណា ក៏បដិសេធយ៉ាងដាច់ខាតថា អ្នក
ចូរទៅចុះ យើងមិនទៅទេ ។ រុក្ខទេវតាទាល់គំនិត ក៏ត្រឡប់ទៅ
លំនៅរបស់ខ្លួនវិញ ។ មនុស្សទាំងឡាយ បាននាំគ្នាជីកគាស់កាប់
រំលើងរំលុំដើមឈើ រហូតអស់ព្រៃធំនោះទៅ ។ ឯទេវតាឆោតល្ងង់
ក៏ខានបាននៅក្នុងទីនោះតទៅទៀត ។

២០. រឿងនាងសេសវតី

(ចាក វ. ខុ.)

(លទ្ធផលនៃការបូជាព្រះសារីរិកធាតុ)

ក្នុងសាសនាព្រះសម្ពុទ្ធកស្សបៈ ព្រះអង្គបរិនិព្វានទៅហើយ, ពួកមហាជនទាំងឡាយ បាននាំគ្នាយកមាសទៅកសាងចេតិយ កំពស់មួយយោជន៍ ដើម្បីបញ្ចុះព្រះសារីរិកធាតុ ។ កាលនោះមានឧបាសិកាម្នាក់ បាននាំនាងទារិកាជាកូនរបស់ខ្លួនទៅមើលជាងទងដែលកំពុងរំលាយមាសធ្វើឥដ្ឋ ។ នាងទារិកា ឃើញជាងកំពុងរំលាយមាស ក៏សួរទៅមាតាថា បពិត្រអ្នកម្តាយ គេរំលាយមាសធ្វើអ្វី ? ។ មាតាប្រាប់ថា គេធ្វើចេតិយបញ្ចុះព្រះសារីរិកធាតុព្រះសម្ពុទ្ធ នាងទារិកាបានឮដូច្នោះ ក៏មានចិត្តជ្រះថ្លាចំពោះព្រះសម្ពុទ្ធ ទើបប្រាប់ម្តាយថា ខ្សែមាសពាក់នៅកវរបស់ខ្ញុំនេះ ខ្ញុំយកទៅចូលធ្វើចេតិយនឹងគេ, មាតាឆ្លើយថាល្អហើយកូនស្រីម្តាយ ក៏យកខ្សែមាសនោះ ទៅចូលធ្វើចេតិយនឹងគេទៅ ។ សង្ខេបសេចក្តីតែប៉ុណ្ណោះ លុះដល់នាងក្សយជីវិតទៅ បានទៅកើតក្នុងសុគតិភព ជាអនុលោមបដិលោម អស់មួយពុទ្ធន្តរ ដល់មកសាសនាព្រះសម្ពុទ្ធបរមគ្រូរបស់យើងនេះ បានមកកើតក្នុងស្រុកនាឡន្ទគ្រាម មានឈ្មោះថាសេសវតី, កាលនាងមានអាយុ ១៥ ឆ្នាំ មាតាបានប្រើឱ្យទៅទិញប្រេងឯផ្សារ ។ ក្នុងស្រុកនាឡន្ទគ្រាមនោះ មានគហបតី

ម្នាក់ធ្លាក់ខ្លួនទៅជាអ្នកក្រ ព្រោះទ្រព្យសម្បត្តិមាសប្រាក់កែវទាំង ៧ ប្រការ ដែលមាតាបិតាចែកឱ្យទាំងប៉ុន្មាន ដល់មាតាបិតាស្លាប់ទៅ របស់ទាំងនោះ ក៏ក្លាយទៅជាថ្មមនោសិលាអស់ឥតសល់ ។ អតីតគហបតី បានយកថ្មមនោសិលានោះ ទៅដាក់លក់ក្នុងវានផ្សារ ផ្សងរកអ្នកមានបុណ្យដោយមានគំនិតថា បើអ្នកមានបុណ្យដើរមកឃើញ របស់ទាំងនេះនឹងក្លាយទៅជាមាសប្រាក់ជាកែវ ៧ ប្រការ ដូចដើមវិញពុំខាន ។ កាលនោះនាងសេសវតី កាន់ដបប្រេងដើរចូលទៅផ្សារ បានឃើញវានមួយ ចាក់គរសុទ្ធតែមាសប្រាក់និងកែវទាំង ៧ ប្រការ, នាងក៏ចូលទៅមើល ហើយសួរទៅម្ចាស់វានថា បពិត្រអ្នកដង្ហៅ ហេតុអ្វីក៏យកមាសប្រាក់កែវមកចាក់គរលើវានដូច្នេះ របស់ទាំងនេះគេតែងទុកដាក់លាក់បំពួនក្នុងហឺបក្នុងឃ្លាំង ។ អ្នកម្ចាស់វានឮដូច្នោះហើយ ត្រេកអរណាស់ ទើបសួរទៅនាងសេសវតីថា នាងនៅទីណា ? ជាកូនចៅអ្នកណា ? នាងប្រាប់ថា ខ្ញុំជាកូនអ្នកស្រែ នៅក្នុងស្រុកនេះឯង, អ្នកម្ចាស់វាន ក៏កើបមាសប្រាក់ច្រកក្នុងចាវ ហើយនាំនាងសេសវតីទៅផ្ទះរបស់ខ្លួន បាននិយាយប្រាប់នាងថា កាលពីដើម ខ្ញុំជាគហបតីមួយ នៅក្នុងស្រុកនេះ ឥឡូវធ្លាក់ខ្លួនទៅជាអ្នកក្រ ព្រោះមាសប្រាក់កែវទាំងប៉ុន្មានក្លាយទៅជាថ្មមនោសិលាអស់ បានជាខ្ញុំយកថ្មនោះ ទៅដាក់នៅវានផ្សារ ដើម្បីផ្សងរកអ្នកមានបុណ្យ, ឥឡូវទ្រព្យទាំងអស់នេះ ជាទ្រព្យ

របស់នាងហើយ ព្រោះនាងជាអ្នកមានបុណ្យ ។ គហបតីបាននាំ
នាងសេសវតីទៅចាក់ឃ្លាំងមើលទៀត គ្រាន់តែនាងចូលទៅដល់
របស់ក្នុងឃ្លាំងទាំងប៉ុន្មាន ក៏ក្លាយទៅជាមាសប្រាក់កែវដូចដើមវិញ
ទាំងអស់ ។ គហបតីនោះ ក៏ជូននាងសេសវតីទៅផ្ទះ និយាយប្រាប់
ឪពុកម្តាយនាងដោយសព្វគ្រប់ ទើបដណ្តឹងនាងឱ្យជាភរិយាកូន
កំឡោះរបស់ខ្លួន. លុះរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ហើយ មាតាបិតាក្មេក
បាននាំនាងសេសវតី ទៅនៅក្នុងសំណាក់របស់ខ្លួន ។ ក្នុងកាលជា
ខាងក្រោយមក ព្រះសារីបុត្តត្ថេរ ជាធម្មសេនាបតី បានរំពឹងមើល
អាយុសង្ខារបស់លោក ឃើញថាអស់ហើយ ក៏ចូលទៅថ្វាយបង្គំ
លាព្រះសម្ពុទ្ធ សុំទៅបរិនិព្វានឯស្រុកនាឡន្ទគ្រាម ដើម្បីប្រោស
មាតាបិតាដែលជាជនមិច្ឆាទិដ្ឋិ. លុះទូន្មានមាតាបិតាហើយ ក៏បរិនិ-
ព្វានក្នុងបន្ទប់ ដែលលោកប្រសូត្រនោះទៅ ។ កន្លងមកបាន ៧ ថ្ងៃ
ពួកពុទ្ធបរិស័ទទាំងឡាយ នាំគ្នាធ្វើជើងថ្ករកំពស់ ១ រយហត្ថ ដើម្បី
បូជាសពរបស់លោក ។ កាលនោះនាងសេសវតី មានគភ៌ជិតគ្រប់
ខែហើយ បានឮថាពុទ្ធបរិស័ទទាំងឡាយ នាំគ្នាធ្វើបុណ្យរំលាយសព
ព្រះសារីបុត្ត ក៏សុំលាមាតាបិតាក្មេក យកមាសប្រាក់កែវភ្ជាប់ទៅ
បូជាសពព្រះសារីបុត្រ ។ មាតាបិតាឃាត់ថា នាងទៅពុំកើតទេ
ព្រោះគភ៌ចាស់គ្រប់ខែហើយ ។ នាងសេសវតី ជាស្ត្រីមានសេចក្តី
ជ្រះថ្លាខ្លាំងទ្រាំមិនបាន ក៏លាមាតាបិតា នាំបរិវារកាន់មាសប្រាក់

កែវភ្ជីផ្ការើរសំដៅទៅកន្លែងដំកល់សពព្រះសារីបុត្ត ។ ក្នុងពេលនោះមានមនុស្សច្រើនណែនណាន់ ចង្អៀតជាទីបំផុត ប៉ុន្តែនាងសេសវតីជាស្ត្រីស្លុកស្ពម្ភដោយភោគសម្បត្តិ, ពួកមហាជនបានឃើញហើយ ក៏បើកឱកាសឱ្យចូលទៅជិតសព, នាងយកមាសប្រាក់ កែវភ្ជីផ្ការ ទៅចាក់គរក្បែរក្តារមណ្ឌល ហើយថយមកអង្គុយប្រណម្យអាញ្ជលីនមស្សការ ។ ក្នុងពេលនោះ ចំហាយរបស់មនុស្ស ដែលកកកុញនោះ ក៏បណ្តាលឱ្យនាងសេសវតី ទៅជាខ្សល់ចាប់ សន្ធប់នៅទីនោះ ។ ឯដំរីរបស់ពួកឥស្សរជនទាំងឡាយ ដែលជិះទៅក្នុងទីនោះ ក៏ផ្ញើលស្ទុះស្រែកជាខ្លាំង, ពួកមហាជនភ័យនឹងដំរី ស្ទុះរត់ច្រួលច្របល់ទៅជាន់នាងសេសវតីនោះស្លាប់ទៅ, នាងបានទៅកើតក្នុងស្ថានត្រៃត្រឹង្សទេវលោក ស្ថិតនៅក្នុងវិមានប្រាសាទមាសរំលេចដោយកែវ ៧ ប្រការ មានស្រីទេពអប្សរមួយពាន់ចោមរោមជាបរិវារ ។ ថ្ងៃមួយនាងសេសវតីទេពធីតា បានរំលឹកឃើញបុព្វកម្មរបស់នាង ក៏ចុះមកទាំងវិមាន មកថ្វាយបង្គំព្រះសម្ពុទ្ធក្នុងវត្តជេតពន ។ កាលនោះព្រះវង្គីស្សត្ថេរ លោកកំពុងអង្គុយគាល់ព្រះមានព្រះភាគ បានឃើញនាងទេពធីតានោះ ក៏សួរបុព្វកម្មរបស់នាង ១ បានប្រាប់ដោយសព្វគ្រប់ ។ ព្រះសម្ពុទ្ធទ្រង់ប្រារព្ធហេតុនោះហើយ ក៏សំដែងនូវធម្មទេសនា សរសើរអានិសង្សនៃការបូជាព្រះសារីរិកធាតុ ជាភិយ្យោភាពតទៅ ។

២១. រឿងទិសាបាមោក្ខព្រាហ្មណ៍

(ចាក អ. ឯ.)

(ការមិនប្រាកដ មិនស្គាល់កាល ជាថ្នាំពិសក្នុងលោក)

ក្នុងកាលកន្លងទៅហើយ ព្រះបាទព្រហ្មទត្ត សោយរាជ្យសម្បត្តិក្នុងក្រុងពារាណសី ។ កាលនោះព្រះសម្ពុទ្ធបរមគ្រូរបស់យើង ទ្រង់សោយព្រះជាតិក្នុងត្រកូលព្រាហ្មណ៍ឈ្មោះឧទិច្ច: លុះមានវ័យចំរើនឡើង ទ្រង់បរិបូណ៌ដោយរូបកាយនិងសតិបញ្ញាប្រសើរវិសេសជាងព្រាហ្មណ៍ទាំងអស់ក្នុងជាតិភូមិ ។ ព្រាហ្មណ៍ជាមាតាបិតា បានបញ្ជូនឱ្យទៅរៀនសិល្បសាស្ត្រក្នុងមហាវិទ្យាល័យក្រុងពារាណសី មិនយូរប៉ុន្មាន ព្រាហ្មណ៍បុត្រ ក៏បានចេះចប់ត្រៃវេទ ហើយយល់នូវអត្ថនិងធម៌ដ៏ជ្រាលជ្រៅ ។ ព្រះបាទព្រហ្មទត្ត បានជ្រាបថា ព្រាហ្មណ៍បុត្រជាអ្នកប្រាជ្ញវិសេសដូច្នោះ ក៏តាំងឱ្យធ្វើជាអាចារ្យទិសាបាមោក្ខ ក្នុងព្រះរាជាណាចក្ររបស់ព្រះអង្គ ។ ទិសាបាមោក្ខព្រាហ្មណ៍ ក៏បានបង្រៀនសិល្បសាស្ត្រដល់មាណព ៥០០ នាក់. ក្នុងវិជ្ជាស្ថានដែលបង្រៀននោះ មានមាន់មួយរងាវត្រូវកាល. មាណពទាំងឡាយ តែងក្រោកឡើងស្វាធ្យាយសិល្បសាស្ត្រដោយសំឡេងមាន់រងាវនោះគ្រប់ ១ គ្នា ។ មាណពទាំងឡាយតែងនាំគ្នារក្សាមាន់នោះដោយប្រពៃ ។ ក្នុងកាលជាខាងក្រោយមក មាន់នោះក៏ស្លាប់ទៅ បាននាំគ្នារកមាន់មួយទៀត ។ គ្រានោះមាន

មាណពម្នាក់ ចូលទៅកាច់ឧសក្នុងព្រៃខ្ទោច បានឃើញមាន់ឈ្មោលមួយ ក៏ចាប់យកមកចិញ្ចឹមទុកក្នុងទ្រុង ដើម្បីឱ្យរងាវ ។ មាន់នោះជាសត្វមិនមានប្រក្រតី មិនស្គាល់កាល ចេះតែរងាវមិនប្រាកដ ព្រោះជាសត្វកើតក្នុងព្រៃខ្ទោចតែម្នាក់ឯង មិនដែលឮសូររងាវរបស់មាន់ចាស់ ១ ឡើយ ជាសត្វប្រាសចាកដំបូន្មាន ជួនកាលរងាវក្នុងវេលាអាធ្រាត្រ ជួនកាលរងាវក្នុងពេលអរុណរះ ជួនកាលរងាវក្នុងវេលាថ្ងៃត្រង់។ មាណពទាំងនោះ ជួនកាលក្រោកកណ្តាលអាធ្រាត្រសិក្សាសិល្បសាស្ត្រក៏មាន ជួនកាលដេកលក់ដល់អរុណរះក៏មាន ជាអ្នកមានការសិក្សាមិនប្រាកដ. សិល្បសាស្ត្រទាំងឡាយកាលបើខ្វះការស្វាធ្យាយហើយ ក៏ភ្លេចចាត់បង់អស់ជាច្រើន ទើបមាណពទាំងនោះប្រឹក្សាគ្នាថា មាន់នេះគ្មានប្រក្រតីទេ ជាសត្វមិនស្គាល់កាល រងាវមិនប្រាកដ បើយើងយកមាន់នេះជាប្រមាណ មុខតែវិនាសសិល្បសាស្ត្រអស់មិនខាន. និយាយប្រឹក្សាគ្នាដូច្នេះហើយ ក៏ចាប់មូលកមាន់នោះស្ទោរស៊ីទៅ (នេះហើយហៅថាមាន់សម្ន ២ ជាមនុស្សវិញហៅថាមនុស្សសម្ន) ។ មាណពទាំងនោះ ក៏នាំគ្នាទៅជំរាបអាចារ្យទិសាចាមោក្ខថា មាន់ដែលចាប់ពីព្រៃខ្ទោចមក ចេះតែរងាវខុសវេលា យើងខ្ញុំទាំងឡាយមូលកស្លាប់ទៅហើយ ។ អាចារ្យទិសាចាមោក្ខ ក៏និយាយប្រាប់សិស្សទាំងនោះថា មាន់នេះជាសត្វមិនចំរើនឡើងក្នុងសំណាក់មាតាបិតា មិនដែលនៅក្នុង

សំណាក់អាចារ្យទេ ចានជាមិនដឹងនូវកាលគួរនឹងមិនគួរ ការមិនដឹងនេះហើយ ជាទោសរបស់មាន់នោះ ។

២២. រឿងនាងលតា

(ចាក វិ. ខុ.)

(គុណនៃការរក្សាឧចោសថសីល តាំងពីក្មេងដរាបដល់ចាស់)

កាលព្រះសម្ពុទ្ធបរមគ្រូ គង់នៅក្នុងជេតវនមហាវិហារ ជាអារាមរបស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី នាក្រុងសាវត្ថី ។ កាលនោះមានធីតាម្នាត់ឈ្មោះនាងលតា ជាកូនរបស់សាវត្ថីឧចាសក ។ នាងលតាធីតានោះ ជាស្ត្រីមានប្រាជ្ញាឈ្លាសវៃ ចេះដឹងនូវច្បាប់ព្រះពុទ្ធសាសនាជាច្រើន មាតាបិតាបានរៀបឱ្យមានគូស្វាមីភរិយា. ក្នុងពេលដែលរៀបអាវាហមង្គលនោះ បាននិមន្តព្រះសង្ឆមានព្រះពុទ្ធជាប្រធានទៅថ្វាយភត្ត លុះរៀបមង្គលការហើយ ក៏បញ្ជូនឱ្យទៅនៅក្នុងសំណាក់មាតាបិតាក្មេក ។ នាងលតា ជាស្ត្រីមានមាយាទល្អ ត្រឹមត្រូវ ខំប្រតិបត្តិបំរើស្វាមីនិងមាតាបិតាក្មេកដោយគោរព ទាំងមានចិត្តអាណិតអាសូរដល់ទាសកម្មកររបស់នាង តែងចែកចាយសំពត់សាវអាវស្បែកម្ជុលចំណី ដល់ទាសកម្មករជារៀយ១. រៀងរាល់ថ្ងៃ ឧចោសថ នាងចានរក្សាឧចោសថសីលជានិច្ចពុំដែលខានឡើយ ។

ឯមាតាបិតាក្មេក ឃើញកូនប្រសារមានចរិយាល្អដូច្នោះ ក៏មានសេចក្តីស្រឡាញ់ពេញចិត្តជាទីបំផុត ព្រោះជាអ្នកមានសទ្ធាជ្រះថ្លាក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនាដូចគ្នា។ ក្នុងកាលជាខាងក្រោយមក នាងលតានោះ ក៏ធ្វើមរណកាលទៅ បានទៅកើតជាធីតារបស់ស្តេចវេស្សៈ-រ៉ណ នាស្ថានចាតុមហារាជិកាទេវលោក មានឈ្មោះថាលតាដូចជាឈ្មោះក្នុងស្ថានមនុស្ស ។ ឯព្រះបាទវេស្សរ៉ណនោះ មានព្រះរាជធីតា ៥ អង្គគឺ : នាងលតា១, សជ្ជា១, បវរា១, អច្ឆិមុតី១, សុត្រា១ កាលបើនាងធីតាទាំង ៥ នេះកើតហើយ សក្កទេវរាជ ក៏នាំយកទៅស្ថានត្រៃត្រឹង្ស ឱ្យធ្វើជាបាទបរិចារិការបស់ព្រះអង្គ តែងឱ្យនាងទាំង ៥ លេងរបាំថ្វាយទតរាល់ ១ ថ្ងៃ ។ ថ្ងៃមួយធីតាទាំង ៥ បានជជែកគ្នាថា យើងទាំងអស់គ្នានេះអ្នកណារាំច្រៀងពិរោះល្អជាងគេ នាងមួយថាខ្ញុំនគ្រាន់បើ, នាងមួយទៀតថាខ្ញុំនគ្រាន់បើជាង, ជជែកមិនដាច់ស្រេច ក៏នាំគ្នាទៅថ្វាយបង្គំព្រះបាទវេស្សរ៉ណជាបិតាហើយទូលសួរថា បពិត្រព្រះបិតា នាងខ្ញុំទាំង ៥ រូបនេះ នាងណារាំច្រៀងល្អពិរោះជាងគេ ? ។ ព្រះបាទវេស្សរ៉ណ បានឮព្រះរាជបុត្រីសួរដូច្នោះហើយក៏ប្រាប់ថា ម្នាលកូនសំឡាញ់ឌីពុក បើនាងចង់ដឹង ចូរនាំគ្នាទៅរាំច្រៀងក្នុងទីប្រជុំនៃទេវតាក្បែរមាត់ស្រះអនោតត្ត នាព្រៃហេមពាន្តឯណោះទើបដឹងប្រាកដបាន ។ ព្រះរាជបុត្រីទាំង ៥ អង្គ ក៏នាំគ្នាទៅរាំច្រៀងក្បែរមាត់ស្រះអនោតត្ត តាម

ព្រះរាជបញ្ជារបស់បិតា ។ ក្នុងពេលនោះទេវតាទាំងឡាយបានដឹងដំណឹងនោះហើយ ក៏នាំគ្នាឈូសរទៅប្រជុំនៅព្រៃហេមពាន្ត ច្រើនមីរដេរដាសពេញព្រៃទាំងមូល ។ ពេលនោះព្រះរាជបុត្រី ក៏ឡើងរាំច្រៀងម្តងម្នាក់ ១ ដរាបដល់អស់ ៤ នាក់នៅសល់តែនាងលតាមួយពុំទាន់ច្រៀង. កាលបើធីតាទាំង ៤ នោះច្រៀងចប់ហើយ ពួកទេវតាទាំងឡាយ ក៏នៅស្ងាត់ឈឹងឥតឮសូរសំឡេងសាធុការឡើយ ។ បន្ទាប់ពីនោះមកនាងលតា ក៏ក្រោកឡើងរាំ ស្រែកច្រៀងមានសំឡេងពិរោះ ឮណែនពេញព្រៃហេមពាន្តទាំងមូល លុះរាំច្រៀងចប់ហើយពួកទេវតាទាំងឡាយ ក៏ស្រែកឱ្យពរសំឡេងសាធុការឮលាន់ កក្រើកញាប់ញ័ររៃហេមពាន្ត ។ លំដាប់នោះនាងសុត្រាជាព្រះរាជបុត្រីពៅបង្អស់ នឹកស្ញើចអស្ចារ្យក្នុងចិត្ត ទើបសួរទៅនាងលតាជាបងថា បងបានធ្វើបុណ្យដូចម្តេចពីជាតិមុន បានជាមានរូបល្អ មានសំឡេងពិរោះ មានប្រាជ្ញាច្រើន ? ។ នាងលតាប្រាប់ថា បានជាបងមានរូបល្អ មានសំឡេងពិរោះ មានប្រាជ្ញាច្រើនដូច្នេះ កាលពីជាតិមុន បងបានរក្សាឧបោសថសីលតាំងពីក្មេងដរាបដល់ចាស់ ពុំដែលឱ្យដាច់ធ្លុះធ្លាយម្តងឡើយ ។

២៣. រឿងឥល្លិសសេដ្ឋី

(ចាក ឥ. ត.)

(មាតាបិតាតែងប្រាថ្នាឱ្យប្រយោជន៍ ដល់បុត្រធីតា)

ក្នុងកាលកន្លងទៅហើយ ព្រះបាទព្រហ្មទត្តសោយរាជសម្បត្តិក្នុងក្រុងពារាណសី ។ កាលនោះមានមហាសេដ្ឋីម្នាក់ មានសទ្ធាមាំក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា បានបំពេញសត្តបទទាំង ៧ ប្រការដោយបរិបូណ៌ ជាអ្នកពេញចិត្តក្នុងការឱ្យទាន បានសង់សាលាឆទានជាច្រើនខ្នង ។ មហាសេដ្ឋីនោះ មានកូនប្រុសមួយឈ្មោះ ឥល្លិស ជាទីស្រឡាញ់ពេញចិត្តក្រៃពេក ដល់ពេលជិតស្លាប់ បានហៅឥល្លិសជាកូនមកប្រគល់ទ្រព្យសម្បត្តិឱ្យ ហើយប្រាប់ឱ្យខំធ្វើទានតាមដំណើរដែលខ្លួនបានធ្វើ លុះស្លាប់ទៅ បានទៅកើតជាព្រះឥន្ទ្រ ។ ព្រះបាទព្រហ្មទត្ត កាលបើមហាសេដ្ឋីស្លាប់ហើយ ក៏តាំងឥល្លិសសេដ្ឋីបុត្រនោះជាមហាសេដ្ឋី ។ ឯឥល្លិសសេដ្ឋីនោះ ជាមនុស្សពិការមានជើងខ្ជក ដៃក្ងែង ភ្នែកស្រលៀង ក្បាលពក ហើយជាមនុស្សកំណាញ់ស្វិតជាទីបំផុត ។ ថ្ងៃមួយឥល្លិសសេដ្ឋី ចង់ធ្វើកសុរា ក៏គិតថានឹងបិទសុរាក្នុងផ្ទះ ក្រែងជនដទៃដណ្តើមធ្វើក ទើបកាន់យកសម្ភារៈសំរាប់បិទសុរា មួយមុខបន្តិចៗ ចូលទៅបិទក្នុងព្រៃឆ្ងាយអំពីភូមិ ។ ចំណែកខាងមហាសេដ្ឋីជាបិតា ដែលបានទៅកើតជាព្រះឥន្ទ្រ បានដឹងថា ឥល្លិសសេដ្ឋីជាកូនកំណាញ់ស្វិតស្វាញ បាន

ចូលទៅទៅបិទស្រាក្នុងព្រៃដូច្នោះហើយ ក៏ចុះមកនិម្មិតជាឥល្ងិសសេដ្ឋី ដើរចេញពីដងព្រៃមកវិញ ។ ពួកមហាជនបានឃើញហើយ ក៏គិតថា ឥល្ងិសសេដ្ឋីប្រហែលជាស្រវឹងស្រា បានជាមានអាការៈខុសប្រក្រតី ។ ឥល្ងិសសេដ្ឋីគឺព្រះឥន្ទ្រនិម្មិតនោះ ក៏ចូលទៅក្នុងព្រះបរមរាជវាំង លើកទ្រព្យសម្បត្តិទាំងអស់ថ្វាយដល់ព្រះបាទព្រហ្មទត្ត ១ ពុំព្រមទទួល ទើបក្រាបទូលថា បើមហារាជពុំទទួលទេ ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងចំណាយទាន សូមថ្វាយព្រះរាជកុសលដល់ព្រះអង្គ ។ ព្រះបាទព្រហ្មទត្តទ្រង់ទទួលហើយនឹកស្ញើចក្នុងព្រះទ័យថា ឥល្ងិសសេដ្ឋី កាលពីដើមជាមនុស្សកំណាញ់ណាស់ ឥឡូវនេះក៏មានសទ្ធាមាំម្ល៉ះ ! ។ ឥល្ងិសសេដ្ឋីគឺព្រះឥន្ទ្រនិម្មិតនោះ ត្រឡប់ពីព្រះបរមរាជវាំងទៅផ្ទះវិញ បានប្រកាសប្រាប់មហាជនឱ្យចូលទៅទទួលយកទាន ។ ពេលនោះមានបុរសម្នាក់ទទួលយកទានបានគោនិងរទេះផ្ទុកទ្រព្យពេញបរចេញទៅក្បែរដងព្រៃ ដែលឥល្ងិសសេដ្ឋីបិទស្រា ហើយស្រែកឱ្យពរដល់ឥល្ងិសសេដ្ឋីដោយសំឡេងយ៉ាងខ្លាំង ។ ឥល្ងិសសេដ្ឋី ឮសំឡេងឱ្យពរដល់ខ្លួនហើយ ក្រឡេកមើលទៅស្គាល់ជាគោរទេះរបស់ខ្លួន ក៏រត់ទៅចាប់មុខរទេះ ហើយចោទប្រកាន់អ្នកបររទេះនោះថា លួចគោលួចរទេះរបស់ខ្លួន ។ អ្នកបរទេះប្រាប់ថា រទេះនិងគោនេះ ឥល្ងិសសេដ្ឋីដាក់ទានឱ្យខ្ញុំ១ មិនមែនលួចយកទ្រព្យរបស់អ្នកទេ, ឥល្ងិសសេដ្ឋីនិងអ្នកបរទេះ បានជជែកគ្នាខ្លាំងឡើង ១

ដរាបដល់ចាប់ចំចាប់គ្នា ឯអ្នកបវរនេះ បានចាប់ច្រានឥណ្ឌិសសេដ្ឋី ដួលទៅលើផែនដី ហើយបវរនេះដឹកឥវ៉ាន់យកទៅផ្ទះទៅ ។ ឥណ្ឌិសសេដ្ឋីខឹងណាស់, ឈប់ចិទស្រាដើរត្រឡប់មកផ្ទះវិញ លុះមកដល់ខ្លោងទ្វារអ្នកចាំទ្វារ មិនឱ្យចូលដោយអាងថាសេដ្ឋីរបស់ខ្លួនកំពុងចែកទានទៅខាងក្នុង ។ ឥណ្ឌិសសេដ្ឋី កាលបើមិនបានចូលទៅក្នុងផ្ទះរបស់ខ្លួនហើយ សេចក្ដីក្រោធក៏កាន់តែកើតឡើងជាខ្លាំង ទើបចូលទៅក្រាបទូលដល់ព្រះបាទព្រហ្មទត្តថា បពិត្រមហារាជ ថ្ងៃនេះមានមនុស្សអាក្រក់ ចូលទៅលួចទ្រព្យរបស់ទូលព្រះបង្គំដាក់ទានឱ្យមហាជន ។ ព្រះរាជាទ្រង់ត្រាស់ថា អម្បាញ់មិញនេះអ្នកមកប្រាប់ថា លើកសម្បត្ដិទាំងអស់ឱ្យយើង ? មិនព្រមទទួល អ្នកប្រាប់ម្ដងទៀតថានឹងបរិច្ចាគទាន ថែមទាំងបានថ្វាយកុសលដល់យើងទៀត ចុះពេលនេះហេតុអ្វីបានជាអ្នកមកនិយាយដូច្នេះវិញ ។ ឥណ្ឌិសសេដ្ឋីក្រាបទូលដាច់អហង្ការថា មិនដឹងសោះ ហើយទូលសូមឱ្យហៅខ្លួនអ្នកទូលមុនមកពិចារណា ។ ព្រះបាទព្រហ្មទត្តទ្រង់ចាត់ឱ្យរាជអាមាត្ស កោះយកខ្លួនអ្នកចុងចម្លើយ ? មកដល់ស្រាប់តែមានរូបដូចគ្នា ឥតប្លែកត្រង់ណាឡើយ, អ្នកដើមចោទថាខ្លួនជាឥណ្ឌិសសេដ្ឋី អ្នកចុងចោទក៏ថាខ្លួនជាឥណ្ឌិសសេដ្ឋីដែរ, ជជែកតវ៉ាគ្នាមិនដាច់ស្រេច ទើបអ្នកដើមចោទអាងយកមនុស្សក្នុងផ្ទះជាបន្ទាល់សាក្សី, ឯបន្ទាល់សាក្សីនោះបានចង្អុលយកអ្នកចុងចម្លើយ

ថាជាសេដ្ឋីរបស់ខ្លួន, អ្នកដើមចោទគឺឥល្ងិសសេដ្ឋីមែនទែននោះមិនព្រម និយាយអាងថា ខ្លួនមានពកត្រង់ក្បាលមានតែជាងកាត់សក់ទើបដឹង ។ កាលនោះព្រះសម្ពុទ្ធបរមគ្រូ ទ្រង់សោយព្រះជាតិជាជាងកាត់សក់ ។ ព្រះបាទព្រហ្មទត្តទ្រង់ត្រាស់បង្គាប់ឱ្យហៅជាងកាត់សក់នោះមក ជាងកាត់សក់មកដល់ បានសង្កេតមើលសព្វគ្រប់ហើយក្រាបទូលថា មនុស្សពីរនាក់នេះមានជើងខ្ពក ដៃក្ដែង ភ្នែកស្រលៀង ក្បាលពកដូចគ្នា ខ្ញុំព្រះអង្គមិនដឹងថាអ្នកណាជាឥល្ងិសសេដ្ឋីឡើយ ។ ឥល្ងិសសេដ្ឋីមែនទែន ឮដូច្នោះហើយ នឹកតូចចិត្តណាស់ទាល់តែខ្យល់ចាប់ដួលទៅ ។ ពេលនោះឥល្ងិសសេដ្ឋីគឺព្រះឥន្ទ្រនិម្មិត ក៏ភ្លាយខ្លួនជាព្រះឥន្ទ្រវិញ ហោះឮដ៏អាកាស, លុះឥល្ងិសសេដ្ឋីដឹងខ្លួនឡើង ទើបប្រាប់ថា ខ្ញុំជាបិតារបស់ឥល្ងិសសេដ្ឋី បានសង់ភោងទានបំពេញការកុសលដរាបដល់អស់អាយុ បានមកកើតជាព្រះឥន្ទ្រ ។ ឯឥល្ងិសសេដ្ឋីកូនខ្ញុំនេះ ជាមនុស្សកំណាញ់ស្ងិតស្ងាញអាក្រក់ បានជាខ្ញុំមកទូន្មានប្រដៅឱ្យលះបង់គំនិតអាក្រក់នោះចេញ ។ ទីបំផុតព្រះឥន្ទ្របានបង្គាប់ឱ្យឥល្ងិសសេដ្ឋី ប្ដេជ្ញាខ្លួនជាអ្នកបរិច្ចាគទាន បំពេញការកុសល, ឥល្ងិសក៏ព្រមប្រតិបត្តិតាម ទើបព្រះឥន្ទ្រហោះទៅស្ថានត្រៃត្រឹង្សវិញ ។

២៤. រឿងអញ្ជតរទ្ធជាសិកា

(ចាក វិ. ខុ.)

(គុណនៃការអុជប្រទីប ឬជាធម្មទេសនា)

កាលព្រះសម្ពុទ្ធបរមគ្រូ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន, ថ្ងៃមួយ ព្រះមោគ្គល្លានត្ថេរ បាននិមន្តទៅស្ថានត្រៃត្រឹង្ស ឃើញវិមានប្រាសាទរបស់នាងទេពធីតាម្នាក់ ជាវិការៈនៃកែវមណីជោតិ មានពន្លឺរស្មីចែងចាំងផ្សាយទៅពេញទេវលោកទាំងមូល ត្រូវសង្កត់ពន្លឺនៃទេវតាទាំងពួង ។ នាងទេពធីតាជាម្ចាស់ប្រាសាទ បានឃើញព្រះមោគ្គល្លានត្ថេរហើយ ក៏ប្រញាប់ប្រញាល់នាំបរិវារទាំងមួយពាន់ចុះអំពីប្រាសាទមកថ្វាយបង្គំ ។ ព្រះមោគ្គល្លានត្ថេរបានសួរថា ម្នាលនាងទេពធីតា អ្នកបរិបូណ៌ដោយទិព្វសិរី នាងបានធ្វើបុណ្យអ្វីពីជាតិមុនមក បានជាមានពន្លឺចាំងចែងចិញ្ចាចដូច្នេះ ? ។ នាងទេពធីតាបានថ្លែងរៀបរាប់ប្រវត្តិរបស់ខ្លួន ប្រាប់ដល់ព្រះមហាមោគ្គល្លានថា បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះករុណាទើបនឹងមកពីស្ថានមនុស្សក្នុងពេលព្រឹកមិញនេះ, កាលពីថ្ងៃឧបោសថម្សិលមិញ ខ្ញុំព្រះករុណា បានទៅស្តាប់ធម៌ទេសនា ក្នុងវត្តជេតពន ជាមួយនឹងពុទ្ធបរិស័ទទាំងឡាយ កំពុងតែស្តាប់ធម៌ព្រះអាទិត្យក៏អស្តង្គតទៅ ខ្ញុំព្រះករុណាបានគិតថា ព្រះធម៌ទេសនាមិនទាន់ចប់ ងងឹតក៏កាន់តែចំរើនឡើង ១ គួរតែអញទៅយកប្រទីបមកអុជ, លុះគិតដូច្នេះហើយ

សេចក្ដីជ្រះថ្លាក៏កាន់តែកើតឡើង ទើបក្រោកដើរទៅគេហស្ថានរបស់ខ្ញុំព្រះករុណា យកទៀនមួយគូនិងជើងទៀនកែវមួយគូមកអុជ ហើយយកទៅដំកល់លើតាំងមុខគ្រែទេសនា បានអង្គុយស្ដាប់ធម៌ ដរាបដល់ចប់. លុះត្រឡប់ពីស្ដាប់ធម៌ទៅផ្ទះវិញ ខ្ញុំព្រះករុណាកើតរោគខ្យល់ក៏ធ្វើមរណកាលក្នុងពេលនោះ ស្រាប់តែបានមកកើតក្នុងវិមានកែវមណីជោតិ នាស្ថានត្រៃត្រឹង្សនេះឯង ។ ព្រះមោគ្គល្លានបានជ្រាបដំណឹងនោះហើយ ក៏និមន្ដហួសទៅទីដទៃទៀតទៅ ។

២៥. រឿងយមលោកនិងទេវលោក

(ចាក អ. ម.)

(អានិសង្សនិងទោស របស់កុសលាកុសលកម្ម)

កាលព្រះបរមគ្រូសម្ដុទ្ធ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្ដជេតពន នាក្រុងសាវត្ថី ។ កាលនោះព្រះមហាមោគ្គល្លានដ៏មានអាយុ ជាអ្នកមានឫទ្ធិច្រើន មានបំណងចង់ទៅមើលស្ថានឋរក បានចូលទៅថ្វាយបង្គំលាព្រះសម្ដុទ្ធជាបរមគ្រូហើយ ក៏និមន្ដទៅយមលោកពិនិត្យមើលស្ថានភាពទីកន្លែងនរក តាំងពីនរកតូចៗ រហូតដល់នរកធំឈ្មោះអវីចី. លោកនិមន្ដទៅដល់ទីណា សត្វនរកក៏បានស្បើយទុក្ខក្នុងទីនោះ ដោយអំណាចឫទ្ធិរបស់លោក ។ មហានរកឈ្មោះអវីចី កាលបើព្រះមហាមោគ្គល្លាននិមន្ដទៅដល់ហើយ គំនរភ្លើងក៏វិនាសបាត់

ទៅ មានផ្ការ៉ាយ្ជកប៉ុនកង់រទេះផ្ទុះឡើង លោកក៏ឡើងគង់លើផ្ការ៉ាយ្ជកនោះ ។ ពួកសត្វនរកទាំងឡាយ បានចូលទៅចោមរោមថ្វាយបង្គំសួរថា លោកម្ចាស់និមន្តមកអំពីទីណា ? ។ ព្រះមោគ្គល្លានប្រាប់ថា អាត្មាមកពីមនុស្សលោក ។ សត្វនរកទាំងឡាយ បានឮដូច្នោះហើយ ក៏ផ្តាំងទៅញាតិមិត្ររបស់ខ្លួនថា សូមលោកម្ចាស់ប្រាប់ដល់មាតាបិតាបុត្រភរិយា ញាតិមិត្ររបស់ខ្ញុំព្រះករុណាផង ខ្ញុំព្រះករុណាជាកូន ជាឪពុកម្តាយ ជាមីងមា ធ្លាក់ទៅកើតក្នុងនរកសោយទុក្ខវេទនាជាយ្ជរយាណាស់ហើយ មានសេចក្តីនឹករលឹកមកជាខ្លាំងណាស់ អាណិតធ្វើបុណ្យទានឧទ្ទិសផលបញ្ជូនឱ្យផង ។ ព្រះមោគ្គល្លានបានទទួលដំណឹងនោះហើយ ក៏ត្រឡប់មកមនុស្សលោកវិញ, មុននឹងត្រឡប់មក លោកបានយកភ្លើងអ៊ីវ៉ាចីប៉ុនគ្រាប់ស្ពៃ ខ្ជប់នឹងជាយចីវររបស់លោកដោយឫទ្ធិ, មកដល់មនុស្សលោក បានប្រកាសប្រាប់ញាតិមិត្រ មាតាបិតារបស់សត្វនរកទាំងនោះតាមបណ្តាំ ។ ពួកមហាជនទាំងឡាយ ដែលត្រូវជាញាតិមិត្ររបស់សត្វនរក បានដឹងដូច្នោះហើយ ក៏យំសោកចោកខ្លួនប្រាណតែសព្វខ្លួន លុះបន្ទោរបង់នូវសេចក្តីសោកនោះហើយ បាននិមន្តព្រះសង្ឆមានព្រះពុទ្ធជាប្រធាន មកថ្វាយទក្ខិណាទាន ឧទ្ទិសបញ្ជូនផលទៅសត្វនរកទាំងនោះ, ដោយអំណោយរបស់ព្រះមោគ្គល្លាន និងដោយសត្វនរកទាំងនោះមានចិត្តទន្ទឹងចាំតែទទួលផលផង ក៏បានទទួល

ដូចបំណង ។ ពេលនោះសត្វនរកទាំងឡាយ បានរួចចាកទុក្ខទៅ
កើតក្នុងស្ថានសួគ៌ជាច្រើន ដូចមានចាលីក្នុងគម្ពីរនោះថា **តេ
និរយកសត្តា ទុក្ខតោ មុញ្ចន្តិ ឥតោ ចវិត្វា សគ្គបទំ
ឫរយឹសុ** សត្វនរកទាំងនោះបានរួចចាកទុក្ខ ទៅកើតក្នុងស្ថាន
សួគ៌មីរដេរដាសត្រៀបត្រា ។ ក្នុងពេលនោះព្រះមោគ្គល្លាន បាន
និមន្តទៅស្ថានសួគ៌ទៀត ទៅពិនិត្យមើលភូមិភាគ និងសុខភាព
របស់ពួកទេពតាក្នុងស្ថានសួគ៌ទាំង ៦ ជាន់, បាននិមន្តទៅឈរបេរ
នៅស្ថានត្រៃត្រឹង្ស ។ ពេលនោះពួកទេវតាក្នុងសួគ៌ទាំង ៦ ជាន់
ក្តៅក្រហល់ក្រហាយនឹងចំហាយភ្លើងអវិចី ដែលខ្ជប់នឹងជាយចីវ
នោះគ្រប់ ១ គ្នា ។ សក្កទេវរាជ បានជ្រាបហេតុហើយ ទៅប្រគេន
សញ្ញាដល់ព្រះមោគ្គល្លាន ១ យល់ថា ទេវតាទាំងអស់ ក្តៅក្រហាយ
ដោយកំទេចភ្លើងដែលជាប់នឹងជាយចីវរបស់អញទេតើ ! បានជា
ឆ្ងេឆ្ងាយ៉ាងនេះ, លោកគិតថាភ្លើងប៉ុនគ្រាប់ស្ពៃនេះ មានកំឡាំង
ក្តៅខ្លាំងណាស់ បើអាត្មាអញចោលទៅលើផែនដី នឹងឆេះខ្ទេចខ្ទីអស់, ចោលទៅក្នុងសមុទ្រនឹងរីងខះទឹកអស់ឥតសល់, ចោលទៅ
ឫដ៏អាកាសនឹងរាំងភ្ជៀងអស់ ១២ ឆ្នាំ បើដូច្នោះមានតែអាត្មាអញ
យកទៅចោលនៅកន្លែងអវិចីវិញ ក៏យកទៅចោលក្នុងអវិចីនោះទៅ
ហើយនិមន្តទៅថ្វាយបង្គំព្រះសម្ពុទ្ធជាបរមគ្រូ ក្រាបទូលដំណឹងអំពី
យមលោក និងទេវលោកដោយសព្វគ្រប់ ។ ព្រះសម្ពុទ្ធទ្រង់ប្រារព្ធ

នូវហេតុនោះហើយ ក៏ប្រទានន្ទូវធម្មទេសនាដល់ពុទ្ធបរិស័ទទាំងឡាយថា :

ឆហិ ធម្មា អធម្មោ ច ទ្វេ ១ សមវិបាកិនោ
អធម្មោ និរយំ នេតិ ធម្មោ ឋានេតិ សុគតឺ

សភាវៈពីរប្រការគឺ : កុសលធម៌ ១. អកុសលធម៌ ១ ឱ្យផលមិនស្មើគ្នា អកុសលធម៌តែងនាំសត្វទៅនរក. កុសលធម៌តែងនាំសត្វទៅស្ថានសួគ៌ ។

លុះចប់នៅធម្មទេសនានេះហើយ ពួកពុទ្ធបរិស័ទទាំងឡាយបានលុះនូវមគ្គាភិសម័យ ចំនួន ៣ ម៉ឺន ៤ ពាន់នាក់ក្នុងវេលានោះឯង ។

២៦. រឿងនាងវេដូមាលា

(ចាក វិ. ខុ.)

(ការមិនប្រទូស្ត ជាសីរីក្នុងលោក)

កាលព្រះសម្ពុទ្ធគង់នៅក្នុងវត្តជេតពន នាក្រុងសាវត្ថី ។ កាលនោះ មានកុមារីម្នាក់ជាកូនរបស់ទាសី អ្នកបំរើព្រាហ្មណ៍ម្នាក់ក្នុងស្រុកគយា ។ ឯនាងព្រាហ្មណីជាភរិយារបស់ព្រាហ្មណ៍នោះ តាំងតែពីនាងកុមារីកូនទាសីរបស់ខ្លួនកើតឡើង មិនដែលបានសប្បាយចិត្តសោះ. តែឃើញកុមារីនោះកាលណា សេចក្ដីក្រោធ

កើតឡើងក្នុងកាលនោះ ។ ចំណែកនាងកុមារីដល់ធំឡើង ក៏បំរើនាងព្រាហ្មណីជាមួយនឹងម្តាយ ប៉ុន្តែនាងពុំដែលបានសប្បាយចិត្តសោះ ព្រោះនាងព្រាហ្មណី ចេះតែវាយតប់ជេរប្រទេចជានិច្ចរាល់ថ្ងៃ ។ ថ្ងៃមួយនាងកុមារីនោះ ទៅរកទាសីនាយសំពៅកោរសក់ឱ្យលុះកោរហើយប្រញាប់ប្រញាល់ត្រឡប់មកវិញ. នាងព្រាហ្មណីក្រឡេកឃើញក្បាលត្រងោលខឹងណាស់ ទើបយកខ្សែគោមួយចង្វាយ ស្ទុះទៅសំពងនាងកុមារីនោះ ហើយចងកនាងដឹកយកទៅផ្ទះ ខ្សែដែលចងនោះមិនស្រាយឡើយ ទើបមនុស្សទាំងឡាយហៅនាងកុមារីនោះថារជ្ជុមាលា ។ នាងរជ្ជុមាលានេះ បានជាចៅហ្វាយចេះតែស្ពប់ឃើញមុខមិនបាន ព្រោះកាលជាតិមុនក្នុងសាសនាព្រះពុទ្ធកស្សប នាងជាចៅហ្វាយរបស់នាងព្រាហ្មណី បានវាយទះតប់ទាសីរបស់ខ្លួនឥតត្រាប្រណីឡើយ បានជាពៀរនោះតាមជាប់មកបណ្តាលឱ្យនាងព្រាហ្មណីជេរប្រទេច វាយទះតប់ខ្លួនវិញ ។ ឯនាងរជ្ជុមាលានេះ ជាស្ត្រីមានចិត្តធ្ងន់បំផុត មិនដែលខឹងតបត ដោយពាក្យសំដី ឬដោយអាការណាមួយ ចំពោះនាងព្រាហ្មណីជាចៅ-ហ្វាយឡើយ ។ ថ្ងៃមួយព្រះសម្តុទ្ធបរមគ្រូ ទ្រង់ប្រមើលមើលនិស្ស័យសត្ត បានជ្រាបថានាងរជ្ជុមាលា ជាស្ត្រីមាននិស្ស័យខ្ពស់ត្រូវបានសម្រេចដល់សោតា ។ លុះទ្រង់ជ្រាបដូច្នេះហើយ ពេលថ្ងៃរសៀល ក៏និមន្តទៅគង់ក្នុងព្រៃក្រោមឈើមួយជើមក្បែរភូមិនាង

ព្រាហ្មណីនោះ ។ ឯនាងវជ្ជុមាលា កាលបើចៅហ្វាយចេះតែធ្វើ
បាបខ្លាំងដូច្នោះ នាងព្រួយចិត្តខ្លាំងណាស់ ក៏កាន់ក្អមធ្វើជាទៅដងទឹក ហើយលួចរត់ចូលទៅក្នុងព្រៃដើម្បីចងក, ទៅដល់ឃើញឈើធំមួយក៏ឡើងទៅខាងលើ យកខ្សែម្ខាងចងក ខ្សែម្ខាងចងភ្ជាប់ទៅមែកឈើបំរុងនឹងលោតសម្លាប់ខ្លួន, ស្រាប់តែឃើញព្រះសម្ពុទ្ធគង់ក្រោមម្លប់ឈើមួយដើម ក្បែរឈើដែលខ្លួនឡើងនោះ, សេចក្តីជ្រះថ្លាក៏កើតឡើង ទើបស្រាយខ្សែអំពីក ហើយចុះទៅថ្វាយបង្គំព្រះសម្ពុទ្ធ ១ ទ្រង់ត្រាស់សួរថា នាងមកមានការអ្វី ? ។ នាងវជ្ជុមាលាបានថ្លែងប្រវត្តិរបស់ខ្លួនថ្វាយព្រះសម្ពុទ្ធជាម្ចាស់ តាំងពីដើមដរាបដល់ចប់, លុះចប់ហើយព្រះសម្ពុទ្ធទ្រង់សំដែងអនុបុព្វិកថាឱ្យនាងស្តាប់, នាងខំផ្ចង់ស្មារតីស្តាប់ដរាបដល់ចប់ ក៏បានសម្រេចសោតាបត្តិផល ហើយថ្វាយបង្គំលាព្រះសម្ពុទ្ធ កណ្តៀតក្អមដងទឹកទៅផ្ទះវិញ ។ កាលនោះ ព្រាហ្មណ៍ជាស្វាមីរបស់នាងព្រាហ្មណី កំពុងអង្គុយនៅមាត់ទ្វារ បានឃើញនាងវជ្ជុមាលាមានទឹកមុខស្រស់បស់ជាងសព្វដងក៏សួរថា នាងទៅណាយូរម្ល៉េះ ? មកវិញស្រាប់តែញញឹមញញែម ។ នាងប្រាប់ចៅហ្វាយថា ខ្ញុំបានជួបនឹងព្រះសម្ពុទ្ធព្រះអង្គនៅក្នុងដងព្រៃក្បែរភូមិ ខ្ញុំស្តាប់ធម៌របស់ព្រះអង្គបានជាយូរក្រមក ។ មនុស្សទាំងឡាយក្នុងស្រុកគយា បានឮថា ព្រះមានព្រះភាគនិមន្តមក ក៏នាំគ្នាទៅបបួលនាងព្រាហ្មណី ទៅថ្វាយបង្គំព្រះ

សម្ពុទ្ធ ។ កាលបើមហាជនទៅជួបជុំហើយ ព្រះសម្ពុទ្ធទ្រង់សំដែងអតីតនិទានរបស់នាងព្រាហ្មណីនិងនាងរជ្ជមាលា ឱ្យមហាជនបានដឹង. លុះចប់ហើយនាងព្រាហ្មណីនិងស្វាមីរបស់នាង ព្រមទាំងមហាជនដែលទៅស្តាប់ធម៌ទាំងប៉ុន្មាន ក៏បានដល់នូវត្រៃសរណៈ-គមន៍ខ្លះ បានរក្សាសីលប្រាំខ្លះ ។ ចាប់តាំងពីថ្ងៃនោះមក នាងព្រាហ្មណីនិងនាងរជ្ជមាលា បានរាប់អានគ្នាដូចជាបងប្អូនបង្កើតជរាបដល់អស់ជីវិត ។ ឯនាងរជ្ជមាលាលុះធ្វើមរណកាលទៅ បានទៅកើតក្នុងស្ថានតាវតឹង្ស សោយទិព្វសម្បត្តិជាសុខក្សេមក្សាន្ត ។

២៧. ធ្លើងថ្មើរព្រៃឈ្មោះសុរៈ

(ចាក កុ. ឆ.)

(ការកើតឡើងនៃសុរាក្នុងលោក)

កាលកន្លងទៅហើយ ព្រះបាទព្រហ្មទត្តសោយរាជសម្បត្តិក្នុងក្រុងពារាណសី ។ សម័យនោះមានថ្មើរព្រៃម្នាក់ឈ្មោះសុរៈនៅក្នុងកាសិករដ្ឋ គាត់បានទៅព្រៃហេមពាន្តដើម្បីប្រកបកិច្ចផ្សេងៗ ។ នៅព្រៃហេមពាន្តនោះ មានឈើមួយដើមកំពស់មួយជំហរ បែកមែកជាបី ក្នុងប្រឡោះប្រគាបនោះមានរណ្តៅធំប៉ុនពាង. លុះដល់ធ្លាក់ភ្លៀងមក ទឹកដក់នៅក្នុងរណ្តៅនោះ ហើយមានដើមស្រមរកន្ធូតព្រៃនិងម្រេចជាដើម ដុះក្បែរដើមឈើនោះ តែង

ជ្រុះផ្ងែទៅក្នុងរណ្តៅនោះ, មិនតែប៉ុណ្ណោះសត្វបក្សីទាំងឡាយ តែងពាំស្រូវសាលីទៅទំស៊ីហើយជ្រុះទៅក្នុងរណ្តៅទៀត ។ ទឹកក្នុងរណ្តៅនោះ ក៏មានពណ៌ក្រហមមានរសជាតិខ្លាំង ។ ដល់រដូវក្តៅ សត្វបក្សីទាំងឡាយមានសេចក្តីស្រេកឃ្លានបានផឹកទឹកនោះ ក៏ស្រវឹងបំរះនទៀលដួលជ្រប់នៅទៀបគល់ឈើ បន្តិចក៏ស្រែកកញ្ជ្រៀវខ្ទៀវខ្ទារហើរចេញទៅ, សូម្បីសត្វកំប្រុកស្វាកង្កែនជាដើមដែលបានផឹកទឹកនោះ ក៏មានទំនងដូចគ្នាដែរ ។ ថ្មើរព្រៃបានឃើញ ហើយក៏គិតថា ទឹកនេះមិនមែនពុលទេ បើជាទឹកពុលសត្វដែលផឹកទាំងប៉ុន្មាន មុខជាស្លាប់អស់ឥតសល់ ក៏ដងទឹកនោះផឹកដរាបដល់ស្រវឹង ហើយបង្ករាត់ភ្ជើងចាប់សត្វដែលដួលជ្រប់ក្រាបក្បែរគល់ឈើសម្លាប់ចោច អាំងស៊ីផឹកទឹកនោះអស់ពីរបីថ្ងៃ ។

សម័យនោះ មានតាបសមួយរូបឈ្មោះវរុណៈ នៅក្នុងទីជិតនោះ ។ ថ្មើរព្រៃដងយកទឹកនោះមួយបំពង់ឫស្សី និងដុំសាច់ដែលចំអិនស្រេចមួយចំកាក់ ដើរទៅកាន់សំណាក់វរុណតាបស ហើយនិយាយថា សូមលោកម្ចាស់ធាន់ទឹកនិងសាច់នេះលេងលមើល ។ តាបសនិងថ្មើរព្រៃ ក៏នាំគ្នាទំពាស៊ីដុំសាច់ផឹកទឹកនោះអស់កាលជាយូរថ្ងៃ, ទើបទឹកនោះមានឈ្មោះថាសុរាផងវរុណីផង ព្រោះថ្មើរព្រៃឈ្មោះសុរ និងតាបសឈ្មោះវរុណ បានឃើញបានផឹកមុនគេ ។ អ្នកទាំងពីរ គិតគ្នាថាទឹកនេះសំខាន់ណាស់ ក៏ដងចាក់ពេញបំពង់

ឫស្សីជាច្រើន រែកទៅស្រុកបច្ចន្តគ្រាម ឱ្យអ្នកស្រុកក្រាបបង្គំទូលព្រះមហាក្សត្រថា មានអ្នកចេះធ្វើទឹកស្រវឹងយ៉ាងវិសេសទើបនឹងមកដល់ ។ ព្រះមហាក្សត្រ ទ្រង់ត្រាស់បង្គាប់ឱ្យអ្នកទាំងពីរចូលទៅគាល់ អ្នកទាំងពីរនាក់ក៏ចូលយកទឹកនោះទៅថ្វាយព្រះរាជា។ ទ្រង់សោយ ក៏ស្រវឹងស្រួលមែន លុះអស់ទឹកនោះទៅបានត្រាស់បង្គាប់ឱ្យដងយកទៅថ្វាយទៀត។ ជនទាំងពីរនាក់ទៅនាំទឹកសុរានោះបានពីរបីថ្ងៃ ទើបគិតគ្នាថាយើងមិនអាចទៅយកជានិច្ចបានទេ ហើយក៏កំណត់យកនូវគ្រឿងផ្សំគ្រប់មុខមកផ្សំធ្វើសុរាក្នុងនគរនោះ ។ អ្នកនគរនាំគ្នាផឹកសុរាតែរាល់ៗ គ្នា ក៏ទៅជាអ្នកមានសេចក្តីប្រមាទក្នុងការងារ ធ្លាក់ខ្លួនទៅជាកំសត់ទុគ្គត. នគរនោះក៏សាបសូន្យចាកសេចក្តីចំរើនគ្រប់យ៉ាង ។ អ្នកធ្វើសុរាក៏នាំគ្នារត់ទៅនៅក្នុងនគរពារាណសី ឱ្យអ្នកនគរក្រាបទូលព្រះបាទពារាណសី ។ ទ្រង់បង្គាប់ឱ្យហៅមក ហើយទ្រង់ព្រះរាជទានស្បៀងអាហារឱ្យធ្វើសុរាថ្វាយ។ នគរនោះក៏វិនាសដូចមុនទៀត ។ អ្នកធ្វើសុរាចេញពីទីនោះទៅនៅនគរសាកេត ចេញពីនគរសាកេតទៅនៅក្នុងនគរសាវត្ថី។ គ្រានោះព្រះចៅក្រុងសាវត្ថីទ្រង់ព្រះនាមព្រះបាទសព្វមិត្រ ព្រះអង្គបានធ្វើសេចក្តីសង្គ្រោះដល់អ្នកធ្វើសុរាទាំងពីរនាក់នោះ ទ្រង់ព្រះរាជទានទេយ្យវត្ថុផ្សេងៗ ដល់អ្នកទាំងពីរ។ ក៏បានធ្វើសុរានៅក្នុងនគរសាវត្ថីនោះអស់កាលជាយូរ. ការធ្វើសុរាក៏ចេះតែកើតតៗពីត្រឹមនោះមក ។

២៨. រឿងនាងសុភទ្រា

(ចាក វិ. ខុ.)

(គុណនៃការធ្វើសង្ឆគតាទក្ខិណាទាន)

កាលព្រះសម្ពុទ្ធបរមគ្រូគង់នៅក្នុងវត្តជេតពន នាក្រុងសាវត្ថី ។ កាលនោះមានកុដុម្ពិក៍ម្នាក់ ជាញោមឧដ្ឋាកព្រះវេតត្ថេរ នៅក្នុងនាឡន្ទគ្រាម ។ កុដុម្ពិក៍នោះមានកូនស្រីពីរនាក់ឈ្មោះភទ្រា ១. សុភទ្រា១. នាងភទ្រាមានស្វាមីទៅនៅក្នុងត្រកូលមាតាបិតាក្មេក ប៉ុន្តែនាងជាស្ត្រីអាត់តកូន នាងបាននិយាយនឹងស្វាមីថា ខ្ញុំមានប្អូនស្រីមួយឈ្មោះសុភទ្រា ខ្ញុំនឹងនាំមកជាភរិយារបស់អ្នក ដើម្បីឱ្យបានបុត្រ ។ បុរសជាស្វាមីព្រមទទួលតាមពាក្យរបស់នាង។ ឯនាងភទ្រានោះ ជាស្ត្រីមានសទ្ធាមាំក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា បានរំពឹកដាស់តឿននាងសុភទ្រាជាប្អូន ឱ្យខំធ្វើទានរក្សាសីលបំពេញការកុសលគ្រប់យ៉ាង ។ នាងសុភទ្រាក៏ខំប្រតិបត្តិតាមឱវាទរបស់បង. ថ្ងៃមួយបាននិមន្តព្រះវេតត្ថេរ ព្រមទាំងភិក្ខុដទៃទៀតជាគំរប់ ៨ អង្គ មកថ្វាយសង្ឆទានក្នុងគេហដ្ឋានរបស់នាង ។ ព្រះវេតត្ថេរលោកមានព្រះទ័យករុណា ចង់ឱ្យនាងសុភទ្រាបានផលច្រើន លោកក៏នាំភិក្ខុសង្ឆទាំង ៧ អង្គឡើងទៅគង់លើអាសនៈ ហើយប្រាប់ថា នាងចូរថ្វាយទានដល់សង្ឆចុះ. នាងសុភទ្រាក៏លើកភោជនាហារទៅប្រគេនព្រះសង្ឆទាំង ៨ អង្គបានតាំងចិត្តចំពោះសង្ឆ

តែម្យ៉ាង លុះឆាន់ហើយព្រះវេតត្ថេរ បានធ្វើភត្តានុមោទនារួច ក៏
និមន្តទៅអារាមវិញទៅ ។ ចំណែកខាងនាងសុភទ្ទា ដល់អស់អាយុ
បានទៅកើតក្នុងស្ថានទិម្មានរតី ឯនាងភទ្ទាជាបង ដែលជាអ្នក
ពេញចិត្តក្នុងការធ្វើទាន ដល់អស់អាយុ បានទៅកើតជាបាទបរិច្ចា-
រិការបស់ព្រះឥន្ទ្រ នាស្ថានត្រៃត្រឹង្ស ។ ក្នុងពេលនោះ នាងសុភទ្ទា
ទេវធីតា បានរំពឹងមើលបុព្វកម្មរបស់ខ្លួនឃើញថា ដែលបានមក
កើតក្នុងស្ថានទិម្មានរតីនេះ ដោយសារឱ៎វាទរបស់នាងភទ្ទាជា
បង, ទើបនាងនឹកឃើញនាងភទ្ទា ក៏បានឃើញក្នុងស្ថានត្រៃត្រឹង្សមាន
យសសក្តិទាបជាងនាង ១ មានចិត្តអាណិតបងខ្លាំងណាស់ ទើប
ហោះចុះទៅស្ថានត្រៃត្រឹង្ស ចូលទៅប្រាសាទនាងភទ្ទាទេវធីតា ។
នាងភទ្ទាទេវធីតានោះមិនស្គាល់ជាប្អូនរបស់ខ្លួនឡើយ ទើបសួរថា
ម្នាលនាងមានតេជៈច្រើន ថ្កើងរុងរឿងដោយពន្លឺរស្មី គ្របដណ្ដប់
ទ្ធវពួកទេវតាក្នុងជាន់តាវតឹង្ស, នាងមកពីស្ថានណា? បានធ្វើបុណ្ឍ
ដូចម្ដេចពីជាតិមុន ? ។ នាងសុភទ្ទាទេវធីតាប្រាប់ថា បពិត្រអ្នក
បង ខ្ញុំមកពីស្ថានទិម្មានរតី កាលពីជាតិមុន ខ្ញុំត្រូវជាប្អូនបង្កើត
របស់អ្នកបងដែលខ្ញុំមានតេជៈរុងរឿងយ៉ាងនេះ ដោយសារឱ៎វាទ
របស់អ្នកបង ។ នាងភទ្ទាសួរទៀតថា ម្នាលនាងទេពធីតា
នាងបានធ្វើបុណ្ឍអ្វី បានជាមានសក្តិធំជាងយើង ១ កាលពីនៅ
ស្ថានមនុស្ស បានធ្វើបុណ្ឍច្រើនណាស់ ហេតុអ្វីក៏មានសក្តិតូច

ដូច្នេះ ? ។ នាងសុភទ្រាក្រាប់ថា អ្នកបងធ្វើទានច្រើនមែន ប៉ុន្តែ ចានធ្វើតែបុគ្គលិកទាន ឯខ្លួនខ្ញុំចានធ្វើទានតែចំពោះព្រះសង្ឆ ៨ អង្គ ទានទោះឈ្មោះសង្ឆទាន ព្រោះខ្ញុំតាំងចិត្តចំពោះសង្ឆតែ ម្យ៉ាង ចានជាខ្ញុំមានសក្តិធំជាងអ្នកបង. និយាយដូច្នេះហើយ ក៏លា នាងភទ្រាត្រឡប់ទៅស្ថានរបស់ខ្លួនវិញ ។ ថ្ងៃមួយព្រះមោគ្គល្លាន និមន្តទៅស្ថានត្រៃត្រឹង្ស ចានជ្រាបប្រវត្តិរបស់នាងទាំងពីរអំពី សំណាក់ព្រះឥន្ទ្រហើយ ក៏ចុះមកស្ថានមនុស្សវិញ នាំដំណឹងនោះ ទៅក្រាបទូលដល់ព្រះមានព្រះភាគ ១ ទ្រង់ប្រារព្ធនូវរឿងនោះឱ្យ ជាហេតុហើយ ទើបសំដែងនូវអានិសង្ឆគតាទក្ខិណាទាន ជា ភិយ្យោភាពកនៅ ។

២៩. រឿងចណ្ឌាលបណ្ឌិត

(ចាក អ. ឆេ.)

(ការលុបគុណ ជាថ្នាំបន្សាបលទ្ធផលក្នុងលោក)

កាលកន្លងទៅហើយ ព្រះចានទ្រហ្ម្ទត្តសោយរាជសម្ប្ដ្ដិ ក្នុងក្រុងពារាណសី ។ កាលនោះព្រះសម្ពុទ្ធបរមគ្ដ្ដ្ដ្ដ្ដ ទ្រង់សោយព្រះ ជាតិក្នុងត្រកូលចណ្ឌាល នាចណ្ឌាលគ្រាម. មានប្រាជ្ញាឈ្លាសវាង ដ៏ចេះនូវមន្ដ

សម័យនោះ មានបុត្ររបស់បុរោហិតម្នាក់នៅក្នុងក្រុងពារាណសី ឈ្មោះទេវបុត្តកុមារ ជាមនុស្សទុច្ចរិតអកតញ្ញូ. ចានដឹងថាចណ្ឌាលបណ្ឌិតចេះមន្តវិសេសជូច្នោះ ក៏ចូលទៅសុំរៀន. ទៅដល់ឃើញចណ្ឌាលបណ្ឌិត កំពុងវែកផ្ទៃស្វាយមកពីព្រៃ ក៏ស្ទុះទៅទទួលយកអំវែកពីស្មា វែកឡើងទៅលើផ្ទះដាក់អំវែកហើយ ថ្វាយបង្គំសុំរៀនមន្តអំពីចណ្ឌាលបណ្ឌិត ១ ចានក្រឡេកឃើញស្គាល់លក្ខណៈជាមនុស្សមិនល្អ ក៏និយាយថា មន្តរបស់ខ្ញុំពិចាករៀនណាស់ មនុស្សមិនល្អរៀនមិនចានទេ ។ តាំងពីថ្ងៃនោះមកចណ្ឌាលបណ្ឌិត មិនអើពើនឹងការបង្រៀនមន្តនោះឡើយ ទោះបីទេវបុត្តកុមារខំគោរពប្រតិបត្តិយ៉ាងណាក៏មិនបង្រៀន ព្រោះយល់ច្បាស់ថា បើរៀនចេះទៅក៏មិនចានការ ។ ចំណែកខាងទេវបុត្តកុមារដឹងថា ចណ្ឌាលបណ្ឌិតមិនព្រមបង្រៀនហើយ ក៏ទៅនិយាយអង្វរភរិយារបស់ចណ្ឌាលបណ្ឌិតឱ្យជួយសុំ ។ នាងជាភរិយាទើសទាល់ពេក ព្រោះទេវបុត្តកុមារនៅបំរើយូរហើយមិនព្រមទៅណាសោះ ក៏និយាយសុំស្វាមីឱ្យបង្រៀនមន្តដល់ទេវបុត្តកុមារ ។ ចណ្ឌាលបណ្ឌិតទើសទាល់ពេក ក៏ព្រមបង្រៀន ។ ទេវបុត្តកុមារកាលបើចានរៀនចេះដឹងសព្វគ្រប់ហើយ សុំលាទៅផ្ទះវិញ. មុននឹងទៅចណ្ឌាលបណ្ឌិតចានឱ្យឱ្យវានថា មន្តនេះវិសេសណាស់ យើងចានបង្រៀនអ្នកសព្វគ្រប់អស់ហើយ ចូរកាន់ទុកឱ្យល្អ បើទៅក្នុងទីណា១ មានគេសួរថាជូចម្តេច

អ្នកត្រូវធ្វើយតាមពិតកុំកុហកឡើយ ។ ទេវបុត្តកុមារទទួលថា សាធុ១ ហើយលាអាចារ្យចេញទៅ សំដៅទៅក្រុងពារាណសី. ដល់ពាក់កណ្តាលផ្លូវបានឃើញស្វាយមួយដើម ក៏ភាយមន្តតាមក្បួនដែលបានរៀន ។ ដើមស្វាយនោះបញ្ចេញផ្តាផ្ដែចាស់ទុំមួយរំពេច ក៏បេះផ្ដែស្វាយនោះរែកចូលទៅលក់ក្នុងក្រុងពារាណសី ។ ថ្ងៃមួយអ្នករក្សាឱ្យានរបស់ព្រះបាទព្រហ្មទត្ត បានឃើញផ្ដែស្វាយទុំខុសកាល ក៏សួរហេតុផលសព្វគ្រប់ ហើយទិញផ្ដែស្វាយនោះ យកទៅថ្វាយព្រះបាទព្រហ្មទត្ត ១ បានជ្រាបថាទេវបុត្តកុមារចេះមន្តដូច្នោះ ទើបឱ្យរាជអាមាត្យហៅចូលគាល់ ។ ព្រះរាជាបានសាកសួរសព្វគ្រប់ហើយ ទ្រង់បង្គាប់ឱ្យធ្វើថ្វាយទតក៏ឃើញមានផ្តាផ្ដែប្រាកដមែន ទ្រង់ស្ងើចអស្ចារ្យពន់ពេក ទើបត្រាស់សួរថា : មន្តនេះអ្នកចេះមកពីត្រូណា ? ។ ទេវបុត្តកុមារមនុស្សលុបគុណគ្រូ បានគិតថា គ្រូរបស់អញជាតិចណ្ឌាល បើអញទូលព្រះរាជាតាមត្រង់ថោកទាបណាស់ មិនសមនឹងខ្លួនអញដែលចេះមន្តវិជ្ជានេះឡើយ លុះគិតដូច្នេះហើយ ក៏ក្រាបទូលព្រះរាជាថា មន្តនេះខ្ញុំរៀនចេះអំពីសំណាក់អាចារ្យទិសាបាមោក្ខ នៅក្រុងតក្ខសីលា ។ ព្រះរាជាទ្រង់ព្រះសណ្ដាប់ហើយ សព្វព្រះរាជហឫទ័យណាស់ ទ្រង់ឱ្យនៅក្នុងព្រះបរមរាជវាំងជាមួយនឹងព្រះអង្គ. ព្រឹកឡើងបាននាំទៅឱ្យាន មានសេនាយោធាហែរហមទៅជាច្រើន ទៅដល់ ទ្រង់ប្រើទេវបុត្តកុមារឱ្យធ្វើស្វាយមួយ

ដើមឱ្យមហាជនមើល ។ ទេវបុត្តកុមារដើរទៅឈរជិតហើយ ភាយ
មន្តប្រស់ទឹកដើមស្វាយនោះអស់ភ្លាមៗ ស្វាយមិនផ្ការីផ្លែឡើយ ក៏
ឈរនៅស្ងៀម. ទើបព្រះរាជាត្រាស់សួរថា ម្នាលទេវបុត្តកុមារ
ហេតុអ្វីក៏អ្នកឈរស្ងៀមដូចជាកំណាត់ឈើ ដែលគេបណ្ឌរចោល
យ៉ាងនេះ. ទោះបីព្រះរាជាត្រាស់សួរយ៉ាងណា ក៏រកពាក្យឆ្លើយមិន
រួចព្រោះដឹងថាមន្តរបស់ខ្លួនវិនាសអស់ហើយ ។ ក្នុងពេលនោះព្រះ
រាជាទ្រង់ព្រះពិរោធជាខ្លាំង បានប្រើឱ្យអាមាត្យទាក់ទងអូសចោល
ទៅខាងក្រៅឧទ្យាន ។ តាំងពីថ្ងៃនោះមកទេវបុត្តកុមារ ក៏សាប
សូន្យចាកលាភសក្ការៈដរាបដល់អស់ជីវិត ។

๓๐. រឿងនន្ទិយឧបាសក

(ចាក វិ. ខុ.)

(គុណនៃការសាងសេនាសនៈសម្រាប់សង្ឆ)

កាលព្រះសម្ពុទ្ធបរមគ្រូ ទ្រង់គង់នៅក្នុងព្រៃឥសិបតនមិគទាយ
វន នាក្រុងពារាណសី ។ កាលនោះមានឧបាសកម្នាក់ឈ្មោះ
នន្ទិយៈ ជាបុត្ររបស់ត្រកូលអ្នកមានសទ្ធាជឿកាន់លទ្ធិពុទ្ធសាសនា
នន្ទិយកុមារកាលបើមាតាបិតាជាសប្បុរសដូច្នោះហើយ ក៏ខំប្រតិ-
បត្តិតាមលំនាំរបស់មាតាបិតា បានថ្វាយខ្លួនជាឧបាសកតាំងពីតូច
មក ។ មហាជនទាំងឡាយហៅនន្ទិយកុមារនោះថា នន្ទិយឧបាសក

តាំងពីកាលនោះមក ។ ថ្ងៃមួយមាតាបិតាទៅដណ្តឹងនាងវេតី ជាធីតារបស់បងស្រីនៃមាតាឱ្យនន្ទិយឧបាសក ។ នាងវេតីនោះត្រូវជាម្តាយមីងរបស់នន្ទិយឧបាសក ជាស្ត្រីមិច្ឆាទិដ្ឋិ មិនមានសទ្ធា កំណាញ់ស្វិតស្វាញ្ជាស្ពប់ខ្ជើមទានសីលភាវនា ។ ឯនន្ទិយឧបាក មិនត្រូវការនឹងនាងវេតីនោះឡើយ ប៉ុន្តែមាតាបិតាទាំងពីរខាងចេះតែបង្ខំ ក៏ព្រមទទួលយក ។ តាំងពីថ្ងៃរៀបអាវាហមង្គលហើយ នន្ទិយឧបាសកចេះតែនិយាយទូន្មាននាងវេតី ឱ្យខំធ្វើទានរក្សាសីលគោរពព្រះពុទ្ធ ព្រះធម៌ ព្រះសង្ឆ តែរាល់ៗថ្ងៃ, ទោះបីនន្ទិយឧបាសកទូន្មានយ៉ាងណា នាងវេតីឥមានសេចក្តីជ្រះថ្លាឡើយ ។ កាលជាខាងក្រោយមក មាតាបិតាទាំងពីរខាងធ្វើមរណកាលអស់ទៅ នន្ទិយឧបាសកបានជាធំក្នុងការគ្រប់គ្រងផ្ទះ ក៏ប្រគល់កិច្ចការក្នុងផ្ទះទាំងប៉ុន្មានឱ្យដល់នាងវេតីថែរក្សា ។ តាំងពីថ្ងៃនោះមក នន្ទិយឧបាសក បានចាត់ចែងធ្វើមហាទានថ្វាយដល់ព្រះសង្ឆមានព្រះពុទ្ធជាប្រធាន និងចែកចាយបាយទឹកនំចំណីដល់ស្ងួមយាចកតែរាល់ៗថ្ងៃ ហើយបានសាងសាលាមុខ ៤ មួយខ្នងក្នុងព្រៃឥសិបតនមិគទាយវន រៀបប្រគេនដល់ព្រះសង្ឆមានព្រះពុទ្ធជាប្រធាន ក្នុងទីបំផុតនៃកិច្ចរៀបនោះ គាត់យកទឹកមានក្លិនក្រអូបទៅជ្រួតលើបាតព្រះហស្តព្រះសម្ពុទ្ធ ដើម្បីសំដែងបរិច្ចាគចេតនារបស់គាត់ឱ្យច្បាស់លាស់ ។ ក្នុងពេលនោះ មានសេចក្តីចំឡែកអស្ចារ្យ

ណាស់ គ្រាន់តែដំណក់ទឹកស្រក់ដល់ចាតព្រះហស្តព្រះសម្ពុទ្ធវេលា
ណា មានប្រាសាទមាសរំលេចដោយកែវ ៧ ប្រការទំហំ ១២
យោជន៍ កំពស់ ១៧ យោជន៍ ពេញប្រៀបដោយគ្រឿងបរិក្ខារនិង
ស្រីទេពអប្សរភាប់ពាន់ ផុះឡើងក្នុងស្ថានតាវតឹង្ស ទុកបំរុងខ្លួនគាត់
ក្នុងវេលានោះ ។ ថ្ងៃមួយព្រះមោគ្គល្លានមិមន្តទៅស្ថានតាវតឹង្ស
បានឃើញវិមានប្រាសាទមានពន្លឺព្រោងព្រាត ពេញប្រៀបដោយ
ស្រីទេពកញ្ញា ប៉ុន្តែមិនឃើញទេវតាជាម្ចាស់ប្រាសាទនោះឡើយ
ទើបសួរស្រីទេពកញ្ញាទាំងនោះថា ចៅហ្វាយរបស់នាងនៅក្នុងទី
ណា ? ឈ្មោះអ្វី ? ។ ពួកស្រីទេពកញ្ញាប្រាប់ថា
ចៅហ្វាយរបស់ខ្ញុំព្រះករុណា ឈ្មោះ ឧន្ទិយៈ សព្វថ្ងៃលោកនៅក្នុង
ស្ថានមនុស្ស ។ ព្រះមោគ្គល្លានចុះមកវិញ ក៏នាំរឿងនោះទៅទូល
ព្រះមានព្រះភាគ ១ ត្រាស់ថាតថាគត ដឹងតាំងពីឧន្ទិយៈយកទឹកមក
ជ្រួចលើដៃតថាគតម្ល៉េះ ប៉ុន្តែពេលនោះគ្មានឧរណាដឹង បានជា
តថាគតមិនសំដែងប្រាប់ ។ វេលានោះ ឧន្ទិយឧបាសកនៅក្នុងទី
នោះដែរ បានឮដូច្នោះហើយក៏រីងរិតតែ មានសេចក្តីជ្រះថ្លាជា
ភិយ្យោភាពឡើងទៀត ។ ក្នុងកាលខាងក្រោយមក ឧន្ទិយឧបាសក
មានដំណើរទៅជួញនូវប្រទេសក្រៅ បានប្រាប់ដល់នាងវេវតី ឱ្យខំ
រៀបចាត់ចែងភោជនាហារប្រគេនដល់ព្រះសង្ឆ ដែលតែងនិមន្ត
ទៅឆាន់នៅផ្ទះរាល់ៗថ្ងៃ ។ ឯនាងវេវតី កាលបើស្វាមីទៅផុត

ហើយ ក៏បណ្ឌិតព្រះសង្ឆលែងឱ្យធាន់ ចានជេរស្តីតិះដៀលព្រះ
សង្ឆជាអនេកបរិយាយ ។ លុះដល់ឧត្ត្ងយឧបាសកត្រឡប់មកវិញ
ដឹងដំណឹងដូច្នោះហើយ ក៏បណ្តេញនាងវេតីឱ្យចុះចេញពីផ្ទះ ទើប
គាត់ឡើងទៅលើផ្ទះជាខាងក្រោយ រៀបចំចាត់ចែងទានដោយខ្លួន
ឯង ប្រគេនដល់ព្រះសង្ឆដូចពេលមុន ១ ទៀត ។ ថ្ងៃមួយពួកក្រុម
ញាតិចានទាំនាងវេតី ទៅសុំទោសឧត្ត្ងយឧបាសក ឱ្យចូលទៅនៅ
ក្នុងផ្ទះវិញ គាត់ក៏ព្រមឱ្យនៅ តែមិនប្រគល់ឱ្យជាធំក្នុងផ្ទះដូចមុន
ឡើយ ។ ក្នុងកាលខាងក្រោយមក ឧត្ត្ងយឧបាសកក៏ធ្វើមរណកាល
ទៅ ចានទៅកើតក្នុងវិមានឧត្ត្ងយ ។ ឯនាងវេតីតាំងពី
ពេលនោះមក ក៏រុះរើភោងទានទៅមុខផ្ទះចោលអស់ឥតសល់ តាំង
ខ្លួនជាសត្រូវនឹងសាសនា ចានជេរស្តីតិះដៀលដល់ព្រះសង្ឆ មាន
ព្រះពុទ្ធជាប្រធាន. ដោយអំណាចកម្មអាក្រក់នោះ ក៏ក្តៅក្រហាយ
ដល់ព្រះចាទវេស្សវ៉ណ ដែលជាអ្នកត្ត្ងតត្ត្ងាពួកយក្ខ ។ ព្រះចាទ
វេស្សវ៉ណចានជ្រាបដំណឹងនោះហើយ ក៏ប្រើយក្ខជាសេនាបតីពីរ
នាក់ ឱ្យមកស្រែកប្រាប់ដល់អ្នកក្រុងពារាណសីថា នៅ ៧ ថ្ងៃទៀត
យើងនឹងចាប់យកនាងវេតី ទៅទម្លាក់ក្នុងនរកទាំងរស់ ។ នាង
វេតីឮដូច្នោះហើយ ភិតភ័យខ្លាំងណាស់រត់ចូលទៅក្នុងផ្ទះបិទទ្វារ
ចាក់សោ មិនចេញទៅទីណាឡើយ ដល់ថ្ងៃជាគំរប់ ៧ យក្ខទាំងពីរ
ក៏មកនិម្មិតកាយធំសំបើមគួរខ្លាច លូកដៃទៅហែកទ្វារផ្ទះ ហើយ

ចាប់ទាញអូសយកនាងវេតីចេញអំពីផ្ទះ.
ចាប់ដៃម្ខាងម្នាក់ហោះព័ទ្ធក្រុងពារាណសី ៧ជុំ ទើបនាំទៅបង្ហាញ ឧន្ទិយទេវបុត្រនាស្ថានត្រៃត្រឹង្ស ។ ឯនាងវេតីបាន ឃើញឧន្ទិយ ទេវបុត្រស្គាល់ជាក់ជាស្វាមីរបស់ខ្លួនហើយ ក៏និយាយអង្វរឱ្យជួយ។ ឧន្ទិយទេវបុត្រប្រាប់ថា យើងជួយនាងយូរណាស់ហើយ ពេលនេះ ជួយទៀតមិនបានទេ ព្រោះហួសវិស័យរបស់យើង យកតួទាំងពីរ ក៏អូសនាងវេតីទៅចោះចោលក្នុងឧស្សទនរកវេលានោះទៅ ។

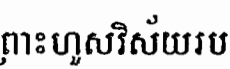

៣១. រឿងមារុត្តព្រាហ្មណ៍

(ចាក ម. វ.)

(ចិញ្ចឹមកិរណ្ឌាន ប្រសើរជាងចិញ្ចឹមភរិយាក្សត់)

កាលកន្លងទៅហើយ មានព្រាហ្មណ៍ម្នាក់ឈ្មោះមារុត្ត នៅ ក្នុងស្រុកមួយក្បែរឆ្នេរស្ទឹងចន្ទភាតា ។ ថ្ងៃមួយមារុត្តព្រាហ្មណ៍បាន ចេញទៅជួញដូរនគរតក្កសិលា. លុះត្រឡប់មកវិញដល់ពាក់កណ្តាល ផ្លូវ បានឃើញផ្កែមួយស្គមនៅតែធ្លឹង អង្គែស៊ីជ្រុះរោមអស់ ដេក ក្រោមសាលាសំណាក់មួយ ក៏មានសេចក្តីករុណាអាណិតអាសូរ ដល់ផ្កែនោះពន់ពេក បានជ្រើសរើសឱ្យជីកជាមួយរំពេច ។ ផ្កែក៏មាន សេចក្តីស្រឡាញ់ បានដើរតាមព្រាហ្មណ៍នោះទៅ. ព្រាហ្មណ៍បាន ចិញ្ចឹមផ្កែនោះដោយសេចក្តីសង្រ្គោះ ។ ក្នុងកាលជាខាងក្រោយមក

ភរិយារបស់ព្រាហ្មណ៍សម្រាលកូនមិនរួច ពេទ្យក៏យកកាំបិតកាត់
កូននោះជាកំណាត់តូចធំយកចេញមកក្រៅផ្ទៃ ។ ឯមារុត្តព្រាហ្មណ៍
ជាស្វាមី បានឃើញដូច្នោះ ក៏កើតសេចក្តីសង្វេគនឿយណាយក្នុង
ការគ្រប់គ្រងផ្ទះ បានលាភរិយាទៅបួសជាតាបសនៅក្នុងព្រៃតែ
ម្នាក់ឯង ។ ឯភរិយារបស់មារុត្តព្រាហ្មណ៍ មិនយូរប៉ុន្មានក៏បែកចិត្ត
ទៅនៅរួមជាមួយនឹងបុរសដទៃទៀត បានចងគំនុំប្រទុស្តនឹង
ព្រាហ្មណ៍ជាប្តីដើមដោយគិតថា មារុត្តព្រាហ្មណ៍នេះមានចិត្ត
អាក្រក់ណាស់ លះបង់ចោលអញរត់ទៅបួសយកសុខតែម្នាក់ឯង
ឥតគិតគូរដល់អញបន្តិចបន្តួចឡើយ ។ គិតដូច្នេះហើយ ក៏និយាយ
ប្រាប់ប្តីចុងថា បពិត្រអ្នកស្វាមី អ្នកត្រូវសម្លាប់មារុត្តព្រាហ្មណ៍
កំណាចចោលចេញ ក្រែងថ្ងៃក្រោយវាត្រឡប់មកវិញ ។ ឯសត្វឆ្កែ
បានស្តាប់ពាក្យរបស់នាងនោះហើយ ក៏រត់ទៅនៅក្នុងព្រៃជាមួយ
នឹងមារុត្តតាបស ។ ថ្ងៃមួយបុរសជាប្តីចុង កាន់ធ្នូនឹងបំពង់ព្រួញចូល
ទៅក្នុងអាស្រមរបស់តាបស ។ គ្រានោះតាបសចេញទៅរកផ្លែឈើ
និងមើមឈើជាអាហារចាត់ទៅ នៅតែឆ្កែដេកចាំអាស្រម ។ ឯ
បុរសនោះកាលមិនឃើញតាបសក្នុងអាស្រមនោះហើយ ក៏អង្គុយ
ពួនចាំក្បែរគុម្ពឈើមួយ. ឆ្កែក៏លបចូលទៅខាំបន្ទោះធ្នូបុរសនោះ
ដាច់អស់ទៅ ។ បុរសបានឃើញបន្ទោះធ្នូដាច់ក៏ធ្វើឱ្យជាប់វិញ. ឆ្កែ
លបទៅខាំបណ្តាច់ទៀត អស់វារៈជាច្រើនដង ។ លុះដល់តាបស

ត្រឡប់មកអាស្រមវិញ បុរសនោះក៏ចងខ្សែធ្នូផ្ទាប់ព្ជួញបំរុងនឹងបាញ់ ផ្ដែក៏ស្ទុះទៅខ្ទាំកន្ត្រាក់ឱ្យដួលដេកលើ ផ្ទៃនដីដរាបដល់ដើរពុំរួច ។ លំដាប់នោះតាបសបានឮសំឡេងផ្ដែ ក៏ ដើរចូលទៅដោយរួសរាន់ បានឃើញវិប្បការៈដូច្នោះហើយ មានសេចក្ដីករុណាអាណិតអាសូរ បានថែទាំដំបៅបុរសនោះដរាបដល់ជាសះស្បើយ ហើយបញ្ជូនបុរសនោះឱ្យត្រឡប់ទៅផ្ទះវិញ ។ ឯតាបស បាននៅក្នុងព្រៃនោះជាសុខក្សេមក្សាន្ត ខំចំរើនឈានឥតឆ្ងាយ ឱ្យកើតឡើង ដល់អស់អាយុក៏បានទៅកើតក្នុងព្រហ្មលោក ។

๓๒. ស្ដេចនហាបិតបុត្ត

(ចាក សិ. ទុ.)

(សេចក្ដីស្រឡាញ់ តែងសម្ងាប់សត្វលោក)

កាលកន្លងទៅហើយ មានខ្ទាន់ព្រះកេសម្នាក់នៅក្នុងក្រុងវេសាលី ជាអ្នកមានសទ្ធាជ្រះថ្លាក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា ប្រកបកិច្ចការចិញ្ចឹមជីវិតដោយការកាត់ព្រះកេសាព្រះមស្សុ របស់ព្រះរាជា និងពួកស្រីស្នំរបស់ព្រះអង្គ ។ ថ្ងៃមួយខ្ទាន់ព្រះកេសនោះទៅក្រុបកិច្ចការក្នុងព្រះរាជនិវេសន៍ បាននាំបុត្រទៅផង. ឯបុត្រនោះបានឃើញនាងលិច្ឆវីរាជកុមារិកា ដែលប្រដាប់តាក់តែងដោយគ្រឿងអលង្ការ មានរូបឆោមល្អស្រស់ប្រឹមប្រិយ ដូចជារូបស្រីទេពអប្សរ ក៏មានចិត្ត

ប្រតិព័ន្ធស្នេហា ចំពោះភាជកុមារិកានោះពន់ពេក ដោយអំណាចនៃកិលេសគ្របសង្កត់, លុះត្រឡប់ទៅផ្ទះវិញ ក៏ដេកអត់បាយអត់ទឹកនឹកវំពីងចំពោះតែរូបនាងកុមារិកា ទើបប្រាប់ដល់បិតាថា បពិត្របិតាខ្ញុំបើមិនបាននាងលិច្ឆវីភាជកុមារិកានោះធ្វើជាភរិយាទេ មុខតែស្លាប់ក្នុងទីនេះពុំខាន ។ បិតាក៏និយាយអង្វរថា ម្នាលកូនសម្ងាញ់ឪពុក អ្នកជាមនុស្សថោកទាបដោយជាតិនិងគោត្រ ជាកូនរបស់ខ្ញាន់ព្រះកេស មិនគួរនឹងធ្វើនូវឆន្ទភាគចំពោះហេតុដែលមិនមែនជាវត្ថុបំណងទេ ព្រោះព្រះភាជធីតានោះជាធីតារបស់ស្តេចលិច្ឆវី មានជាតិដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ មិនសមរម្យនឹងកូនឯងទេ, ចាំបិតាទៅរកនាងកុមារិកា ដែលមានជាតិនិងគោត្រស្មើគ្នាឱ្យ ។ ឯកូនរបស់នហាបិតនោះ មិនតាមពាក្យសំដីរបស់បិតាឡើយ នៅតែមានចិត្តប្រតិព័ន្ធស្រឡាញ់ ចំពោះរូបនាងលិច្ឆវីភាជកុមារិកានោះជាខ្លាំងឡើង ១ ដរាបដល់មានរូបកាយស្គមស្គាំង ស្លាប់ក្នុងពេលនោះទៅ ។

(មហាសំ, សុខ និស្សិតសាលាបាលីជាន់ខ្ពស់)

៣៣. រឿងរាជគហទារិកា

(ចាក វិ. ខុ.)

(គុណនៃការប្រគេនទំ ដល់ព្រះមោគ្គល្លាន)

កាលព្រះសម្ពុទ្ធបរមគ្រូគង់នៅក្នុងវត្តវេឡុវន នាក្រុងរាជគ្រឹះ ។ កាលនោះមាននាងទារិកាម្នាក់ នៅក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះជាកូនរបស់ឧបដ្ឋាកព្រះមហាមោគ្គល្លាន ។ នាងនោះជាស្ត្រីមានសទ្ធាមាំក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា ដល់អាយុ ១៦ ឆ្នាំ មាតាបិតាបានរៀបឱ្យមានស្វាមី ហើយបញ្ជូនឱ្យទៅនៅខាងសំណាក់មាតាបិតាក្មេក ។ ឯមាតាបិតាក្មេកនោះ ជាមនុស្សមិច្ឆាទិដ្ឋិ មានចិត្តរបឹងរឹងរូសមិនជ្រះថ្លាក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា ។ ថ្ងៃមួយព្រះមហាមោគ្គល្លាន និមន្តទៅបិណ្ឌបាត្រក្នុងភូមិនោះ, នាងកូនប្រសារបានឃើញហើយ ក៏ចុះទៅនិមន្តឱ្យឈប់នៅមុខផ្ទះរបស់ខ្លួន ទើបនាងទៅប្រាប់ដល់ម្តាយក្មេក ១ នោះធ្វើជាមិនឮ គេចចុះពីផ្ទះចាត់ទៅ ។ នាងដឹងហេតុនោះហើយ គិតពិចារណាថាក្នុងផ្ទះនេះមានវត្ថុអ្វីលួមប្រគេនលោកមានតែនំមួយដែលអ្នកម្តាយគាត់ទុកពិសា ក៏យកនំនោះទៅកាត់ជាពីរចំណែក មួយចំណែកទុកជូនម្តាយ មួយចំណែកយកទៅប្រគេនព្រះមហាមោគ្គល្លាន ១ ធ្វើភត្តានុមោទនាហើយ ក៏និមន្តចាត់ទៅ ។ ម្តាយក្មេកបានឃើញព្រះមោគ្គល្លាននិមន្តចេញទៅផុតហើយ ក៏ឡើងទៅលើផ្ទះ ។ នាងទារិកាក៏ចូលទៅអង្គុយបត់ជើងលើកដៃ

ប្រណាម្ស ជូនបុណ្យដែលបានប្រគេននំនោះដល់ម្តាយក្មេក ១ ខ្ចីង ខ្ចាំងណាស់ ក្រឡេកមើលទៅគៀនជញ្ជាំងឃើញអង្ក្រែមួយ ក៏ចាប់អង្ក្រែនោះសំពងកូនប្រសា ត្រូវត្រង់ចង្ហួយស្មា ស្លាប់ក្នុងពេលនោះទៅ ។ កូនប្រសានោះបានទៅកើតក្នុងស្ថានតាវតឹង្ស ។ ថ្ងៃមួយព្រះមហាមោគ្គល្លានមិនមន្តទៅស្ថានតាវតឹង្ស បានឃើញនាងទេពធីតាស្ថិតនៅក្នុងវិមានមាស មានស្រីទេពអប្សរកំពុងចោមរោមបំរើ. លោកក៏និមន្តទៅក្បែរវិមាននោះ ។ នាងទេពធីតាបានឃើញហើយ មានសេចក្តីត្រេកអរណាស់នឹកថា ព្រះថេរនេះហើយ ដែលបានសង្គ្រោះដល់អញក្នុងជាតិមុន ក៏នាំបរិវារចុះទៅថ្វាយបង្គំ ។ ព្រះមហាមោគ្គល្លាន មានថេរដីកាសួរប្រវត្តិរបស់នាង ១ បានរៀបរាប់ប្រគេនដោយសព្វគ្រប់. លោកក៏និមន្តមកស្ថានមនុស្សវិញ នាំដំណឹងនោះទៅក្រាបទូលដល់ព្រះមានព្រះភាគ ១ ទ្រង់ប្រារព្ធរឿងនោះឱ្យជាហេតុហើយ ក៏សំដែងនូវអានិសង្សរបស់ទានជាភិយ្យោ-ភាពក្នុងពេលនោះ ។

៣៤. រឿងយក្ខឈ្មោះនន្ទិ

(ចាក លោ. ជា.)

(ធ្វើគុណចំពោះសប្បុរស គុណមិនសាបសូន្យ)

កាលកន្លងទៅហើយ មានព្រះរាជាមួយព្រះអង្គ សោយរាជសម្បត្តិក្នុងនគរឥន្ទ្របត្ត ។ ថ្ងៃមួយព្រះរាជាបាននាំរាជសេវកាមាត្យទៅព័ទ្ធព្រៃមួយកន្លែង ដើម្បីចាប់ម្រឹគបានដាក់អាជ្ញាថា បើម្រឹគរត់ចេញរួចចំមុខអ្នកណា ត្រូវយកទោសអ្នកនោះដល់ជីវិត ។ ពេលនោះម្រឹគរត់ចេញរួចចំព្រះភ័ក្ត្រព្រះរាជា ១ ក៏ស្តេចដេញតាមម្រឹគនោះ ចូលទៅក្នុងព្រៃជ្រៅធ្វាយដាច់ស្រយាលតែមួយព្រះអង្គឯង ម្រឹគគេចបាត់ទៅពុំអាចចាប់បានឡើយ ។ ព្រះរាជាអស់សង្ឃឹមហើយ ស្តេចយាងត្រឡប់មកវិញ ដល់ពាក់កណ្តាលផ្លូវ បានឃើញដើមជ្រៃធំមួយមានម្លប់ល្អ ក៏ចូលទៅសម្រាកព្រះកាយក្នុងទីនោះ ។ ឯដើមជ្រៃនោះ ជាលំនៅរបស់នន្ទិយក្ខ ដែលកាចរបឹងរឹងរូសជាទីបំផុត ។ នន្ទិយក្ខបានឃើញហើយ ក៏ស្ទុះចូលទៅចាប់ព្រះរាជាប៉ង នឹងហែកស៊ី ប៉ុន្តែព្រះជន្មរបស់ព្រះអង្គថ្លៃ យក្ខបែរជាសួរថាអ្នកជាអ្វី ? មកពីណា ? ។ ព្រះរាជាប្រាប់ថា យើងជាស្តេចសោយរាជ្យក្នុងនគរឥន្ទ្របត្ត . យើងដេញតាមម្រឹគមកអស់កម្លាំងពេក បានជាចូលមកសម្រាកក្រោមដើមជ្រៃនេះ ។ នន្ទិយក្ខនិយាយថា ឥឡូវនេះស្តេចយាងចូលមកក្នុងអាណាខេត្តរបស់យើង ១ ត្រូវចាប់មហា

រាជបរិភោគជាអាហារ ប៉ុន្តែបើមហារាជចេះនូវមលតរ[1] ធម៌ ចូរ
សំដែងឱ្យយើងស្តាប់ យើងនឹងលែងឱ្យត្រឡប់ទៅនគរវិញ បើមិន
ចេះទេ នឹងបរិភោគមិនខាន ។ ព្រះរាជាទ្រង់មានព្រះតម្រាស់ថា
មលតរធម៌នោះខ្ញុំមិនចេះទេ ប៉ុន្តែមានអ្នកប្រាជ្ញនៅក្នុងនគររបស់ខ្ញុំ
ចេះ ។ ឧន្ទិយក្ខ ក៏អនុញ្ញាតឱ្យហៅអ្នកប្រាជ្ញមកសំដែងធម៌នោះឱ្យ
ស្តាប់ ទើបដាក់អាជ្ញាចំពោះព្រះរាជាថា បើហួសអំពី ៧ ថ្ងៃមិន
ឃើញបញ្ជូនអ្នកប្រាជ្ញមកទេ យើងនឹងស៊ីមនុស្សក្នុងនគររបស់ព្រះ
អង្គទាំងអស់ ។ ព្រះរាជាព្រមតាមហើយ ស្តេចយាងចូលទៅព្រះ
រាជធានី ។ កាលនោះព្រះសម្ពុទ្ធបរមគ្រូទ្រង់សោយព្រះជាតិក្នុង
ត្រកូលមហាសេដ្ឋី ឧានគរឥន្ទបត្តនោះ ព្រះនាមធនញ្ជយបណ្ឌិត
មានព្រះជន្ម ៧ ឆ្នាំ ជាអ្នកប្រាជ្ញចម្បងក្នុងលោក កិត្តិសព្ទរបស់ព្រះ
អង្គ ក៏ផ្សាយទូទៅពេញនគរទាំងមូល ។ ចំណែកខាងព្រះរាជា បាន
ចូលទៅដល់ព្រះរាជនិវេសន៍ហើយ ក៏ប្រជុំពួកអ្នកប្រាជ្ញច្រើនរូប
មានឧជុកសេនាបតីជាដើម ឱ្យសំដែងមលតរធម៌ថ្វាយព្រះអង្គ ។
អ្នកប្រាជ្ញទាំងនោះគ្មានអ្នកណាចេះមួយឡើយ ទើបព្រះរាជាមាន
ព្រះតម្រាស់ថា បើអ្នកទាំងអស់គ្នាមិនចេះយ៉ាងនេះ ជីវិតរបស់
យើង និងអ្នកនគរទាំងមូលនឹងវិនាសអស់ឥតសល់ ព្រោះយើងបាន

---

១. ទិដ្ឋិ, ឯជា, ឧទ្ធច្ច, ទោសោ, អន្ធោ, កង្ខា, ថីនំ, ឧនតិ, អហិរិកំ, អនោត្តប្ប៎ ទាំង ១០ នេះហៅថា មលតរធម៌ ។

សន្យានឹងនន្ទិយកូថា បើដល់ថ្ងៃជាគំរប់ ៧ ហើយមិនឃើញមានអ្នកប្រាជ្ញចូលទៅសំដែងធម៌ឱ្យស្តាប់ទេ នឹងប្រគល់អ្នកនគរទាំងអស់ឱ្យជាចំណីដល់វា ។ ពេលនោះមានអ្នកប្រាជ្ញម្នាក់ក្រាបទូលព្រះរាជាថា មលតរធម៌នោះក្រែងតែធនញ្ជយកុមារទើបចេះ ។ ឧជ្ជុកសេនាបតី ជាមនុស្សឥច្ឆាក្រែងធនញ្ជយកុមារប្រសើរជាងខ្លួន ក៏ទូលថា វាគ្មានចេះដឹងអ្វីទេ កូនក្មេងទើបនឹងកើតនៅធំក្ងិនទឹកដោះពីមាត់នៅឡើយ ចាំខ្ញុំព្រះអង្គទៅរំពឹងគិតរកមលតរធម៌នោះថ្វាយ កុំព្រួយព្រះទ័យឡើយ ។ ឧជ្ជុកសេនាបតីដេកគិតអស់ ៦ ថ្ងៃ រកមលតរធម៌មិនឃើញឡើយ ពេលថ្ងៃរសៀល បានឡើងទៅគាល់ព្រះរាជាទូលថា បពិត្រមហារាជ មលតរធម៌នោះ ខ្ញុំព្រះអង្គរកមិនឃើញទេ ។ ព្រះរាជាទ្រង់ពិរោធជាខ្លាំង ក៏ដាក់ទណ្ឌកម្មប្រើឱ្យទៅអញ្ជើញធនញ្ជយកុមារ ១ បានចូលគាល់តាមព្រះរាជបញ្ជា ។ ព្រះរាជាបានឃើញធនញ្ជយកុមារហើយ ក៏ត្រាស់ហៅថា មហាបណ្ឌិតអ្នកជួយដោះទុក្ខយើងផង អ្នកចេះសំដែងមលតរធម៌ឬទេ ? ឆ្ងាតស្អែកនេះដល់កំណត់ ៧ ថ្ងៃហើយ បើរកអ្នកប្រាជ្ញទៅសំដែងមលតរធម៌ឱ្យនន្ទិយកូស្តាប់មិនបានទេ នគរយើងនឹងវិនាសអស់ឥតសល់ ។ ធនញ្ជយកុមារបានជ្រាបហើយទូលថា ខ្ញុំព្រះអង្គចេះមលតរធម៌សព្វគ្រប់ទាំងបាលីនិងសេចក្តីអធិប្បាយ សូមព្រះអង្គកុំព្រួយព្រះទ័យឱ្យសោះ សេចក្តីសុខសួស្តីនឹងមានដល់ព្រះអង្គដោយពិត ។

ព្រះពោធិសត្វក៏ចាត់ចែងរៀបដំណើរ ចេញទៅសំដែងមលតវធម៌ ឱ្យនន្ទិយកូស្ដាប់ ។ នន្ទិយកូស្ដាប់ហើយមានសេចក្ដីជ្រះថ្លា បានថ្វាយខ្លួនជាកូនសិស្សរបស់ធនញ្ជយកុមារ ហើយបានប្ដេជ្ញានឹងធនញ្ជយកុមារថា បើលោកអាចារ្យមានទុក្ខយ៉ាងណាគ្រាន់តែនឹកដល់ខ្ញុំ ១ នឹងទៅជួយដើម្បីតបឧបការគុណ ។ ចំណែកខាងព្រះរាជាព្រមទាំងមហាជន បានឃើញនន្ទិយគោរពកោតខ្លាចធនញ្ជយកុមារដូច្នោះហើយ ក៏ឱ្យពរសព្ជសាធុការបូជាដោយទ្រព្យសម្បត្ដិជាច្រើន ព្រះរាជាបានលើកធនញ្ជយកុមារ ហើយសូមធ្វើជាព្រះរាជបុត្ដ បានចាត់ចែងសាងប្រាសាទឱ្យនៅជាសុខក្សេមក្សាន្ដ ។ តមកឧជកសេនាបតីនឹកឃើញថា បើទុកធនញ្ជយកុមារនេះឱ្យរស់នៅ មុខតែបានឡើងទីជាឧបរាជក្នុងវេលាឆាប់ៗ នេះពុំខាន បើដូច្នេះគួរអញទូលញុះស្ដេចឱ្យសម្លាប់ចោលចេញ ។ ថ្ងៃមួយឧជុកសេនាបតី ចូលទៅទូលញុះញង់ព្រះរាជាឱ្យសម្លាប់ មិនយូរប៉ុន្មានព្រះរាជាក៏ដោយតាមពាក្យឧជុកសេនាបតី បានហៅធនញ្ជយកុមារឱ្យទៅប្រណាំងសេះជាមួយនឹងអ្នកប្រាជ្ញក្មេង ១ ៣នាក់ មានអភបណ្ឌិតជាដើម បានកំណត់ទីប្រណាំងចម្ងាយ ៣ យោជន៍ សេះដែលលឿន ១ មានតែ ៣ ប្រគល់ឱ្យទៅអ្នកប្រាជ្ញ ៣ នាក់ ឯធនញ្ជយកុមារឱ្យរកសេះជិះខ្លួនឯង ហើយទ្រង់ដាក់អាជ្ញាថា បើអ្នកណាឈ្នះគេ ៤ ដង ត្រូវបានកែវមណី ៤ ដុំ. ឈ្នះ ៣ ដងបាន ៣ ដុំ. ឈ្នះ ២ ដងបាន២ដុំ.

ឈ្នះម្តងបាន១ដុំ, បើចាញ់នៅក្រោយគេបំផុត ត្រូវសម្លាប់ចោល ។ ធនញ្ជយកុមារបានជ្រាបហេតុនោះសព្វគ្រប់ហើយ ក្រាបទូលថា ខ្ញុំ ព្រះអង្គរកសេះមិនបានទេ ទូលព្រះបង្គំនឹងរត់ប្រណាំងដោយកម្លាំង ស្មង ជាមួយនឹងបណ្ឌិត ៣ នាក់ដែលជិះសេះលឿន ។ ព្រះរាជានិង ឧជុកសេនាបតី ឮដូច្នោះហើយ នឹកសង្ស័យថា នឹងបានសម្លាប់ ធនញ្ជយកុមារដោយពិត, ហើយមានព្រះរាជឱង្កាថា ស្រួលហើយ បណ្ឌិតអ្នកទៅប្រណាំងចុះ ។ ព្រះពោធិសត្វចុះពីដំណាក់ចូលទៅ កាន់ទីប្រណាំង គិតក្នុងព្រះទ័យថា អញមានឧបការគុណលើស្តេច ឥឡូវស្តេចបែរជាប្រទុស្តអញវិញ, ទើបនឹកដល់ឧន្ទិយក្ខជាសិស្ស ឧន្ទិយក្ខក៏មកដល់ភ្លាម តែមិនឱ្យអ្នកណាមើលឃើញឡើយ ។ ធនញ្ជយកុមារនិយាយប្រាប់យក្ខថា ឥឡូវព្រះរាជាប្រាថ្នានឹងសម្លាប់ យើង ហេតុនេះអ្នកជួយយើងក្នុងការប្រណាំងសេះនេះផង ។ ឧន្ទិយក្ខប្រាប់ថា សូមលោកអាចារ្យកុំព្រួយ ខ្ញុំជួយឱ្យមានជ័យជំនះ ដោយពិត, និយាយយ៉ាងនេះហើយ ក៏និម្មិតខ្លួនធំខ្ពស់ក្រៃលែង យក ដៃទ្រធនញ្ជយកុមារឱ្យអង្គុយពែនលើបាតដៃ ហើយបំបាំងខ្លួនមិនឱ្យ អ្នកដទៃមើលឃើញ ឱ្យឃើញតែរូបធនញ្ជយកុមារ, ដល់ពេលបើក សម័យប្រណាំងគេវាយគងឡើង មហាជនទាំងអស់ស្រាប់តែឃើញ ធនញ្ជយកុមារពែនភ្នែនឮដ៏អាកាស អណ្តែកលឿនជ្រៀវច្រៃឥត ឧបមា អ្នកជិះសេះទាំង៣ ទើបតែទៅដល់ពាក់កណ្តាលទី ធនញ្ជយ

កុមារទៅមកបាន ៤ បក យកកែវមណីអស់ទាំង ៤ ដុំ ។ អ្នកជិះ
សេះ ៣ នាក់ក៏ចាញ់ធនញ្ជយកុមារ មហាជនបានស្រែកឱ្យពរសព្ទ
សាធុការជាខ្លាំងស្ទើរស្រុតផែនដី, ព្រះរាជាក៏ខានសម្ងាប់ទៅ ។ ថ្ងៃ
ក្រោយព្រះរាជាបានប្រគល់រាជសម្បត្តិដល់ធនញ្ជយកុមារ ឱ្យ
សោយរាជ្យក្នុងនគរឥន្ទ្របត្តនោះ ។

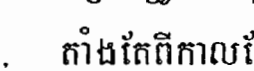

៣៥. ស្ត្រីឈ្លីតា

(ចាក វិ. ខ.)

(គុណនៃការគោរពបំរើស្វាមីរបស់ខ្លួន)

ក្នុងពុទ្ធសម័យ, កាលព្រះសម្ពុទ្ធបរមគ្រូទ្រង់ប្រថាប់នៅក្នុង
វត្តជេតពន ។ កាលនោះមានស្ត្រីម្នាក់នៅក្នុងក្រុងសាវត្ថី ជាស្ត្រី
គ្រប់លក្ខណ៍ មានគំនិតមារយាទត្រឹមត្រូវមិនផ្តេសផ្តាស ជាស្ត្រីមាន
ចិត្តត្រង់នឹងស្វាមីរបស់ខ្លួន, តាំងតែពីកាលដែលមាតាបិតាបានជ្រុំ
ផ្ចុំឱ្យមានគូស្រករមក ពុំដែលមានសេចក្ដីច្រណែនវិះគន់ដល់ស្វាមី
ម្ដងឡើយ ខំផ្ចង់ផ្ចង់បំរើស្វាមីដូចជាមាតារក្សាបុត្រ ទោះបីស្វាមី
នោះទៅប្រព្រឹត្តមិនគប្បីនឹងស្ត្រីផ្ទៃ ក៏នាងពុំដែលតូចចិត្តអាក់អន់
ចិត្តចំពោះស្វាមីឡើយ ជាស្ត្រីមានប្រាជ្ញាជ្រៅ មានគំនិតត្រង់
ជានិច្ច ។ ក្នុងកាលបច្ឆិមវ័យនាងធ្វើមរណកាលទៅ បានទៅកើត
ក្នុងពិភពតាវតឹង្ស ស្ថិតនៅក្នុងវិមានមាសកំពស់ ១២ យោជន៍ មាន

ទេវបុត្រទេវធីតារាប់ពាន់ចោមរោមជាបរិវារ, មានអានុភាពភ្លឿវ ក្លាហោះហើរឲ្ចដ៏អាកាសលឿនជ្រៀវជ្រៃ មានសំឡេងស្រួចពិរោះ ប្លែកគួរចង់ស្តាប់ ។ ពួកទេវបុត្រទេវធីតាទាំងឲ្យាយក្នុងឆកាមាសួគ៌ ទាំងអស់ ស្រឡាញ់រាប់អានចូលចិត្តទៅលេងពេញ១ វិមានប្រាសាទ របស់នាង ឧបមាដូចជាបក្សីពេញចិត្តនឹងដើមជ្រៃ ដែលបរិបូណ៌ ដោយផ្ការនិងស្លឹក ។ ថ្ងៃមួយព្រះមោគ្គល្លានមិមន្តទៅស្នានត្រៃត្រឹង្ស បានឃើញហ្ងងទេវតា កំពុងចោមរោមវិមានប្រាសាទនោះដូច្នោះ ហើយ ក៏និមន្តទៅជិត ។ ពួកទេវតាផ្ញើលឈ្ងរ, នាងទេពធីតា ក៏ ចុះទៅថ្វាយបង្គំ ទើបព្រះមោគ្គល្លានមានថេរដីកាសួរថា ម្ចាលនាង ទេពធីតាអ្នកបរិបូណ៌ដោយទិព្ធសិរី នាងបានធ្វើបុណ្យដូចម្តេចពី ជាតិមុនបានជាមកកើតក្នុងនេះ មានទេវបុត្រទេវធីតារាប់អាន ច្រើនម្ល៉ះ ? ។ នាងប្រាប់ថា ខ្ញុំព្រះករុណាមិនបានធ្វើបុណ្យអ្វីទេ គ្រាន់តែគោរពបំរើស្វាមីប៉ុណ្ណោះ, ក៏ថ្លែងប្រវត្តិរបស់ខ្លួនប្រាប់ដល់ ព្រះមោគ្គល្លានដោយសព្ធគ្រប់, លុះចប់ហើយព្រះមោគ្គល្លានក៏ និមន្តជៀសចេញទៅ ។

៣៦. រឿងចម្ម្ចសាដកបរិព្វាជក

(ចាក ច. ច.)

(មិនគួរគោរពបុគ្គល ដែលគេមិនគោរព)

កាលកន្លងទៅហើយ មានបរិព្វាជកម្នាក់ឈ្មោះចម្ម្ចសាដក នៅក្នុងក្រុងពារាណសី ។ បរិព្វាជកនោះចូលចិត្តស្លៀកពាក់តែស្បែកសត្ត្ব គឺយកស្បែកចៀមពពែជាដើមមកធ្វើជាសំលៀកបំពាក់។ ថ្ងៃមួយគាត់ដើរទៅរកភិក្ខាហារ បានដើរទៅដល់កន្លែងសម្រាប់បញ្ជាល់ពពែ, ក្នុងកាលនោះមានពពែ ១ បានឃើញបរិព្វាជកនោះហើយ ក៏ថយក្រោយបំរុងនឹងជល់ គាត់ឃើញពពែមានអាការដូច្នោះ នឹកស្មានថា វាធ្វើសេចក្ដីគោរពចំពោះខ្លួន ក៏អង្គុយថ្វាយបង្គំគួរសមចំពោះពពែនោះវិញ ។ ត្រានោះមានឈ្មួញបណ្ឌិតម្នាក់ កំពុងអង្គុយលើរានផ្សារ ឃើញហេតុដូច្នោះហើយ ក៏និយាយឃាត់ថា នែព្រាហ្មណ៍ អ្នកឯងស្និទ្ធស្នាលនឹងសត្ត្ব ជើង ៤ ធ្វើអ្វី ? មិនដឹងទេ ! វាបំរុងនឹងជល់អ្នកហើយ ។ ឈ្មួញបណ្ឌិតទើបតែនិយាយផុតពីមាត់ ពពែក៏ប្ដុះត្រង់ដើមទ្រូងដួលប្ដូសក្នុងទីនោះទៅ ដល់ទ្ធ្ববសេចក្ដីវេទនាជាទម្ងន់, ទើបភ្ញាក់ខ្លួនហើយពោលគាថាថា :

ឯវំ សោ ឆិជ្ជតោ សេតិ យោ អបូជំ បសំសតិ
យថាហមជ្ជ ឆិជ្ជោ ហតោ មេណ្ឌេន ទុម្ម្ចតិ

ជនណាសរសើរបុគ្គលដែលគេមិនគួរបូជា ជននោះត្រូវ

បុគ្គលដែលគេមិនគួបជាសម្ងាប់, ដូចជាខ្ញុំដែលពពែកំណាច ដល់ស្ងាប់ក្នុងថ្ងៃនេះ ។ និយាយដូច្នេះហើយ ក៏យំខ្សឹកខ្សួលប្រកាច់ស្ងាប់ក្នុងពេលនោះទៅ ។

(មហា ប៉ុ.ល.សៅ និស្សិតសាលាចាលីជាន់ខ្ពស់)

๓ ✵ ๒

๓๗. រឿងបុណ្ណសេដ្ឋី

(ចាក វិ. ខ.)

(មានសទ្ធាប្រសើរជាងមានទ្រព្យ)

កាលព្រះសម្ពុទ្ធបរមគ្រូទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តវេឬុវន នាក្រុងរាជគ្រឹះ ។ ក្នុងកាលនោះមានបុរសកំសត់ម្នាក់ឈ្មោះបុណ្ណ ចាននាំភរិយានិងកូនស្រីម្នាក់ឈ្មោះនាងឧត្តរា ទៅជួលធ្វើការឱ្យសុមនៈសេដ្ឋី ។ ថ្ងៃមួយអ្នកក្រុងរាជគ្រឹះ ចាននាំគ្នាលេងមហោស្រពកំណត់ ៧ ថ្ងៃ ។ ឯសុមនសេដ្ឋី ចានឮដំណឹងនោះហើយ ក៏បើកឱ្យទាសៈកម្មករទាំងឡាយ ទៅលេងមហោស្រពទាំងអស់គ្នា ។ ឯបុណ្ណៈមាណពពុំចានទៅលេងមហោស្រពនឹងគេឡើយ ទើបសេដ្ឋីសួរថា បុណ្ណ ! ហេតុអ្វីក៏មិនទៅលេងមហោស្រពនឹងគេ? ។ បុណ្ណមាណពឆ្លើយថា បពិត្រលោកសេដ្ឋី ការទៅលេងមហោស្រព ជាភារៈរបស់ជនអ្នកមានទ្រព្យសម្បត្តិ ឯខ្លួនខ្ញុំនេះក្រណាស់រកតែអង្ករមួយនាឡិនៅលើផ្ទះមិនមាន, ព្រោះហេតុនោះចានជាខ្ញុំចាទមិនទៅលេងនឹង

គេ ។ សុមនសេដ្ឋីនិយាយថា ពាក្យដែលអ្នកនិយាយនេះត្រូវណាស់ យើងមិនដែលឮបុគ្គលណាមួយនិយាយដូចអ្នកឡើយ បើដូច្នោះអ្នកយកគោនិងនង្គ័លទៅភ្ជួរស្រែចុះ, បុណ្ណមាណព ក៏យកគោនង្គ័លទៅភ្ជួរស្រែទៅ ។ ពេលនោះព្រះសារីបុត្តចេញពីនិរោធសមាបត្តិហើយ ពិចារណារកបុគ្គលដែលគួរទៅសង្គ្រោះ ក៏បានឃើញបុណ្ណមាណពនោះ ចូលក្នុងសំណាញ់ញាណ ទើបលោកយកចាត្រ និមន្តសំដៅទៅស្រែដែលបុណ្ណមាណពកំពុងភ្ជួរ, ទៅដល់ហើយឈរងើយមើលឈើមួយដើម ។ បុណ្ណមាណពឃើញអាការដូច្នោះ ក៏ដាក់នង្គ័លចូលទៅថ្វាយបង្គំដោយសេចក្តីជ្រះថ្លា បានដឹងអធ្យាស្រ័យរបស់ព្រះសារីបុត្ត ដែលត្រូវការដោយឈើស្ពន់និងទឹកហើយ ក៏ឡើងកាច់ឈើស្ពន់ដងទឹកយកទៅប្រគេន, លោកក៏ទទួលយកទៅលុបព្រះភ័ក្ត្រខ្ពុរព្រះនិស្ស លុះធ្វើកិច្ចនោះស្រេចហើយ បានជ្រាបថាបន្តិចទៀត ភរិយារបស់បុណ្ណមាណពនេះ នឹងយកចាយមកឱ្យស្វាមីរបស់នាង ទើបលាបុណ្ណមាណព និមន្តទៅចាំស្តាត់ផ្លូវនាងជាភរិយា ។ ឯនាងជាភរិយារបស់បុណ្ណមាណព កាលបើដល់ពេលហើយ ក៏ទូលចាយមួយចំអែតទៅឱ្យស្វាមី ទៅដល់ពាក់កណ្តាលផ្លូវ បានឃើញព្រះសារីបុត្តឈរស្តាយចាត្រក៏គិតថា អញមានលាភធំណាស់តើ បានជួបនឹងស្រែបុណ្យដ៏ប្រសើរយ៉ាងនេះ គិតដូច្នេះហើយ យកចាយទាំងអស់ដាក់ក្នុងចាត្រទៅ ទើបនាងតាំងសេចក្តី

ប្រាថ្នាថា ដោយផលនៃទានេះ ខ្ញុំព្រះករុណាសូមឱ្យបានសម្រេចនូវគុណវិសេស ដូចជាលោកម្ចាស់ ។ ព្រះសារីបុត្តបានធ្វើភត្តានុ-មោទនាហើយ ក៏និមន្តហួសទៅ ។ ឯនាងជាភរិយារបស់បុណ្ណ-មាណពនោះ ក៏ម្ជីម្ជាត្រឡប់ទៅផ្ទះវិញ ខំចាត់ចែងចំអិនអាហារម្តងទៀត លុះចំអិនហើយ ក៏ដួសដោះដាក់ភាជន៍ យកទៅឱ្យស្វាមី ។ ឯបុណ្ណមាណពកាលបើមិនឃើញភរិយា យកចាយទៅឱ្យតាមទម្លាប់ពេលហើយ ក៏ចេះតែខំភ្ជួរដរាបដល់បានដីចំនួន ៣២ សិន ដល់ថ្ងៃរសៀលបន្តិចមិនឃើញភរិយាយកចាយទៅឱ្យ ក៏ឈប់ភ្ជួរលែងគោឱ្យស៊ីស្មៅចូលទៅអង្គុយចាំភរិយាក្រោមម្លប់ឈើមួយដើម ។ ឯនាងជាភរិយាដើរទៅជិតដល់ហើយ បានឃើញស្វាមីអង្គុយចាំដូច្នោះ ភ័យខ្លាំងណាស់ទើបគិតថា បើអញយកចាយទៅជូនដូចធម្មតាក្រែងគាត់វាយ ដូច្នេះអញត្រូវស្រែកប្រាប់ពីចម្ងាយ នាងក៏ស្រែកប្រាប់ថា ខ្ញុំប្រគេនចាយលោកកណ្ដាលផ្ទ្រវអស់មួយដងទៅហើយ បានជាយួរក្រយកមកជូនអ្នក សូមអ្នកទទួលយកបុណ្យឱ្យបានច្រើនជាងខ្ញុំចុះ ។ បុណ្ណមាណពឮដូច្នោះហើយត្រេកអរណាស់ស្រែកថាសាធុ ១ ក៏ជូនបុណ្យដែលខ្លួនបានប្រគេនឈើស្ពន់និងទឹកដល់ភរិយាវិញ ។ បុណ្ណមាណពបរិភោគអាហារហើយ ញ៉ាំរខ្ជួនខ្លាំងណាស់ ព្រោះហួសពេល ក៏ដេកកើយភ្ជៅភរិយាលក់ទៅ ដល់ភ្ញាក់ឡើងក្រឡេកមើលទៅកន្លែងដែលភ្ជួរ ស្រាប់តែឃើញក្រហមច្រាល

ក៏នាំភរិយាដើរទៅមើល ឃើញដីដែលភ្ជួរបាន ៣២ សិនទោះសុទ្ធ
តែជាមាសទាំងអស់. ទើបនិយាយថា បុណ្យយើងឱ្យផលហើយតើ
បើដូច្នេះយើងត្រូវទៅក្រាបទូលដល់ព្រះរាជារបស់យើង ក៏នាំគ្នា
ទៅក្រាបទូលដល់ព្រះបាទពិម្ពិសារ ១ ត្រៃកអរណាស់បានចាត់ចែង
ឱ្យរាជអាមាត្យយកកន្ទេះដីកជញ្ជូនទៅចាក់គរក្នុងព្រះរាជវាំង បាន
គំនរកំពស់ ៨០ ហត្ថ ទើបតាំងបុណ្ណមាណពនោះជាមហាសេដ្ឋីក្នុង
នគររាជគ្រឹះ បានឈ្មោះថាបុណ្ណសេដ្ឋី ។ ក្នុងកាលជាខាងក្រោយ
មក ព្រះបាទពិម្ពិសារ បានព្រះរាជទានដីភូមិ ១ កន្លែងដល់បុណ្ណ
សេដ្ឋី ១ ក៏ចាត់ចែងសង់ផ្ទះធ្វើឃ្លាំងធ្វើកំពែងព័ទ្ធភូមិនោះ ហើយ
ជញ្ជូនយកមាសទៅដាក់ក្នុងឃ្លាំងរបស់ខ្លួនទៅ ទើបនិមន្តព្រះ
សម្ពុទ្ធ ព្រមទាំងព្រះសង្ឆទៅថ្វាយមហាទានអស់ ៧ ថ្ងៃ ក្នុងថ្ងៃជា
គំរប់ ៧ ព្រះសម្ពុទ្ធទ្រង់សំដែងអនុបុព្វិកថា លុះចប់កាលណា ជន
ទាំង ៣ រូបគឺ បុណ្ណសេដ្ឋី ភរិយារបស់បុណ្ណសេដ្ឋី និងនាងនន្ទាភ
ក្ខន ក៏បានសម្រេចដល់សោតបត្តិផលក្នុងពេលនោះ ។

៣៨. រឿងវនចាលបុត្រ

(ចាក ខុ. ឥ.)

(ការភ្លាហានរបស់នាយកជន អាចផ្ទាញ់សត្រូវបានងាយ)

ក្នុងកាលកន្លងទៅហើយ ព្រះបានព្រហ្មទត្តសោយរាជសម្បត្តិក្នុងក្រុងពារាណសី ។ សម័យនោះព្រះបរមពោធិសត្វទ្រង់សោយព្រះជាតិក្នុងត្រកូលនៃបុគ្គលអ្នករក្សាព្រៃម្នាក់ ដល់ចំណែនវ័យឡើង មានបុរស ៥០០ នាក់ជាបរិវារ បានជាធំជាងត្រកូលទាំងឡាយ ដែលអាស្រ័យនៅក្បែរដងព្រៃមួយ ជាអ្នកស៊ីឈ្នួលជួនពួកអ្នកដំណើរដែលឆ្លងកាត់ដងព្រៃនោះ ។

ថ្ងៃមួយសត្ថវាហបុត្រ នៅក្នុងនគរពារាណសី បរទេះ ៥០០ ទៅដល់ស្រុកនោះហើយ បានហៅវនចាលបុត្រពោធិសត្វមកនិយាយថា ម្នាលសម្លាញ់ អ្នកចូរយកប្រាក់មួយពាន់រៀល ហើយសូមជួនចម្លងខ្ញុំឆ្លងកាត់ឱ្យផុតពីដងព្រៃនេះ ។ ព្រះពោធិសត្វកាលបើបានទទួលរង្វាន់នោះហើយ ក៏តាំងចិត្តលែងភិតភ័យ លះកាត់សេចក្តីអាល័យក្នុងជីវិតរបស់ខ្លួន ក្នុងដំណើរដែលប្រកបដោយភ័យដ៏ពន្លឹក ទើបជួនសត្ថវាហបុត្រឆ្លងកាត់ព្រៃនោះទៅ ។ ខណៈនោះមានចោរ ៥០០ នាក់ធ្វើជម្រុំពួនសម្ងំនៅកណ្តាលព្រៃ ដើម្បីស្តាត់ឆ្ពន់ពួកគេ ។ ចោរទាំងនោះបានឃើញគេ ៥០០ បរទៅដល់ហើយ ក៏នាំគ្នាស្ទុះចូលទៅឆ្ពន់ ។ ឯអ្នកគេ ១ ១ ១

ចោរនោះ ក៏ភិតភ័យលោតរត់ចោលរទេះទៅពួនអស់ទៅ នៅសល់តែព្រះពោធិសត្វម្នាក់ឯង ឥតតក់ស្លុតរន្ធត់ឡើយ ក៏ក្លែងសេចក្តីក្លាហាន ស្រែកសន្ធាប់បន្ទីសំឡេងសូរសីហនាទ ធ្វើហាក់ដូចជាមានគ្នាច្រើនណាស់ ចានវាយគុម្ពឈើធ្វើឱ្យ ចោរភិតភ័យរត់ចាត់បង់អស់ទៅ ទើបជួនសត្ថវាហបុត្រឆ្លងកាត់ព្រៃ នោះចានដោយសួស្តី ។ ចំណែកខាងសត្ថវាហបុត្រ កាលបើចានរួចអំពីភ័យទៅដល់ទីក្សេមហើយ ក៏ដាក់រទេះក្នុងតំបន់មួយ អញ្ជើញព្រះពោធិសត្វឱ្យបរិភោគភោជនាហារ លុះបរិភោគហើយ ក៏សួរព្រះពោធិសត្វថា ម្នាលសម្ងាញ់ក្នុងពេលដែលចោរ ៥០០ នាក់សុទ្ធតែកាចឃោរ ឃៅកាន់អាវុធគ្រប់ដៃ ស្ទុះចូលមកគម្រាមបួន ហេតុអ្វីចានជាសំឡាញ់នៅតែក្លាហានឥតមានភ័យតក់ស្លុតសោះ ? ។ ព្រះពោធិសត្វប្រាប់ថា មនុស្សដែលធ្វើជានាយកលើគេ ត្រូវតែមានចិត្តក្លាហាន មានអំណត់តស៊ូនឹងឧបសគ្គទាំងពួង មិនត្រូវស្តាយជីវិត មិនត្រូវគិតប្រយោជន៍ផ្ទាល់ខ្លួន ទាំងមិនត្រូវមើលបំណាំគ្នាឡើយ ត្រូវជួយការពារផ្តល់ប្រយោជន៍ឱ្យគ្នីគ្នាជាដរាប ។ ព្រះពោធិសត្វសំដែងសេចក្តីក្លាហានរបស់នាយកជនដូច្នេះហើយ ក៏វិលទៅលំនៅរបស់ខ្លួនវិញ ។

៣៩. រឿងនាគទេវបុត្រ

(ចាក វ. ខុ.)

(គុណនៃការបូជាផ្កាឈើ ដល់ព្រះចេតិយ)

កាលព្រះសម្ពុទ្ធបរមគ្រូគង់នៅវត្តជេតពន, កាលនោះព្រះមោគ្គល្លាន ចូលទៅថ្វាយបង្គំលាព្រះសម្ពុទ្ធនិមន្តទៅទេវលោក ដើម្បីពិនិត្យមើលទិព្វសម្បត្តិរបស់ពួកទេវតាក្នុងឆកាមាសុគ៌ . ព្រះសម្ពុទ្ធក៏ទ្រង់អនុញ្ញាតឱ្យទៅ ១ ដល់ស្ថានតាវតឹង្សបានឃើញទេវបុត្រមួយរូប ជិះដំរីមានធំសំបើមអស្ចារ្យ មានអវយវៈទាំងអស់សុទ្ធ, ដំរីនោះមានភ្នុកពីរធំវែង ក្នុងភ្នុកមួយ១ មានស្រះបោក្ខរណីមួយ១, ក្នុងស្រះមួយ១ មានផ្កាឈូក ៧, ក្នុងផ្កាឈូកមួយ១ មានស្រីទេពអប្សរមួយ ១ ច្រៀងរាំប្រគំដេញដំកូរតន្ត្រីថ្វាយដល់ទេវបុត្រនោះ ។ ព្រះមោគ្គល្លានបាននិមន្តទៅឈរពីមុខដំរីនោះ, ទេវ-បុត្របានឃើញហើយ ក៏ចុះទៅថ្វាយបង្គំដោយគោរព លុះថ្វាយបង្គំរួច ព្រះមោគ្គល្លានមានថេរដីកាសួរអំពីឈ្មោះ និងប្រវត្តិរបស់ទេវ-បុត្រនោះ ១ បានទូលតបថេរដីកាថា ខ្ញុំព្រះករុណាឈ្មោះនាគទេវ-បុត្រ, កាលសាសនាព្រះសម្ពុទ្ធទ្រង់ព្រះនាមកស្សបព្រះអង្គបរិនិព្វានហើយ, កាលនោះពួកមហាជន នាំគ្នាដង្ហែព្រះសារីរិកធាតុទៅបញ្ចុះក្នុងចេតិយមាសកំពស់មួយយោជន៍ ហើយនាំគ្នាយកផ្កាភ្ជីទៅបូជាព្រះចេតិយ ។ ក្នុងសម័យនោះខ្ញុំព្រះករុណា កើតជាឧបាសក

មួយរូប មានសទ្ធាជឿជាក់ក្នុងគុណព្រះរតនត្រ័យ បានយកលុយ ៨ កហាបណៈ ទៅទិញផ្ការ៉ាអំពីនាយមាលាការម្នាក់ ។ ពេលនោះផ្ការ៉ាក្រ ជាទីបំផុត ក្នុងសួនរបស់នាយមាលាការនោះ រកផ្ការ៉ាមួយទងគ្មានឡើយ ព្រោះមហាជននាំគ្នាទិញយកទៅបូជាព្រះចេតិយគ្រប់ៗគ្នា។ នាយមាលាការបានប្រាប់ខ្ញុំព្រះករុណាថា ផ្ការ៉ាគ្មានទេ បើអ្នកត្រូវការ ខានមិនបាន អញ្ជើញរកមើលបេះខ្លួនឯងចុះ ។ ខ្ញុំព្រះករុណាក៏បានចូលទៅក្នុងសួន ខំរកមើលតាំងពីដើមសួនរហូតដល់ចុងសួន, ឃើញផ្ការ៉ា ៨ ទងជ្រុះនៅក្បែរគល់ ក៏បើសយកទៅបង្ហាញនាយមាលាការ បានឱ្យថ្លៃ ៨ កហាបណៈ នាយមាលាការមិនព្រមយក បែរជានិយាយថា ផ្ការ៉ានេះជាលាភរបស់អ្នកហើយ អ្នកអញ្ជើញយកចុះ, ខ្ញុំព្រះករុណា ក៏យកទៅបូជាព្រះចេតិយនោះទៅ ។ ក្នុងកាលជាខាងក្រោយមក ខ្ញុំព្រះករុណាធ្វើមរណកាល ក៏បានមកកើតក្នុងទីនេះតែម្តង ។ ព្រះមោគ្គល្លានបានជ្រាបដំណឹងនោះហើយ និមន្ត ហួសទៅទីដទៃទៀតទៅ ។

៥០. រឿងទុដ្ឋកុមារ

(ចាក ធ. ទ.)

(ការឥច្ឆាច្រណែន តែងដុតសត្វលោក)

ក្នុងកាលកន្លងទៅហើយ មានព្រះរាជាមួយព្រះអង្គទ្រង់ព្រះនាមកិត្តិវាសៈ សោយរាជសម្បត្តិក្នុងក្រុងពារាណសី. មានព្រះរាជបុត្រមួយព្រះអង្គទ្រង់ព្រះនាមទុដ្ឋកុមារ បានធ្វើជាឧបរាជ ។ ថ្ងៃដែលកុមារនោះប្រសូត្រ ហោរបានទាយថា ព្រះរាជបុត្រនេះ បើមិនបានទឹកសោយវេលាណា នឹងទីវង្គតក្នុងវេលានោះ ។ ព្រះរាជាបានជ្រាបហេតុដូច្នោះហើយ ទ្រង់ចាត់ចែងឱ្យជីកស្រះចោតួរណាទាំងខាងក្នុងខាងក្រៅនគរ ហើយឱ្យធ្វើមណ្ឌបសម្រាប់ដាក់ទឹកត្រង់ផ្លូវបែកជា ៤ ទៀត ។ ថ្ងៃមួយទុដ្ឋកុមារឧបរាជ ស្តេចយាងទៅឧទ្យានអំពីព្រលឹម លុះយាងទៅដល់ពាក់កណ្តាលផ្លូវ បានជួបនឹងព្រះបច្ចេកពុទ្ធមួយព្រះអង្គ កំពុងនិមន្តទៅបិណ្ឌបាត្រ ។ ពួកមហាជនទាំងឡាយ បានឃើញព្រះបច្ចេកពុទ្ធនោះ ក៏នាំគ្នានិយាយសរសើរហើយថ្វាយបង្គំគ្រប់ៗ គ្នា ។ ឧបរាជឃើញដូច្នោះសេចក្តីច្រណែនក៏កើតឡើង ទ្រង់ព្រះពិរោធជាខ្លាំងដោយទ្រង់ព្រះចិន្តាថា ពួកមហាជនទាំងនេះ ដើរជាមួយនឹងអញដែលជាឥស្សរជនលើវា បែរជានាំគ្នានិយាយសរសើរថ្វាយបង្គំមនុស្សត្រងោលវិញ ។ ទ្រង់ព្រះចិន្តាដូច្នេះហើយក៏យាងចុះពីដំរី ស្ទុះទៅកញ្ជក់យកចាត្រពីព្រះ

ហស្តព្រះបច្ចេកពុទ្ធ ចោកចោលទៅលើផែនដី ហើយយកព្រះបាទ ជាន់ឈ្លីចឈ្លីបំបែកខ្ទេចខ្ទីអស់ទៅ ។ ព្រះបច្ចេកពុទ្ធឃើញបាត្រ បែកខ្ទេចខ្ទីអស់ហើយ គ្រាន់តែមើលព្រះភ័ក្ត្រគិតថា ឱហ្ន ! សត្ត នេះវិនាសហើយតើ ក៏ហោះទៅកាន់ញកភ្នំនន្ទមូលទៅ។ ក្នុងខណៈ នោះកម្មអាក្រក់ឱ្យផលដល់ឧបភាជ ធ្វើឱ្យភ្លៅអន្ទះអន្ទែងក្រហល់ ក្រហាយដូលជ្រប់ក្នុងទីនោះ ។ ទឹកទាំងឡាយក៏រីងស្ងួតអស់ សូម្បី តែទឹកក្នុងប្រឡាយ ក៏រីងអស់ឥតសល់ ។ ឧបភាជកាលបើរកទឹក សោយមិនបានហើយក៏ទីវង្គតទៅ ធ្លាក់ទៅកើតក្នុងនរកធំឈ្មោះ អវីចី ។

(មហា ប៉ុល - សៅ និស្សិតសាលាបាលីជាន់ខ្ពស់)

๔๑- រឿងក្តែកពោធិសត្ត

(ចាក កា. ឯ.)

(អ្នកសង្គ្រោះជាតិ គួរកុំស្តាយជីវិត)

ក្នុងកាលកន្លងទៅហើយ ព្រះពោធិសត្វទ្រង់សោយព្រះជាតិ ជាក្តែក មានក្តែក ៨០ ពាន់ចោមរោមជាបរិវារ នៅក្នុងមហាស្ម សាន ។ ថ្ងៃមួយមានបុរោហិតរបស់ព្រះបាទពារាណសីម្នាក់ ទៅ មុជទឹកស្ទឹងក្រៅនគរ លុះមុជហើយក៏ត្រឡប់ចូលមកនគរវិញ ។ សម័យនោះមានក្តែកពីរ ទំលើចុងកំពូលខ្ទោងទ្វារនគរ ក្តែកមួយ

និយាយថា ម្នាលសម្លាញ់ ខ្ញុំគិតជុះដាក់ក្បាលបុរោហិតនេះ ។ ក្អែកមួយឃាត់ថា អ្នកកុំធ្វើយ៉ាងនេះឡើយ. បុរោហិតនេះជាអ្នកធំ ការមានពៀរជាមួយនឹងអ្នកធំពិចាកណាស់ ត្បិតអ្នកធំតែខឹងហើយ គេធ្វើពួកក្អែកទាំងអស់ឱ្យវិនាសបាន ។ ក្អែកមួយមិនស្តាប់ ក៏ជុះដាក់ក្បាលបុរោហិតនោះទៅ ។ បុរោហិតដឹងថាក្អែកជុះដាក់ខ្ជួនហើយ ខឹងណាស់ បានចងពៀរចំពោះពួកក្អែកទាំងឡាយ តាំងពីពេលនោះមក ។ ត្រានោះមានស្ត្រីម្នាក់កំពុងហាលស្រូវ ស្រាប់តែមានពពែមួយទៅស៊ីស្រូវ ស្ត្រីនោះក៏ចោលពពែនឹងអង្គត់ឆ្ងស ឆេះភ្លេមសន្ធោសន្ធៅ. ពពែក្តៅខ្លាំងណាស់រត់ទៅត្រជុសខ្ជួននឹងខ្ជមស្ងួតមួយក្បែរភោងដំរីព្រះរាជា ភ្លើងក៏ឆេះខ្ជមរាលឆេះដល់ភោងដំរី រលាកដំរីក្នុងភោងនោះជាច្រើន ។ អ្នករក្សាដំរីមិនអាចមើលដំបៅដំរីនោះបានឡើយ ក៏ចូលទៅក្រាបទូលដល់ព្រះរាជា ។ កាលនោះព្រះរាជាទ្រង់ត្រាស់សួរបុរោហិតថា អ្នកដឹងថ្នាំលាបដំបៅដំរីឬទេ ? បុរោហិតក្រាបទូលថា បពិត្រមហារាជខ្ញាញ់សត្វក្អែក ពួកកែបំផុតខ្លាងលាបដំបៅដំរី ។ ព្រះរាជាទ្រង់ត្រាស់ថា បើដូច្នោះអ្នកនាំគ្នាសម្លាប់ក្អែកយកខ្លាញ់ទៅឱ្យហ្មដំរីឱ្យឆាប់ ១ ។ តាំងពីពេលនោះមក បុរោហិតក៏បង្គាប់ឱ្យមនុស្សទាំងឡាយសម្លាប់ក្អែកគ្រប់១ គ្នា ដើម្បីយកខ្លាញ់ ។ អសន្តិសុខ ក៏កើតឡើងដល់ពួកក្អែកក្នុងពេលនោះជាខ្លាំង ។ ក្អែកព្រះពោធិសត្វបានដឹងហេតុនោះហើយ មានប្រាជ្ញា

ដើម្បីសង្គ្រោះជាតិ ក៏នឹកវំពឹងដល់ចារមីធម៌ញ៉ាំងមេត្តាចារមីឱ្យកើតឡើង លះបង់ជីវិត ហើរសំដៅចូលតាមបង្អួចមហាប្រាសាទ ទៅក្រាបក្រោមអាសនៈព្រះរាជា ។ ក្នុងពេលនោះមានមនុស្សម្នាក់ប្រុងស្ទុះទៅចាប់ ព្រះរាជាទ្រង់ឃាត់មិនឱ្យចាប់ ។ ព្រះពោធិសត្ត សម្រាកបន្ទិចហើយ ដើរចេញពីក្រោមអាសនៈមកថ្វៃងការណ៍ទូលព្រះរាជាដោយបណ្ដិតវាទ ហើយទូលថែមទៀតថា បុរោហិតជាអ្នកមានពៀរក្នុងពួកក្អែក បាននិយាយទូលព្រះអង្គថា ក្អែកមានខ្ជាញ់, ធម្មតាសត្វក្អែកតាំងពីកាលណាមក មិនដែលមានខ្ជាញ់ឡើយ, ទើបពោលគាថាថា :

**ន ចិ ខ្ជ ្ជ ្ជ

សត្វក្ដែកទាំងពួង ។ ព្រះរាជាក៏ទ្រង់ឱ្យអភ័យដល់សត្វក្ដែកទាំងអស់ ហើយទ្រង់ព្រះរាជទានចំណីដល់ពួកក្ដែកទាំងឲ្យាយក្នុងពេលនោះ។ ចំណែកខាងព្រះពោធិសត្ត ទ្រង់ព្រះរាជទានភោជនដែលព្រះអង្គ តែងសោយឱ្យជានិច្ចរាល់ថ្ងៃ ។

๔๒. រឿងខ្ទោចយក្ស

(ចាក ម. វ.)

(គុណនៃការដល់នូវត្រៃសរណាគមន៍)

ក្នុងកាលកន្លងទៅហើយ មានបុរសម្នាក់ឈ្មោះពុទ្ធទាសៈ នៅក្នុងតុណាកគ្រាម ក្នុងអាណាចក្ររបស់ព្រះបាទកោសល ជាអ្នកដល់នូវព្រះរតនត្រ័យ ជាទីពឹងទីរលឹកស្មើដោយជីវិត ។ កាលនោះ មានបុរសម្នាក់នៅក្នុងបរជនបទ បានចូលទៅសំណាក់ក្នុងផ្ទះនៃឧបាសកឈ្មោះពុទ្ធទាសៈនោះ ។

វេលានោះ មានខ្ទោចយក្សមួយ ចូលទៅបៀតបៀនអ្នកស្រុកក្នុងតុណាកគ្រាមនោះ ដើម្បីយកចំណីអាហារបរិភោគ ។ ឯខ្ទោចយក្សនោះ បានឃើញបុរសម្នាក់ដែលចូលទៅសំណាក់ក្នុងផ្ទះពុទ្ធទាសឧបាសកនោះហើយ ចង់ចាប់បរិភោគជាអាហារ ប៉ុន្តែមិនអាចចូលទៅជិតផ្ទះនោះបានឡើយ ព្រោះខ្លាចតេជៈនៃពុទ្ធទាសឧបាសកដែលដល់នូវត្រៃសរណាគមន៍ ក៏រង់ចាំបុរសនោះខាងក្រៅភូមិអស់ ៦

ថ្ងៃ ។ លុះដល់ថ្ងៃជាគំរប់ ៧ បុរសដែលចូលទៅសំណាក់ ក៏លាពុទ្ធ-ទាសឧបាសកត្រឡប់ទៅផ្ទះរបស់ខ្លួនវិញ គ្រាន់តែចេញផុតពីផ្ទះទៅដល់ក្រៅភូមិ ខ្ទោចយក្ខស្ទុះទៅចាប់បុរសនោះជាប់, បុរសនោះភិតភ័យខ្លាំងណាស់ ភ្ជាត់មាត់សួរខ្ទោចយក្ខនោះថា អ្នកទៅណាមកចាប់ខ្ញុំធ្វើអ្វី ? ។ ខ្ទោចយក្ខនិយាយតបថា អញមកចាំចាប់អ្នកឯងបរិភោគអស់ ៦ ថ្ងៃហើយ ព្រោះអញមិនហ៊ានចូលទៅចាប់ឯងក្នុងផ្ទះពុទ្ធទាសឧបាសក ដោយខ្លាចគុណនៃព្រះរតនត្រ័យ។ បុរសនោះឮខ្ទោចយក្ខថាដូច្នោះហើយ ក៏និយាយបញ្ជាតថា ពុទ្ធទាសឧបា-សក គាត់ដល់នូវត្រៃសរណគមន៍យ៉ាងណា ខ្ញុំក៏ដល់នូវត្រៃសរណ-គមន៍យ៉ាងនោះដែរ និយាយដូច្នេះហើយក៏សូត្រថា ពុទ្ធំ សរណំ គច្ឆាមិ, ធម្មំ សរណំ គច្ឆាមិ, សង្ឆំ សរណំ គច្ឆាមិ, យក្ខគ្រាន់តែឮដូច្នោះ ក៏ភ័យតក់ស្លុតរន្ធត់ញ័រសព្វសព្រាងកាយ ស្ទុះរត់ចាត់ទៅ ។

๔๓- ស្រីចម្រេតក្លាយជាទេវតា

(ចាក លោ. ទី.)

(គុណនៃការផ្សាយកុសលដល់ប្រេត)

ក្នុងកាលកន្លងទៅហើយ មានប្រេតមួយរូប អត់ឃ្លានអាហារច្រើនលានឆ្នាំ តែងនឹករឭករកញាតិមិត្របងប្អូនជានិច្ច, ប៉ុន្តែពុំដែលបងប្អូនញាតិមិត្រណា ឧទ្ទិសកុសលផ្សាយឱ្យម្តងសោះ ។ ថ្ងៃមួយ

មានឧបាសកម្នាក់ឈ្មោះវិទេហៈ ដេកនៅក្នុងនគ្ឆមស្រែ ចាំស្រូវក្នុងលង្ការ៉ាទ្ធីប ស្រាប់តែប្រេតនោះទៅសុំអាហារបរិភោគ ដោយនឹកវាយកឃើញថា វិទេហឧបាសកនេះ ត្រូវជាសម្ងាញ់របស់អញក្នុងជាតិមុនយូរអង្វែងណាស់ហើយ។ វិទេហឧបាសកឮសំឡេងប្រេតស្រែកសុំអាហារបរិភោគដូច្នោះ ក៏សួរថាអ្នកជាអ្វី ? មកពីណា ? ។ ប្រេតប្រាប់ថា ខ្ញុំត្រូវជាសម្ងាញ់របស់អ្នកក្នុងជាតិដែលកន្លងទៅយូរអង្វែងណាស់ហើយ ខ្ញុំស្លាប់ពីជាតិនោះបានមកកើតជាប្រេតនៅក្នុងលង្ការ៉ាទ្ធីបនេះ ពុំដែលបានអាហារបរិភោគឡើយ ញាតិមិត្តបងប្អូនទាំងឡាយ គេមិនដែលឧទ្ទិសផលដល់ខ្ញុំម្តងសោះ បានជាខ្ញុំមកសុំអាហារបស់សម្ងាញ់បរិភោគ ។ វិទេហឧបាសកឮដូច្នោះ មានចិត្តអាណិតពន់ពេក ទើបហៅប្រេតឱ្យឡើងទៅលើខ្ទម យកបាយមកឱ្យប្រេតស៊ី ។ ប្រេតឃើញឧបាសកឱ្យបាយដូច្នេះហើយ ក៏និយាយថា ម្នាលសម្ងាញ់បើអាណិតខ្ញុំ អ្នកចូរយកភត្តទៅថ្វាយដល់ព្រះសង្ឆ ហើយឧទ្ទិសផលឱ្យដល់ខ្ញុំ ទើបខ្ញុំទទួលបរិភោគបាន ។ លុះព្រឹកឡើងវិទេហឧបាសក បានចាត់ចែងថ្វាយភត្តដល់ព្រះសង្ឆ ឧទ្ទិសបញ្ជូនផលទៅប្រេតនោះ។ កាលបើបានទទួលផលហើយ ក៏មានរូបកាយស្អាតបាត បរិភោគអាហារទិព្ធផ្ចែតស្ដុបស្ដុល ប៉ុន្តែនៅខ្ទះសំពត់ស្លៀកទៀត ក៏ដើរទៅឈរបង្ហាញខ្លួនដល់វិទេហឧបាសក និយាយសុំសំពត់អាវស្លៀកពាក់ ។ វិទេហឧបាសកប្រាប់ថា បើអ្នក

ខ្ញុះសំពត់ខ្ញុំមានសំពត់កម្ពស ៣ អ្នកមកយកទៅស្លៀកចុះ ។ ប្រេត
និយាយថា ឱ្យខ្ញុំយ៉ាងហ្នឹងមិនបានទេ ចូរសម្លាញ់យកទៅប្រគេន
ព្រះសង្ឆដូចមុន ទើបខ្ញុំទទួលបាន ។ វិទេហនបាសក ក៏ចាត់ចែង
យកសំពត់ទៅប្រគេនដល់ព្រះសង្ឆ. សំពត់នោះក៏ក្លាយទៅជា
សំពត់ទិព្ធ កើតដល់ប្រេតនោះ ។ ក្នុងវេលានោះប្រេតក៏ក្លាយខ្លួន
ទៅជាទេវបុត្រ ដោយអំណាចកុសលដែលវិទេហនបាសកឧទ្ទិស
ផ្សាយឱ្យ ។ ប្រេតកាលបើបានក្លាយខ្លួនទៅជាទេវតាហើយ ក៏រាឭក
ដល់គុណរបស់វិទេហនបាសក ទើបដើរទៅបង្ហាញខ្លួនហើយ
និយាយថា ម្នាលសម្លាញ់ អ្នកមានគុណលើរូបខ្ញុំច្រើនណាស់ ខ្ញុំគ្មាន
អ្វីតបគុណសម្លាញ់ទេ ចូរសម្លាញ់ទៅគាស់យកកំណប់ទ្រព្យ ៣ ភ្ជម
នៅក្រោមដើមជ្រៃក្បែរភ្ជីស្រែអ្នកចុះ ព្រោះកំណប់នោះខ្ញុំឃើញយូរ
ហើយ គ្មានម្ចាស់ថែរក្សាទេ ។ វិទេហនបាសកយកចបទៅកាប់
មើល ឃើញជាកំណប់ពិតមែន ក៏ទៅក្រាបទូលដល់ព្រះរាជារបស់
ខ្លួន ។ ព្រះរាជាបានចាត់ចែងឱ្យយករនេះទៅដឹកមកចាក់គរនៅមុខ
ព្រះបរមរាជវាំង ហើយទ្រង់តាំងនបាសកនោះឱ្យធ្វើមហាសេដ្ឋី
គ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិរបស់ខ្លួនទៅ ។ ឯប្រេតនោះមានប្រាសាទ
មាសជុសនៅស្ថានត្រៃត្រឹង្ស ក៏ឡើងទៅនៅក្នុងស្ថានទេវលោក
បរិបូណ៌ដោយទិព្ធសិរីខ្ចាត់ផុតពីសេចក្ដីទាល់ក្រគ្រប់យ៉ាង ។

៤៤. រឿងកិសវច្ឆតាបស

(ចាក ស. ម.)

(មើលងាយមនុស្សសុចរិត ដូចមើលងាយទេវតា)

កាលកន្លងទៅហើយ ព្រះពោធិសត្វទ្រង់សោយព្រះជាតិជាកូនបុរោហិតរបស់ស្តេចក្រុងពារាណសី មានព្រះនាមថាជោតិ-បាល ។ ក្នុងកាលជាខាងក្រោមមក កុមារនោះបានសំដែងសិល្ប-សាស្ត្រធ្វើថ្វាយព្រះរាជា ក៏ប្រែជាមានព្រះនាមថាសរភង្គវិញ ។ ថ្ងៃមួយសរភង្គមិនបានប្រាប់បុគ្គលណាសោះ ចូលទៅក្នុងព្រៃខ្ចីតបួសជាឥសីតែម្នាក់ឯង អាស្រ័យនៅក្នុងអាស្រមដែលសក្ក-ប្រទានឱ្យ. ព្រៃនោះចម្ងាយ ៣០ យោជន៍ពីក្រុងពារាណសី ក្បែរឆ្នេរស្ទឹងឈ្មោះគោធាវរី នៅក្នុងទីនោះបាន ៧ ថ្ងៃ ក៏ញ៉ាំងឈានឱ្យកើតឡើង ។ ថ្ងៃមួយព្រះរាជាជាច្រើនអង្គ មានព្រះរាជាក្រុងពារាណសី និងអ្នកក្រុងនោះជាដើម នាំគ្នាចូលទៅបួសក្នុងសំណាក់សរភង្គតាបសចង្អៀតពាសពេញអាស្រម ។ ឯសរភង្គតាបសនោះមានសិស្សច្បងមួយរូប ឈ្មោះកិសវច្ឆៈ ជាអ្នកពេញចិត្តក្នុងទីស្ងាត់ បានគេចចេញអំពីអាស្រមនោះ ទៅនៅក្នុងឧទ្យានរបស់ព្រះរាជាទ្រង់ព្រះនាមទណ្ឌកី នានគរកុម្ភវតី ដោយមានសេនាបតីម្នាក់ ជាអ្នកទំនុកបំរុង។ កាលនោះព្រះបាទទណ្ឌកី ទ្រង់មិនសព្វព្រះទ័យនឹងស្ត្រីផ្ការមាសម្នាក់ បានបង្គាប់ឱ្យរដ្ឋមន្ត្រីដកឋានន្តរពីស្ត្រីនោះចេញ ។ តាំងពីថ្ងៃនោះ

មក ស្ត្រីនោះចេះតែដើរសម្ពាធដើម្បីឱ្យបានឋានន្តរវិញ. សម័យមួយ
បានចូលទៅក្នុងឱ្យាន ជួបនឹងកិសវច្ឆតាបសទើបគិតថា អញ
ឃើញតាបសនេះចង្រៃណាស់ ក៏ស្តោះទឹកមាត់ចោលឈើស្ពន់ចាក់
ទឹកលុបមុខទៅលើព្រះកេសតាបស ហើយចៀសចេញទៅ ។ ក្នុង
ថ្ងៃនោះព្រះរាជា បានប្រទានឋានន្តរឱ្យវិញ. កន្លងពីរបីថ្ងៃមក ព្រះ
រាជាទ្រង់ហួតឋានន្តរពីបុរោហិតម្នាក់ទៀត ។ បុរោហិតក៏ចូលទៅ
សួរស្ត្រីនោះថា នាងធ្វើឧបាយដូចម្តេច ទើបបានឋានន្តរវិញ ? ស្ត្រី
នោះក៏ប្រាប់ហេតុសព្វគ្រប់ ។ បុរោហិតធ្វើតាមក៏បានឋានន្តរវិញ
ជនទាំងពីរនាក់នឹកស្មានថា ដែលព្រះរាជាប្រទានឋានន្តរវិញ ព្រោះ
ខ្ញុំនបានទៅស្តោះទឹកមាត់ដាក់ព្រះកេសតាបសនេះ មិនមែនបានដោយ
កុសលពីជាតិមុន ។ កន្លងពីរបីថ្ងៃមក មានការបះបោរកើតអសន្តិ-
សុខ ក្នុងបច្ចន្តប្រទេស ព្រះរាជាបានប្រជុំពួកយោធាបំរុងនឹងចេញ
ទៅបង្ក្រាបសត្រូវ ទ្រង់បានជ្រាបថាការស្តោះទឹកមាត់ដាក់ព្រះ
កេសកិសវច្ឆតាបសមានជោគជ័យល្អ ក៏នាំទ័ពចូលទៅក្នុងឱ្យាន
ខាកស្តោះទឹកមាត់ដាក់ព្រះកេសតាបសគ្រប់ៗគ្នា គ្រាន់តែកំហាក
នឹងទឹកមាត់ ប្រឡាក់ជោរជោគគ្របលេចសរីរៈតាបស ។ ចំណែក
ខាងសេនាបតីជាឧបដ្ឋាកតាបស ដឹងហេតុនោះហើយក៏ម្ចីម្ចាទៅ
ឱ្យាន ដងទឹកទៅដុសលាងជំរះមន្ទិលកំហាកនិងទឹកមាត់ស្អាតបាត
ហើយ ក៏លាន់មាត់ថាមនុស្សទាំងអស់នេះ មិនគួរធ្វើយ៉ាងហ្នឹង

សោះ ទើមសួរតាបសថា លោកម្ចាស់ខឹងឬទេ ? ។ តាបសប្រាប់ថា អាត្មាឥតអាក់អន់ចិត្តខឹងបន្តិចបន្តួចទេ ប៉ុន្តែទេវតាគេខឹងខ្លាំងណាស់ នៅតែ ៧ ថ្ងៃទៀត នគរកុម្ភវតីនេះនឹងវិនាសសាបសូន្យអស់ឥតសល់ ។ សេនាបតីក៏ចាត់រៀបដំណើរដឹកនាំទ្រព្យសម្បត្តិចេញផុតពីនគរនោះទៅ ។ ឯសេវកង្គតាបសបានប្រើតាបសពីរូបឱ្យមកនិមន្តកិសវច្ឆតាបសទៅអាស្រមវិញ ។ ឯព្រះរាជាដែលលើកទ័ពទៅបង្ក្រាបបច្ចន្តគ្រាម ក៏មានជ័យជំនះដ្ឋចបំណង លុះត្រឡប់ចូលមកនគរវិញទេវតាក៏បង្ករភ្លៀងផ្គាមិ្ទ ភ្លៀងមាសប្រាក់ ភ្លៀងកែវទាំង ៧ ប្រការធ្លាក់ចុះមកគរពាសពេញនគរទាំងមូល ។ ព្រះរាជាព្រមទាំងជនអ្នកប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតទាំងប៉ុន្មាន មានសេចក្តីត្រេកអរណាស់ បាននិយាយគ្នាថា យើងតាំងពីខ្ចាកស្ពោះដាក់ព្រះកេសឥសីចេះតែមានជោគជ័យជាប់ជានិច្ច ។ ក្នុងពេលនោះ មានបុរសម្នាក់ឈ្មោះ ភម នៅក្នុងនគរពារាណសីជាអ្នកចិញ្ចឹមមាតាបិតា បានមកធ្វើជំនួញនៅក្នុងនគរកុម្ភវតី ចំនួន ៩ ឆ្នាំហើយ ទេវតាបានជ្រាបថាបុរសនោះ ជាអ្នកចិញ្ចឹមមាតាបិតា ក៏នាំចេញពីនគរនោះទៅ ។ ឯពួកមនុស្សដែលមិនប្រទូស្តដល់តាបស និងសត្វតិរច្ឆានទាំងឡាយ ទេវតាក៏បណ្តាលឱ្យចេញផុតអស់ទៅ ។ លំដាប់នោះ ស្រាប់តែមានភ្លៀងអាវុធ ភ្លៀងរងើកភ្លើង ភ្លៀងដុំថ្មប៉ុន១ ផ្ទះ ភ្លៀងដីខ្សាច់ធ្លាក់ចុះមកមានកំពស់ ៨០ ហត្ថ សម្លាប់មនុស្សទុច្ចរិត និងបំផ្លាញ

វិមានប្រាសាទ ផ្ទះសំបែង ធ្វើនគរកុម្ភវតីនោះ ឱ្យសាបសូន្យវិនាស អស់ទៅ ។

(មហាប៉ុល សៅ និស្សិតសាលាចាលីជាន់ខ្ពស់)

៤៥. ក្បាច់ភត្ថហារកៈ

(ចាក ម. អ.)

(អ្នកមានលាភ មិនស្មើអ្នកមានបុណ្យ)

ក្នុងកាលកន្លងទៅហើយ មានបុរសម្នាក់រកស៊ីលក់ឆ្ងស នៅក្នុងក្រុងពារាណសី ។ ថ្ងៃមួយបុរសនោះចេញទៅនាំឆ្ងសអំពីព្រៃ ដើម្បីយកទៅលក់ឯក្រុងវេសាលី ស្ពុនដំណើរទៅមិនដល់ទីក្រុង ក៏ដាក់រទេះដេកក្បែរខ្ទមអ្នកតាមួយ នៅលើដើមឈើក្បែរខ្ទមអ្នកតានោះ មានមាន់ដេកជាច្រើន ។ ពួកមាន់ទាំងនោះ មានមាន់មួយដេកខ្ពស់ជាងគេ ចានជុះដាក់មាន់ដែលដេកខាងក្រោម ។ មាន់ដេកខាងក្រោមសួរថា អ្នកណាជុះដាក់យើង, មាន់ខាងលើប្រាប់ថាខ្ញុំជុះ មិនចានជាគិត ហើយជុះដាក់ម្តងទៀត ។ មាន់ទាំងពីរក៏កើតវិវាទទាស់ទែង សួរគ្នាទៅវិញទៅមកថា កម្លាំងសាច់ របស់អ្នកមានអានុ-ភាពយ៉ាងណា ពួកែដូចម្តេចខ្លះ ? ។ លំដាប់នោះមាន់ដេកខាងក្រោមនិយាយឡើងថា សាច់ខ្ញុំមានអានុភាពណាស់ អ្នកណាចានបរិភោគ អ្នកនោះត្រូវចានប្រាក់១ពាន់រៀលពីព្រលឹម ។ ចំណែក

ខាងមាន់ដែលដេកខាងលើនិយាយថា សាច់អ្នកឯងមិនដល់សាច់ខ្ញុំ ទេ បើអ្នកណាស៊ីសាច់ចំឡកៈរបស់ខ្ញុំ អ្នកនោះនឹងបានជាស្តេច. បើ អ្នកណាស៊ីសាច់ខាងក្រៅ អ្នកនោះបើជាបុរសនឹងបានជាសេនាបតី បើជាស្ត្រីនឹងបានជាអគ្គមហេសី. បើអ្នកណាស៊ីសាច់បន្ទាប់ឆ្អឹង អ្នក នោះបើជាគ្រហស្ថនឹងបានជានាយឃ្លាំង បើជាបព្វជិតនឹងបានជា ជីតុនៈរបស់ព្រះរាជា ។ កដ្ឋហារបុរស លុះឮពាក្យរបស់មាន់ទាំងពីរ ហើយ ក៏ឡើងទៅចាប់យកមាន់ខាងលើដោយបំណងថានឹងបានជា ស្តេច ហើយយកមាន់នោះទៅឱ្យភរិយាចំអិនជាអាហារ ។ លុះ ភរិយាចំអិនហើយ ដាក់ក្នុងភាជន៍យកទៅជូនស្វាមី ១ ប្រាប់ថា សាច់មាន់នេះមានអានុភាពធំណាស់ យើងទាំងពីរនាក់បរិភោគនឹង បានជាស្តេច ជាអគ្គមហេសី ចូរនាងយកភាជន៍ទៅក្បែរស្ទឹងគង្គា យើងនាំគ្នាមុជទឹកហើយសឹមបរិភោគ ។ ជនទាំងពីរនាក់ស្វាមី ភរិយា នាំគ្នាយកភាជន៍ដែលដាក់មាន់នោះ ទុកក្បែរមាត់ច្រាំង ហើយចុះមុជទឹកទាំងពីរនាក់ទៅ ។ ពេលនោះមានខ្សល់ព្យុះបក់ទឹក ឱ្យរលកឡើងលើមាត់ច្រាំង បន្សាត់យកភាជន៍ដាក់មាន់នោះទៅ ។ ពេលនោះមានហ្ស៊ីវ៉ាម្នាក់ កំពុងលាងដ៏ីវខាងក្រោមខ្សែទឹក បាន ឃើញភាជន៍អណ្តែកនោះ ចាប់បើកមើលឃើញមាន់ស្ពោរនិងចាយ ក៏យកទៅឱ្យភរិយា ។ ឯបុរសពីនាក់ប្តីប្រពន្ធដែលមុជទឹកនោះជា បុគ្គលឥតបុណ្យ គ្រាន់តែមានលាភចាប់បានមាន់យកមកចោចស្ពោរ

ប៉ុណ្ណោះ កាលបើភាជន៍ដាក់មាន់អណ្តែតចាត់ហើយ ក៏ដល់ទ្ធវសេច ក្តីទុក្ខព្រួយជាខ្ទ ង ហើយត្រឡប់ទៅផ្ទះទៅ ។ លំដាប់នោះមាន តាបសម្នាក់ភ្នែកទ ិ ព្ធ ជាដីតុនរបស់ហ្ជ ដ ីរនោះ ចានគិតថាឧបដ្ឋាក របស់អញពេលណានឹងលះបង់ចោលថាន:ជាហ្ជ ដ ីរ ចានជាអ្នកមាន ទ្រព្យសម្ប ត្ដិយសស ក ្ដ ិនឹងគេ, លុះពិចារណាដឹងថានឹងចានសោយ រាជ្យជាស្ដេច ក ៏ម ្ដ ីម្នាទៅផ្ទះហ្ជ ដ ីរនោះ ។ ឯហ្ជ ដ ីរចានឃើញតាបស ទៅដល់ផ្ទះខ្ជ ន ហើយ ក ៏លើកភាជន ៍ម ាន ់ស ្ទ ារនោះទៅ ប្ រ គ ន, តាបសក ៏ហ ែ ក ក ាច ់ម ាន ់នោះយ ក ក ាច ់ច ំ ឡ ក ឱ ្យ ហ្ជ ដ ីរ ក ាច ់ខ ាង ក្ រ ៅ ឱ ្យ ដ ល ់ ភ ិ យ ារ ប ស ់ ហ្ជ ដ ីរ ខ្ជ ន ឯ ង ក ៏ ចា ន ់ ក ាច ់ ប ន ្ទ ាប ់ ធ្ន ឹ ង, លុ ះ ចា ន ់ ហ ើ យ ប្ ា ប ់ ដ ល ់ ហ្ជ ដ ីរ ថ ា អ ្ន ក ក ុ ំ ប្ ម ា ទ ន ៅ ប ី ថ ្ ៃ ទ ៀ ត អ ្ន ក ន ឹ ង ចានជាស្ដេច, ប្ ា ប ់ ហ ើ យ ក ៏ ច ៀ ស ចេ ញ ទ ៅ ។ លុ ះ ដ ល ់ ថ ្ ៃ ទ ី ប ី ម ាន ស្ដ េ ច ស ា ម ន ្ ត រ ាជ ម ួ យ អ ង ្ គ ម ក ល ោ ម ព ័ ន ្ ធ ក ្ ុ ង ព ារ ាណ ស ី ក ាល នោ ះ ព្ ះ រ ាជ ា ទ្ ង ់ ប ង ្ ា ប ់ ឱ ្ យ ហ្ជ ដ ីរ ភ្ ៀ ង ភ េ ទ ជ ាស ្ ដ េ ច ហ ើ យ ទ្ ង ់ ម ាន ព្ ះ ត ម្ ា ស ់ ថ ា អ ្ ន ក ច ូ រ ធ ្ ើ ង ជ ិ ះ ដ ីរ ទ ៅ ច ្ ា ំ ង, ឯ ព្ ះ រ ាជ ា ក ៏ ភ ្ ៀ ង ភ េ ទ ត្ ូ ត ត្ ា ស េ ន ា ដ ោ យ ព្ ះ អ ង ្ គ ឯ ង ។ ក ្ ុ ង ព េ ល នោ ះ ស ្ ា ប ់ ត ែ ម ាន ស រ ម ួ យ ជ ំ ភ្ ៀ វ ក ្ ា ត ្ ូ ว ព ្ ះ រ ាជ ា ស ោ យ ទ ិ ว ង ្ គ ត ទ ៅ ។ ហ្ជ ដ ីរ ដ ឹ ង ថ ា ព្ ះ រ ាជ ា ស ោ យ ទ ិ ว ង ្ គ ត ហ ើ យ ក ៏ ចា ត ់ ច ែ ង ទ ំ ព ចូ ล ទ ៅ ស ម ្ ា ប ់ ស ្ ដ េ ច ส ा म न्त ร ាជ ក ្ ុ ง ព េ ล នោ ះ ។ ព ួ ก ร ាជ ្ ย អ ាម ាត ្ ย ទ ាំ ง ឡ ាយ ចាន ធ ្ ើ ส ីร ក ិ ច ្ ច ព្ ះ ร ាជ ា ร ប ស ់ ខ ្ ជ ន ស ្ ร េ ច ហ ើ យ ចាន ប ្ ើ ก ្ ា ค ្ ា ថ ា ព្ ះ ร ាជ ា ก ាล ទ្ ง ់

ព្រះជន្មនៅ បានព្រះរាជទានភេទរបស់ទ្រង់ដល់ហ្ជាវ៉ីនេះ ទើបនាំគ្នាអភិសេកហ្ជាវ៉ីឱ្យសោយរាជ្យក្នុងក្រុងពារាណសីនោះទៅ ។ ឯភរិយាបានជាអគ្គមហេសី, តាបសបានជាជីតុនរបស់ព្រះរាជានោះឯង ។

(មហាសំ - សុខ និស្សិតសាលាចាលីជាន់ខ្ពស់)

๕๖- ស្ត្រីឈ្នះ

(ចាក ធ. ខ.)

(ស្ត្រីល្អ ក្រមានក្នុងលោក)

កាលព្រះសម្ពុទ្ធទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តបុព្វារាម នាងក្រុងសាវត្ថី ទ្រង់ប្រារព្ធនូវមហាឧបាសិកាឈ្មោះវិសាខា បានសំដែងធម្មទេសនាមានបទថា យថាបិ បុប្ផរាសិម្ហា ជ្ជ ... ជាដើម ។ សេចក្ដីថា នាងវិសាខា ជាធីតារបស់ធនញ្ជយសេដ្ឋី មាតាឈ្មោះសុមនាទេវី ជីតារបស់នាងឈ្មោះមេណ្ឌកៈ ជីដូនឈ្មោះចន្ទបទុមា ។ នាងវិសាខាជាស្ត្រីមានឧបនិស្សយខ្ពស់ បានសម្រេចសោតាបត្តិផលតាំងពីអាយុ ៧ ឆ្នាំ ជាមួយនឹងនាងទាសិកា ៥០០ នាក់ជាបរិវារបស់នាង, នាងជាស្ត្រីប្រកបដោយបញ្ចពិធកល្យាណី មានលំអ ៥ យ៉ាងគឺ :

១- **កេសកល្យាណ** លំអសក់

២- **ម៉ំសកល្យាណ** លំអសាច់

៣. អដ្ឋិកល្យាណ លំអឆ្អឹង

៤. ឆវិកល្យាណ លំអសម្បុរថ្លៃ

៥. ទយកល្យាណ លំអវ័យ

អធិប្បាយ

១. កេសកល្យាណ លំអសក់, សក់នៃស្ត្រីមានលំអមានសរសៃល្អិត មានពណ៌ដូចស្លាបកំភេម កាលរំសាយចុះទៅមានចុងងឡើងលើ ដូចសណ្ឋានកន្ទុយក្ងោកពង់ មិនចេះស្ងួតឡើយ សូម្បីមានអាយុមួយរយឆ្នាំហើយ ក៏នៅតែមានពណ៌រលង់រលើបល្អដូចកាលនៅពីក្មេង ។ យ៉ាងនេះហៅថាលំអសក់ ។

២. មំសកល្យាណ លំអសាច់, សំដៅយកសាច់បបូរមាត់, ស្ត្រីមានលំអសាច់បបូរមាត់ឡើងពណ៌ក្រហមរលោង ដូចផ្ទៃចាសទុំ ឬផ្ទៃទន្លាប់ទុំ ជាសាច់ស្អាតឥតមន្ទិលសៅហ្មង ទោះបីមានអាយុមួយរយឆ្នាំហើយ ក៏នៅតែក្រហមរលោងស្រស់ដូចដើម ។ យ៉ាងនេះហៅថាលំអសាច់ ។

៣. អដ្ឋិកល្យាណ លំអឆ្អឹង, សំដៅយកឆ្អឹងធ្មេញ ស្ត្រីប្រកបដោយលំអ មានធ្មេញជិតស្និទ្ធរាបស្មើ មិនចំពើស មានពណ៌សរលោងដូចជាត្បូងពេជ្រ ដែលជាងឆ្នៃយ៉ាងស្អាតហើយដាក់តំរៀបគ្នា ឬដូចជាស័ង្ខដែលបុគ្គលឆ្នៃយ៉ាងល្អ បើហានិយាយឡើងកាលណា មានពន្លឺទឹកដមព្រាត១ សូម្បីមានអាយុមួយរយឆ្នាំហើយ ក៏

ធ្មេញនៅតែជិតស្និទ្ធល្អដូចកាលអាយុ ១៦ ឆ្នាំ ។ យ៉ាងនេះ ហៅថា លំអធ្លីង ។

៤. ឆវិកល្យាណ លំអសម្បុរថ្ងៃ, ចានដល់លំអពណ៌ស្បែក, ស្ត្រីប្រកបដោយលំអ មានពណ៌ពីរយ៉ាងគឺ ស១ ខ្មៅ១, ស មានពណ៌ដូចជាកណ្ណិការ រលើងរលោងស្អាតឥតមានអាចម៍រុយ ឬ សម្ងាកមន្ទិលសៅហ្មងឡើយ សូម្បីតែសម្ងាកកមរមាស់មួយក៏គ្មាន, លំអខាងពណ៌ខ្មៅ មានពណ៌ខៀវស្រស់ដូចផ្ការឧប្បល ជាសម្បុរមានទឹកដមរលើបរលោង ។ យ៉ាងនេះហៅថាលំអសម្បុរថ្ងៃ ។

៥. វយកល្យាណ លំអវ័យ, ស្ត្រីបរិបូណ៌ដោយលំអ ទោះបីប្រសូត្របុត្រមួយរយដង ក៏នៅស្អាតល្អដូចជាវ័យក្មេងកាលដែលមានអាយុ ១៦ ឆ្នាំ ទោះបីមានអាយុមួយរយឆ្នាំហើយ ក៏នៅតែល្អស្រស់គ្រប់អវយវៈដូចជាស្ត្រីពេញក្រមុំ ។ យ៉ាងនេះហៅថា លំអវ័យ ។

ក្នុងកាលដែលនាងវិសាខាមានអាយុ ១៦ ឆ្នាំ, ថ្ងៃមួយជាថ្ងៃបុណ្យនក្ខត្តឫក្ស នាងចាននាំបរិវារទាំង ៥០០ ព្រមទាំងធីតារបស់សេដ្ឋីគហបតីទៅលេងទឹកក្នុងស្ទឹង ។ ពេលនោះមហាមេឃបង្អុរភ្ញៀងចុះមក ពួកធីតាទាំងឡាយក៏នាំគ្នារត់ព្រោងព្រាតចូលទៅក្នុងសាលា ឯនាងវិសាខានាងដើរសន្សឹមៗ ហាក់ដូចជាមិនខ្លាចទឹក។ គ្រានោះមានព្រាហ្មណ៍ ៨ នាក់ជាបំរើរបស់មិគារសេដ្ឋី ដែលប្រើ

ឱ្យដើរកក្ស្ដីប្រកបដោយលំអ ៥ យ៉ាង ដើម្បីផ្ទុំជាភរិយាឱ្យបុណ្ណ
ឧ្ឍនកុមារជាកូន ។ ព្រាហ្មណ៍ទាំង៨ នាក់បានឃើញចរិយាសម្បត្ដិ
របស់នាងវិសាខាដូច្នោះហើយ នាំគ្នាសង្កេតពិនិត្យមើលបានដឹង
ជាក់ថា ជាស្ដ្ដីប្រកបដោយលំអ ៥ យ៉ាង ប៉ុន្ដែមិនទាន់ឃើញធ្មេញ
របស់នាង, លុះនាងវិសាខាឡើងដល់លើសាលា មានសរីរៈទទឹក
ជោកដោយទឹកភ្ជៀង, ព្រាហ្មណ៍ក៏បានឱកាសនឹងឃើញធ្មេញរបស់
នាង ទើបនាំគ្នានិយាយថា ស្ដ្ដីនេះប្រហែលជាកូនអ្នកក្រីក្រ បានជា
ខ្ជិលយ៉ាងនេះ ស្ងួតដើរឱ្យភ្ជៀងទទឹកអស់ ។ នាងវិសាខាឮដូច្នោះ
ហើយ ក៏សួរព្រាហ្មណ៍ថា អ្នកនិយាយពីអ្នកណា ? ។ ព្រាហ្មណ៍ថា
យើងនិយាយពីនាង ។ ក្នុងពេលនោះនាងវិសាខាបាននិយាយប្រាប់
ដល់ព្រាហ្មណ៍ដោយសំឡេងពិរោះ ហាក់ដូចជាសំឡេងនៃរគាំង
សំរិទ្ធថា បានជាខ្ញុំមិនរត់ស្ងួតដើរឱ្យទទឹកគ្រឿងអលង្ការយ៉ាងនេះ
ព្រោះពួកជនដែលគ្រប់លក្ខណ៍មាន ៤ ពួកគឺ បព្វជិត, ស្ដេច, ស្ដ្ដី,
ដំរី, ជនទាំង ៤ ពួកនេះ មិនគួររត់ឡើយព្រោះថា :

១. បព្វជិត ទោះបីមានហេតុយ៉ាងណា មានភ្ជៀងនិងខ្យល់
ព្យុះជាដើម មិនត្រូវរត់ឡើយ ត្រូវតែដើរសន្សឹមៗ តាមធម្មតាទើប
ហៅថា បព្វជិតមានលក្ខណ៍ ។

២. ស្ដេចដែលបានអភិសេកហើយ កំពុងទ្រទ្រង់ទ្ធវគ្រឿង
បញ្ជាកុក្ដដភណ្ឌ ទោះបីមានហេតុយ៉ាងណា មានភ្ជៀងនិងខ្យល់ព្យុះ

ជាដើម មិនគួរវត់ដូចជាគហបតីឡើយ ត្រូវតែយាងសន្សឹម១ ទើប ហៅថាស្តេចមានលក្ខណ៍ ។

៣. ស្ត្រីដែលពេញក្រមុំ ទោះបីមានហេតុយ៉ាងណាមាន ភ្ញៀងនិងខ្យល់ព្យុះជាដើម មិនត្រូវវត់ដូចជាបុរសឡើយ ត្រូវតែដើរ សន្សឹម១ ទើបហៅថាស្ត្រីមានលក្ខណ៍ ។

៤. ដំរីមង្គលដែលគេប្រដាប់តាក់តែងដោយគ្រឿងអលង្ការ ហើយ ទោះបីមានហេតុយ៉ាងណាមិនត្រូវវត់ឡើយ ត្រូវដើរដោយ ដំណើរធម្មតា ទើបហៅថាដំរីមានលក្ខណ៍ ។

ព្រាហ្មណ៍ទាំង ៨ នាក់ស្តាប់ហើយ បានឱ្យពរសព្វសាធុការ ដល់នាងវិសាខា, ការចង់ឃើញនូវធ្មេញរបស់នាងក៏បានឃើញដូច បំណង ។ ព្រាហ្មណ៍ទាំង ៨ នាក់និយាយប្រាប់ដល់នាងវិសាខាថា យើងទាំងអស់គ្នា មានសេចក្តីប្រាថ្នាចំពោះនាង ហើយលើកភ្ជងផ្ការ មាសដែលមានតម្លៃ ១ សែនជូនជាគ្រឿងបញ្ជាំចិត្តដល់នាង ១ ក៏ ព្រមទទួលយកមកពាក់នូវក ដើម្បីបញ្ជាក់ឱ្យព្រាហ្មណ៍ដឹងថា នាង ព្រមទទួល, ទើបនាងសួរទៅព្រាហ្មណ៍ថា អ្នកមកអំពីនគរណា ?។ ព្រាហ្មណ៍ថា ខ្ញុំមកពីនគរសាវត្ថី ត្បិតមិគារសេដ្ឋីមានកូនប្រុស ១ ឈ្មោះបុណ្ណវឌ្ឍនកុមារ បានបញ្ជូនខ្ញុំមកដណ្តឹងនាង ។ នាងវិសាខា ព្រមទទួល ទើបនាំព្រាហ្មណ៍ទាំង ៨ នាក់ទៅជ្រាប់ដល់ធនញ្ជយ សេដ្ឋីជាបិតា ។ ធនញ្ជយសេដ្ឋី ក៏ព្រមឱ្យ បានសួរអំពីសម្បត្តិរបស់

មិគារសេដ្ឋី, ព្រាហ្មណ៍ប្រាប់ថាមិគារសេដ្ឋីមានប្រាក់ ៤០ កោដិ ។ ធនញ្ជយសេដ្ឋីលាន់មាត់ថាប្រាក់៤០ កោដិនោះតិចពេកណាស់ មិនបានប្រហែលនឹងតម្លៃថែរក្សា មានតម្លៃម្សៅនិងប្រេងជាដើមរបស់ក្ងន់ខ្ញុំទេ ។ តមកធនញ្ជយសេដ្ឋីនិងមិគារសេដ្ឋី ក៏ចាត់ចែងរៀបមង្គលការបុត្រធីតា បានអញ្ជើញស្តេចពីរនគរព្រមទាំងគហបតីសេដ្ឋី មន្ត្រីតូចធំប្រជារាស្ត្រទាំងអស់ មកជាកិត្តិយសក្នុងមង្គលការក្នុងថ្ងៃទី ១ ជាដំបូង ធនញ្ជយសេដ្ឋីបានហៅជាងមាស ៥០០ នាក់ មកធ្វើគ្រឿងមហាលតាបសាធន៍អាវសម្រាប់ពាក់ការ ។ អាវនោះមានតម្លៃ៩ កោដិ ថ្លៃឈ្នួលជាង១ សែនរៀល, អាវនោះធ្វើអំពីមាសនិងពេជ្រសុទ្ធគឺ : ត្សុងពេជ្រចំនួន ៤ នាឡិ កែវមុត្តា ១១ នាឡិ កែវបវាឡ២២ នាឡិ កែវមណី៣៣ នាឡិ ព្រមទាំងមាសនិងប្រាក់ជាច្រើនយកទៅហ្ងូតធ្វើជាអំបោះ ។ អាវនោះរាងជាសត្វក្ងោក ស្លាបម្ខាង១ចំនួន៥០០ ស្លាប រចនាអំពីមាសនិងប្រាក់ ចំពុះរចនាដោយកែវបវាឡ, ភ្នែករចនាដោយកែវមណី, កន្ទុយមានស្លាប ៥០០ រចនាដោយមាសនិងប្រាក់ ។ អាវនោះលើកពាក់ឡើងកាលណា ឃើញហាក់ដូចជាក្ងោកមាសពង់រ៉ាវ៉ាដ៏កំពូលភ្នំ, ឮសូរសំឡេងលាន់ចេញអំពីស្លាបដូចជាដូរ្យជន្ត្រីទិព្ធ ។ សេដ្ឋីរៀបមង្គលការបានចំនួន ៣ ខែ ពួកអ្នកចំអិនអាហារប្រាប់ថា អស់ឧសដុតហើយ ។ សេដ្ឋីប្រាប់ឱ្យទៅរុះផ្ទះចាស់ៗ និងរោងដំរីយកមកដុត, ដល់ដុតបាន

កន្ទះខែ ក៏អស់ឧសនោះទៅទៀត ទើបសេដ្ឋីបង្គាប់ឱ្យចាក់ឃ្លាំង យកសំពត់សាច់ក្រាស់ ១ ជ្រលក់ប្រេងដុតចំអិនអាហារតទៅទៀត ដុតបានកន្ទះខែទៀតជាគំរប់៤ខែ ។ ជាងទាំង៥០០ នាក់ ដែលធ្វើគ្រឿងមហាលតាបសាធន៍ តាំងពីថ្ងៃចូលរោងមកក៏គ្រប់ ៤ ខែគត់ ទើបហើយអាវមហាតាបសាធន៍នោះ ។ ធនញ្ជយសេដ្ឋី និង មិគារសេដ្ឋីបានផ្សំផ្គុំនាងវិសាខានិងបុណ្ណវឌ្ឍនកុមារ ឱ្យជាគូរស្វាមីភរិយាក្នុងថ្ងៃជាគំរប់៤ ខែនោះ។ លុះរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ហើយធនញ្ជយសេដ្ឋី បញ្ជូននាងឱ្យទៅនៅខាងសំណាក់ម្តាយក្មេកឌីពុកក្មេក បានចែកទ្រព្យសម្បត្តិឱ្យជាច្រើនគឺ ឱ្យភាជនៈមាស៥០០ រទេះ, ភាជនៈប្រាក់៥០០ រទេះ, ភាជនៈទង់ដែង៥០០ រទេះ ភាជនៈសំរិទ្ធ ៥០០ រទេះ, សំពត់អំបោះនិងសំពត់សូត្រ ៥០០ រទេះ, សម្ប៊ី ៥០០ រទេះ, ប្រេង៥០០រទេះ, ស្ករអំពៅ៥០០ រទេះ អង្ករស្រូវសាលី៥០០ រទេះ, គ្រឿងឧបករណ៍ផ្សេងៗ មានន្ទង្គ្ល និងផាលជាដើម ៥០០ រទេះ, និងខ្ញុំប្រុសខ្ញុំស្រីជាច្រើន ។ ក្នុងថ្ងៃដែលនាងចេញទៅ បានបង្គាប់ឱ្យបុរសបើកទ្វារក្រោលគោ ហើយឱ្យដេញគោចេញទៅវាស់ បណ្តោយបីល្បីស្តរទទឹង៣ឧសភ បុរសក៏ធ្វើតាមបង្គាប់របស់សេដ្ឋី, លុះគ្រប់ចំនួនហើយ បុរសបិទទ្វារក្រោលគោក៏ស្ទុះទម្លាយ ក្រោលទៅតាមនាងទៀត ដោយផលបុណ្យដែលនាងបានធ្វើទានដោយចិត្តទូលាយពីជាតិមុនមក ។ ថ្ងៃមួយនាងវិសាខាទៅស្តាប់ធម៌នៅវត្ត

ជេតពន ចានទាំកូននិងចៅជាច្រើនពាន់ទៅជាមួយផង. កាលនោះ
មានភិក្ខុមួយរូបចង់ឃើញនាងវិសាខា ចានសួរភិក្ខុមួយរូបដែល
អង្គុយជិតភិក្ខុនោះប្រាប់ថា មើតែស្ត្រីណាក្រោកឡើងយកដៃច្រត់
ក្បាលជង្គង់ ស្ត្រីនោះហើយគឺនាងវិសាខា។ កាលនោះនាងវិសាខា
មានអាយុជាង៧០ ឆ្នាំហើយ នាងនៅតែក្មេងដូចជាចៅរបស់នាង
ដែលមានអាយុ១៦ឆ្នាំ ។ នាងវិសាខាមានកូន២០ ក្នុងកូនមួយ១
មានចៅ២០ ក្នុងចៅមួយ១ មានកូន ២០ រួមទាំងកូនទាំងចៅទាំង
ចៅទួតចំនួន៨៤២០ នាក់ឥតមានឈឺស្លាប់មួយឡើយ។ នាងវិសាខា
មានកម្លាំងស្មើកម្លាំងដំរី៥. ថ្ងៃមួយនាងត្រឡប់មកពីស្តាប់ធម៌. ព្រះ
រាជាចង់ល្បងកម្លាំងរបស់នាងចានលែងដំរីចុះប្រេង១. ឱ្យទៅព្រេច
នាង ១ ចានយកម្រាមដៃពីរទប់ដំរី១ ក៏ដួលក្រាបលើផែនដីមិនអាច
ក្រោកចានឡើយ ។ ថ្ងៃមួយនាងវិសាខាទៅស្តាប់ធម៌ ដោះគ្រឿង
មហាលតាបសាធន៍ទុកខាងក្រៅវិហារ ដល់ស្តាប់ហើយភ្ញេចចោល
នៅទីនោះ ទើបប្រើនាងទាសីដែលមានកម្លាំងស្មើនឹងនាងឱ្យទៅ
យកអាវចានប្រាប់ថា បើភិក្ខុអង្គណាមួយលោកវើសទុកនាងប្រគេន
លោកចុះកុំយកមកវិញ ។ ពេលនោះព្រះអានន្ទចានវើសទុក. ព្រោះ
លោកមានកម្លាំងលើកអាវនោះរួច ។ តម្លៃអាវនេះហើយដែល
កសាងចានវត្តបុព្វារាមមួយ ។ នាងវិសាខាមានអាយុ ១២០ ឆ្នាំ.
នាងធ្វើមរណកាលទៅចានទៅកើតក្នុងស្ថាន និម្មារតី ជាអគ្គមហេ-

សីរបស់ព្រះបាទនិម្មានទេវបុត្រ[1] ។

๔๗. រឿងនាងបទុមវតី

(ចាក អ. វ.)

(សេចក្តីប្រាថ្នារបស់ស្ត្រីមានសទ្ធា មិនសាបសូន្យ)

ក្នុងអតីតកាល មានស្ត្រីម្នាក់ដើរទៅធ្វើការងស្រែពីព្រលឹម បានឃើញផ្កាឈូកដែលរីកស្គុះស្គាយក្នុងស្រះមួយក្បែរផ្លូវ ក៏ចុះទៅ បេះផ្កាឈូក ហើយកាច់ទូវស្លឹកឈូកខ្ចប់ផ្កានោះ លុះទៅដល់ខ្ទម បានរាប់លាជចំនួន ៥០០ គ្រាប់ ខ្ចប់នឹងស្លឹកឈូក ។ ខណៈនោះ មានព្រះបច្ចេកពុទ្ធមួយអង្គ និមន្តពីភ្នំគន្ធមាទន៍ មកឈរត្រង់ទី ចំពោះមុខរបស់នាង ។ ឃើញព្រះបច្ចេកពុទ្ធនោះហើយ ក៏កាន់ លាជនិងផ្កាឈូកចុះទៅដាក់ចាត្រ បានយកផ្កាឈូកដាក់ពីលើគ្រប ចាត្ររបស់លោក, លុះលោកនិមន្តផុតបន្តិចទៅ នាងទៅតាមពី ក្រោយនិយាយសុំទោសថា លោកម្ចាស់ជាបព្វជិតខ្ញុំព្រះករុណាមិន គួរប្រគេនផ្កាឡើយ សូមលោកម្ចាស់អត់ទោសដល់ខ្ញុំព្រះករុណា ទើបតាំងសេចក្តីប្រាថ្នាថា ក្នុងអនាគតកាលខ្ញុំសូមឱ្យមានកូន ៥០០ នាក់ប្រហែលនឹងគ្រាប់លាជដែលប្រគេនលោកម្ចាស់, ម្យ៉ាងទៀត

---

១. មានក្នុងគម្ពីរវិមានវត្ថុ

សូមឱ្យផ្ការីកផុះឡើងរាល់ៗ ជំហានក្នុងទីដែលខ្ញុំកើតហើយៗ ។ ដោយអានិសង្សនៃការប្រគេនផ្ការីកដល់ព្រះបច្ចេកពុទ្ធនោះ នាងបានទៅកើតក្នុងទេវលោក មានផ្ការីកផុះឡើងរាល់ៗ ជំហានក្នុងវេលាដែលនាងដើរ. លុះច្យុតពីទេវលោក បានមកកើតជាឧបបាតិកកំណើត ក្នុងត្របកឈូក នាស្រះមួយក្បែរជើងភ្នំ ។ កាលនោះមានតាបសមួយរូបទៅខ្ជុរមាត់លុបមុខក្នុងស្រះនោះពីព្រលឹមស្រាង ១ បានឃើញផ្ការីកមួយនៅក្រពុំធំជាងគេក្នុងស្រះនោះ លោកពិចារណាថា ឱផ្ការីកនេះនៅក្រពុំទេ ម្តេចក៏ធំជាងផ្ការីដែលរីកស្គុះស្គាយ ច្បាស់ជាមានអ្វីនៅក្នុងផ្ការីកនោះពុំខាន ក៏ចុះទៅកាច់យកផ្ការីកនោះមក ។ ឯផ្ការីកនោះក៏រីកឡើងភ្លាម ក្នុងពេលដែលតាបសទៅពាល់ត្រូវ ។ តាបសបានឃើញនាងទារិកាដេកនៅក្នុងត្របកឈូកនោះហើយ មានសេចក្តីត្រេកអរណាស់បានកាច់យកទាំងផ្ការីទៅទុកក្នុងអាស្រម ។ លំដាប់នោះទឹកដោះតាបស ក៏កើតឡើងដោយអំណាចបុណ្យរបស់នាង ។ តាបសនោះ កាលបើផ្ការីកស្រពោនហើយ ទៅកាច់ផ្ការីថ្មីមកដាក់ឱ្យដេកទៀត ដរាបដល់នាងទារិកានោះធំចេះដើរចេះរត់ នាងដើរទៅក្នុងទីណាមានផ្ការីកផុះទ្រាល់ៗ ជំហាន ។ តាបសក៏កំណត់នាមនាងទារិកានោះថាបទុមវតី ។ ថ្ងៃមួយមានព្រានព្រៃម្នាក់ បានឃើញនាងមានសម្បុរដូចជាទេវតា លួសប្លែកអស្ចារ្យជាងមនុស្សសាមញ្ញ ក៏ក្រាបទូល

ដល់ព្រះបាទពារាណសី, ព្រះរាជាក៏ទៅថ្វាយបង្គំសុំតាបស យកនាងបទុមវតីមកអភិសេកលើតំនរកែវ ដំកល់នាងជាអគ្គមហ្ស៊ី សីធំបំផុត ។ ថ្ងៃក្រោយមក នាងមានគតិដល់ត្រប់ខែក៏ប្រសូត្រព្រះរាជបុត្រមួយអង្គមក ឱ្យនាមថាបទុមរាជកុមារ ។ ក្នុងពេលដែលប្រសូត្រនោះ មានទារក ៤៩៩ រូបកើតជាសំសេទជ: កើតតាមរន្ធញើសរបស់នាងដែលបែកញើសក្នុងវេលាប្រសូត្រ, រួមកូនរបស់នាងទាំងអស់ ៥០០ នាក់ កើតក្នុងថ្ងៃជាមួយគ្នា ។ ដល់ទារកនោះមានអាយុ ១៥ ឆ្នាំ បាននាំគ្នាទៅលេងទឹកក្នុងស្រះចោកួរណីដែលមានផ្ការីកព្រោងព្រាត ។ កុមារទាំង ៥០០ បានពិចារណានូវរូបកាយប្រៀបធៀបទៅនឹងផ្ការីក ដែលរុះរាយត្រឃកកេសរ ក៏បានត្រាស់ជាព្រះបច្ចេកពុទ្ធទាំងអស់គ្នា ។ ឯនាងបទុមវតី ដល់មកក្នុងពុទ្ធកាលនេះបានមកកើតជានាងឧប្បលវណ្ណាថេរី ។

(មហា សំ. សុខ និស្សិតសាលាបាលីជាន់ខ្ពស់)

៤៨. រឿងឧបសាឡ្ហកព្រាហ្មណ៍

(ចាក ខុ. ទុ.)

(សត្វលោក មានការកើតស្លាប់ញឹកញាប់រាប់មិនអស់)

ក្នុងកាលកន្លងទៅហើយ មានព្រាហ្មណ៍ម្នាក់ឈ្មោះឧបសាឡ្ហក នៅក្នុងនគរវាជគ្រឹះ ជាអ្នកប្រកាន់ខ្ជួន ។ ថ្ងៃមួយគាត់បាន

ប្រាប់ដល់កូនប្រុសរបស់គាត់ថា បើអញស្លាប់ទៅកូនឯងចូរចាត់ចែងបូជាសពអញ ត្រង់កន្លែងណាដែលមនុស្សទាំងឡាយមិនដែលបូជា មិនធ្លាប់ចោលសាកសព មិនធ្លាប់កប់សាកសពរបស់មនុស្ស ដទៃ។ ។ កូនឮដូច្នោះហើយបាននិយាយប្រាប់បិតាថា ខ្ញុំមិនអាចដឹងទីកន្លែងដែលបរិសុទ្ធស្អាត មិនដែលមានបុគ្គលណា យកសាកសពទៅបូជាទៅកប់ទៅចោលទេ ហេតុនេះសូមបិតាចង្អុលប្រាប់ទីដែលបរិសុទ្ធនោះដល់កូន ។ ឧបសាឡ្ហកព្រាហ្មណ៍បានចង្អុលទីលើកំពូលភ្នំគិជ្ឈកូដត្រង់ចន្លោះភ្នំ ៣ ហើយបាននាំកូនឡើងទៅលើកំពូលភ្នំចង្អុលប្រាប់ទីនោះដោយសព្វគ្រប់ ទើបនាំគ្នាចុះមកវិញ ដល់មកជើងភ្នំបានជួបនឹងឥសីមួយរូប ជាអ្នកបានសម្រេចអភិញ្ញា និងសមាបត្តិ ។ ឥសីឃើញជនទាំងពីរនាក់នោះហើយ ក៏សួរថា ម្នាលព្រាហ្មណ៍អ្នកនាំគ្នាមកពីទីណា ? ។ ព្រាហ្មណ៍ជាកូនប្រាប់ឥសីថា ខ្ញុំមកពីមើលទីដែលបរិសុទ្ធ មិនដែលបុគ្គលណាយកសាកសពទៅកប់ទៅបូជាទៅចោលក្នុងទីនោះ ព្រោះបិតាខ្ញុំប្រាប់ថា ដល់គាត់ធ្វើមរណកាលទៅ ឱ្យខ្ញុំយកទៅបូជាក្នុងទីដែលបរិសុទ្ធ មិនដែលបុគ្គលណា គេយកសាកសពទៅបូជាទៅកប់ទៅចោលក្នុងទីនោះ ។ ឥសីលោកវព្ងកជាតិបាន ក៏បបួលព្រាហ្មណ៍ទាំងពីរនាក់ ត្រឡប់ទៅលើកំពូលភ្នំនោះម្តងទៀត ទៅដល់ហើយឱ្យព្រាហ្មណ៍ជាកូនចង្អុលបង្ហាញទីនោះ ។ ឥសីឃើញហើយ ក៏រព្ងកជាតិរបស់ព្រាហ្មណ៍ដឹង

ដោយសព្វគ្រប់ ទើបនិយាយថា ម្នាលព្រាហ្មណ៍បិតារបស់អ្នកធ្លាប់កើតក្នុងត្រកូលព្រាហ្មណ៍នាក្រុងរាជគ្រឹះនេះ មានឈ្មោះថាឧបសាឡ្ហកដូចកាលឥឡូវនេះជាច្រើនជាតិមកហើយ លុះស្លាប់ទៅ បាននាំសពមកបូជាក្នុងទីនេះចំនួន ១ ហ្ម៊ីន ៤ ពាន់ជាតិហើយ, ទើបលោកសំដែងគាថាប្រាប់ដល់ព្រាហ្មណ៍នោះថា :

ឧបសាឡ្ហកនាមានំ សហស្សានិ ចតុទ្ទស
អស្ម៊ីបទេសេ ទឌ្ឍានិ ន ត្ថិ លោកេ អនាមតំ ។
យម្ហិ សច្ចញ្ច ធម្មោ ច អហ៊ីសា សញ្ញមោ ទមោ
ឯតនរិយា សេវន្តិ ឯតំ លោកេ អនាមតំ ។

ព្រាហ្មណ៍ឈ្មោះឧបសាឡ្ហក: ត្រូវគេបូជាក្នុងទីនេះ ១៤ ពាន់ជាតិហើយ ទីស្ថានដែលសត្វមិនស្លាប់ត១ គ្នាឥតមានក្នុងលោកទេ ។ សច្ច: ធម្ម:អហ៊ីសាសញ្ញម: និងទម:ទាំង ៥ នេះមានក្នុងទីណា ព្រះអរិយទាំងឡាយតែងសេពនូវទីនោះ, ទីនោះឯងឈ្មោះថាអនាមត: ឥតមានសត្វស្លាប់ត១ គ្នាឡើយ ។ ព្រាហ្មណ៍ទាំងពីរនាក់ឮដូច្នោះហើយលែងខ្ជល់ខ្ជាយក្នុងទីបូជាសព ត្រឡប់ទៅផ្ទះរបស់ខ្លួនវិញ ។

៤៩. រឿងព្រះបាទមយទេវរាជ

(ចាក នេ. ម.)

(គុណនៃសេចក្ដីមិនប្រមាទ ចំពោះរូបកាយ)

កាលព្រះសម្ពុទ្ធបរមគ្រូ ស្ដេចយាងទៅសម្រាកព្រះកាយក្នុងឧទ្យានឈ្មោះអម្ពវន នាក្រុងមិថិលា ជាមួយនឹងពួកភិក្ខុសង្ឃជាច្រើនអង្គ ។ ពេលនោះព្រះសាស្ដាទតមើលអម្ពវននោះហើយទ្រង់ញញឹម, ទើបព្រះអានន្ទទូលសួរថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ថ្ងៃនេះមានហេតុដូចម្ដេច បានជាទ្រង់ញញឹម? ។ ព្រះសម្ពុទ្ធទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលអានន្ទ ឧទ្យានឈ្មោះអម្ពវននេះ កាលពីដើម តថាគតធ្លាប់មកក្រសាលលេងសប្បាយមកចំរើនឈានក្នុងទីនេះដែរ ។ ព្រះអានន្ទទូលសូមព្រះសម្ពុទ្ធឱ្យសំដែងនូវហេតុនោះពិស្ដារតទៅទៀត ។ ព្រះសម្ពុទ្ធទ្រង់ប្រទាននូវធម្មទេសនាដល់ភិក្ខុសង្ឃទាំងឡាយ នាឧទ្យានឈ្មោះអម្ពវននោះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលកន្លងទៅយូរយារណាស់ហើយ តថាគតបានកើតជាមហាក្សត្រមួយព្រះអង្គព្រះនាមមយទេវរាជ សោយរាជសម្បត្តិក្នុងនគរមិថិលានេះ តថាគតបានបំពេញនូវសុចរិតធម៌ពេញបរិបូណ៌ដល់កំរិតធម៌ ។ ព្រះបាទមយទេវរាជនោះ មានព្រះជន្ម ១ ហ្ម៊ីន ៨ពាន់ឆ្នាំ តែងនាំបរិវារមកក្រសាលលេងក្នុងឧទ្យាននេះ, ជាអ្នកមិនមានសេចក្ដីប្រមាទចំពោះរូបកាយ បានប្រាប់ដល់ខ្ទាន់ព្រះកេសឱ្យចាំគយគន់មើលព្រះកេសា

បើឃើញមានស្លាវតែមួយសរសៃ ឱ្យចាប់ថ្វាយដំណឹង ។ កាលជាខាងក្រោយមក ខ្ទាន់ព្រះកេសបានឃើញព្រះកេសាស្លាវមួយសរសៃហើយ ក៏យកសណ្ហាសមាសដកថ្វាយ ។ ព្រះបាទមយទេវរាជ បានទតឃើញហើយ ក៏កើតសង្វេគចំពោះរូបកាយរបស់ព្រះអង្គ បានប្រគល់ស្រុកសួយមួយដល់ខ្ទាន់ព្រះកេស នោះហើយហៅព្រះរាជបុត្រ ឲ្យងមកប្រគល់រាជសម្បត្តិឱ្យ ក៏ចេញទៅបព្វជ្ជាជាឥសីខ្ចីចំរើនឈានទៅក្នុងអម្ពវនវិទ្យានេះ ដរាបដល់អស់ព្រះជន្ម បានទៅកើតក្នុងព្រហ្មលោក ។ ព្រះរាជបុត្រព្រះរាជនត្តាក្រោយ១មក ក៏ខ្ចីប្រតិបត្តិតាមតែយ៉ាងនេះ ដរាបដល់អស់ ៨ ហ្មឺន ៤ពាន់ដំណរវង្ស សុទ្ធតែបានទៅកើតក្នុងព្រហ្មលោកទាំងអស់ ។ ក្នុងកាលជាខាងក្រោយមកក្សត្រជាទីបំផុតវង្ស មិនបានប្រាប់ឱ្យខ្ទាន់ព្រះកេសគយគន់មើលព្រះកេសាស្លាវ ជាអ្នកប្រមាទមិនប្រតិបត្តិតាមដំណែលវត្តរបស់ក្សត្រមុន ១ ។ ពេលនោះព្រះបាទមយទេវរាជ ដែលទៅកើតក្នុងព្រហ្មលោកមុនក្សត្រទាំងអស់ បានជ្រាបដំណឹងនោះហើយ ក៏ចុះមកចាប់បដិសន្ធិក្នុងផ្ទៃ នៃព្រះអគ្គមហេសីរបស់ក្សត្របង្ហស់នោះ ដើម្បីរក្សាព្រះញាតិវង្សកុំឱ្យសាបសូន្យចាកសុចរិតធម៌ ។ លុះប្រសូត្រមក ព្រះរាជបិតាទតឃើញរូបកាយមានពណ៌រស្មីស្រស់បស់ល្អ ក៏អញ្ជើញព្រាហ្មណ៍ព្រឹទ្ធាចារ្យអ្នកចេះដឹងជំនាញក្នុងលក្ខណៈ-សាស្ត្រ ឱ្យមកទាយលក្ខណៈព្រះរាជបុត្រថ្វាយ. ទ្រង់បានជ្រាបថា

ព្រះរាជបុត្រថ្វាយ, ទ្រង់បានជ្រាបថា ព្រះរាជបុត្រនោះជាញាតិ
សន្ធានដើមព្រះរាជវង្ស បានមកកើតក្នុងវង្សដដែលវិញ ក៏សន្ទតិព្រះ
នាមថា "នេមិរាជកុមារ" ព្រោះមានព្រះជាតិវិលមកជួបព្រះរាជ
វង្សដដែលវិញដូចជាកង់រទេះ ។ នេមិរាជកុមារកាលបើដឹងក្តីច្បាស់
ហើយ តែងរាយកទ្ធានដល់ព្រះរាជវង្សពួកសេវកាមាត្យ និងពលរដ្ឋ
ទាំងអស់ ឱ្យយល់ជាក់ច្បាស់ទ្ធវគុណនៃសុចរិតធម៌ ។ ចំណែកព្រះ
រាជបិតាកាលបើមានព្រះកេសាស្ករមួយសរសៃហើយ ក៏ប្រគល់រាជ
សម្បត្តិដល់នេមិរាជកុមារ ជាព្រះរាជបុត្រ ហើយចេញទៅបួសជា
ឥសី ខំចំរើនឈានទៅក្នុងវិទ្យានឈ្មោះអម្ពវន, ដល់អស់ព្រះជន្មក៏
បានទៅកើតក្នុងព្រហ្មលោក ។ ឯព្រះបាទនេមិរាជ ជាធម្មិកមហា
រាជាធិរាជ តែងតែរាយកដាស់តឿនពួកសេកាមាត្យ នឹងពលរដ្ឋរបស់
ព្រះអង្គ ឱ្យខំបំពេញសុចរិតធម៌ពួកជនទាំងឡាយ មានសេវកាមាត្យ
ជាដើមនោះ ក៏ខំប្រតិបត្តិតាមព្រះរាជឱ្យ លុះស្លាប់ទៅ បានទៅ
កើតក្នុងទេវលោកឥតសល់ម្នាក់ ។ ថ្ងៃមួយព្រះបាទនេមិរាជ ទ្រង់
រក្សាឧបោសថសីល ហើយមានបរិវិតក្កថា បុណ្យដែលអញបានធ្វើ
ហើយ ច្រើនមុខណាស់ តើបុណ្យណាប្រសើរជាងគេ គិតទៅគិត
មកដាច់ស្រេចក្នុងព្រះទ័យ ។ ក្នុងពេលនោះក្តៅក្រហាយដល់
អាសនៈរបស់ព្រះឥន្ទ្រាធិរាជ ១ ក៏ហោះចុះមកជួយវិនិច្ឆ័យថា
កុសលកម្មទាំងអស់ មានតែបញ្ញាមួយទេ ដែលមានផលធំបរិសុទ្ធ

ប្រសើរជាងកុសលកម្មទាំងពួង, គ្រាន់តែជួយវិនិច្ឆ័យប៉ុណ្ណោះ ក៏ចាត់អំពីទីនោះទៅ ។ ឯពួកទេវតាក្នុងស្ថានតាវតឹង្សបានឃើញព្រះឥន្ទ្រាធិរាជត្រឡប់ទៅវិញ ក៏សួរថាបពិត្រមហារាជ ស្តេចយាងទៅទីណាអម្បាញ់មិញនេះ ? ។ ព្រះឥន្ទ្រប្រាប់ថា ទៅជួយវិនិច្ឆ័យសេចក្តីសង្ស័យរបស់ព្រះបាទនេមិរាជ នៅស្ថានមនុស្សលោក ។ ពួកទេវតាបានឮថានេមិរាជដូច្នេះ ក៏មានចិត្តនឹករពឹកចង់ឃើញគ្រប់ ១ គ្នា ព្រោះដឹងថាខ្លួនដែលបានមកកើតជាទេវតា ដោយសារព្រះបាទនេមិរាជ, ទើបនិយាយអង្វរព្រះឥន្ទសុំឱ្យអញ្ជើញព្រះបាទនេមិរាជទៅស្ថានសួគ៌ ដើម្បីបានស្តាប់ធម៌ ។ ព្រះឥន្ទក៏ប្រើមាតលិទេបុត្រឱ្យទឹមវេជយន្តរថ ទៅអញ្ជើញព្រះបាទនេមិរាជ ។ មាតលិទេវបុត្រ ក៏យកសេះអាជានេយ្យទឹមវេជយន្តរថបរទៅស្ថានមនុស្ស, ទៅដល់មនុស្សក្នុងនគរមិថិលាទាំងមូលផ្ញើលជ្រួលជ្រើមគ្រប់ ១ គ្នា ព្រោះឃើញពន្លឺរស្មីរបស់វេជយន្តរថ បញ្ចេញពន្លឺអស់ទិសទាំងពួង ហាក់ដូចជាពន្លឺព្រះអាទិត្ស។ មាតលិទេវបុត្រ បររថទៅឈប់មុខប្រាសាទ ហើយឡើងទៅអញ្ជើញព្រះបាទនេមិរាជ តាមពាក្យដែលព្រះឥន្ទបង្គាប់ ។ ព្រះបាទនេមិរាជ កាលបើបានទទួលការអញ្ជើញរបស់ព្រះឥន្ទហើយ ក៏ប្រជុំពួកព្រះរាជវង្សាវង្ស ពួកសេវកាមាត្យមកផ្តាំឱ្យខំធ្វើទានរក្សាសីល និងរក្សាសន្តិសុខក្នុងព្រះនគរហើយ ទើបឡើងគង់លើវេជយន្តរថ ។ មាតលិទេបុត្រ ក៏បរចេញពីក្រុងមិថិលា

ទៅ ១ ដល់ពាក់កណ្តាលផ្លូវ បានទូលព្រះបាទនេមិរាជថា ស្តេចយាងទៅស្ថានសួគ៌តែម្តង ឬចង់យាងទៅមើលស្ថាននរកផង ។ ព្រះបាទនេមិរាជ មានព្រះរាជឱង្ការថា បើអ្នកអាចទៅក្នុងយមលោកបាន ប្រសើរពេកណាស់ ដើម្បីបានឃើញទីកន្លែងរបស់បុគ្គលអ្នកធ្វើអំពើទុច្ចរិត ។ មាតលិទេវបុត្រ ក៏ទាញញាក់ខ្សែរថ បរទៅយមលោកដោយអំណាចឫទ្ធិរបស់ខ្លួន ទៅដល់ហើយ ក៏អធិ-ប្បាយថ្វាយដំណឹងអំពីហេតុផល និងភូមិភាគរបស់សត្វនរកទាំងនោះ តាំងពីនរកតូចៗ ដរាបដល់អវីចិ ទើបហួសទៅស្ថានត្រៃត្រឹង្ស ទៅដល់អាណាខេត្តរបស់ទេវតាហើយ ក៏ថ្វាយដំណឹងអំពីហេតុផលរបស់ទេវតាទាំងនោះ ដល់ព្រះបាទនេមិរាជទៀត ទើបទៅលាប់នៅមុខទេវសភា នាស្ថានត្រៃត្រឹង្ស ។ ព្រះឥន្ទ្រមទាំងទេវតាទាំងឡាយ ក៏ចោមរោមគួរសមនឹងព្រះបាទនេមិរាជ បានអញ្ជើញឱ្យសំដែងធម៌ក្នុងទេវសភានោះ លុះចប់ហើយ មាតលិទេវបុត្រ ក៏ជូនមកស្ថានមនុស្សលោកវិញ ។

៥០. រឿងសោតាបន្ទ្ធឧបាសក

(ចាក សី. ទុ.)

(គុណនៃការអនុមោទនាបុណ្យ)

ក្នុងកាលនៃព្រះសម្ពុទ្ធទ្រង់ព្រះនាមកស្សប មានឧបាសកម្នាក់ ជាអ្នកដល់នូវសោតា បានឡើងជិះសំពៅជាមួយនឹងជាងកាត់សក់ម្នាក់ឆ្លងមហាសមុទ្រទៅប្រកបកិច្ចការផ្សេងៗ. ឆ្លងទៅបាន ៧ ថ្ងៃ សំពៅក៏ធ្លាយលិចកណ្តាលមហាសមុទ្រ ។ ជនទាំងពីរនាក់នោះនាំគ្នាតោងផែនក្តារមួយសន្ធឹក ហែលឡើងលើកោះតូចមួយ ក្នុងកោះនោះមានសត្វបក្សីជាច្រើន ជាងកាត់សក់ ក៏សម្ងាប់បក្សីនោះចំអិនបរិភោគ លុះចំអិនហើយ បានចែកឱ្យសោតាបន្ទ្ធឧបាសក ។ មិនព្រមទទួលយកសាច់នោះបរិភោគឡើយ បាននិយាយប្រាប់ជាងកាត់សក់ថា ទីពឹងដទៃរបស់ខ្ញុំមិនមានទេ មានតែព្រះរតនត្រ័យទាំង ៣ ជាទីពឹងរបស់ខ្ញុំ និយាយដូច្នេះហើយក៏នឹករឭកដល់គុណព្រះរតនត្រ័យ ។ ក្នុងកោះនោះមាននាគរាជមួយ បានដឹងថាឧបាសកមានគុណខ្ពង់ខ្ពស់ដូច្នោះហើយ ក៏និម្មិតខ្លួនជាសំពៅមួយយ៉ាងធំ ពេញព្រៀបដោយកែវទាំង ៧ ប្រការ. ឯទេវតាអ្នករក្សាសមុទ្រជាអ្នកកាន់ចង្កូតសំពៅនោះបានស្រែកឃោសនាថា អ្នកណាចង់ទៅជម្ពូ-ទ្វីបឡើងជិះសំពៅនេះមក ។ ឧបាសកនិយាយថា យើងទៅជម្ពូទ្វីប ទេវតាអ្នករក្សាសមុទ្រក៏អែបសំពៅឱ្យឧបាសកនោះឡើង លុះឡើង

ហើយឧបាសកបានហៅជាងកាត់សក់ឱ្យជិះជាមួយ ។ ទេវតារក្សាសមុទ្រស្រែកឃាត់មិនឱ្យជិះ ។ ឧបាសកឮដូច្នោះហើយ ក៏និយាយនឹងជាងកាត់សក់ថា ទានដែលខ្ញុំបានឱ្យហើយ សីលដែលខ្ញុំបានរក្សាហើយ ភាវនាដែលខ្ញុំបានចំរើនហើយ អ្នកចូរទទួលយកចំណែកបុណ្យនោះចុះ ។ ជាងកាត់សក់ញ៉ាំងសេចក្តីត្រេកអរឱ្យកើតឡើងក៏ទទួលយកបុណ្យអំពីឧបាសកនោះ ។ ក្នុងពេលនោះទេវតាព្រមឱ្យជាងកាត់សក់ឡើងជិះសំពៅ ទើបនាំជនទាំងពីរនាក់នោះទៅក្រុងពារាណសី ទៅដល់ហើយ បានឱ្យកែវ ៧ ប្រការមួយសំពៅនោះដល់ជនទាំងពីរនាក់ ក៏ត្រឡប់ទៅលំនៅរបស់ខ្លួនវិញ ។

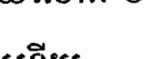

៥១. រឿងកសិករព្រាហ្មណ៍

(ចាក ឆ. ប.)

(គុណនៃការមិនយំសោក មិនអាឡោះអាល័យ)

ក្នុងកាលកន្លងទៅហើយ ព្រះពោធិសត្វទ្រង់សោយព្រះជាតិជាព្រាហ្មណ៍អ្នកធ្វើស្រែ នៅក្នុងក្រុងពារាណសី ។ ក្នុងត្រកូលនោះមានជន ៦ នាក់គឺ ព្រះពោធិសត្ត១, នាងព្រាហ្មណី១, កូនប្រុស១, ភរិយារបស់កូនប្រុស១, កូនស្រី១, ខ្ញុំស្រី១ ។ ព្រះពោធិ-សត្វតែងរំលឹកទូន្មានដល់ជនទាំង ៥ នាក់ ឱ្យខំចំរើនឆ្លៀតមរណសតិថា សេចក្តីស្លាប់របស់សត្វទាំងឡាយទៀង ជីវិតរបស់សត្វទាំង

ឡាយមិនទៀង សង្ខារធម៌ទាំងឡាយមិនទៀង មានកិរិយាអស់ទៅ នឹងសូន្យទៅជាធម្មតា អ្នកទាំងឡាយចូរកុំប្រមាទក្នុងវេលាយប់និងថ្ងៃ ។ ជនទាំង ៥ នាក់នោះស្ថិតនៅក្នុងឱវាទរបស់ព្រះពោធិសត្ត ខំចំរើនមរណសតិរាល់វេលាវាត្រី មិនដែលធ្វេសប្រហែសឡើយ ។ ថ្ងៃមួយព្រះពោធិសត្តនាំកូនប្រុសទៅភ្ជួរស្រែ។ កូនប្រុសបានប្រមូលសំរាមដុតក្បែរដំបូកមួយ ក្នុងដំបូកនោះមានពស់មួយ កាចសាហាវជាទីបំផុត ផ្សែងភ្លើងចូលភ្នែកក៏ស្ទុះមកចឹកកូននោះទៅ ។ ព្រះពោធិសត្តដឹងថាកូនស្លាប់ហើយ បានលើកយកទៅផ្តេកក្រោមដើមឈើមួយដើម ឥតមានយំសោកអាឡោះអាល័យឡើយ គ្រាន់តែកំណត់ទុកក្នុងចិត្តថា សង្ខារទាំងឡាយមិនទៀង ក៏ទៅភ្ជួរស្រែវិញទៅ. មួយស្របក់បានឃើញបុរសស្ងួតស្ងាត់ម្នាក់ ដើរទៅជិត ក៏សួរថា អ្នកឯងទៅផ្ទះឬ ? ។ បុរសអ្នកស្ងួតស្ងាត់ប្រាប់ថា ខ្ញុំទៅឥឡូវនេះ ។ ព្រះពោធិសត្តនិយាយថា បើដូច្នោះអ្នកទៅផ្ទះខ្ញុំផង ទៅប្រាប់ដល់ភរិយារបស់ខ្ញុំ ឱ្យយកចាយតែមួយចំអែតមក ហើយនាំគ្នាទាំង ៤ នាក់មកផង ។ ជនទាំង ៤ នាក់ ក៏មកតាមបង្គាប់របស់ព្រះពោធិសត្ត មកដល់ឃើញកូនស្លាប់. ជនទាំង ៤ នាក់នោះឥតមានយំសោកអាឡោះអាល័យឡើយ លុះព្រះពោធិសត្តបរិភោគហើយ ក៏នាំគ្នាកាច់ផ្តាបូជា ហើយដុតរំលាយសពនោះទៅ ។ ក្នុងពេលនោះភ្លៅក្រហាយដល់អាសនៈរបស់ព្រះឥន្ទ្រ ដោយអំណាចគុណនៃ

មរណសតិ ដែលជនទាំងនោះចំរើនហើយដោយល្អ ។ ព្រះឥន្ទ្រ ជ្រាបហេតុនោះហើយ មានចិត្តត្រេកអរីកភាយ ចុះមកសួរនូវហេតុ ដែលមិនយំសោករបស់ជនទាំងនោះថា ម្នាលអ្នកដ៏ចំរើន ហេតុអ្វី បានជាមិនយំសោក ។ ព្រះពោធិសត្វនិយាយប្រាប់ព្រះឥន្ទ្រថា :

ខ្ញុំគោ ឥមំ ជីណំ ហិត្វា គច្ឆតិ សន្ធនុំ
ឯវំ សរីរេ និព្ពោគេ ឯ ឯ ការ ១ សតិ
ឧយ្ហមានោ ន ជានាតិ ញ្ញាតីនំ ២ ១
ឥ ១ ១ ១

កូនខ្ញុំដែលធ្វើដំណើរពីលោកដទៃមកនៅក្នុងផ្ទះរបស់ខ្ញុំ ក៏ខ្ញុំមិនបានហៅវកមក លះបង់ពីលោកនេះទៅកាន់លោកដទៃវិញ ក៏ខ្ញុំមិនបានអនុញ្ញាតឱ្យទៅ ស្រេចតែនឹងទៅមក, ការយំសោកក្នុងដំណើរទៅមកនោះដូចម្តេចកើត, កូនរបស់ខ្ញុំគេដុតក៏មិនដឹង ការយំសោករបស់ញាតិទាំងឡាយក៏មិនដឹង, គតិរបស់កូនខ្ញុំទៅទីណា កូនខ្ញុំទៅកើតក្នុងទីនោះហើយ ព្រោះហេតុនោះបានជាខ្ញុំមិនយំសោក ។

កូនស្រីរបស់ព្រះពោធិសត្ត និយាយប្រាប់ព្រះឥន្ទ្រថា :

សចេ រោទេ កិសា អស្សុ តស្សា មេ ភី ឥលំ សិយា
ញាតិមិត្តសុមាជ្ជានំ ភិយ្យោ នោ អរតី សិយា
ឧយ្ហមានោ ន ជានាតិ ញាតីនំ ឋិរទេវិតំ ២
តស្មា ឯតំ ន សោចামិ គតោ សো តស្ស យា គតិ ២

បើខ្ញុំយំសោកនឹងជាស្ត្រីស្ត្រីមស្រកស្រុតសាច់ ផលនៃការយំសោកឥតមានដល់ខ្ញុំទេ មានតែសេចក្តីថ្នាំងថ្នាក់ចិត្តដ៏ក្រៃលែងដល់ញាតិមិត្រសម្លាញ់របស់យើងខ្ញុំទាំងឡាយ, បងរបស់ខ្ញុំគេដុតក៏គាត់មិនដឹង ការយំសោករបស់ញាតិទាំងឡាយ ក៏គាត់មិនដឹង, គតិរបស់បងខ្ញុំទៅទីណា គាត់ទៅកើតក្នុងទីនោះហើយ ព្រោះហេតុនោះបានជាខ្ញុំមិនយំសោក ។

កូនប្រសាររបស់ព្រះពោធិសត្ត និយាយប្រាប់ព្រះឥន្ទ្រថា :

យថាបិ ទារកោ ចន្ទំ គច្ឆន្តំ អនុរោទតិ

ឯវំ សម្ឆទមេវេតំ យោ បេតមនុសោចតិ

ឧយ្ហមានោ ន ជានាតិ ញាតីនំ ឋិតិទេវិតំ ១

តស្មា ឯតំ ន សោចামិ គតោ សោ តស្ស យា គតិ ២

បុគ្គលណា សោកស្តាយនូវជនដែលទៅកាន់បរលោកហើយ បុគ្គលនោះ ដូចជាក្មេងតូចដែលយំចង់បានព្រះចន្ទកំពុងចរឦ្ន អាកាសដូច្នោះឯង. នេះជាពាក្យឧបមានៃការមិនសោកស្តាយរបស់ខ្ញុំ. ស្វាមីខ្ញុំគេដុតក៏លោកមិនដឹង ការយំសោករបស់ញាតិទាំងឡាយក៏លោកមិនដឹង គតិរបស់ស្វាមីខ្ញុំទៅទីណា លោកទៅកើតក្នុងទីនោះហើយ ព្រោះហេតុនោះបានជាខ្ញុំមិនយំសោក ។

ខ្ញុំស្រីនិយាយប្រាប់ព្រះឥន្ទ្រថា :

យថា ព្រាហ្មេ ១ទកុម្ភោ ភិន្នោ អប្ឋជិសន្ធិយោ

ឯវំ សម្ឆទមេវេតំ យោ បេតមនុសោចតិ

ឧយ្ហមានោ ន ជានាតិ ញាតី ឋិតិទេវតំ ១

តស្មា ឯតំ ន សោចামិ គតោ សោ តស្ស យា គតិ ២

បពិត្រអ្នកប្រសើរ ក្អមទឹកដែលបែកហើយ មិនអាចបុគ្គលណាតភ្ជាប់បានឡើយ មានឧបមាយ៉ាងណា បុគ្គលដែលសោកស្តាយនូវជនអ្នកទៅកាន់បរលោកហើយក៏ដូច្នោះដែរ. នេះជាពាក្យឧបមានៃការមិនសោកស្តាយរបស់ខ្ញុំ. ចៅហ្វាយខ្ញុំគេដុតក៏លោក

មិនដឹង, ការយំសោករបស់ញាតិទាំងឡាយក៏លោកមិនដឹង, គតិ
របស់ចៅហ្វាយខ្ញុំទៅទីណា លោកទៅកើតក្នុងទីនោះហើយ ព្រោះ
ហេតុនោះបានជាខ្ញុំមិនយំសោក ។

ព្រះឥន្ទ្របានស្តាប់នូវធម្មកថា របស់ជនទាំង ៥ នាក់នោះ
ហើយ មានសេចក្តីជ្រះថ្លាដ៏ក្រៃលែង ទើបនិយាយប្រាប់ជនទាំង
នោះថា ចាប់តាំងពីថ្ងៃនេះទៅ អ្នកទាំងឡាយកុំធ្វើការដោយដៃខ្លួន
ឯងឡើយ, ខ្ញុំជាស្តេចនៃទេវតា នឹងញ៉ាំងផ្ទះរបស់អ្នកឱ្យពេញព្រៀប
ដោយកែវទាំង ៧ ប្រការ, អ្នកទាំងឡាយចូរឱ្យទាន រក្សាសីល
ចំរើនមេត្តាភាវនាចុះ ។ ព្រះឥន្ទ្រយកកែវទៅចាក់គរក្នុងផ្ទះជនទាំង
៥ នាក់នោះហើយ ក៏ត្រឡប់ទៅស្ថានទេវលោកវិញ ។

ចប់ភាគ ១

ភាគ២ - ភាគ៣ ផ្សាយរួចហើយ
មានរឿងប្លែកៗជាងភាគ១